

ΥΑΛΟΕΙΔΕΣ ΥΓΡΟΝ *Ιβλ.* *Ὀφθαλμός.*

ΥΓΙΕΙΑ

Τὸ πολυτιμώτατον καὶἀνεκτίμητον προσὸν διὰ τὸν κατέχοντα τοῦτο ἄνθρωπον εἶναι τοιαύτη μία κατάστασις τοῦ σώματος καὶ τοῦ πνεύματος κατὰ τὴν ὁποίαν, ἡ ***θρέψις*** ἐπιτρέπει ἄνευ βλάβης τοῦ γενικοῦ ὀργανισμοῦ, χρῆσιν τῶν δυνάμεων, ἡ ***ἀντίστασις*** ἐναντίον βλαβῶν δὲν εἶναι ἐξησθενημένη, αἱ ***κύριαι δὲ λειτουργίαι*** γίνονται τακτικαὶ καὶ σύμφωνα μὲ τὴν ὑπὸ τῆς φύσεως δοθεῖσαν ἱκανότητα. Πᾶσα διαταραχὴ τῆς ὑγιείας ἐπιφέρει ἀσθένειαν.

Ὁ ὀργανισμὸς φροντίζει διὰ τὴν διατήρησιν τῆς ὑγείας, ἀλλὰ πρέπει νὰ ὑποστηρίζεται. Ἡ ὑγεία δὲν εἶναι ὅπως πολλοί, νέοι καὶ ἰσχυροὶ ἰδίως, νομίζουν κάτι τὸ εὐνόητον καὶ φυσικόν. Πρέπει ἕκαστος ἀναλόγως τοῦ ὀργανισμοῦ του νὰ ἀκολουθῇ γενικοὺς τινὰς κανόνας ὑγιεινῆς ὅσον ἀφορᾶ τὴν θρέψιν του, τὴν ἐνδυμασίαν του, τὴν κατσικίαν του κλπ.

Τοῦτο δὲ ὠφείλει νὰ τὸ πράττῃ τόσον διὰ τὴν ἰδίαν του ὕπαρξιν ὅσον καὶ διὰ τὴν οἰκογένειαν, τὸ ἔθνος καὶ τὴν φυλήν του. Περὶ τοῦ τί πρέπει νὰ γίνηται διὰ τὴν διατήρησιν τῆς ὑγείας ἀναφέρομεν εἰς τὸ περὶ ***ὑγιεινῆς*** ἄρθρον.

Ὅπως πᾶσα διαταροχὴ τῆς ὑγείας, ἀσθένεια, ἔχει τὰς ἐκδηλώσεις της, τὰ σημεῖα της, οὕτω καὶ ἡ ὑγιεία παρουσιάζει τὰ σημεῖα της. Οὕτω εἰς τὸν ***ὑγιᾶ ἄνθρωπον*** τὸ μέγεθος, τὸ σχῆμα τοῦ σώματος καὶ τὸ χρῶμα τοῦ δέρματος του ἀνταποκρίνεται πρὸς τὸ τοῦ γένους καὶ τῆς φυλῆς του. Αἱ αἰσθήσεις του, λειτουργοῦσι καλῶς. Ἐπὶ τοῦ δέρματος του αἰσθάνεται τὴν θερμότητα, τὸ ψῦχος, τὴν ψαῦσιν. Οὐδαμοῦ πονεῖ, βαδίζει κανονικά, κινεῖ ὅλα τὰ μέλη τοῦ σώματος του κατὰ βούλησιν. Κατέχει βαθμὸν δυνάμεως ἀνάλογον πρὸς τὴν ἡλικίαν του, τρώγει μὲ ὄρεξιν, ἐκκενώνει ἅπαξ ἢ δὶς τῆς ἡμέρας σχηματισμένην κένωσιν, οὐρεῖ κατὰ τὸ 24ωρον περὶ τὸ 1 $^{1}/_{2}$ λίτρον καθαροῦ, κιτρινωποῦ οὔρου κοιμᾶται ἥσυχος ἐπὶ 6—8 ὥρας, ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀναπνοῶν του δὲν ὑπερβαίνει τὰς 60—80 κατὰ λεπτόν. Ἡ θερμοκρασία του κυμαίνεται μεταξὺ 36,3—37,3οΕ. Τὸ βάρος τοῦ σώματος του εἶναι ἀνάλογον πρὸς τὸ ὕψος του. Ἔχει χαρακτῆρα ἥσυχον καὶ φαιδρόν, θέλησιν ἰσχυράν, νοῦν διαυγῆ, φωνὴν καθαράν, αἰσθήματα λεπτά, ἐργάζεται καὶ ἀναπαύεται ἐναλλάξ, δὲν πράττει τι τὸ ἀποτρόπαιον,

© SISMANOGLOU MEGARON

ΥΓΙΕΙΝΗ

Ὁ κλάδος τῆς ἰατρικῆς ἐπιστήμης ὅστις διδάσκει τὰ μέσα τὰ ὁποῖα πρέπει ἕκαστος ἄνθρωπος νὰ ἀκολουθῇ διὰ νὰ εἶναι ἱκανὸς νὰ ἐκπληροῖ τὰ ἐκ τῆς ζωῆς ἀπορρέοντα καθήκοντα, τόσον τὰ γενικὰ ὅσον καὶ τὰ εἰδικὰ τοιαῦτα. Διὰ νὰ ἀκολουθῇ τις ὅμως ὅπως πρέπει νὰ μέσα ταῦτα καὶ νὰ τὰ ἐφαρμόζῃ καλῶς, πρέπει νὰ γνωρίζῃ τὸ πῶς εἶναι κατασκευασμένον τὸ σῶμα τσυ. τὸ πῶς λειτουργοῦν τὰ διάφορα του ὄργανα, καὶ ὑπὸ ποίας περιστάσεις γίνεται ἡ λειτουργία αὕτη τὸ καλλίτερον. Ἡ ὑγιεινὴ δὲν ἀρκεῖται μόνον εἰς τὴν συντήρησιν ἢ καὶ βελτίωσιν τῆς σωματικῆς καὶ τῆς πνευματικῆς λειτουργικῆς ἱκανότητος.

Φροντίζει ἐπίσης καὶ διὰ τὴν ὅσῳ τὸ δυνατὸν πλήρη ἀποκατάστασιν τῆς διαταραχθείσης ὑγιείας ἢ κσὶ τῆς μὴ ὁμαλοῦς τοιαύτης. Διότι δὲν ὑπάρχει σχεδὸν ἄνθρωπος εὑρισκόμενος εἰς τελείως φυσιολογικὴν κατάστασιν. Ὁ εἷς ἢ ὁ ἕτερος δεικνύει πάντοτε κἄποιαν ἀλλοίωσιν τῆς ὁμαλῆς καταστάσεως.

Οὕτω ἡ ὅλη ἰατρικὴ ἀνήκει εἰς τὴν ὑγιεινήν, ἀφοῦ τὸ καθῆκον της εἶναι, ἡ θεραπεία τῶν διαταραχῶν τῆς ὑγιείας, ἡ ἀποκατάστασις τῆς ἀπολεσθείσης ὑγιείας. Καὶ εἰς τὰ διάφορα ἄρθρα τοῦ ὅλου ἔργου προκειμένου περὶ τῶν διαφόρων ὀργάνων τοῦ σώματος γίνεται διὰ τοῦτο λόγος περὶ τῆς περιθάλψεως τῆς ὑγιεινῆς κατεστάσεως ἑκάστου τόσον ὅταν εἶναι ὑγιᾶ, ὅσον καὶ ὅταν ἀσθενήσουν.

Οὕτω λοιπὸν ***βάσις*** τῆς ὑγιεινῆς τόσον τῆς ***προληπτικῆς*** ὅσον καὶ τῆς ***ἀποκαταστατικῆς*** εἶναι ἀφ' ἑνὸς ἡ γνῶσις τῶν λειτουργιῶν τοῦ σώματος τόσον εἰς ὁμαλὴν ὅσον καὶ εἰς νοσηρὰν κατάστασιν, ἀφ' ἑτέρου ἡ γνῶσις τῶν μέσων πρὸς συντήρησιν τῆς ὁμαλῆς καταστάσεως καὶ ἐκείνων πρὸς καταπολέμησιν τυχὸν παρουσιαζομένων διαταραχῶν καὶ τῶν αἰτίων αὐτῶν. Πλήρη καὶ σαφῆ γνῶσιν περὶ τῶν ἀνωτέρω βεβαίως μόνον ὁ ἰατρὸς δύναται νὰ ἔχῃ, ἀλλὰ καὶ ὁ μὴ ἰατρὸς πρέπει νὰ εἶναι ἐνήμερος πραγμάτων τινῶν, ἀκριβῶς διὰ νὰ ὑποβοηθήσῃ τὸ δυσχερέστατον ἔργον τοῦ ἰατροῦ

Ἡ ***περίθαλψις τῆς ὑγείας*** ἐφαρμόζεται ἤδη κατὰ τὴν ἀρχαιότητα, ἀναλόγως βεβαίως τῶν γνώσεων τῆς ἐποχῆς.

Οὕτω οἱ Αἰγύπτιοι ἐφρόντιζον διὰ τὴν δημοσίαν ὑγιείαν καὶ εἶχον ὑπονόμους, ὑδραγωγεῖα κλπ. καὶ διὰ τὴν ἀτομικὴν διὰ λουτρῶν κλπ. Εἰς τὰ ἰατρικὰ συγγράμματα τῶν Ἰνδῶν ἀναφέρονται, ἡ σπουδαιότης τῆς θρέψεως, τοῦὕδατος, τῆς καθαριότητος, τοῦ κλίματος κλπ.

Ὁ Μωϋσῆς διὰ τῶν νόμων του δίδει πλήρεις ὁδηγίας δημοσίας καὶ ἀτομικῆς ὑγιεινῆς. Οἱ Ἕλληνες πολλὰ ἔπραττον διὰ τὴν ὑγιείαν τῶν πολιτῶν.

Ὅλοι οἱ σοφοὶ καὶ νομοθέται δὲν παρέλειπον τὰ διδάγματα ὑγιεινῆς.

Καὶ οἱ Ρωμαῖοι διὰ τῶν ὑδραγωγείων των, τῶν γυμναστηρίων των οὐκ' ὀλίγον ἐφρόντιζον διὰ τὴνὑγιείαν τωνΚατὰ τὸν Μεσαίωνα ὅμως παρέλυσεν τελείως πᾶσα ὑγιεινή, καὶ ὄχι μόνον δὲν ἐγένετο τίποτε πρὸς περίθαλψιν τῆς ὑγιείας, ἀλλ' ἀπ' ἐναντίας διὰ τῶν νηστειῶν, διὰ τῆς ἀκαθαρσίας κλπ. ἡ ἀντίστασις τοῦ σώματος ἐθραύετο καὶ κατὰ χιλιάδας ἔπιπτον οἱ ἄνθρωποι θύματα τῶν ἐπιδημιῶν. Μόνον κατὰ τὸ τελευταῖον ἥμισυ τοῦ 17ου αἰῶνος ἤρχισε πάλιν ἡ ὑγιεινὴ νὰ κάμῃ προόδους καὶ νὰ φθάσῃ σήμερον ἐκεῖ ποῦ εὑρίσκεται, εἰς τὴν πρώτην δηλ. γραμμὴν τῆς ὅλης ἰατρικῆς. Ἡ ὑγιεινὴ διαιρεῖται εἰς δύο μέρη, εἰς τὴν ***δημοσίαν*** καὶ εἰς τὴν ***ἀτομικήν***.

Σκοπὸς τῆς ***δημοσίας*** ὑγιεινῆς εἶναι νὰ φροντίζῃ διὰ τὰ ὑδραγωγεῖα, τὴν διοχέτευσιν, τὰς κατοικίας, τὰς σχολάς, τὰς τροφάς, τὸ σφαγεῖα, κλπ. τῆς πόλεως. Ἐν γένει περιλαμβάνει τὴν ὑγιεινὴν ἐπιτήρησιν παντὸς πράγματος ἔχοντος ἄμεσον ἢ ἔμμεσον σχέσιν μὲ τὴν ὑγιείαν τοῦ λαοῦ. Ὡς ἐκ τούτου φροντίζει διὰ τὴν προφύλαξιν καὶ διὰ τὴν καταπολέμησιν ἐπιδημιῶν, διὰ τὴν ὑγιεινὴν τῶν διαφόρων ἐπαγγελμάτων, διὰ τὴν ὕπαρξιν λουτρῶν, νοσοκομείων κλπ.

Ὅσον σπουδαιοτάτη εἶναι ἡ ἀποστολὴ τῆς δημοσίας ὑγιεινῆς, τόσον ἐπιβάλλεται εἰς ἕνα ἕκαστον πολίτην νὰ ὑποβληθῇ διὰ τὸ ὅλον καλόν, εἰς περιορισμοὺς τινὰς καὶ νὰ προσαρμόζῃ τὰς πράξεις του πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ κοινοῦ ἐνδιαφέροντος καὶ κατὰ συνέπειαν καὶ τοῦ ἰδικοῦ του.

Πρέπει λοιπὸν εἷς ἕκαστος νὰ ἐκτελεῖ τὰς ὁδηγίας τῆς δημοσίας ὑγιεινῆς. Σπουδαιοτέρα ὅμως τῆς δημοσίας εἶναι ἡ ***ἀτομικὴ ὑγιεινή***, ἥτις περιλαμβάνει τὰς γνώσεις τὰς ὁποίας ἕκαστος πρέπει νὰ ἰδιοποιηθῇ διὰ νὰ διατηρήσῃ καὶ ἐνισχύσῃ τὴν σωματικὴν καὶ τὴν πνευματικὴν ἱκανότητα του, διὰ νὰ προφυλαχθῇ ἀπὸ τοὺς ἐπαπειλοῦντας αὐτὸν κινδύνους, διὰ νὰ ἐνισχύσῃ τὴν κατ' αὐτῶν ἀντίστασιν του. Ἀλλὰ καὶ ἐὰν διὰ τῆς ἀτομικῆς ὑγιεινῆς δὲν ἐπιτυγχάνεται τὸ ἰδεῶδες, δηλ. ἡ συνεχὴς διατήρησις πλήρους ὑγιείας, καὶ ἡ ἐπέκτασις τῆς ζωῆς μέχρι τοῦ δυνατοῦ φυσικοῦ ὁρίου, ἐπιτυγχάνεται τὸ ἑξῆς καὶ διὰ τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ εἴμεθα πολὺ ἱκανοποιημένοι, τὸ ὅτι δηλαδὴ ἐλαττώνεται ὁ ἀριθμὸς τῶν διαταραχῶν τῆς ὑγιείας καὶ δίδεται εἰς τοὺς μὴ τελείαν ὑγιείαν κατέχοντας ὁ τρόπος νὰ συμμετέχουν τῆς καθημερινῆς βιοπάλης ὅπως καὶ αἱ τελείως ὑγιεῖς.

Ἡ ἀτομικὴ ὑγιεινὴ εἶναι ἰδιαιτέρα κατὰ τὰς διαφόρους ἡλικίας καὶ εἰς τὰ δύο φύλα. Ὡς τὸ σπουδαιώτατον πρᾶγμα διὰ τὸν ἄνθρωπον,πρέπει ἀπὸ μικρᾶς ἡλικίας νὰ ἐφαρμόζηται καὶ νὰ ἐκμανθάνηται. Εἶναι δὲ λυπηρόν, λυπηρώτατον, τὸ ὅτι αὕτη παραμελεῖται τόσον ὑφ' ἡμῶν. Τὸ σφάλμα δὲ δὲν εἶναι τοῦ λαοῦ, δὲν πταίει οὗτος, πταίουν αἱ διάφοραι ἀρχαί, τόσον κυβερνητικαὶ ὅσον καὶ κοινοτικαὶ διότι δὲν ἐπιβάλλουν τακτικὰ καὶ συστηματικὰ μαθήματα ὑγιεινῆς εἰς τὰς σχολάς, πταίουν τὰ διάφορα σωματεῖα καὶ ἐκ τούτων κατὰ πρῶτον λόγον τὰ ἰατρικὰ διότι δὲν διοργανώνουν λαϊκὰς διαλέξεις περὶ ζητημάτων ὑγιεινῆς, καὶ δὲν ἐκδίδουν ἀρκετὰ κατάλληλα φυλλάδια πρὸς μόρφωσιν τοῦ λαοῦ.

Κατὰ τοσοῦτῳ δὲ μᾶλλον, τὸ νὰ μὴ λαμβάνεται φροντὶς διὰ τὴν ὑγιεινὴν μόρφωσιν τοῦ λαοῦ,εἶναι ἀξιοκατάκριτον καθόσον ἡ ζωὴ ἑκάστου δὲν ἀνήκει εἰς αὐτὸν καὶ μόνον, παρὰ εἰς τὴν οἰκογένειαν του, εἰς τὸ ἔθνος του. Βλέπομεν τὰ ἀποτελέσματα μιᾶς ὀρθῆς ὑγιεινῆς εἰς τὰ προηγμένα ἔθνη, ἰδίως τὰ βόρεια τοὺς Ἄγγλους, τοὺς Γερμανούς, τοὺς Σουηδούς. Εἰς τὴν δημοσίαν ὑγιεινὴν ἀφ' ἑνός, εἰς τὴν ἀτομικὴν ἐξ ἄλλου, ὀφείλονται τὰ σώματα καὶ τὰ πνεύματα τὰ ὁποῖα καθημερινῶς θαυμάζομεν. Εἰς τὰ διάφορα ἄρθρα τοῦ ἔργου περιγράφονται ἐκτενῶς τὰ περὶ ὑγιεινῆς ἐν γένει, παραπέμπομεν ἄρα εἰς αὐτὰ τὸν θέλοντα εἰδικὰς πληροφορίας.

ΥΓΡΑ *(βλ. Ποτά)*.

ΥΓΡΑΣΙΑ *(βλ. Κατοικία, Ἔνδυμασία)*.

ΥΓΡΩΜΑ

Φλεγμονὴ τῶν βλεννογόνων θυλακίων τῶν ἀρθρώσεων*.

Ἡ ***ὀξεία μορφή***, παρουσιάζεται ὡς ὄγκος καρυδιοῦ ἢ πορτοκαλλιοῦ, περιέχων ὀρροπυῶδες ὑγρόν, μὲ πυρετὸν καὶ ἐρυθρότητα τοῦ δέρματος.

Προέρχεται ἐκ θλάσεως, ρευματισμοῦ ἢ λεμφαγγίτιδος καὶ θεραπεύεται ἀπορροφημένου τοῦ ὑγροῦ δι'ἡσυχίας, καταπλασμάτων, ἐπιθεμάτων κλπ. Οὐχὶ σπανίως ὅμως διαπυεῖται καὶ σχηματίζεἀπόστημα.

Ἡ ***χρονία μορφὴ*** παρουσιαζομένη τὸ συνηθέστερον εἰς τὸν ἀγκῶνα,εἰς τὸ γόνυ καὶ εἰς τὴν ἄρθρωσιν τοῦ ποδός, ***ὀφείλεται*** εἰς συνεχῆ πίεσιν ἢ ἄλλην κάκωσιν τοῦ μέρους, ἄρχεται βαυμηδὸν καὶ ἐκδηλοῦται ὅπως καὶ ἡ ὀξεῖα διὰ συσσωρεύσεως ὑγροῦ ὀρώδους ἢ πυώδους.

ΥΔΑΡΘΡΟΣ

Συσσώρευσις ὑγροῦ διαφανοῦς ἐντὸς τῶν ἀρθρώσεων ἀναλόγου τοῦ φυσιολογικῶς εἰς αὐτὰς εὑρισκομένου ἐναρθρίου ὑγροῦ. Ὁ ὕδαρθρος παρουσιάζεται ὡς πρήξιμον ἀνώδυνον ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, τῆς ἀρθρώσεως (γόνυ, ἀγκὼν

κλπ.) συνεπεία πτώσεως, κτυπήματος, ἢ ἄλλης αἰτίας. Θεραπεύεται ἢ διὰ παρακεντήσεως ἢ διὰ τοπικῶν πιεστικῶν ἐπιδέσμων, δι' ἐπιθεμάτων, δι' ἀτμολούτρων κλπ.

ΥΔΑΤΑ ΙΑΜΑΤΙΚΑ *(βλ. Λουτροθεραπεία).*

ΥΔΑΤΑΝΘΡΑΚΕΣ

Χημικαὶ οὐσίαι, ἀποτελούμεναι ἐξ ἄνθρακος, ὀξυγόνου καὶ ὑδρογόνου, καὶ εὑρισκόμεναι εἰς τὸ σῶμα τῶν ζῴων καὶ τῶν φυτῶν. Προσλαμβανόμεναι εἰς τὸ σῶμα ὑπόκεινται εἰς καῦσιν διὰ τῆς ἐνεργείας τοῦ ἐκ τῶν πνευμόνων εἰς τὸ αἷμα ἀπορροφουμένου ὀξυγόνου, καὶ κατὰ τὴν ὁποίαν (καῦσιν) σχηματίζεται θερμότης. Οὕτω οἱ ὑδατάνθρακες χρησιμοποιοῦνται κατὰ τὴν σίτισιν* διὰ τὴν διατήρησιν τῆς θερμότητος τοῦ σώματος.

Οἱ κυριώτεροι ὑδατάνθρακες εἶναι τὸ ἄμυλον καὶ τὰ διάφορα εἴδη σακχάρων ὡς τὸ τῆς ἀγορᾶς ἐκ κοκκινογουλιῶν σάκχαρον, τὸ σταφυλοσάκχαρον, κλπ. Εἰς τοὺς ὑδατάνθρακας ἀνήκει καὶ ἡ εἰς ὅλας τὰς φυτικὰς τροφὰς ἁπαντῶσα κυτταρίνη (βλ. *Τροφαί, Θρέψις, Σίτισις Πέψις*).

ΥΔΑΤΙΣ

Κύστις πλήρης ρευστοῦ περιέχουσα ***ἐχινόκοκκον****.

ΥΔΑΤΟΕΙΔΕΣ ΥΓΡΟΝ *(βλ. Ὀφθαλμός).*

ΥΔΝΟΝ *(Truffes)* *(βλ. Μανιτάρια).*

ΥΔΡΑΓΩΓΕΙΑ *(βλ. Ὕδωρ).*

ΥΔΡΑΙΜΙΑ

Ἀνώμαλος κατάστασις τοῦ αἵματος κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ μὲν ὀρὸς εἶναι κατὰ πολὺ ηὐξημένος, τὰ δὲ στερεὰ συστατικὰ καὶ τὸ λεύκωμα ἠλαττωμένα. Ὀφείλεται εἰς σφαλερὰν θρέψιν καὶ δὲν ἔχει σχέσιν μὲ τὴν ἀναιμίαν.

ΥΔΡΑΜΝΙΟΝ

Ἡ ὑπὲρ τὸ δέον αὔξησις τοῦ ***ἀμνιακοῦ ὑγροῦ**** ἔχουσα ὡς αἰτίαν, ἐγκυμοσύνην διδύμων, παραμόρφωσιν τοῦ ἐμβρύου ἢ καὶ σύφιλιν. Ἡ ποσότης τοῦ ὑγροῦ δύναται νὰ φθάσῃ καὶ τὰ 15 λίτρα προκαλεῖ δὲ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὸν πρόωρον τοκετόν.

ΥΔΡΑΡΓΥΡΙΑΣΙΣ

Τὸ σύνολον τῶν συμπτωμάτων ἅτινα χαρακτηρίζουν τὴν διὰ τοῦ ὑδραργύρου δηλητηρίασιν τοῦ ὀργανισμοῦ.

Ἡ ***ὀξεῖα ὑδραργυρίασις,*** ἐπερχομένη κατὰ τὴν ἐφ' ἅπαξ λῆψιν μεγάλης ποσότητος οὐσίας τινὸς περιεχούσης ὑδράργυρον, ἐξ ἀπροσεξίας ἢ καὶ δι' ἐγκληματικοὺς λόγους, καθὼς καὶ εἰς μερικὰς ἰδιοσυγκρασίας αἱ ὁποῖαι δὲν ὑποφέρουν καὶ συνήθη μικρὰν δόσιν ὑδραργυρικῆς σκευασίας, ***ἐπιφέρει*** ἀναλόγως τοῦ βαθμοῦ τῆς ἐντάσεως της, εἰδικὴν στοματίτιδα ἥτις συνοδεύεται ἀπὸ ἄφθονον σιελόρροιαν ἐξοίδησιν τῶν οὐλῶν, ἐρυθρὸν χρωματισμὸν αὐτῶν, δυσώδη ἀπόπνοιαν, φλόγωσιν ὅλου τοῦ βλεννογόνου τῶν παρειῶν, γλώσσης, χειλέων μὲ ἰσχυροὺς πόνους καὶ λευκόφαιον χρωματισμὸν αὐτοῦ, γεῦσιν μετάλλου, αἴσθημα σφιξίματος εἰς τὸν λαιμόν, ἐμετὸν αἱμορραγικόν, διαρροίας βλεννώδους καὶ μὲ αἷμα μεγάλην δίψαν, δέρμα ψυχρὸν καὶ κυανοῦν, σφιγμὸν ἀδύνατον, ἀνουρίαν, δύσπνοιαν, μεγάλην κατάπτωσιν, ψυχροὺς ἱδρώτας, σπασμοὺς παραλύσεις καὶ τὸν θάνατον.

Αἱ ***πρῶται βοήθειαι*** συνίστανται εἰς τὴν ὅσον τὸ ταχύτερον πρόκλησιν ἀφθόνου ἐμετοῦ διὰ γαργαλίσματος τῆς σταφυλῆς καὶ χορήγησιν ἔπειτα λευκωματούχου ὕδατος (5 ἀσπράδια αὐγοῦ διὰ δύο ποτήρια νεροῦ ἢ γάλακτος) ριζονέρου, νεροῦ μὲ λιναρόσπορον. Θὰ κληθῇ δὲ τὸ ταχύτερον ὁ ἰατρὸς ὅστις διὰ πλυσίματος τοῦ στομάχου ἀφαιρεῖ τὴν δηλητηριώδη οὐσίαν.

Ἡ ***χρονία ὑδραργυρίασις*** παρατηρεῖται εἰς διάφορα ἐπαγγέλματα καθ' ἃ γίνεται χρῆσις ὑδραργύρου (καθρεπτοποιοί, κατασκευασταὶ θερμομέτρων καὶ βαρομέτρων, πίλων, ὑδραργυρωρύχοι) καθὼς καὶ συνεπείᾳ ὑδραργυρικῆς θεραπείας.

Τὰ ***συμπτώματα*** χρονίας ὑδρ. εἶναι σιελόρροια, στοματῖτις, ἐντερῖτις, τρόμος τῶν ἄνω καὶ ἀργότερον τῶν κάτω ἄκρων τῆς κεφαλῆς, τῆς γλώσσης, σπασμοί, παραισθήσεις, πόνοι, παραλύσεις, παραληρήματα, ψυχικαὶ διαταράξεις, καχεξία καὶ ἐνίοτε δερματικὴ πάθησις (ὑδραργυρία) ἐπιφέρουσα ἐξάνθημα φυσαλίδων, ἰσχυρὸν κνησμόν, πυρετόν.

Ἡ ***προφύλαξις*** τῆς χρονίας ὑδρ. συνίσταται εἰς ἄμεμπτον καθαριότητα ἰδίως τῶν ὀδόντων, εἰς ἀποφυγὴν προσλήψεως τροφῶν κατὰ τὴν ἐργασίαν καὶ πλύσιμον τῶν χειρῶν καὶ τοῦ στόματος πρὶν τὸν γευμάτων :

Ἡ δὲ ***θεραπεία*** εἰς ἀπομάκρυνσιν τῆς αἰτίας, εἰς θειοῦχα λουτρά, χρῆσιν Ἰωδίου καὶ Χλωριούχου καλίου ἐσωτερικῶν, ὑδροθεραπευτικοῦ καὶ ἠλεκτροθεραπευτικῶν μέσων.

ΥΔΡΑΡΓΥΡΟΣ

Μέταλλον εὑρισκόμενον ἐν τῇ φύσει συνήθως ἐν συνδέσει μὲ θεῖον (κιννάβαρι), ἐξ οὗ ἐξάγεται διὰ πυρακτώσεως. Εἰς συνήθη θερμοκρασίαν εἶναι ρευστός, λίαν κινητός, ἔχει κατοπτρίζουσαν λάμψιν καὶ χρῶμα λευκὸν φαιόν. Τὸ εἰδικόν του βάρος εἶναι 13,500. Θερμαινόμενος εἰς +390οΕ ἀρχίζει νὰ βράζῃ, πήγνυται δὲ καὶ στερεοποιεῖται εἰς 40οΕ κάτωθεν τοῦ 0ο. Ἔχει εὑρεῖαν χρῆσιν τόσον ἐν τῇ βιομηχανίᾳ ὅσον καὶ ἐν τῇ ἰατρικῇ. Τόσον δὲ αὐτὸς ὅσον καὶ αἱ ἑνώσεις του εἶναι σφοδρότατα δηλητήρια.

Ὁ ὑδράργυρος καὶ αἱ διάφοροι ὑδραργυρικαὶ σκευασίαι ἔχουν ἐρεθιστικήν, ἀπορροφητικὴν καὶ παρασιτοκτόνον ***ἐνέργειαν***. Εἰσέρχεται δὲ εἰς τὸν ὀργανισμὸν διὰ τῆς ἀναπνευστικῆς, τῆς πεπτικῆς ὁδοῦ καὶ διὰ τοῦ δέρματος ἐὰν ἐντριβῇ καλά. Ἐπαναλαμβάνομεν ὅτι ὅλαι αἱ σκευασίαι αἱ περιέχουσαι ὑδράργυρον εἶναι δηλητηριώδεις (βλ. *Ὑδραργυρίασις*) καὶ ὅτι ἀπαιτεῖται μεγάλη προσοχὴ κατὰ τὴν χρῆσιν των.

Ἡ ***μεταλλικὸς ὑδράργυρος*** λαμβανόμενος ἐσωτερικῶς ἐξέρχεται πάλιν ἀπὸ τὸ ἕντερον χωρὶς νὰ ἀπορροφηθῇ ἀπὸ τὸν ὀργανισμόν. Χρησιμοποιεῖται τὸ συνηθέστερον εἰς ἐνδομυϊκὰς ἐνέσεις (huile grise) κατὰ τῆς συφίλιδος, ὡς ἔμπλαστρον (Vigo), καὶ ὡς ὑδραργυραλοιφή. Ἡ τελευταία αὕτη ἔχει εὑρεῖαν χρῆσιν ὡς παρασιτοκτόνον (φθεῖρες, σηψαιμία κλπ.) καὶ ὡς ἀπορροφητικὸν καὶ ἀντιφλογιστικὸν (ἀδενίτιδες, φλεβίτιδες κλπ.).

Αἱ μᾶλλον ἐν χρήσει ἑνώσεις ὑδραργύου εἶναι :

Ὁ ***ὑποχλωριοῦχος ὑδράργυρος*** ἢ ***Καλομέλας****.

Ὁ ***διχλωριοῦχος ὑδράργυρος*** ἢ ***ἄχνη ὑδραργύρου*** (Sublimé corrosif), λευκά, διαφανῆ, βαρέα κρύσταλλα διαλυόμενα εἰς ὕδωρ καὶ οἰνόπνευμα. Ἐξ αὐτοῦ κατασκευάζονται κολλύρια καὶ διάφοροι ἀλοιφαὶ καὶ ἰδίως διαλύσεις (25 ἐκγρ. ἢ 50 ἐκγρ. ἢ 1 γρ. πρὸς λίτρον ὕδατος) δι' ἀντισηπτικοὺς καὶ ἀπολυμαντικοὺς σκοπούς. Αἱ ἐν τῷ ἐμπορίῳ παστίλλαι περιέχουν $^1/_2$ ἢ 1 γρ. ἄχνης ὑδραργύρου, εἶναι δὲ βαμμέναι ἐρυθραὶ ἢ κυαναὶ διὰ νὰ ἀναγνωρίζονται. Ἐσωτερικῶς χρησιμοποιεῖται ἡ ἄχνη ὑδραργύρου ὡς ὑγρὸν τοῦ van Swieten τὸ ὁποῖον ἐμπεριέχει 1 γρ. ἄχνης εἰς λίτρον ὕδατος (εἰς σταγόνας)

Ὁ ***κυανιοῦχος ὑδράργυρος*** (Cyanure de Mereure) Ἰσχυρώτατον δηλητήριον, ὡς ἐξωτερικὸν ἀντισηπτικὸν ἢ καὶ εἰς γαγγαρίσματα (0,02:250).

Ὁ ***ἰωδιοῦχος ὑδράργυρος*** (Iodure de mercure) κόνις κιτρινο-πρασίνη, δυοδιάλυτος, χορηγουμένη ἐσωτερικῶς καὶ εἰς ἐνέσεις ὡς ἀντισυφιλιδικόν (Τὸ Σιρόπιον Gilbert περιέχει εἰς κοχλιάριον σούπας 10 χλγρ. δισιωδιοῦχον ὑδρ. καὶ 1 γρ. Ἰωδιοῦχον Κάλι).

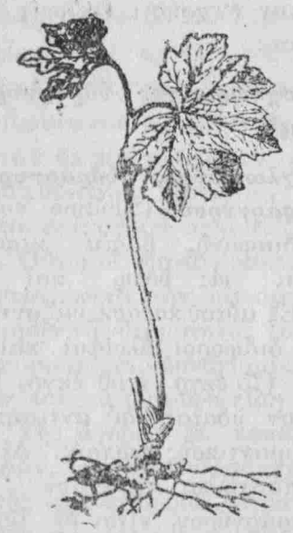
Τὸ ***ἐρυθρὸν ὀξείδιον*** καὶ τὸ ***κίτρινον ὀξείδιον*** ὑδραργύρου χρησιμοποιούμενα ὡς πομμάδαι εἰς παθήσεις τῶν βλεφάρων

Ὁ ***ἰτεϋλικὸς ὑδράργυρος*** εἰς ἐνέσεις ἀντισυφιλιδικάς.

SISMANOGLIO MEGARO

ΥΔΡΑΣΤΙΣ ἡ **ΚΑΝΑΔΕΑ** (*Hydrastis canadensis*).

Φυτὸν τοῦ ὁποίου τὸ βάμμα τῆς ρίζης(5 φορὰς 10—15 σταγόνες) ἡ καὶ τὸ ὑγρὸν ἐκχύλισμα, καὶ τὸ ἀλκαλοειδὲς της ***ὑδραστίνη*** (ὑδροχλωρικὴ ὑδραστίνη) (0,05—0.20 ἑκγρ.) χρησιμοποιῶνται κατὰ τῶν αἱμορραγιῶν ἰδίως τῶν μητρικῶν. Τό ἕτερον τῶν ἀλκαλοειδῶν της ἡ ***βερβερίνη*** δὲν εἶναι ἐν χρήσει.

Εἰκ. 701

Ὕδραστις ἡ Καναδέα

ΥΔΡΑΣΤΙΝΗ (*βλ.* *Ὕδραστις*).

ΥΔΡΟΓΟΝΟΝ

Ἄχρουν, ἄοσμον ἀέριον, ἄνευ γεύσεως, εὑρισκόμενον ἐν τῇ φύσει σχεδὸν πάντοτε ἡνωμένον μὲ ρευστὰ καὶ στερεὰ στοιχεῖα. Εἶναι συστατικὸν τοῦ ὕδατος, καί ὅλων σχεδὸν τῶν φυτικῶν κάι ζωϊκῶν οὐσιῶν. Ἐπίσης εὑρίσκεται καὶ εἰς μερικὰ ὀρυκτά. Εἰς τὸν ἐντερικὸν σωλῆνα τοῦ ἀνθρώπου ὑπάρχει ἐλεύθερον ὡς προϊὸν ζυμώσεων ἰδίως φυτικῶν οὐσιῶν. Ὑπὸ πίεσιν 650 ἀτμοσφαιρῶν καὶ ταυτόχρονον ψῦξιν 140οΕ μεταβάλλεται εἰς κυανόχρουν ἀδιαφανὲς ὑγρόν. Τὸ ὑδρογόνον εἶναι τὸ ἐλαφρότερον ὅλων τῶν σωμάτων, (14 φορὰς ἐλαφρότερον τοῦ ἀέρος) διὸ καὶ χρησιμοποιεῖται πρὸς πλήρωσιν καὶ ἀνύψωσιν τῶν ἀεροστάτων (Ballons). Τὸ Ὑ. δὲν δύναται νὰ διατηρήσῃ τὴν ἀναπνοὴν τῶν ζώων καθὼς καὶ τὴν καῦσιν, ἄν καὶ εἶναι ἕν τῶν μᾶλλον εὐφλεύκτων στοιχείων καὶ τῇ παρουσίᾳ ὀξυγόνου καίει μὴ ὀλίγον φωτεινὴν ἀλλ' ἐκτάκτως θερμὴν φλόγα, ὅτε καὶ σχηματίζεται ὕδωρ. Ἕνωσις 2 μερῶν Ὑδρ. καὶ 16 μ. Ὀξυγόνου σχηματίζει τὸ ***κροτοῦν ἀέριον*** διότι τοῦτο ἅμα τῇ προσεγγίσει πυρακτωμένου τινὸς σώματος ἐκρύγνυται φλεγόμενον καὶ μὲ ἰσχυρότατον κρότον καὶ μεταμορφοῦται εἰς ὕδωρ.

Ἐκ τῶν μετὰ τοῦ ὀξυγόνου ἑνώσεων τοῦ ὑδρογόνου τὸ μονοξείδιον εἶναι τὸ σύνηθες ὕδωρ, καὶ τὸ διοξείδιον, τὸ ὀξυγονοῦχον ὕδωρ.

ΥΔΡΟΘΕΙΟΝ (*Ὑδροθειικὸν ὀξύ*)

Ἀέριον ἡφαιστειώδους προελεύσεως ἀποτελούμενον ἐκ θείου καὶ ὑδρογόνου.

Ἐν τῇ φύσει εὑρίσκεται ἄφθονον καὶ ἢ ἐξέρχεται ἐκ σπηλαίων ἢ ρωγμῶν τοῦ ἐδάφους, ἢ σχηματίζεται ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς καὶ προκαλεῖ ἐκρήξεις ἢ τέλος εὑρίσκεται εἰς τὰ θειοῦχα ἰαματικὰ ὕδατα. Τὸ ὑδρόθειον εἶναι ἄχρουν καὶ ἔχει χαρακτηριστικὴν μυρωδιὰν σάπιων αὐγῶν. Εἰς τὸ ἔντερον τοῦ ἀνθρώπου σχηματίζεται κατὰ τὴν σῆψιν ὀργανικῶν οὐσιῶν (λεύκωμα, τυρὸς κλπ) ὅτε καὶ τὰ ἐντερικὰ ἀέρια προσλαμβάνουν δυσάρεστον ὀσμὴν σάπιων αὐγῶν. Ὡς ἐκ τούτου συχνὰ παρουσιάζεται εἰς τοὺς ὀχετοὺς καὶ ὑπονόμους, καὶ ἐξερχόμενον δύναται νὰ μολύνῃ τὸν ἀέρα. Εἶναι ἰσχυρώτατον ***δηλητήριον*** καὶ ἐπιφέρει κεφαλαλγίαν κωλικούς, ἀδυναμίαν τῆς καρδίας, ἀσφυξίαν.

ΥΔΡΟΘΕΡΑΠΕΙΑ

Κλάδος τῆς φυσικοθεραπείας ἀσχολούμενος μὲ τὴν χρῆσιν τοῦ ὕδατος διὰ θεραπευτικοὺς σκοπούς. Περιλαμβάνει δὲ ὅλα τὰ εἴδη ἐφαρμογῆς, ἀπὸ τὸ ἁπλοῦν πλύσιμον μέχρι τῶν ἰαματικῶν πηγῶν. Ἡ χρῆσις τοῦ ὕδατος τόσον

δι' ὑγιεινοὺς ὅσον καὶ καθαρῶς θεραπευτικοὺς σκοπούς, μετὰ τὴν κατὰ τὴν ἀρχαιότητα εὐρείαν διάδοσιν της καὶ τὴν κατὰ τὸν μεσαίωνα νεκροφάνειαν της μόλις κατὰ τὸν 19ον, αἰῶνα ἐπανελήφθη. Ἐκ τῶν συντελεσάντων δὲ εἰς τὴν ἐπαναφορὰν τῆς χρήσεως τοῦ ὕδατος καὶ ἀναγνώρισιν τῆς ἀνεκτιμήτου ἀξίας του ἀναφέρομεν τοὺς Ἄγγλους Floyer, Barther, Cork, καὶ τοὺς Γερμανοὺς Hufelant, Hahn, Ortel, Priessnitz, Kneipp. Ἐκεῖνος ὅμως ὅστις θεωρεῖται ὁ πατὴρ τῆς ὑδροθεραπείας εἶναι ὁ καθηγητὴς τῆς Βιέννης Winternitz ὅστις καὶ ἔθεσε τὰς ἐπιστημονικὰς βάσεις.

Ἡ χρῆσις τοῦ ὕδατος διὰ θεραπευτικοὺς σκοποὺς ἐπιβάλλει ἰδιαιτέρας γνώσεις καὶ πεῖραν, αἵτινες, ἄν καὶ δὲν εἶναι τόσον ἀναγκαῖαι διὰ τὴν ὑγιεινὴν χρῆσιν τοῦ ὕδατος, διότι ὁ τοιαύτην χρῆσιν ποιῶν, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἐπὶ τοῦ ἰδίου του σώματος ἐπιδράσεως θὰ σχηματίσῃ κρῖσιν καὶ γνώμην περὶ τοῦ καταλληλοτέρου δι' αὐτὸν τρόπου χρήσεώς οὐχ' ἧττον πρὸς πρόληψιν βλάβης τινὸς καὶ πρὸς ἀποτελεσματικωτέραν ἐπίδρασιν τοῦ ὕδατος πρέπει νὰ εἶναι, ὑφ' ἑκάστου ὅστις κάμνει χρῆσιν τοῦ ὕδατος, γνωσταί, τοὐλάχιστον ἐν γενικαῖς γραμμαῖς.

Οὕτω ἀφ' οὗ πρῶτον δώσωμεν γενικάς τινὰς ὁδηγίας διὰ τὴν ἐν γένει ἐξωτερικὴν χρῆσιν τοῦ ὕδατος θέλομεν ἀναφέρει τὰ τῆς ἐπιδράσεως τοῦ θερμοῦ καὶ τοῦ ψυχροῦ ὕδατος.

Ἡ ***ἡλικία*** ἑνὸς ἀτόμου δὲν ἀπαγορεύει τὴν χρῆσιν τοῦ ὕδατος, βεβαίως ὅμως εἰς παιδία καὶ γέροντας θὰ ἐφαρμόζονται ἠπιώτεροι τρόποι παρὰ εἰς ἰσχυροὺς ἐνήλικας. Οἱ μὲ οἱανδήποτε ἐφαρμογὴν ὕδατος συνειθίσαντες δὲν πρέπει ὅταν γηράσουν νὰ τὴν ἐγκαταλείψουν. Θὰ ἀποφεύγεται ὅμως πολὺ θερμὸν καθὼς καὶ πολὺ ψυχρὸν ὕδωρ ὑπὸ μορφὴν λουτρῶν, καταιονήσεων κλπ. (βλ. *Λουτρὰ*). Παιδιὰ δύνανται καὶ πρέπει ἐγκαίρως νὰ συνειθίσουν, ὄχι ὅμως καὶ ὡς βρέφη, εἰς τὴν χρῆσιν ἰδίως ψυχροῦ ὕδατος (βλ. *Σκληραγωγία*). Ὅπως δὲ διὰ κάθε θεραπευτικὸν μέσον οὕτω καὶ ἐδῶ κάθε ἀρχὴ θὰ γίνεται προσεκτικὰ καὶ ἰδίως ἡ ***θερμοκρασία*** τοῦ ὕδατος πρέπει βαθμηδὸν νὰ ἀλλάζῃ.

Τὸ τοιοῦτον ἐπιβάλλεται ὄχι μόνον εἰς τὰ παιδία ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν μὴ συνηθισμένον μὲ τὸ νερὸ ἐνήλικα. Ἡ ***διάρκεια*** τῆς ἑκάστοτε ἐφαρμογῆς θὰ διαρκεῖ γενικῶς τόσον ὀλιγώτερον ὅσον ἰσχυρώτερος εἶναι ὁ προκαλούμενος ἐρεθισμός, διὰ τοῦτο ἐφαρμογαὶ ψυχροῦ ὕδατος δὲν θὰ διαρκοῦν τόσον ὅσον τοῦ θερμοῦ. Συνήθως αἱ διάφοροι ἐφαρμογαὶ θὰ γίνωνται μὲ ***κενὸν τὸν στόμαχον*** ἢ ***2—4 ὥρας*** μετὰ τὰ γεύματα. Ἀναιμικοὶ ὅμως καὶ ἀδύνατοι πρὶν τῆς χρήσεως ψυχροῦ ὕδατος θὰ προσλαμβάνουν κάτι. Ἰδιαιτέρα προσοχὴ θά δίδεται, ἰδίως εἰς τοὺς ***ἡλικιωμένους***, πρὸς ἀποφυγὴν συμφορήσεως τοῦ αἵματος εἰς τὴν κεφαλήν, ὅπως τοῦτο συμβαίνει κατὰ τὰς διαφόρους ἐφαρμογὰς κατὰ τὰς ὁποίας μεγάλαι ποσότητες τοῦ αἵματος φεύγουν ἀπὸ τὴν περιφέρειαν πρὸς τὸ κέντρον. Τοιαύτη κατάστασις ἐπιφέρει αἴσθημα βάρους, ζέστης καὶ πιέσεως εἰς τὴν κεφαλήν, τὸ δέρμα καὶ οἱ βλεννογόνοι κοκκινίζουν καὶ ἐπέρχεται ζάλη. Πρὸς ἀποφυγὴν τούτου θὰ τίθενται πρὸ καὶ κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ὕδατος κρύα ἐπιθέματα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς.

Μετὰ πᾶσαν ἐφαρμογὴν ὑδροθεραπευτικῆς μεθόδου, τὸ σῶμα στεγνώνεται καλῶς καὶ τρίβεται.

Ἐντούτοις εἰς ἰσχυρὰς κράσεις, μὲ καλὴν ἀντίδρασιν τοῦ δέρματος, δύναται τὸ νερὸ νὰ μὴ σπογγισθῇ. Τότε ἡ εὐεξία τοῦ σώματος εἶναι ἰσχυρωτέρα καὶ διαρκεῖ περισσότερον. Οἱ λοιποί, οἱ ὄχι τόσον ἰσχυροί, μὴ στεγνώνοντες τὸ δέρμα των, θὰ κρυολογήσουν, ἐκτὸς ἐὰν χωθοῦν εἰς θερμὸν κρεββάτι ἐπὶ ἡμίσειαν ὥραν.

Τὸν τρόπον τοῦτον, τοῦ νὰ ἀφίνεται τὸ νερὸ ἐπὶ τοῦ σώματος, ἐφαρμόζει καὶ ἡ μέθοδος τοῦ Κνάϊπ, περὶ τῆς ὁποίας θὰ ἀναφέρωμεν κατωτέρω.

Ἓν γένει δὲν πρέπει νὰ λησμονῶμεν ὅτι κάθε λογικὴ χρῆσις ἐξωτερικὴ τοῦ ὕδατος ἐνισχύει τὸν ὀργανισμόν, ἄλλως δύναται νὰ ἐπιφέρει βλάβας.

ISMANOGLIO MEGARO

Ἡ ***ἐπίδρασις θερμοῦ ὕδατος*** ἐπὶ τοῦ δέρματος καὶ τοῦ σώματος εἶναι ἐν ὀλίγοις ἡ ἑξῆς: Τὸ δέρμα κοκκινίζει χωρὶς νὰ προκληθῇ, ὅπως εἰς τὸ ψυχρὸν ὕδωρ χλωμότης αὐτοῦ, διότι τὰ ἀγγεῖα εὐρύνονται, καὶ μένει ἐπ' ἀρκετὸν χρόνον κόκκινον, διὰ τοῦτο καὶ ὁ κίνδυνος τοῦ κρυολογόματος εἶναι μεγαλείτερος.

Πρὸς ἀποφυγὴν καὶ πρόληψιν τούτου, ἢ πρέπει νά εἰσέλθωμεν εἰς τὴν κλίνην ἢ τὸ θερμὸν ὕδωρ πρέπει νὰ ἀκαλουθήσῃ ἐφαρμογὴ ψυχροῦ ἀλλ' ἐλαχίστης διαρκείας. Διὰ τοῦ θερμοῦ ὕδατος αὐξάνει ἡ θερμοκρασία τοῦ σώματος, ἐπιταχύνετσι ἡ λειτουργία τῆς καρδίας, καταπραϋνονται τὰ νεῦρα, καὶ ἐλαττώνεται ἡ μυϊκὴ δύναμις ὅταν δὲν γίνεται χρῆσις μαλάξεων.

Μεγαλειτέραν καὶ σπουδαιοτέραν σημασίαν ἔχει ἡ ***χρῆσις ψυχροῦ ὕδατος.***

Διὰ τῆς ἐπιδράσεως τούτου τὰ νεῦρα τοῦ δέρματος ἐρεθίζονται καὶ τὰ ἀγγεῖα συστέλλονται.Τὴν σύσπασιν τῶν ἀγγείων ἀκολουθεῖ διεύρυνσις αὐτῶν.

Καὶ κατὰ μὲν τὴν σύσπασιν, τὸ αἷμα ἐμποδιζόμενον νὰ εἰσρεύσῃ εἰς τὸ δέρμα, συσσωρεύεται εἰς τὰ ἐσωτερικὰ ὄργανα καὶ δύναται εἰς ἄτομα μὲ μὴ κανονικὴν κυκλοφορίαν καὶ ἀσθενῆ ἀγγεῖα, νὰ ἐπιφέρει αἱμορραγίας καὶ συμφορήσεις, κατὰ δὲ τὴν διεύρυνσιν εἰσρέει εἰς τὸ δέρμα τὸ ὁποῖον κοκκινίζει καὶ θερμαίνεται.

Οὕτω διὰ τῆς ἐπιδράσεως τοῦ ψυχρους ἐπὶ τῶν πολλαπλῶν αἰσθητικῶν νεύρων τοῦ δέρματος, τὰ ὁποῖα εὑρίσκονται εἰς συνάφειαν μὲ τὸν ἐγκέφαλον, διεγείρεται οὕτος καὶ ἡ εὐεργετικὴ ἐνέργεια τοῦ ψυχροῦ ὕδατος, ἥτις ὅμως δὲν πρέπει καὶ νὰ ἀναμένεται πρὶν συστηματικῆς ἐφαρμογῆς 4-6 ἑβδομάδων, ἐκδηλοῦται δι' ηὐξημένου αἰσθήματος ἰσχύος, τάσεως πρὸς πρὸς δρᾶσιν κλπ. Ἡ χρῆσις ὅμως τοῦ ψυχροῦ ὕδατος εἶναι ἀμφίστομος μάχαιρα, διότι εἰς κράσεις τινὰς (ἀναιμικοὺς ἀδυνάτους) ἐπιφέρει τὸ ἀντίθετον ἀποτέλεσμα δηλ. ἀδυναμίαν τοῦ νευρικοῦ συστήματος εἰς ἐκείνους δὲ εἰς τοὺς ὁποίους εἰς μικρὰν χρῆσιν ἀπεδείχθη ὠφέλιμος, δύναται διὰ καταχρήσεως νὰ ἐπιφέρῃ σοβαρὰς διαταραχάς. Ὡς ἐκ τῆς ἰσχυρᾶς λοιπὸν ἐπιδράσεως τοῦ ψυχροῦ ὕδατος ἐπὶ τοῦ νευρικοῦ καὶ ἐπὶ τοῦ κυκλοφορικοῦ συστήματος, ἐπάναγκες εἶναι νὰ ζητεῖται ἡ γνώμη τοῦ ἰατροῦ ὅστις ἀναλόγως τῆς κράσεως θέλει ὁρίσῃ τὸν χρόνον καὶ τὸ εἶδος τῆς ἐφαρμογῆς. Διὰ καλὴν ἐπίδρασιν τοῦ ψυχροῦ ὕδατος πρέπει τὸ δέρμα νὰ εἶναι θερμὸν καὶ πλούσιον εἰς αἷμα πρὶν ἔλθῃ εἰς ἐπαφὴν μετὰ τοῦ ὕδατος.

Πρὸς τοῦτο κάθε ἐφαρμογὴ ψυχροῦ ὕδατος θὰ γίνηται ἢ ἀμέσως μόλις ἐγκαταλείψωμεν τὴν κλίνην μὲ θερμὸν ἀκόμη τὸ σῶμα, ἢ ἀφοῦ τρίψωμεν καλὰ τὸ δέρμα μὲ χονδρὸν ὕφασμα ἢ ἀφοῦ κάμωμεν γυμναστικὴν ἢ περίπατον. Κατὰ τὰς ἐπεμβάσεις οἱ πόδες πρέπει νὰ εἶνε θερμοί, τὸ καλλίτερον νὰ πατῶμεν εἰς θερμὸν ὕδωρ. Μετὰ δὲ τὴν καθ' οἱονδήποτε τρόπον γενομένην ψυχρολουσίαν πρέπει πάλιν νὰ τρίβεται καλῶς τὸ δέρμα, ἢ νὰ περιτυλίσσεται εἰς θερμὸν ἢ ἁπλῶς μάλλινον ὕφασμα, καὶ νὰ γίνονται ἀσκήσεις γυμναστικῆς ἢ περίπατος. Ταῦτα δὲ διὰ νὰ ἐπέλθῃ ἀντίδρασις τοῦ σώματος, ἥτις ὅταν εἶναι ἐλλιπὴς ἀφίνει τὸ σῶμα χλωμόν, κουρασμένον, κρῦον. Εἰς μερικοὺς μετὰ τὴν ψυχρολουσίαν ἐπέρχεται τάσις πρὸς λιποθυμίαν, πρὸς πρόληψιν τούτου θὰ λαμβάνεται πρὶν τῆς ψυχρολουσίας ὀλίγον οἰνόπνευμα. Εἰς ἄλλους δὲ τὸ ψυχρὸν ὕδωρ, ἰδίως ὅταν χρησιμοποιεῖται ἐν εἴδει περιτυλίξεων, ἐπιφέρει δερματικὰ ἐξανθήματα. Τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὰ ἀσβεστοῦχα ἅλατα τὰ ὁποῖα ἐμπεριέχει (σκληρὸν ὕδωρ, βλ. *Ὕδωρ*) καὶ προλαμβάνεται ἢ δι' ἐπαλλείψεως τοῦ δέρματος μὲ ἀλοιφὴν ἢ διὰ προσθήκης πιτύρου ἐντὸς τοῦ ὕδατος. Ταῦτα ὡς πρὸς τὰς γενικὰς ὁδηγίας τῆς ἐξωτερικῆς χρῆσεως τοῦ ὕδατος, περὶ τῶν εἰδικῶν ἀναφέραμεν εἰς ἕκαστον εἶδος ἐφαρμογῆς.

Ἡ ὑδροθεραπεία διαιρεῖται, κατὰ τὸν καθηγητήν μας Matthes, ὅστις κυρίως ἐμελέτησε τὴν κλινικὴν ἐφαρμογὴν εἰς ***ἄμεσον*** καὶ ***ἔμμεσον.***

Ἡ ***ἄμεσος*** περιλαμβάνει τὰς μεθόδους ἐκείνας κατὰ τὰς ὁποίας τὸ σῶμα

SISMANOGLIO MEGARO

εὑρίσκεται εἰς ἄμεσον ἐπαφὴν μὲ τὸ ὕδωρ, ἡδὲ ***ἔμμεσος*** τὰς μεθόδους ἐκείνας ἐφαρμογῆς ὅπου ἡ ἐπαφὴ γίνεται μέσον πανιῶν, σπόγγων κλπ. Τόσον ἡ ἄμεσος ὅσον καὶ ἡ ἔμμεσος ἐφαρμόζωνται γενικῶς δηλ. εἰς ὅλον τὸ σῶμα,ὅσον καὶ τοπικῶς, εἰς μέρος αὐτοῦ.

Εἰς τὴν ***ἄμεσον*** ἀνήκουν ὅλα τὰ εἴδη λουτρῶν καὶ ὅλα τὰ εἴδη καταιονήσεων. Εἰς τὴν ***ἔμμεσον***, αἱ ἐντριβαί. αἱ πλήξεις

Εἰκ. 702

Ἐντριβὴ μὲ σπόγγον ἢ προσόψι

αἱ περιτυλίξεις, τὸ πλύσιμον, τὰ ἐπιθέματα.

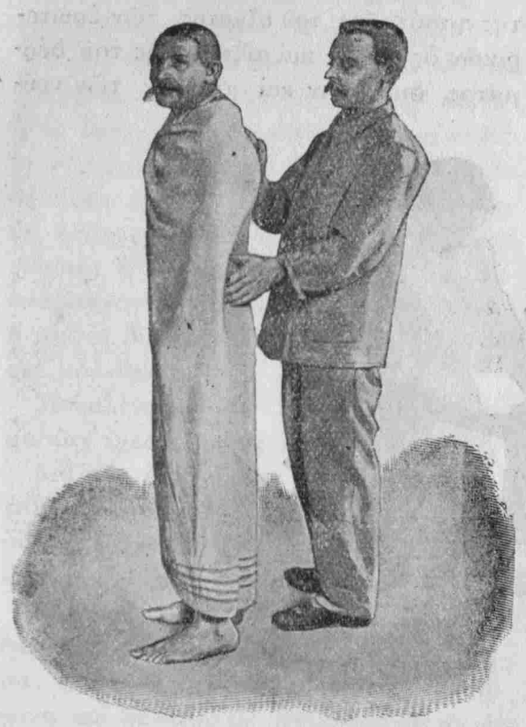
Περὶ τῆς ἀμέσου ὑδροθεραπείας πραγματευόμεθα εἰς τὰ περὶ ***Λουτρῶν*** καὶ ***Λουτροθεραπείας*** ἄρθρα, Ἐδῶ θέλομεν περιγράψει τὰς μεθόδους τῆς ἐμμέσου ὑδροθεραπείας.

Αἱ ***ὑδροθεραπευτικαὶ ἐντριβαὶ*** γίνονται μὲ ὕδωρ θερμοκρασίας δωματίου, ἁπλοῦ ἢ προστιθεμένου ἅλατος ἢ καὶ ὕδατος κολωνίας ἢ καὶ ὄξους, πρὸς σκληραγωγίαν ἢ καὶ πρὸς τόνωσιν ἐξηντλημένων, ἀναιμικῶν, ἀναρρωνυόντων, εἰς πάσχοντας ἀπὸ νόσους νευρικάς, θρέψεως καὶ αἵματος. Οἱ ὑγιεῖς δύνανται ἀφόβως νὰ κάμνουν γενικὰς ἐντριβάς, ἀρκεῖ νὰ μὴ ὑπερβαίνουν τὰ ὅρια διαρκείας. Οἱ δὲ ἐκ χρονίων νοσημάτων καρδίας καὶ ἀγγείων πάσχοντες θὰ συμβουλεύονται τὸν ἰατρόν των πρὶν ἀρχίσουν.Αἱ ἐντριβαὶ ***ἐπιφέρουν*** ἐλάττωσιν τῆς λειτουργίας τῆς καρδίας, ἐνίσχυσιν τῆς ἀδήλου ἀναπνοῆς δηλ. τῆς διὰ τοῦ δέρματος γινομένης, ἐλάττωσιν τῆς ποσότητος τοῦ αἵματος τῶν ἐσωτερικῶν ὀργάνων καὶ αὔξησιν τῆς τοῦ δέρματος. διέγερσιν καὶ τόνωσιν τῶν νεύρων. Οἱ πολὺ ἀδύνατοι θὰ ἀρχίζουν μὲ χλιαρὸν νερὸ καὶ βαθμηδὸν θὰ φθάνουν εἰς ψυχρόν. Αἱ ἐντριβαὶ θὰ γίνονται τὸ καλλίτερον τὸ πρωῒ μετὰ τὴν ἀφύπνισιν. Πρὸς ἀποφυγὴν δὲ καὶ τοῦ ἐλαχίστου κινδύνου συμφορήσεως καλὸν εἶνε νὰ τίθεται ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ὑγρὸν ψυχρὸν ἐπίθεμα.

Αἱ ἐντριβαὶ δύνανται νὰ εἶναι γενικαὶ ἢ τοπικαί. Αἱ ***γενικαὶ*** γίνονται κατὰ τοὺς ἑξῆς διαφόρους τρόπους :

α) Βρέχωμεν σπόγγον ἢ προσόψι μὲ νερὸ θερμοκρασίας δωματίου (18—20oE) ἢ εἰς συνειθισμένους εἰς νερό, βρύσεως (10oE), τὸ στραγγίζωμεν ὀλίγον καὶ τρίβωμεν ἐπὶ 1-5 λεπτὰ ὅλον τὸ σῶμα. (Εἰκ. 702)

β) Βυθίζωμεν λινὸν σινδόνι φάρδους 2 μ. καὶ μήκους 2,5-3 μ. εἰς τὸ νερὸ τὸ στραγγίζωμεν καὶ ἀνοικτὸν τὸ ρίπτομεν ἐπὶ τῶν ὤμων τοῦ ὀρθοῦ ἀνθρώπου, ὅστις θὰ τὸ ἐνώση ἐμπρός. Διὰ

Εἰκ. 703

Ἐντριβὴ μὲ σινδόνην

τῆς σινδόνης θὰ γίνονται ἐντριβαὶ ἐπὶ 1-5 λ. ἢ μᾶλλον ἕως ὅτου διὰ τῆς χειρὸς ἤτις κάμνει τὰς ἐντριβὰς αἰσθανθῶγεν, πάντοτε διὰ τῆς σινδόνης, τὴν θερμότητα τοῦ σώματος.(Εἰκ. 703)

γ) Ὁ ἀσθενὴς ἐγείρει ὀριζοντίως τοὺς βραχίονας του, καὶ ρίπτωμεν τὴν βρεγμένην σινδόνην ἀπὸ ἐμπρός. Τὸ ἄτομον καταβιβάζει τοὺς βραχίονας καὶ διὰ τῶν μασχαλῶν καθὼς καὶ διὰ τῶν σκελῶν στηρίζει τὴν σινδόνην ἤτις θὰ ἐνωθῇ ὀπίσω εἰς τὴν ράχιν. Αἱ ἐντριβαὶ θὰ γίνονται ταυτοχρόνως διὰ τῶν δύο χειρῶν ἐπὶ τοῦ προσθίου καὶ ὀπισθίου μέρους τοῦ σώματος. (Εἰκ. 704,705,706).

Μετὰ τὰς γενικὰς ἐντριβάς ὁποιονδήποτε τῶν ἀνωτέρω εἰδῶν ἤθελε χρησιμοποιηθῇ, τὸ σῶμα πρέπει καλῶς νὰ στεγνωθῇ ἕως ὅτου κοκκινίσῃ, καὶ οἱ μὲν ἀδύνατοι νὰ ἀναπαυθοῦν εἰς τὴν κλίνην των, οἱ δὲ λοιποὶ θὰ κάμουν ἀσκήσεις γυμναστικῆς ἢ περίπατον.

Αἱ τοπικαὶ ἐντριβαὶ εἶναι ἠπιώτεραι τῶν γενικῶν. Εἰς ταύτας οἱ μέλλοντες νὰ τὰς ὑποστῶσιν θὰ μένουν εἰς τὴν κλίνην των,θὰ τίθεται καί ἐδῶ ψυχρὸν ἐπίθεμα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς,καὶ τμηματικῶς, ἐμβυθίζοντες ἑκάστοτε σπόγγον ἢ καλλίτερον προσόψι εἰς ψυχρὸν νερό, καὶ στραγγίζοντες ὀλίγον αὐτὸ θὰ κάμωμεν ἐντρι-

Εἰκ.704

Γενικὴ ἐντριβὴ

βὰς ἐπὶ τῶν διαφόρων μερῶν τοῦ σώματος ἀλληλοδιαδόχως, λ.χ. τοὺς βραχίονας, τὸν λαιμόν, τὸ στῆθος, τὴν κοιλίαν, τὴν ράχιν, τοὺς πόδας. Κάθε μέρος ἀφοῦ ἐντριβῇ, θὰ στεγνωθῇ καλῶς καὶ θὰ καλυφθῇ.

SISMANOGLIO MEGARO

Εἰκ. 705

Εἰκ. 706

Γενικὴ ἐντριβὴ τοῦ σώματος.

Αἱ τοπικαὶ ἐντριβαὶ δύνανται νὰ γίνουν εἰς πυρέσσοντας συχνάκις τῆς ἡμέρας καθότι ἐπιφέρουν ἐλαφρὰν οτῶσιν τῆς θερμοκρασίας καὶ αἴσθημα νωπότητος καὶ τονώσεως.

Αἱ ***πλήξεις*** ἐπιφέρουν ἔντονον ἐρεθισμὸν καί γίνονται ὡς ἑξῆς:Ὁ ἀσθενὴς ἵσταται ὄρθιος κ..ὶ ἐγείρει ὀριζοντίως τοὺς βραχίονας του. Λαμβάνομεν χονδρὸν λινὸν ὕφασμα 2 μ. φάρδους, καὶ 1 ".2 μήκους, τὸ ἐμβυθίζομεν εἰς νερὸ 15ο, τὸ στραγγίζομεν καλὰ καὶ θέτωμεν τὴν μίανἄκραν εἰς τὴν δεξιὰν μασχάλην.

Οἀσθενὴς καταβιβάζει τὸν δεξιὸνβραχίονα καὶ κρατεῖ τὸ πανί, τὸ ὁποῖον φέρομεν ἐπὶ τοῦ στήθους εἰς τὴν ἀριστερὰν μασχάλην, ὅπου συγκρατεῖται διὰ τοῦ καταβιβασθέντος ἀριστεροῦ βραχίονος, εἰς τὴν ρά̀χιν, εἰς τὸν δεξιὸν ὦμον, πάλιν ἐμπρὸς καὶ τέλος κάμωμεν γῦρον περὶ τὸν τράχηλον. Ἀφοῦ τοιουτοτρόπως περιτυλιχθῇ ὅλον τὸ σῶμα, κτυπῶμεν αὐτὸ διὰ τοῦ πανιοῦ, μὲ ἀνοικτὰ τὰ χέρια. Τὸ ὅλον θὰ διαρκέσῃ μόλις 5 λεπτά, καὶ ἀκολούθως στεγνώνεται καλὰ τὸ σῶμα. Καὶ ἐδῶ καλὸν εἶναι νὰ τεθῇ ψυχρὸν ἐπίθεμα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, εἰς δὲ τοὺς πολὺ ἀναιμικοὺς καὶ τοὺς μή ἔχοντας ἄμεμπτον τὴν κυκλοφορίαν θὰ τίθενται ζεστὰ πανὶὰ εἰς τοὺς πόδας των, ἢ θὰ στέκονται ἐντὸς δοχείου μὲ ζεστὸν νερό.

Εἰς ***κλινήρεις*** καὶ ἰδίως εἰς ἐκ ***πνευμονικῶν παθήσεων*** πάσχοντας γίνονται αἱ πλήξεις ὡς ἑξῆς : Λαμβάνομεν χονδρὸν λινὸ πανὶ τὸ ὁποῖον διπλόνωμεν 2-3 φοράς, ὥστε νὰ κάμωμεν τετράγωνον μὲ πλευρὰν 40 ἑκμ. τὸ βυθίζωμεν εἰς ψυχρὸν νερό, τὸ στραγγίζωμεν καὶ μὲ ὅλην τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ τετραγώνου, πλήττωμεν τὴν ράχιν ἢ καὶ τὸν θώρακα προτρέποντες τὸν ἀσθενῆ νὰ ἀναπνέει ἑκάστοτε βαθέως. Αἱ πλήξεις ***ἐπιδρῶσιν*** ἰσχυρῶς ἐπὶ τῆς κυκλοφορίας. Δὲν

θὰ γίνονται ὅταν ὑπάρχει ἰσχυρὸς νευρικὸς ἐρεθισμὸς ἢ ὅταν τὰ ἀγγεῖα εἶναι εὔθραυστα.

Αἱ *περιτυλίξεις* δύνανται νὰ γίνωσιν μὲ θερμὸν ὕδωρ (40οΕ) ἢ μὲ ψυχρὸν (10-15οΕ). Καθορίζεται δὲ τοῦτο ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ ἀναλόγως τοῦ ἀποτελέσματος

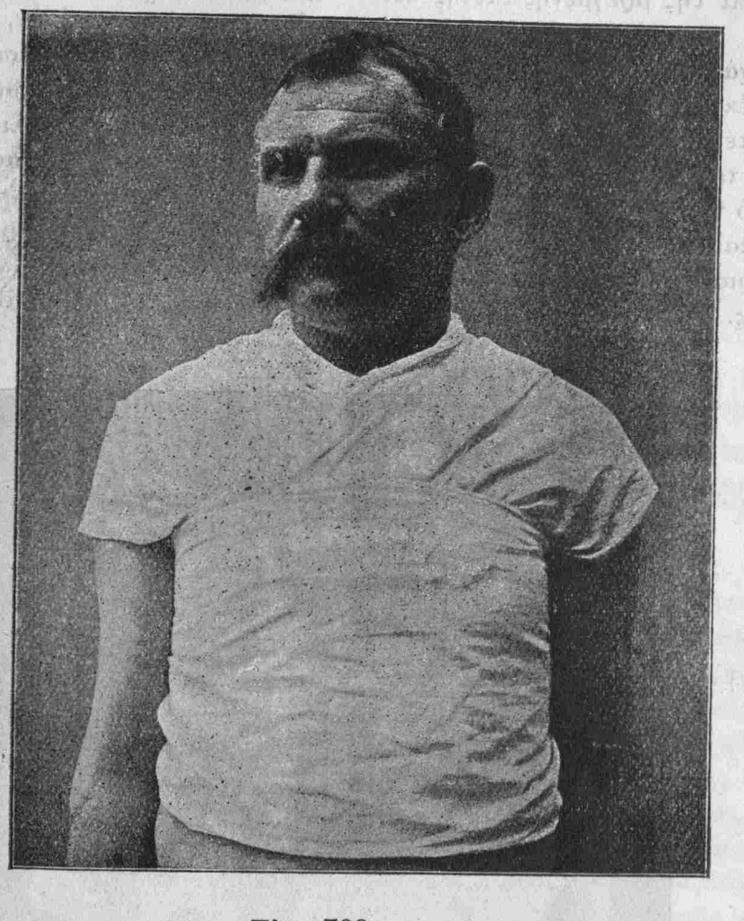

Εἰκ. 707

Γενικὴ Περιτύλιξις

τὸ ὁποῖον ἐπιδιώκεται. Αἱ ***θερμαὶ*** φέρουν κατ' ἀρχὰς σύσπασιν τῶν ἀγγείων τοῦ δέρματος, μετ' ὀλίγον ὅμως ἐπιδρᾷ ἡ θερμότης, τὰ ἀγγεῖα εὐρύνονται, ἐπέρχεται ζωηρὰ συσσώρευσις αἵματος εἰς τὰσχετικὰ μέρη, οἱ μύες χαλαρώνουν καὶ ἡ λειτουργία τῶν κυττάρων γίνεται ζωηροτέρα.

Αἱ ***ψυχραὶ*** ἐπιφέρουν καὶ αὐταὶ κατ' ἀρχὰς σύσπασιν τῶν ἀγγείων τοῦ δέρματος, τὰ ὁποῖα ὅμως ἀργότερον, θερμαινομένου τοῦ σώματος διευρύνονται. Αἱ πεαιτυλίξεις ἔχουν ἐν *γένει* ἐπισπαστικὴν ἀντιφλογιστικὴν καταπραϋντικήν, καὶ ἀναλγητικὴν ἐνέργειαν. Διὰ νὰ δώσουν δέ, ἰδίως αἱ ψυχραί, τὸ ποθητὸν ἀποτέλεσμα, θὰ γίνονται ἐπὶ θερμοῦ μέρους τοῦ σώματος. Οὕτω τὸ καλλίτερον εἶναι νὰ γίνονται εἰς τὴν κλίνην, ἄλλως διὰ ξηρῶν, ἐντριβῶν, διὰ θερμοφόρων* κλπ θὰ θερμαίνεται τὸ μέρος καὶ ἔπειτα θὰ περιτυλίσσεται. Ἐπίσης θὰ δίδεται προσοχὴ ὅπως τὸ χρησιμοποιούμενον ὕφασμα ἐφαρμόζεται καλῶς καὶ χωρὶς πτυχάς. Ὡς ὕφασμα ἐκτὸς τοῦ περισσότερον συνηθιζομένου λινοῦ, δύναται νὰ χρησιμοποιηθῇ καὶ μετάξινον καθότι τοῦτο ἀπορροφᾷ πολὺ ὕδωρ ὅταν μένει ἀρκετὴν καιρὸν εἰς αὐτό, καὶ διατηρεῖται ἐπὶ μακρὸν ὑγρόν. Μετὰ τὴν χρῆσιν τὰ διάφορα πανιὰ θὰ πλύνονται καὶ θὰ στεγνόνονται εἰς τὸν ἀέρα. Ἀμέσως μετὰ τὰς περιτυλίξεις ἢ καὶ μὲ αὐτὰς δὲν πρέπει νὰ περιφερώμεθα, ἔστω καὶ ἐντὸς τοῦ δωματίου, διότι κρυολογοῦμεν εὔκολα. Αἱ περιτυλίξεις δύνανται νὰ γίνωσιν ***ἁπλῶς μὲ βρεγμένον*** καὶ σταυγγισμένον πανί, καλυπτόμενον μὲ φανέλλαν μόνον ἢ ἐπὶ τοῦ βρεγμένου τίθεται ***ἀδιάβροχον*** ὕφασμα (μουσαμᾶς, toile cirée Μακιντός, γυτταπέρκης). Καὶ αἱ μὲν πρῶται, αἱ ἄνευ ἀδιαβρόχου, ἀλλαζόμεναι κάθε 2 ὥρας ἐπιφέρουν ἰδίως ἐπίσπασιν, ἑλκύουσαι τὸ αἷμα πρὸς τὴν ἐπιφάνειαν, ὅταν ὅμως μένουν ἐπὶ πολλὰς ὥρας χωρὶς νὰ ἀλλαχθοῦν, ἐπιφέρουν συσσώρευσιν αἵματος εἰς τὸ δέρμα, εἰς ὅλον δὲ τὸ σῶμα εὐχάριστον αἴσθημα θερμότητος, ἐν τούτοις εἰς ἀδύνατα καὶ εἰς μὲ κακὴν ἀντίδρασιν τοῦ δέρματος ἄτομα, ἐπέρχεται ἀντίθετον ἀποτέλεσμα ὅταν μένουν ἐπὶ πολύ, δηλ. αἴσθημα ψύχους ὅτε καὶ πρέπει ἀμέσως νὰ ἀφαιρεθοῦν καὶ τὸ δέρμα νὰ τριφθῇ καλά. Εἰς τὰς δευτέρας, τὰς καὶ τοῦ ***Πριέσνιτζ*** καλουμένας, ἐπὶ τοῦ βρεγμένου πανιοῦ τίθεται τὸ λεπτὸν ἀδιάβροχον, τὸ ὁποῖον ὅμως πρέπει νὰ εἶναι κατὰ 1-2 ἑκατοστόμετρα μεγαλείτερον τοῦ βρεγμένου, ἵνα τὸ περικλείει καλῶς, τὸ ὅλον δὲ καλύπτεται μὲ ὅτι δήποτε πανί, φανέλα, φάσκιαν κλπ. Αἱ περιτυλίξεις τοῦ Πρίεσνιτζ ἀλλάζονται ἅπαξ ἢ δὶς κατὰ τὸ 24ωρον εἶναι δὲ καλλίτεραι ἀπὸ τὰς ἄνευ ἀδιαβρόχου, διότι τηρῶσαι τὸ δέρμα ὑγρὸν καὶ ἴσην θερμότητα, ἐπιδρῶσιν περισσότερον, ἔχουν ὅμως τὸ ἐλάττωμα ὅταν γίνωνται συνεχῶς καὶ ἐπὶ πολὺν καιρὸν νὰ ἐρεθίζωσιν τὸ δέρμα ἰδίως ὅταν τοῦτο εἶναι εὐαίσθητον καὶ νὰ σχηματίζωσιν φυσαλίδας μὲ πῦον, αἵτινες ὅμως θεραπεύονται ὅταν παύσωμεν τὰς περιτυλίξεις καὶ ἐπιθέσωμεν ὀλίγην βαζελίνην ἢ κόνιν τάλκου ἢ ὀξείδιον ψευδαργύρου.

Εἰκ. 708

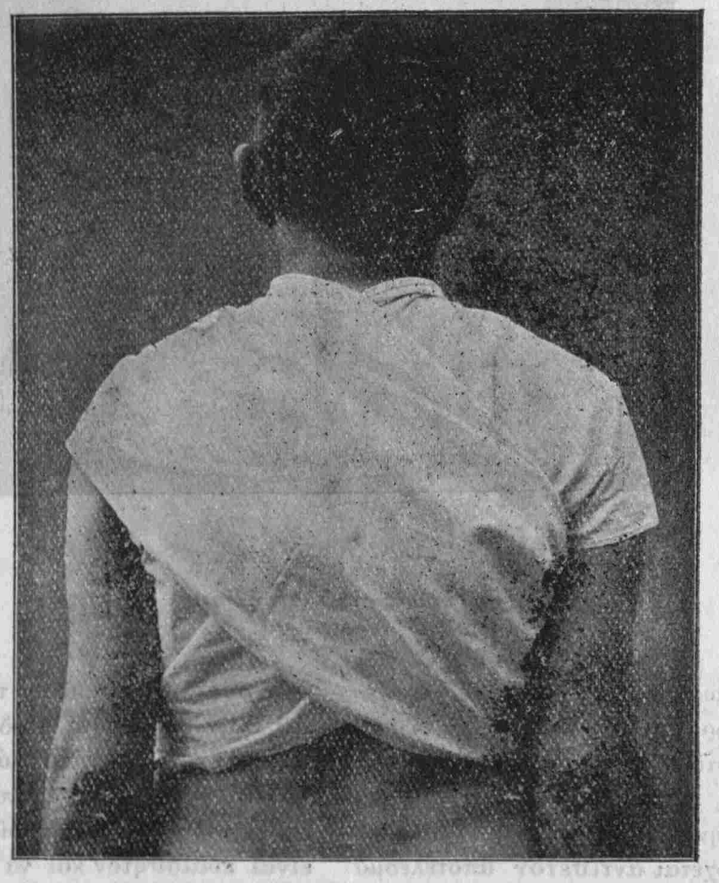
Περιτύλιξις τοῦ στήθους

Αἱ ***γενικαὶ περιτυλίξεις*** γίνονται ὡς ἑξῆς :

Ἐπὶ τοῦ στρώματος ἁπλόνωμεν μάλλινον ὕφασμα (σκέπασμα κρεββατιοῦ) φάρδους λ,χ. 2,5 καὶ μήκους 3 μ. ἐπ' αὐτοῦ δὲ λινὴν σινδόνην φάρδους 170 ἑκμ. καὶ μήκους 2 μ. βρεγμένην εἰς νερὸ 12—15ο Ε καὶ ἐλαφρῶς ἐστραγγι-

σμένην. Ἐπὶ τῆς βρεγμένης ταύτης σινδόνης θὰ κατακλιθῇ ὁ ἀσθενὴς καί χωρὶς πτυχὰς θὰ περιτυλιχθῇ ὅλον του τὸ σῶμα, ἐκτὸς τῆς κεφαλῆς ἐπὶ τῆς ὁποίας θὰ τεθῇ ψυχρὸν ἐπίθεμα, κατὰ τοὺς ἑξῆς τρόπους: 1. ἡ σινδόνη θὰ φερθῇ ἀπὸ τὸ δεξιὸν μέρος ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ καὶ οὕτω θὰ κλεισθῇ ὁ κορμός, ὁ ἀριστερὸς βραχίων, τὸ ἀριστερὸν σκέλος. Τὸ μέρος δὲ τῆς σινδόνης καὶ θὰ κλείσῃ καλὰ εἰς τὸν λαιμὸν χωρὶς νὰ σφίξωμεν αὐτὸν, τὸ πρὸς τοὺς πόδας μέρος θὰ τὸ θέσωμεν κάτωθεν αὐτῶν. Ἐπὶ τοῦ ὅλου θὰ ριφθῇ ἐν ἀνάγκῃ καὶ δεύτερον μάλλινον σκέπασμα.

Αἱ περιτυλίξεις αὗται, κατὰ τὰς ὁποίας οἱ ἀσθενεῖς δὲν πρέπει νὰ ἀφίνονται μόνοι, ἐὰν μὲν πρόκειται νὲ ἐπιδράσουν ἀντιπυρετικῶς καὶ ἀντιφλογιστικῶς θὰ ἀλλάζουν κάθε ὥραν ἢ καὶ

Εἰκ. 709

Περιτύλιξις τοῦ στήθους

τὸ ὁποῖον θὰ περισσεύῃ κάτωθεν καὶ θὰ κρέμαται, θὰ τεθῇ ἐπὶ τῶν ποδῶν.

2. Ἀπὸ τὸ ἀριστερὸν μέρος θὰ φέρωμεν τὴν σινδόνην πρὸς τὸ δεξιὸν καὶ θὰ κλείσωμεν τὸ ὅλον. 3. Τὸ μαλλινον ὕφασμα θὰ φερθῇ ἀπὸ τὸ ἀριστερὸν πρὸς τὰ δεξιά. 4. Τὸ δεξιὸν μερος τοῦ μαλλίνου θὰ φερθῇ πρὸς τὰ ἀριστερὰ συχνότερον, ἐὰν δὲ καταπραϋντικῶς θὰ ἀφίνωνται ἐπὶ μακρότερον χρονικὸν διάστημα καὶ ἐν ἀνάγκῃ καθ' ὅλην τὴν νύκτα. Κατὰ τὴν ἀφαίρεσιν θὰ στεγνωθῇ καλὰ τὸ σῶμα, οἱ δὲ ἀσθενεῖς θὰ ἡσυχάσουν εἰς τὴν κλίνην των ὅπου καὶ δὲν ἀργοῦν νὰ ἀποκοιμηθοῦν.

Περιτυλίξεις τοπικαὶ

*1. **Κεφαλῆς.*** Διὰ βρεγμένου καὶ στραγγισμένου καὶ φορὰς τινὰς διπλωμένου λινοῦ ὑφάσματος περιτυλίσσωμεν τὸ μέτωπον, τὸ κρανίον καὶ τὸ ἰνίον, ἐπιδένωμεν δὲ τὸ ὅλον καταλλήλως. (βλ. *Ἐπίδεσμοι*). Θερμαὶ περιτυλίξεις τῆς κεφαλῆς σπανίως χρησιμοποιοῦνται καὶ τοῦτο εἰς νευραλγιας, εἰς κεφαλαλγίας συνεπείᾳ ἀναιμίας ἐγκεφαλικῆς κλπ. Ψυχρῶν γίνεται χρῆσις εἰς κεφαλαλγίας συνεπείᾳ συμφορήσεως, εἰς πυρετόν, εἰς μηνιγγικάς παθήσεις κλπ. Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀντικαθίστανται διὰ ψυχρῶν ἐπιθεμάτων ἢ κύστεων πάγου.

*2. **Ὠτός.*** Ἀντὶ πανιοῦ δύναται νὰ γίνῃ χρῆσις βάμβακος βρεγμένου καὶ στραγγισμένου, ἐπὶ τοῦ ὁποίου τίθεται διπλωμένον λινὸν πανὶ μεγέθους παλάμης, βρεγμένου καὶ στραγγισμένου καὶ αὐτοῦ, καὶ διὰ τοῦ ὁποίου θὰ κλείεται τελείως τὸ αὐτί. Ἐπὶ τοῦ πανιοῦ τίθεται τὸ ἀδιάβροχον καὶ μικρὸν στρῶμα ξηροῦ βάμβακος, τὸ ὅλον δὲ θὰ προσδεθῇ δι' ἐπιδέσμου.

*3. **Λαιμοῦ.*** Δύναται νὰ χρησιμοποιηθῇ ἁπλοῦν μανδήλι ἢ λινὸν φάρδους 10 ἑκμ. καὶ μήκους 50 ἑκμ. δὶς ἢ τρὶς διπλωμένον, θὰ δένεται δὲ μὲ φανέλλαν 12 ἑκμ. φάρδους καὶ 50 μήκους. Δὲν πρέπει ἡ περιτύλιξις νὰ εἶναι οὔτε πολὺ σφιγκτὴ διὰ νὰ ἐμποδίζει τὴν ἀναπνοὴν καὶ τὴν κυκλοφορίαν οὔτε πολὺ χαλαρὰ διὰ νὰ εἰσέρχεται ἀήρ.

*4. **Στῆθος.*** Αἱ ψυχραὶ περιτυλίξεις ἔχουν ἔκτακτον ἀντιφλογιστικὴν ἐνέργειαν εἰς στηθικὰς νόσους (βρογχίτιδας, πνευμονίας κλπ.) καθότι ἀφ' ἑνὸς μὲν διὰ τοῦ ἰσχυροῦ ψυχροῦ ἐρεθισμοῦ γίνονται αἱ ἀναπνοαὶ βαθύτεραι, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ μεταξὺ δέρματος καὶ περιτυλίξεως θερμοκρασία, ἐξισουμένη, φθάνει τὴν θερμότητα τοῦ αἵματος, καὶ τὸ στῆθος περικλείεται μὲ θερμὸν στρῶμα ἀέρος ὅστις ἐπιδρᾷ ἐπὶ τῆς κυκλοφορίας καὶ ἐπιφέρει τὴν ἐπίσπασιν.

Αἱ χλιαραὶ καὶ αἱ θερμαὶ ἐπιφέρουν μᾶλλον κατευνασμὸν καὶ ὕπνον. Αἱ περιτυλίξεις τοῦ στήθους ἀναλόγως τοῦ εἴδους των (Πρίεσνιτζ ἢ ὄχι) δύνανται νὰ ἀλλάζουν κάθε 3 ὥρας, ἢ πρωΐαν καὶ ἑσπέρας. Δύνανται δὲ νὰ μένουν καὶ καθ' ὅλην τὴν νύκτα. Αἱ περιτυλίξεις τοῦ στήθους γίνονται κατὰ τοὺς ἑξῆς τρόπους:

α) Ὄπισθεν τοῦ ἐπὶ τῆς κλίνης του καθημένου ἀσθενοῦς ἁπλώνομεν φανέλλαν 40 ἑκμ. φάρδους καὶ 1 μ. μήκους ἐπὶ τῆς ὁποίας θέτομεν λινὸν βρεγμένον καὶ στραγγισμένον πανὶ 35 ἑκμ. φάρδους καὶ 1 μ. μήκους. Ὁ ἀσθενὴς πλαγιάζει (γυμνὸς!) ἐπὶ τοῦ βρεγμένου καὶ ἀμέσως περιτυλίσσεται. Ἡ τοιαύτη περιτύλιξις ἀλλάζεται κάθε τρεῖς ὥρας ἑκάστοτε δὲ τὸ δέρμα τρίβεται καὶ στεγνώνεται.

β) Λαμβάνομεν δύο ταινίας ἐκ λινοῦ 25 ἑκμ. φάρδους καὶ 3 μ. μήκους. Βρέχομεν τὴν μίαν καὶ περιτυλίσσωμεν τὸν θώρακα ἀρχόμενοι λ.χ. ἀπὸ τὴν δεξιὰν μασχάλην καὶ προχωροῦντες εἰς τὸ στῆθος, τὸν ἀριστερὸν ὦμον, τὴν ράχιν, τὴν δεξιὰν μασχάλην, στῆθος, ἀριστερὰ μασχάλη. δεξιὸν ὦμον, στῆθος, ἀριστερὰ μασχάλη κ.ο.κ. Ἡ ταινία θὰ τίθεται ἐπὶ τοῦ καθημένου ἀσθενοῦς καὶ χωρὶς πτυχάς. Ἐκὶ τῆς ὑγρᾶς κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον θὰ τιθεται ἡ ξηρά, καὶ ἐπ' αὐτῆς τὸ ὑποκάμισον.

γ) 2 ὑγρὰ προσόψια φάρδους 30 ἑκμ. καὶ μήκους 130 ἑκμ. διασταυροῦνται ἐπὶ τοῦ στήθους καὶ ἐπὶ τῆς ράχεως, καὶ τρίτον πέριξ τοῦ στήθους. Ἐπὶ τῶν ὑγρῶν θὰ τίθενται ξηρὰ καὶ θὰ στερεώνωνται.

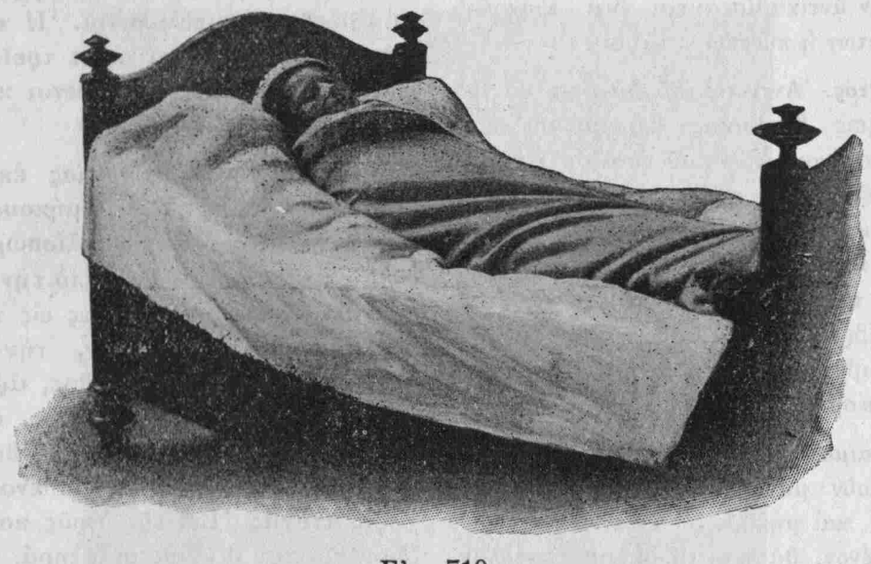
5. ***Κορμοῦ.*** Τό ὑγρὸν πανὶ θὰ ἔχῃ φάρδος 50 ἑκμ, καὶ μῆκος 100—150 ἑκμ. Πάντως ἀρκετὸν διὰ νὰ φθάνει ἀπὸ τὴν μασχάλην μέχρι τῆς συμφύσεως. Τό ξηρὸν θὰ εἶναν μεγαλείτερον. Θὰ ἁπλώνεται ἐπὶ τῆς κλίνης. Ὁ καθήμενος ἀσθενὴς θὰ κατακλίνεται ἐπ' αὐτῶν καὶ θὰ στερεόνονται ἐμπρός. Αἱ περιτυλίξεις αὗται θὰ ἀλλάσουν κάθε δύο ὥρας καὶ αἱ μὲν ψυχραὶ εἶναι ἀντιπυρετικαὶ καὶ ἀντιφλογιστικαί, αἱ δὲ θερμαὶ καταπραϋντικαί.

6. ***Κοιλίας.*** α. Μὲ ταινίαν λινὴν 2-3 μ. μήκους καὶ φάρδους 30-40 ἑκμ. τῆς ὁ-

SISMANOGLIO MEGARO

παίας τὸ ἕν τρίτον θὰ ἔχῃ βουτυχθῇ εἰς τὸ ὕδωρ λαὶ στραγγισθῇ θὰ περιτυλίξωμεν τὴν κοιλίαν, Τὸ ὑγρόν μέρος θὰ καλυφθῇ μὲ τὸ στεγνὸν τῆς αὐτῆς ταινίας. (Εἰκ.707)

β. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ὅπως αἱ περιτυλίξεις τῶν ἄλλων μερῶν, δηλαδὴ πρῶτον μὲ ὑγρὸν λινὸν μήκους 130-150 ἑκμ. καὶ φάρδους 30-40 ἑκμ. θὰ περιτυλίξωμεν μίαν καὶ ἡμίσειαν φορὰν τὴν

Εἰκ. 710

Περιτύλιξις τῆς κοιλίας

κοιλίαν, καὶ ἐπ' αὐτοῦ θέτομεν φανέλλαν. Χρησιμοποιοῦνται εἰς διαφόρους ὀξείας ἢ χρονίας παθήσεις.

Μηρῶν. α. Ὅπως καὶ αἱ συνήθεις μὲ λινὸν 30 ἑκμ. φάρδους καὶ 50 ἑκμ.μήκ.

β. Διὰ ταινίας 1 μ. μήκους καὶ 30 ἑκμ. φάρδους, τῆς ὁποίας θὰ βρέξωμεν τὸ ἕν τρίτον μὲ τὸ ὁποῖον θὰ ἀρχίσωμεν τὴν περιτύλιξιν, θὰ ἀκολουθήσῃ δὲ τὸ στεγνὸν μέρος.

γ. Ἐνδυώμεθα βαμβακερὰς ἢ λινὰς κάλτσας βουτυγμένας εἰς κρῦον νερὸ καὶ στραγγισμένας, ἐπ' αὐτῶν δὲ στεγνὰς μαλλίνας. Τοιαῦται περιτυλίξεις ἔχουν καὶ ἔκτακτον ὑπνωτικὴν ἐνέργειαν.

Γεννητικῶν ὀργάνων. (αἱμορροΐδες, ὀρχῖτις κλπ.).

Διὰ τὰς περιτυλίξεις αὐτῶν χρησιμοποιοῦμεν τὸ ἁπλούστερον, τρίγωνον πανὶ ἢ καὶ σχήματος Τ τοῦ ὁποίου τὸ ὁριζόντιον μέρος θὰ περιβάλλει τὴν κοιλιαν, τὸ δὲ κάθετων θὰ διέλθῃ ἀνὰ μέσον τῶν σκελῶν καὶ θὰ προσαρμοσθῇ εἰς τὸ ὁριζόντειον . Ἐπ' αὐτοῦ θὰ τεθῇ φανέλλα τοῦ αὐτοῦ σχήματος ἀλλὰ μεγαλειτέρου μεγέθους.

Πλύσιμον.

Διὰ μὲν τὸ σύνηθες πλύσιμον (βλ.*Καθαριότης*), διὰ δὲ τὸ πλύσιμον ἀσθενοῦς (βλ. *Νοσηλεία*). Ἐδῶ θὰ περιγράψωμεν ἐν ὀλίγοις τὸ πῶς γίνεται τὸ πλύσιμον διὰ θεραπευτικοὺς σκοποὺς ἐντὸς τῆς κλίνης μὲ ἐναλλὰξ θερμὸν καὶ ψυχρὸν ὕδωρ. Ὁ μέλλων νὰ πλυθῇ κεῖται γυμνὸς ἐπὶ τῆς κλίνης, πλησίον δὲ αὐτῆς τίθενται δύο δοχεῖα τὸ ἕν μὲ θερμὸν, τὸ ἄλλο μὲ ψυχρὸν νερό. Εἰς ἕκαστον δὲ εὑρίσκεται καὶ εἷς σπόγγος. Πλύνεται πρῶτον μὲ θερμὸν νερὸ, τὸ μέτωπον, ὁ λαιμός, τὸ στῆθος καὶ βαθμηδὸν ὅλον τὸ σῶμα, ἀμέσως δὲ ἔπειτα καί μὲ τὴν αὐτὴν σειρὰν μὲ ψυχρὸν. Ὁ κύκλος ἐπαναλαμβάνεται μερικὰς φορὰς καὶ τελειώνει πάντοτε μὲ ψυχρὸν νερὸ, ὅτε καὶ στεγνώνομεν τὸ σῶμα. Βεβαίως τὸ πλύσιμον τοῦτο δύναται νὰ γίνῃ καὶ ἐκτὸς τῆς κλίνης.

Ἐπιθέματα (***Σπληνία***, Compresses)

Ταῦτα σκοπὸν ἔχουν νὰ ἐπιφέρουν ἐπίδρασιν ψύχους ἢ θερμότητος ἐπὶ ὡρισμένου μέρους καὶ ἐπὶ μικρὸν χρονικὸν διάστημα.

Τὰ ***ψυχρὰ*** ἐπιθέματα ἐλλατώνουν τὴν συρροὴν αἵματος εἰς τὰ μέρη ὅπου ἐπιτίθενται καὶ ἀναισθητοῦν οὕτω κατά τι τὸ μέρος. Γίνονται διὰ μανδηλίου ἢ λινοῦ πανίου διπλωμένου μερικὰς φορὰς καὶ βρεχομένου μὲ ψυχρὸν νερὸ ἢ ψυχρανθέντος ἐπὶ πάγου καὶ στραγγισθέντος. Οὕτω τίθεται ἁπλῶς ἐπὶ τοῦ ἀσθενοῦς μέρους. Ἐπειδὴ ὅμως ταχέως θερμαίνεται καὶ ξηραίνεται ἐπὶ τοῦ σώματος, θὰ ἀλλάζεται κάθε 3-5 λεπτὰ.

Πρακτικώτερον εἶναι νὰ ὑπάρχουν δύο πανία τὰ ὁποῖαθὰ τίθενται ἐναλλάξ.

Τὰ ψυχρὰ ἐπιθέματα διὰ νὰ φέρουν δραστηριωτέραν ἐπίδρασιν ἀντικαθίστανται διὰ κύστεως πάγου.

Τὰ ***θερμὰ*** γινόμενα ὅπως τὰ ψυχρὰ μὲ τὴν διαφορὰν τῆς θερμοκρασίας τοῦ νεροῦ ἧτις πρέπει νὰ εἶναι τοὐλάχιστον 35—40οΕ. Αὐξάνουν τὴν συρροὴν τοῦ αἵματος εἰς τὸ μέρος ὅπου τίθενται, καὶ ἐπιφέρωσιν ἐπισπαστικὴν καὶ ἀναλγητικὴν ἐνέργειαν· Ἀντικαθίστανται διὰ καταπλασμάτων* ἢ θερμοφόρων*.

Πρὶν ἢ περατώσωμεν τὸ περὶ ὑδροθεραπείας ἄρθρον θὰ ἀναφέρωμεν τινὰ περὶ τῆς ὑδροθεραπευτικῆς ***μεθόδου*** τοῦ Kneipp. Ὁ ἱερεὺς Κνάϊπ τοῦ ὁποίου ἡ μέθοδος ἔκαμε πάταγον εἰς τὰ διάφορα στρώματα τῆς κοινωνίας ἔχει τὴν ἑξῆς θεωρίαν περὶ νόσων:

Κάθε διαταραχὴ τῆς ὑγιείας προέρχεται ἐκ τοῦ αἵματος καὶ πρὸς τοῦτο κάθε θεραπεία δέον νὰ τείνῃ ἢ εἰς τὸ νὰ ἐπαναφέρῃ τὸ ἀτάκτως κυκλοφοροῦν αἷμα εἰς τὴν ὁμαλὴν του τροχιὰν ἢ πρέπει νὰ ἀπομακρύνῃ τοῦ αἵματος τὰς διαταραττούσας αὐτό βλαβερὰς οὐσίας.

Πρὸς τούτοις ὁ Kneipp ἰσχυρίζεται ὅτι ἡ ὑδροθεραπευτικὴ του μέθοδος θεραπεύει ὅλας τὰς νόσους,διαλύουσα τὰς νοσηρὰς οὐσίας τοῦ αἵματος, ἐκβάλλουσα τὰς διαλυθείσας, φέρουσα τὸ καθαρισθὲν αἷμα εἰς τὴν ὀρθὴν κυκλοφορίαν καὶ ἐνισχύουσα τὸν ὀργανισμόν. Διὰ νὰ ἐπιτύχῃ ὅλα αὐτὰ ὁ Κνάϊπ διατάσσει τὰ ἑξῆς: Οὐδέποτε νὰ στεγνώνεται τὸ σῶμα μετὰ οἱανδήποτε χρῆσιν ὕδατος, παρὰ ὁ λουσθεὶς θὰ ἐνδύεται βρεγμένος ἢ θὰ εἰσέρχεται εἰς τὸ κρεββάτι του. Οἱ ἀδύνατοι θὰ χρησιμοποιοῦν κατ' ἀρχὰς χλιαρὸν νερὸ καὶ αἱ ἐφαρμαγαὶ θὰ εἶναι μικρᾶς διαρκείας. Διορίζει κρύα κλύσματα διαρκείας 1-2 λεπτῶν, ἀπαγορεύει τὰς ἐντριβὰς καὶ τὰς μαλάξεις, ἀντὶ δὲ περιτυλίξεων χώνει τοὺς ἀσθενεῖς του εἰς βρεγμένους σάκκους (τσουβάλια) καὶ ἀπ' ἐπάνω τοὺς δένει μέ μάλλινα ὑφάσματα, ἀντὶ καταιονήσεων τοὺς περιχύνει μὲ κάδον. Κρύα λουτρὰ διορίζει τὸ πολὺ ἐπὶ τρίσ λεπτά, θερμὰ δὲ μόνον ἐν ἀλλαγῇ μὲ βραχέα κρύα λουτρὰ ἢ κρῦον πλύσιμον. Εἰς τὰ θερμὰ λουτρὰ μεταχειρίζεται διάφορα βότανα ἐπίσης διορίζει ἀτμόλουτρα μὲ βότανα, ἀκολουθούμενα ὑπὸ ψυχρῶνπεριχύσεων.

Ἀπαγορεύει ἐσωτερικὴν κατάχρησιν ὕδατος, περιορίζων τὴν χρῆσιν τοῦ ὕδατος μόνον πρὸς καταστολὴν τῆς δίψης.

Ἀπαγορεύει τὴν πολυφαγίαν, πρὸς σκληραγωγίαν δὲ τοῦ σώματος συνιστᾷ νὰ περιπατῶμεν μὲ γυμνοὺς τοὺς πόδας εἰς ὑγρὰ χόρτα, νερά, χιόνια κλπ.

Ἀναφέροντες τὰ τῆς μεθόδουςΚνάϊπ, ἧτις τοὐλάχιστον ἐξ ἀκοῆς εἶναι γνωστὴ εἰς πολλούς, ἀποφεύγωμεν πᾶσαν κρίσιν ἐπ' αὐτῆς ὡς ἀντικειμένην εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ ἔργου.Κατάδηλον ὅμως γίνεται ἐκ τῆς περιγραφῆς τῆς μεθόδου ὅτι αὕτη εἶναι ὁ τῦπος μιᾶς χονδροειδοῦς ***φυσιοθεραπείας*** δηλ. χρήσεως τῆς ἀκατεργάστου φύσεως, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν ***φυσικοθεραπείαν*** ἥτις ἐπιστημονικῶς μελετήσασα τὴν φύσιν ἢ μᾶλλον τὰς φυσικὰς δυνάμεις, ἐπιστημονικῶς ἐφαρμόζει αὐτάς. (Βλ. *Λουτρά*, *Λουτροθεραπεία*).

ΥΔΡΟΘΩΡΑΞ

Συσσώρευσις ὀρρώδους ὑγροῦ ἐντὸς μιᾶς ἢ καὶ τῶν δύο κοιλοτήτων τοῦ ὑπεζοκώτος*. ***Ἐπέρχεται*** ὡς ἐπιπλοκὴ καρδιακῶν καὶ νεφριτικῶν νοσημάτων δὲν εἶναι ἄρα νόσος αὐτὴ καθ' ἑαυτήν, παρὰ ἐπιπλοκὴ ἄλλης. Διαφέρει δὲ τῆς

πλευρίτιδος καθότι δὲν ἀκολουθεῖται ἀπὸ πυρετὸν καὶ πόνους. *Ἐπιφέρει* δύσπνοιαν, βῆχα, κυάνωσιν, ἀσθματικὰς προσβολάς. Ἡ *θεραπεία* τοῦ ὑδροθώρακος ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ἀρχικὴν νόσον. Ἐν ἀνάγκῃ ἐξάγεται τὸ ὑγρὸν διὰ παρακεντήσεως.

ΥΔΡΟΚΕΦΑΛΟΣ

Συσσώρευσις ὀρρώδους ὑγροῦ ἐντὸς τῶν κοιλιῶν τοῦ ἐγκεφάλου*. Δύναται νὰ εἶναι *ὀξύς (ἐπίκτητος)* ἢ καὶ *χρονία (συγγενής)* Τὰ *αἴτια* τοῦ ὑδροκεφάλου

Εἰκ. 711

Ὑδροκέφαλος, βλάξ

(Ἐκ τῆς συλλογῆς τοῦ ἰατροῦ κ. Β. Κώνου Κων)πολις)

εἶναι: αἱμομιξία, σύφιλις, γεροντικὴ ἡλικία, ἀλκοολισμὸς τῶν γονέων, ἢ καὶ φυματίωσις τῶν μηνίγγων.

Εἰς *τὸν ὀξὺν* ἐπερχόμενον μετὰ τὸν τυκετόν, προδιαθέτει ἡ γενικὴ ἀδυναμία, ἡ χοιράδωσις, ἡ ραχῖτις, ἡ ἀνθυγιεινὴ ἀνατροφή. Ἀναπτύσσεται ἐνίοτε κατόπιν κοκκύτου ἢ πνευμονίας καὶ δύναται νὰ εἶναι ὡς εἴδομεν σύμπτωμα φυματιώδους μηνιγγίτιδος, ὅτε καὶ ἡ πρόγνωσις εἶναι σοβαρωτέρα. Τὰ ἐξ ὀξέος ὑδροκεφάλου πάσχοντα παιδία εἶναι ἀνήσυχα, φοβισμένα, δὲν παίζουν, ὁ ὕπνος των εἶναι ταραγμένος, τρίζουν τὰ δόντια των εἶναι δυσκοίλια, ὑπερφέρουν ἀπὸ κεφαλόπονον, σπασμοὺς καὶ παραλύσεις. Ἡ νόσος ἀναπτύσσεται ταχέως καὶ ἐντὸς 2—6 ἑβδομάδων δύναται νὰ ἐπέλθῃ ὁ θάνατος. Δὲν εἶναι ὅμως ἡ νόσος πάντοτε θανατηφόρος. Διὰ καταλλήλου θεραπείας ὑποβοηθουμένης ἐνίοτε καὶ διὰ παρακεντήσεων μένουν τὰ παιδιὰ ἐν τῇ ζωῇ, ἂν καὶ πολλὰ τούτων διατηροῦν μερικὰς ἐγκεφαλικὰς διαταραχάς.

Ὁ *χρόνιος ὑδροκέφαλος* ὁ ἐκ γενετῆς χαρακτηρίζεται διὰ μεγαλοκεφαλίας, διὰ καταπτώσεως τῶν διανοητικῶν δυνάμεων μέχρι τελείας βλακείας, διὰ διαταραχῶν τῆς ὁμιλίας, τῶν κινήσεων, διὰ συχνῶν σπασμῶν, συσπάσεων ἢ παραλύσεων τῶν μυῶν. Συχνὰ παρατηροῦνται καὶ παραμορφώσεις ἄλλων μερῶν τοῦ σώματος. Ἡ νόσος εἶναι ἀνίατος δύναται ἐν τούτοις τὰ δυστυχῆ παιδιὰ νὰ ζήσουν μέχρι τοῦ 10ου καὶ τοῦ 15 ἐτους. Σπανιώτατα ὅμως πέραν τοῦ 30οῦ. Διὰ ἐπανειλημένων παρακεντήσεων τοῦ ἐγκεφαλονωτιαίου ὑγροῦ καὶ διὰ συστηματικῆς ὑδραργυρικῆς θεραπείας δυναται ἐν τούτοις νὰ ἐπέλθῃ σχετικὴ βελτίωσις.

ΥΔΡΟΚΗΛΗ

Φυσιολογικῶς μεταξὺ τῶν δύο πετάλων τοῦ ἐλυτροειδοῦς χιτῶνος τῶν ὄρχεων* ὑπάρχουσι μερικαὶ σταγόνες ὑγροῦ. Ὅταν δὲ συνεπείᾳ βραδείας φλογώσεως, ἐκ πιέσεως τῶν ὄρχεων (ἱππασία) ἢ ἄλλης ἐρεθιστικῆς βλάβης, ἐκκρίνεται περισσότερον ὑγρόν, τοῦτο, χρώματος ἀνοικτοῦ κιτρίνου, συσσωρεύεται μεταξὺ τῶν δύο πετάλων, ἐντὸς τοῦ τὸν ὄρχιν περιβάλλοντα χῶρον καὶ σχηματίζει κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον μέγαν ὄγκον. Ἡ συσσώρευσις αὕτη τοῦ ὑγροῦ, ἥτις δύναται νὰ φθάσῃ πολλὰ λίτρα σχηματίζει τὴν λεγομένην *ὑδροκήλην*.

Ἡ ὑδροκήλη δύναται νὰ παρουσιασθῇ καὶ εἰς τὰ νεογέννητα, δὲν ἔχει ὅμως ἀνάγκην ἰδιαιτέρας θεραπείας, καθότι μόνη της χάνεται κατὰ τὸ πρῶτον

ἔτος. Εἰς τὸν ἐνήλικα ἡ ὑδροκήλη παρουσιάζεται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον βραδέως, εἶναι ἀκίνδυνον πάθος, ἀλλὰ δυσάρεστον ὡς ἐκ τοῦ βάρους της καὶ διότι σύρει διαρκῶς τὸν σπερματικὸν λῶρον.

Σπουδαία εἶναι ἡ διάκρισις τῆς ὑδροκήλης ἀπὸ τὴν ἐντεροκήλην (βλ. *Κήλη*). καὶ ἀνάλογος ἡ θεραπεία. Αὕτη δύναται νὰ γίνῃ διὰ παρακεντήσεως τοῦ ὑγροῦ καὶ ἐνέσεως ἐντὸς τῆς κοιλότητος φαρμάκου, ὅτε δύναται νὰ σχηματισθῇ ἐκ νέου ἡ ὑδροκήλη, ἢ διὰ ριζικῆς ἐγχειρήσεως. Εἰς τὰς ταχέως ἐπερχομένας ὑδροκήλας αἴτινες καὶ φέρουν περισσοτέρους πόνους, δύναται δι' ἡσυχίας, καὶ θερμῶν ἐπιθεμάτων ν' ἀπορροφηθῇ ἐνίοτε τὸ ὑγρόν-

ΥΔΡΟΚΥΑΝΙΟΝ (*Ὑδροκυανικὸν ὀξύ, Πρωσσικόνοξύ, Acide cyanhydrique*).

Ὑγρὸν ἄχρουν, λίαν πτητικόν, εὐκολώτατα ἀναμιγνυόμενον μὲ ὕδωρ. Ἐν τῇ φύσει δὲν ὑπάρχει ἐλεύθερον. Ἐν τῇ βιομηχανίᾳ παρασκευάζεται διά θερμάνσεως σιδηροκυανικοῦ καλίου καὶ θειϊκοῦ ὀξέος. Ὑδρ. σχηματίζεται ὅταν δύο λίαν διαδεδομένα ἐν τῷ φυτικῷ βασιλείῳ στοιχεῖα, ἡ *ἀμυγδαλίνη* καὶ ἡ *γαλακτωματίνη* (Emulsine) ἐπιδράσωσιν ἀλλήλων ἐπὶ παρουσίᾳ ὕδατος. Οὕτω λοιπὸν *πυρῆνες* μήλων, βερυκόκκων, ἀπιδιῶν, κερασιῶν, δαμασκήνων, πικραμυγδάλων, φύλλα δαφνοκεράσου κλπ. τρωγόμενα δύνανται ἐν τῷ στομάχῳ νὰ προκαλέσωσιν τὸν σχηματισμὸν τοῦ λίαν δηλητηριώδους ὑδροκυανίου.

Τὸ ὑδροκυάνιον ἐμπεριέχεται καὶ εἰς σκευασίας γινομένας διά τῶν ρηθέντων πηρύνων καὶ φύλλων. Οὕτω τὸ *πικραμυγδαλέλαιον* περιέχει 12 % ὑδρ. 1,5 δὲ γρ. αὐτοῦ ἀρκεῖ νὰ φέρει τὸν θάνατον.. Ἐκ τοῦ ὕδατος πικραμυγδάλων καὶ δαφνοκεράσου 50 γρ. εἶναι θανατηφόρα. Θάνατος δύναται νὰ προέλθῃ ἀπὸ τὴν πρόσληψιν 45 πικρῶν ἀμυγδάλων, ἐκ τῶν ὁποίων ὡς εἴδομεν ἀναπτύσσεται εἰς τὸν στόμαχον τὸ δηλητήριον. Ζῷα δὲ ὡς ὁ παπαγάλος ἀποθνήσκου ἤδη μὲ ἕνα πικραμύγδαλον (βλ. *Ἀμύγδαλα*).

Τόσον τὸ ὑδροκυάνιον ὅσον καὶ τὰ ἅλατά του *κυανικὸν κάλι* (Cyanure de potassium) (τὸ *ἰσχυρώτατον* καὶ *ταχύτατον* τῶν *δηλητηρίων*) *κυανικὸς ψευδάργυρος*, (Cyanure de zinc) χρησιμοποιοῦνται εἰς μικροτάτας δόσεις ἐν τῇ ἰατρικῇ. Τὸ ὑδροκυάνιον ἀναγράφεται (1-2 σταγόνας ἅπαξ, 5-10 σταγόνας τὸ εἰκοσιτετράωρον ἐκ διαλύσεως 2%) ὡς κατευναστικόν, τὸ κυανικὸν δὲ κάλι (0,2—0,3) ὡς κολλύριον.

Ἡ διὰ τοῦ ὑδροκυανίου καὶ τῶν ἐνέσεων του *δηλητηρίασις*, ἥτις δύναται νὰ ἐπέλθῃ καὶ διὰ τοῦ δέρματος, καὶ διά τῆς ἀναπνευστικῆς ὁδοῦ ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ποσότητα τοῦ δηλητηρίου. Εἰς μικρὰν ποσότητα ἐπέρχεται πικροτάτη γεῦσις, δύσπνοια, κεφαλόπονος, πίεσις εἰς τὸ στῆθος, ἀνακάτωμα, ζάλη, δέρμα κρύον, κόραι τῶν ὀφθαλμῶν φαρδυαί, σιελόρροια, ἀπόπνοια μυρωδιᾶς πικραμυγδάλων, ἐλαφρὰ κυάνωσις, σπασμοί, ἀναισθησία καὶ δι' ἀσφυξίας θάνατος ἐντὸς ἑνὸς τετάρτου μέχρι μιᾶς ὥρας.

Ἐὰν ἐντὸς μιᾶς ὥρας δὲν ἐπέλθει ὁ θάνατος ὑπάρχουν μερικὲς ἐλπίδες σωτηρίας.

Εἰς μεγάλην ποσότητα δηλητηρίου (ὀλίγαι σταγόνες καθαροῦ ὑδροκυανίου) πίπτει ὁ δηλητηριασθεὶς ἀναίσθητος, τὰ ἄκρα παραλύουν ἀμέσως, τὸ πρόσωπον γίνεται κυανοῦν, οἱ βολβοὶ προεξέχουν, ἡ ἀναπνοὴ γίνεται θορυβώδης καὶ εἰς μερικὰ λεπτὰ ἐπέρχεται ὁ θάνατος δι' ἀσφυξίας.

Εἰς τὴν τελευταίαν περίπτωσιν σωτηρία δὲν ὑπάρχει. Εἰς τὰς ἐλαφροτέρας δηλητηριάσεις θὰ *δοθῇ ἀμέσως* ἄφθονος διάλυσις θειϊκοῦ σιδήρου εἰς ὕδωρ, (Sulfate de fer). Θὰ πλυθῇ ὁ στόμαχος, καὶ θὰ δοθῇ ἀργότερον οἰνόπνευμα ἢ 2 γρ. ἀμμωνίας ἢ αἰθέρος εἰς ὕδωρ ἐσωτερικῶς, ἢ καὶ ὡς κλύσμα ἢ καὶ πρὸς ὄσφρησιν, καὶ θὰ γίνῃ τεχνητὴ ἀναπνοή*.

Ἀντίδοτον κατὰ τοῦ δηλητηρίου τούτου δὲν ὑπάρχει.

ΥΔΡΟΜΕΛΙ *(Μελίκρατον).*

Ποτὸν δροσιστικὸν μαλακτικὸν καὶ ἐλαφρῶς καθαρτικόν, γινόμενον διὰ προσθήκης 100 γρ. μέλιτος εἰς λίτρον ὕδατος.

ΥΔΡΟΝΕΦΡΩΣΙΣ *(Ὑδρόνεφρος)*

Διεύρυνσις τῆς πυέλου τοῦ νεφροῦ, ἐπερχομένη ἕνεκα διαρκοῦς ἐμποδίου ἐκχύσεως τσῦ οὔρου ἐκ τῆς πυέλου πρὸς τὸν οὐρητῆρα καὶ τὴν κύστιν. Τὰ ἐμπόδια ταῦτα εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μηχανικῆς φύσεως, ὡς λίθοι τῶν νεφρῶν, τοῦ οὐρητῆρος, ὄγκοι, καὶ οἱαδήποτε ἀπόφραξις τοῦ οὐρητῆρος. Ἡ πύελος μετασχηματίζεται οὕτω εἰς σάκκον πλήρη ὀρρώδους, βλεννώδους ἢ καὶ πυώδους ὑγροῦ, καὶ δύναται νὰ λάβῃ τὸ μέγεθος κεφαλῆς. Ἐνόσω ἡ ὑδρονέφρωσις εἶναι μονομερής, ἡ ἔκκρισις τοῦ οὔρου δύναται νὰ εἶναι τελείως ὁμαλή, διότι ὁ ἕτερος τῶν νεφρῶν ἀντικαθιστᾶ τὸν ἀσθενῆ. Εἰς διπλὴν ὅμως ὑδρονέφρωσιν ἐπέρχεται τελεία διακοπὴ τῆς ἐκκρίσεως τοῦ οὔρους, μὲ κίνδυνον οὐραιμίας.

Ἡ θεραπεία τῆς ὑδρ. συνίσταται εἰς τὴν δι' ἐγχειρήσεως ἀφαίρεσιν τοῦ νεφροῦ.

ΥΔΡΟΠΕΠΩΝ *(κ. Καρποῦζι. Κιτρύλλος ὁ κοινός).*

Ἀποτελεῖται σχεδὸν μόνον ἀπὸ ὕδωρ, καὶ σάκχαρον. Εἶναι δύσπεπτος ἕνεκα τῶν ἰνῶν του.

ΥΔΡΟΠΕΡΙΚΑΡΔΙΟΝ

Αὔξησις, τοῦ ἐντὸς τῆς κοιλότητος τοῦ περικαρδίου* πάντοτε ἀλλ' εἰς μικρὰν ποσότητα πρὸς ἐλάττωσιν τῆς τριβῆς καὶ προφύλαξιν ἀπὸ φλεγμονήν, εὑρισκομένου διαυγοῦς κιτρίνου ὑγροῦ. Τὸ ὑδρ. *σχηματίζεται* ἕνεκα στάσεως τῆς κυκλοφορίας, εἰς καρδιακά, νεφριτικά, ἡπατικὰ νοσήματα, καὶ *συνοδεύεται* συνήθως μὲ ὑδροθώρακα, ἀσκίτην καὶ γενικὸν ὕδρωπα. Ἐπιφέρει διατάραξιν τῆς λειτουργίας τῆς καρδίας, καὶ πνευμόνων καὶ κατὰ συνέπειαν δύσπνοιαν μεγάλην.

Ἡ *θεραπεία* ἐπιβάλλει πρωτίστως τὴν ἄρσιν τοῦ προκαλοῦντος αἰτίου. Διὰ τῆς παρακεντήσεως δύναται νὰ ἀφαιρεθῇ τὸ ὑγρόν. (βλ. *Περικαρδῖτις*).

Ἐὰν ἐντὸς τοῦ περικαρδίου, ἐκτὸς τοῦ ὑγροῦ ὑπάρχει καὶ ἀήρ, εἴτε ἐξ ἀποσυνθέσεως τοῦ συναχθέντος ὑγροῦ, εἴτε εἰσδύσαντος, σχηματίζεται τὸ λεγόμενον *ὑδροπνευμοκάρδιον*.

ΥΔΡΟΠΝΕΥΜΟΘΩΡΑΞ

Ὑδροθώραξ* περιέχων καὶ ἀέρια.

ΥΔΡΟΡΡΑΧΙΣ *(Spina bifida).*

Εἶδος μηνιγγοκήλης παρουσιαζομένης εἰς τὰ βρέφη, καὶ περιλαμβανούσης ἐκτὸς τῶν νωτιαίων μηνιγγῶν, τμῆμα τοῦ νωτιαίου μυελοῦ καὶ ὑγρόν. Ὀφείλεται εἰς ἀτελῆ διάπλασιν τῶν σπονδύλων, καὶ δὲν ἐπιδέχεται θεραπείαν.

ΥΔΡΟΦΘΟΡΙΚΟΝ ΟΞΥ *(βλ. Φθόριον).*

Ἰσχυρώτατον καὶ ἐπικίνδυνον καυστικόν.

ΥΔΡΟΦΟΒΙΑ *(βλ. Λύσσα).*

ΥΔΡΟΧΛΩΡΙΚΟΝ ΟΞΥ *(Acide chlorhydrique).*

Συστατικὸν τοῦ γαστρικοῦ ὑγροῦ, συμβᾶλον εἰς τὴν πέψιν τῶν λευκωματούχων οὐσιῶν. Δίδεται ὡς δροσιστικὸν εἰς δόσιν 1-2 γρ. εἰς 200 γρ. σακχαρονέρου, κάθε ὥραν κ. σ. καὶ ὡς στομαχικὸν 5-10 σταγόνας μετὰ τὸ φαγητόν. Τὸ ἐν τῇ βιομηχανίᾳ εἶναι ἀκάθαρτον καὶ περιέχει πλείστας ἄλλας οὐσίας. (βλ. *Χλώριον*).

ΥΔΡΩΠΙΚΙΑ *(βλ. Ὕδρωψ).*

ΥΔΡΩΨ

Συσσώρευσις ὑγροῦ τῆς αὐτῆς συστάσεως μὲ τὸν ὀρρὸν τοῦ αἵματος, εἰς τοὺς ἱστοὺς (οἴδημα* ἀνασάρκα*) εἰς τὴν κοιλότητα τοῦ περικαρδίου

(ὑδροπερικάρδιον*), τοῦ ὑπεζωκότος (ὑδροθώραξ*), τοῦ περιτοναίου (ἀσκίτης*), εἰς τὸν ἐγκέφαλον (ὑδροκέφαλος*) εἰς τοὺς θυλάκους τῶν ἀρθρώσεων (ὕδαρθρος*). Ὁ ὕδρωψ εἶναι πάντοτε *σύμπτωμα* ἄλλων νόσων καὶ ἰδίως τῆς καρδίας, τῶν νεφρῶν, τῶν πνευμόνων καὶ τοῦ ἥπατος. Τὸ ὡς ὕδωρ ὑγρὸν προέρχεται ἀπὸ τὸ αἷμα, καὶ ἐξέρχεται ἀπὸ τὰ τριχοειδῆ ἀγγεῖα, δύναται δὲ νὰ φθάσῃ εἰς μεγάλην ποσότητα. Ἀπορροφᾶται ὅταν θεραπευθῇ ἡ προκαλοῦ α αὐτὸν νόσος, ἄλλως αὐξάνει διαρκῶς καὶ φέρει διαφόρους διαταραχάς. Διὰ καρδιοτονωτικῶν, διουρητικῶν, καθαρτικῶν, ἐφιδρωτικῶν φαρμάκων δύναται παροδικῶς νὰ μετριασθῇ. Πάντως ἡ τελεία των θεραπεία ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ἀρχικὴν νόσον. Γενικὸς ὕδρωψ ὅλου τοῦ σώματος εἶνε κακὸν σημεῖον καὶ συνήθως τὸ τελευταῖον στάδιον πλείστων νόσων.

ΥΔΩΡ

Τὸ ὑπὸ τοῦ Πινδάρου μὲ τὸ ἐπίθετον «*ἄριστον*» καὶ ἐν τῷ Σανσκρίτ τῶν ἀρχαίων Ἰνδῶν μὲ τὸ «*βασιλικὸν*» κοσμηθὲν ὕδωρ, εἶναι ὅπως καὶ ὁ ἀὴρ ἀπαραίτητον διὰ τὴν ζωήν. Τὸ ὕδωρ εἶνε χημικὴ ἕνωσις Ὀξυγόνου καὶ Ὑδρογόνου καὶ ἀποτελεῖται ἀπὸ 2 ὄγκους ὑδρογόνου καὶ ἑνὸς ὄγκου ὀξυγόνου. Ἀπαντᾷ δὲ ἐν τῇ φύσει ὑπὸ *ρευστὴν μορφὴν* (τὸ σύνηθες νερό), ὑπὸ *στερεὰν* (χιόνι, πάγος) καὶ *ἀερώδη* (ὑδρατμός). Ἐκτὸς τοῦ ὀξυγόνου καὶ τοῦ ὑδρογόνου, ἐκ τῶν ὁποίων καὶ μόνον ἀποτελεῖται ὡς θὰ εἴδομεν τὸ διϋλισμένον ὕδωρ, τὸ σύνηθες περιέχει τόσον ὀργανικὰς ὅσον καὶ ἀνοργάνους οὐσίας.

Αἱ *ὀργανικαί*, ἀποτελούμεναι ἀπὸ ἐν ἀποσυνθέσει ἢ μή, ζωϊκὰς καὶ φυτικὰς οὐσίας εἶναι βλαβεραί, αἱ *ἀνόργανοι* δὲ τουναντίον ἔχουν μεγάλην σημασίαν διὰ τὴν θρέψιν τοῦ ὀργανισμοῦ καὶ ἀποτελοῦνται ἀπὸ ἀτμοσφαιρικὸν ἀέρα, ἀπὸ ἀνθρακικὰ θειϊκά, φωσφορικὰ ἅλατα καὶ ἄλλας ὀρυκτὰς οὐσίας, ἀπὸ τὸ εἶδος καὶ τὴν ποσότητα τῶν ὁποίων ἐξαρτᾶται ὡς θὰ εἴδομεν ἡ γεῦσις τὸ χρῶμα καὶ ἡ θρεπτικὴ ἀξία τοῦ ὕδατος.

Τὸ ὕδωρ ἀποτελοῦν τὰ 60-65 ἑκατοστὰ τοῦ σώματος τῶν ζῴων καὶ τὰ 94 σχεδὸν τῶν φυτῶν, εἶναι σπουδαῖον συστατικὸν τῶν ὀργανικῶν σωμάτων, εἶναι τὸ γενικὸν διαλυτικὸν μέσον τῶν εἰς τοὺς ὀργανισμοὺς εὑρισκομένων οὐσιῶν καὶ χρησιμεύει ὡς διάμεσον ὅλων τῶν χημικῶν καὶ φυσικῶν λειτουργιῶν τοῦ σώματος. Ὁ ἄνθρωπος πρέπει διαρκῶς νὰ προσλαμβάνῃ, ὡς θὰ ἀναφέρωμεν κατωτέρω (βλ. *Θρέψις*) ποσότητα ἀρκετὴν ὕδατος διότι διαρκῶς ἀπομακρύνεται τοιοῦτον ἐκ τοῦ σώματος του. Χάνει δὲ καθημερινῶς ἐν ὅλῳ 2820 γρ. περίπου ἤτοι 330 γρ. διὰ τῆς ἀναπνοῆς, 660 γρ. διὰ τοῦ δέρματος, 1700 γρ. διὰ τῶν οὔρων καὶ 130 γρ. διὰ τῶν κοπρίνων.

Ἡ *ὅλη ποσότης ὕδατος* ἡ ἀναλογοῦσα κατ' ἄτομον καὶ ἡμέραν, διὰ τὴν θρέψιν καθαριότητα, οἰκιακὴν χρῆσιν εἶναι σχεδὸν 50 λίτρα ὑπολογιζομένης δὲ καὶ τῆς ἀναγκαιούσης ποσότητος διὰ τὴν βιομηχανίαν, καθαρισμὸν δρόμων κλπ. ἀνέρχεται ἡ ὅλη δι' ἕν ἄτομον καὶ διὰ τὴν ἡμέραν ἀναγκαῖα ποσότης ὕδατος εἰς 150 λίτρα. Πρὶν ἢ περιγράψωμεν τὰς διαφόρους προελεύσεις τῶν ὑδάτων καὶ τὰς ἰδιότητος ἑκάστου, ἀναφέρομεν ὅτι ἀναλόγως τῶν ἀνοργάνων συστατικῶν καὶ τῆς ποσότητος αὐτῶν διαιροῦνται τὰ ὕδατα εἰς *μαλακὰ* καὶ *σκληρά*.

Μαλακὸν ὕδωρ (ρυπτικὸν) εἶναι τὸ πτωχότερον εἰς διαλελυμένας ὀρυκτὰς οὐσίας, ***σκληρὸν*** δὲ (ἀρρυπτικὸν) τὸ πλούσιον εἰς ἅλατα ἀσβεστίου καὶ μαγνησίας. Τὸ σκληρὸν ὕδωρ εἶιαι ἀκατάλληλον πρὸς πόσιν, πρὸς οἰκιακὴν χρῆσιν (μαγείρευμα ὀσπρίων, βράσιμον καφὲ κλπ. χρῆσιν σάπωνος) καθὼς καὶ διὰ βιομηχανικοὺς σκοποὺς διότι σχηματίζει λίθους οἵτινες φράττουν τοὺς σωλῆνας, ἢ ἐπικάθηνται ἐπὶ τῶν λεβήτων. Ὁ ***βαθμὸς τῆς σκληρότητος*** τοῦ ὕδατος μετρᾶται διὰ ὡρισμένης μονάδος καὶ λέγομεν ὅτι ἓν ὕδωρ ἔχει λ. χ. 20 βαθμοὺς σκληρότητος, ὅταν εἰς 100.000 μέρη βάρους ὕδατος ἐμπεριέχονται 20 μέρη βάρους ἀσβεστίου καὶ μαγνησίας.

SISMANOGLIO MEGARO

Σκληρὸν ὕδωρ *γίνεται* μαλακὸν διὰ βρασμοῦ, καὶ διὰ προσθήκης γάλακτος ἀσβέστου,(lait de chaux)ἀνθρακικῆς σόδας, στάκτης (ξύλου) κλπ.

Καλὸν πόσιμον ὕδωρ πρέπει νὰ εἶναι διαφανές, κρυσταλλοειδὲς καὶ ὅταν μένει πολὺν καιρὸν εἰς τὸν ἀέρα, ἄχρουν, ἀπολύτως ἄοσμον, χωρὶς γεῦσιν, νὰ ἔχει θερμοκρασίαν 8ο—10οΕ νὰ περιέχει ἀέρα (φουσκίτσες), ἐλάχιστα ὀργανικὰ συστατικά, ἐλαχίστην ποσότητα νιτρικῶν θειϊκῶν ὑδροχλωρικῶν ἁλάτων νὰ μὴ ἔχουν ὀργανισμοὺς ἀμμωνιάκ, νιτρῶδες ὀξύ.

Ἡ ***διαφάνεια*** τοῦ ὕδατος ἤτις ὅμως δὲν σημαίνει καὶ ὅτι τὸ ὕδωρ εἶναι καθαρὸν ἐκτιμᾶται ὅταν βλέπομεν ἀπὸ ἐπάνω σωλῆν ὑάλινον λευκὸν περιέχοντα 50 ἑκμ. ὕψους ὕδωρ καὶ ἱστάμενον ἐπὶ λευκοῦ χαρτιοῦ. Ἐὰν τὸ ὕδωρ εἶναι ***διαφανὲς*** πρέπει νὰ διακρίνωμεν καθαρῶς τὸν βυθὸν τοῦ σωλῆνος. Ἐὰν δὲ εἶναι ***κιτρινον*** ἢ ***λευκοκίτρινον*** περιέχει ἄμμον ἢ ἄργιλον, ἐὰν εἶναι ***μαῦρον*** περιέχει πηλὸν(turbe) φαιὸν προδίδει ἀκαθαρσίας ζώων ***γαλακτῶδες*** ἤκυανοῦν ἀκαθαρσίας προερχομένας ἐκ τῆς βιομηχανίας.

Ἡ ***ὀσμὴ*** ἑνὸς ὕδατος σημαίνει τὴν περιουσίαν πολλῶν ὀργανικῶν οὐσιῶν.

Ἡ ***γεῦσις*** ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν θερ. μοκρασίαν, τὴν ποσότητα τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέος καὶ τῶν ἁλάτων τοῦ ὕδατος. Ποτὲ δὲν πρέπει νὰ γίνηται χρῆρις ὕδατος μὲ δυσάρεστον ὀσμὴν διότι ἀσφαλῶς περιέχει ὀργανικὰς οὐσίας ἐν καταστάσει σήψεως.

Ἀτμοσφαιρικὸν ἀέρα πρέπει ἐν γένει νὰ περιέχῃ τὸ ὕδωρ εἰς μίαν ποσότητα 43 πρὸς 1000 καὶ μάλιστα 16—25 μέρη ἀζώτου 7,5 ὀξυγόνου, 10 — 14 ἀνθρακικοῦ ὀξέως. Ὁ εἰς τὸ ὕδωρ ἐμπεριεχόμενος ἀὴρ περιέχει περισσότερον ὀξυγόνον καὶ ἀνθρακικὸν ὀξὺ ἀπὸ τὸν ἀτμοσφαιρικὸν ἀέρα, τὸ ὁποῖον εἶναι σπουδαῖον διὰ τοὺς ἐντὸς τοῦ ὕδατος ζῶντας ὀργανισμούς.

Ἐκ ***τῶν ἀνοργάνων οὐσιῶν*** τῶν χημικῶς ἀποδεικνυομένων ἐνδιαφέρουν ἰδίως ἡ ἀμμωνία, τὰ χλωριοῦχα, τὰ νιτρώδη καὶ νιτρικὰ ἅλατα. Οὕτω εἰς πόσιμον ὕδωρ ἐκ μὲν τῆς ἀμμωνίας καὶ τοῦ νιτρώδους ὀξέος ἴχνη μόνον δυνατὸν νὰ εὑρίσκονται, ἡ ποσότης τοῦ νιτρικοῦ ὀξέος δὲν θὰ ὑπερβαίνῃ τὰ 15 χλστγρ.,τοῦ χλωρίου τὰ 30 χλστγρ. τοῦ χλωριούχου νατρίου τὰ 50 χλστγρ. εἰς λίτρον. Τὸ δὲ μετὰ ἐξάτμισιν τοῦ ὕδατος ὑπόλειμμα τέφρας δὲν πρέπει νὰ ὑπερβαίνῃ τὰ 600 χλστγρ. εἰς λίτρον ὕδατος.

Αἱ ρηθεῖσαι χημικαὶ οὐσίαι δίδουν καὶ ἰδέαν περὶ τῆς ποσότητος ***ὀργανικῶν οὐσιῶν*** εἰς τὸ ὕδωρ. Τοιαῦται οὐσίαι δύνανται νὰ εὑρίσκονται ἐν διαλύσει καὶ εἶναι τότε ὑπόλοιπα σήψεως τοιούτων οὐσιῶν, πάντοτε δὲ βλαβεραὶ εἰς τὴν ὑγιείαν.

Ἡ ποσότης των δὲν θὰ ὑπερβαίνει τὰ 2 χλστγρ. εἰς λίτρον. Ἐκτὸς ὅμως τῶν ὀργανικῶν τούτων οὐσιῶν τὸ νερὸ δύναται νὰ περιέχῃ καὶ μικόβια καθὼς καὶ μεγαλείτερα παράσιτα.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν ***μικροβίων*** καθὼς καὶ τὸ εἶδος αὐτῶν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν προέλευσιν τοῦ ὕδατος καὶ τὴν σύστασιν αὐτοῦ *(θερμοκρασία, θρεπτικαὶ οὐσίαι διὰ τὰ μικρόβια κλπ.)*

Τὰ κυριώτερα παθογόνα μικρόβια τὰ ὁποῖα δύνανται νὰ εὑρίσκονται εἰς τὸ νερὸ εἶναι τὰ τῆς ***δυσεντερίας***, τῆς ***χολέρας, τυφοειδοῦς πυρετοῦ***. Ἐκ τῶν ***παρασίτων*** ἁπαντῶσιν εἰς τὸ νερὸ τὰ ὠάρια καὶ αἱ νύμφαι ***ἀσκαρίδων, ὀξυούρων, τριχοκεφάλων, ταινιῶν, ἀγκυλόστομου, νηματίδος κλπ.***). Ἐν γένει περὶ τοῦ ἐπιβλαβοῦς ἢ μὴ διὰ τὴν ὑγιείαν ἑνὸς ὡρισμένου ὕδατος ἀποφαίνεται ἡ μικροσκοπικὴ καὶ ἡ χημικὴ ἐξέτασις αὐτοῦ.

Ἡ ***ποσότης*** τοῦ εἰς τὸσῶμα προσλαμβανομένου ὕδατος σχετίζεται μὲ τὴν ἄνω ἀναφερθεῖσαν ποσότητα τοῦ ἐκ τοῦ σώματος ἐξερχομένου, καθὼς καὶ μὲ τὴν διὰ τῶν τροφῶν καὶ διαφόρων ἄλλων ρευστῶν (τέϊον, ζῦθος, καφές, λεμονάδα, σιρόπι κλπ) προσλαμβανομένων ποσότητα. Ναὶ μὲν ὁ ἄνθρωπος ἔχει ἀπόλυτον ἀνάγκην προσλήψεως ὕδατος ἀλλὰ δὲν πρέπει καὶ νὰ ὑπερβαίνωμεν τὰ ὅρια. Εἰς τὸ περὶ γευμάτων ἄρθρον [ὁρίζομεν ὡς μέσον μὲν ὅριον 250 γρ. ὡς ἀνώτατον δὲ 500 γρ. ὑγροῦ εἰς κάθε γεῦμα, ἐὰν δὲ εἰς τὴν ποσότητα αὐτὴν προστεθῶσιν αἱ σοῦπαι, τὰ τσάια, οἱ καφέδες κλπ. δὲν πρέπει ἡ ὁλικὴ ποσότης ρευστοῦ κατὰ τὸ 24ωρον νὰ ὑπερβῇ τὰ 2 $^1/_2$—3 λίτρα, ποσότητα ἥτις ἀντιπροσωπεύει σχεδὸν τὰ 85 $^0/_0$ ὕδατος τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ ἐμπεριέχονται εἰς τὰς τροφάς μας.

Περισσοτέρα τῶν 2 $^1/_2$ —3 λίτρων ρευστοῦ ποσότης προσλαμβανομένη τόσον διὰ τῆς στερεᾶς ὅσον καὶ διὰ τῶν διαφόρων εἰδῶν ρευστῆς τροφῆς (νερό, κρασί, μπίρα κλπ.) ἀσφαλῶς βλάπτει, διότι ἀφ' ἑνὸς ἀραιώνει τὸ αἷμα καὶ τὸ καθιστᾷ πτωχότερον εἰς τὰ σπουδαῖα ὀρυκτὰ συστατικά του (ἅλατα) καὶ εἰς ἐρυθρᾶ αἱμοσφαίρια τὰ ὁποῖα τρεφόμενα ἐλλιπῶς ἐπιφέρουν ἐλάττωσιν τῆς ὅλης ζωτικότητος καὶ ἐνεργητικότητος τοῦ ἀνθρώπου, πιθανὸν δὲ νὰ ἐπιδρῶσιν καὶ ἐπὶ τῆς διαρκείας τῆς ζωῆς, ἀφ' ἑτέρου δὲ αἱ μεγάλαι ποσότητες ρευστοῦ : καὶ ὕδατος ἁπλοῦ διὰ νὰ κυκλοφορήσωσιν καὶ ἐξέλθωσιν τοῦ σώματος κουράζουν καὶ ἐξασθενοῦν τὴν καρδίαν καὶ νεφρούς, διὰ νὰ μὴ ἀναφέρωμεν τὰς εἰς τὸν στόμαχονκαὶ ἔντεραπροκαλουμένας βλάβας.

Ἀναλόγως τῆς θερμοκρασίας του ἔχει τὸ ὕδωρ διάφορον ἐπίδρασιν ἐπὶ τοῦ ὀργανισμοῦ. Οὕτω ***ψυχρὸν ὕδωρ*** *(ὄχι παγωμένον)* προσλαμβανόμενον τὴν πρωΐαν μόλις ἐξυπνήσῃ τις ἔχει εἰς πολλοὺς ἀνθρώπους ἰδιότητα καθαρτικήν, εἰς ἄλλους μίαν ὥραν πρὸ τοῦ φαγητοῦ προσλαμβανόμενον ἀνοίγει τὴν ὄρεξιν. Κατὰ τά γεύματα (εἰς μικρὰν πάντοτε ποσότητα) διεγείρει τὴν πέψιν. Ψυχρὸν ὕδωρ πινόμενον ταχέως καὶ εἰς μεγάλην ποσότητα ἀπὸ ἀνθρώπους κουρασμένους καὶ ἱδρωμένους δύναται νὰ προκαλέσῃ ἐντερικὸν κατάρρουν, καὶ πνευμονικὴν ἢ καὶ ἐγκεφαλικὴν συμφόρησιν, ἐὰν δὲν ἀκολουθήσῃ κίνησις.

Θερμὸν ὕδωρ (45—55ο) λαμβανόμενον μετὰ τὰ γεύματα ἔχει καταπραϋντικὴν ἐνέργειαι ἐπὶ τοῦ στομάχουκαὶδιεγείρει τὴν πέψιν. (Περὶ τῆς ἐξωτερικῆς χρήσεως τοῦ ὕδατοςβλ. *Ὑδροθεραπεία*). Ἡ ***διατήρησις τοῦ ποσίμου ὕδατος*** θὰ γίνεται ἐντὸς δοχείων ἐκ πορσελάνης, ὑάλου, ξύλου ἢ ἄλλων δοχείων ἐσμαλτωμένων τὰ ὁποῖα πάντως θὰ καλύπτονται. Χρῆσις μεταλλίνων δοχείων θὰ ἀποφεύγεται.

Τὰ περὶ καθαριότητος τοῦ ποσίμου ὕδατος λεχθέντα ἀφορῶσιν ἐπίσης καὶ τὸ διὰ διαφόρους οἰκιακὰς χρήσεις χρησιμοποιούμενον ὕδωρ, τὸ ὁποῖον πρέπει ἐπίσης νὰ εἶναι ἐλεύθερον βλαβερῶν μικροοργανισμῶν, δηλητηριωδῶν οὐσιῶν κλπ. καὶ τὸ ὁποῖον δὲν πρέπει νὰ ιἶναι οὔτε πολὺ μαλακὸν οὔτε πολὺ σκληρόν.

Ἐξετάσωμεν ἤδη τὴν ***προέλευσιν τοῦ ὕδατος*** καὶ τὴν ποιότητα ἑκάστου εἴδους. Ἡ ἀρχικὴ πηγὴ εἶναι ἡ ***θάλασσα*** ἡ καλύπτουσα τὰ $^3/_4$ τῆς γηΐνης σφαίρας, καὶ τῆς ὁποίας τὸ ὕδωρ ἐξατμιζόμενον σχηματίζει τὰ σύνεφα καὶ ἐν εἴδει βροχῆς ἢ χιόνος ἐπαναπίπτει ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Μέρος τοῦ ὕδατος τούτου συντελεῖ εἰς τὸν σχηματισμὸν τοῦ ποταμοῦ καὶ τῶν ρυακίων, ἄλλο δὲ εἰσχωρεῖ εἰς τὸ ἔδαφος ὅπου καὶ σχηματίζει τὸ ***ὑπόγαιον*** λεγόμενον ὕδωρ.

Τὸ ὕδωρ τῆς ***βροχῆς*** καθαρίζον τὴν ἀτμόσφαιραν προσλαμβάνει ἐξ αὐτῆς ἀέρια, κατὰ μέσον ὅρον 30 κ. ἑκμ. ὀξυγόνου. 65 ἀζώτου καὶ 2 ἀνθρακικοῦ ὀξέος διὰ 100 μέρη), ὀρυκτὰς οὐσίας (2—50 χιλιοστὰ γρ. ἰδίως χλωριοῦχον νάτριον) μικρόβια εἰς ἐλαχίστην ποσότητα. Εἰς τὴν ἐξοχὴν εἶναι καθαρώτερον ἀπό τὰς πόλεις ὅπου συμπεριλαμβάνει καὶ διάφορα ἀέρια ἐκ τῆς βιομηχανίας. Ἔχει ἄνοστον γεῦσιν, ὁμοιάζουσαν πρὸς τὴν τοῦ διϋλισμένου ὕδατος εἶναι μὲν μαλακόν, ἀλλὰ δὲν εἶναι κατάλληλον διὰ τὴν πόσιν καὶ ἐν γένει θρέψιν. Τὰ ὕδατα χιόνος καὶ χαλάζης ὁμοιάζουν πρὸς τὰ τῆς βροχῆς. Συνήθως τὸ ὕδωρ τῆς βροχῆς διὰ τῆς στέγης τῶν οἰκιῶν ὁδηγεῖται εἰς ***στέρνας*** καὶ ἐκεῖθεν χρησιμοποιεῖται.

Τὸ τελευταῖον τοῦτο ἔχει τὸ μέγα

ISMANOGLIO MEGARO

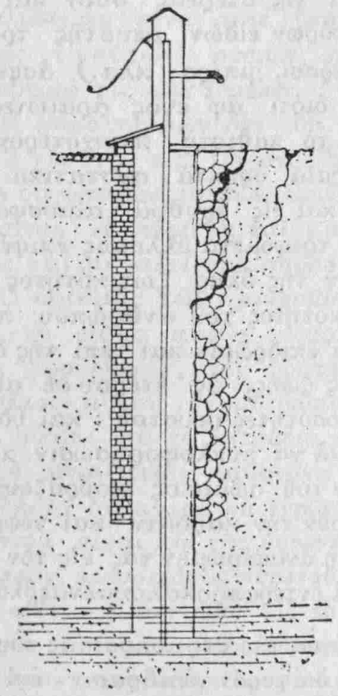
ἐλάττωμα νὰ περιέχῃ καὶ ὅλας τὰς ἀκαθαρσίας τῆς στέγης, τὰς ὁπυίας καὶ συμπαρασύρει. Πρὸς ἀποφυγὴν τούτου καὶ διὰ νὰ ἔχῃ τὸ ὕδωρ τῆς στέρνας πλήρη τά προτερήματά του δηλαδὴ νὰ εἶναι κατάλληλον διὰ τὴν καθαριότητα τοῦ σώματος καὶ τοῦ προσώπου καθὼς καὶ διὰ τὴν οἰκιακὴν χρῆσιν, πρέπει ἡ στέρνα νὰ καθαρίζηται συχνάκις, δεύτερον τὰ πρῶτα νερὰ τῆς βροχῆς νὰ μὴ εἰσέλθωσιν εἰς τὴν στέρναν, ἢ πρὶν εἰσέλθουν θὰ διέρχοντᾶι διὰ διϋλυστηρίου ἀποτελουμένου ἀπὸ ἄμμον καὶ ξυλοκάρβουνον. Βεβαίως ἡ στέρνα πρέπει νὰ εἶνε καλὰ κλεισμένη καὶ κτισμένη διὰ νὰ προφυλάττεται ἀπὸ ἐξωτερικάς ἀκαθαρσίας.

Τὸ ὕδωρ τῆς βροχῆς διεισδύον εἰς τὸ ἔδαφος καὶ μάλιστα εἰς πορώδη μέρη αὐτοῦ ἕως ὅτου εὕρει στερεὸν καὶ ἀδιαπέραστον στρῶμα γῆς, σχηματίζει τὸ ***ὑπόγαιον ὕδωρ*** δηλ. στρῶμα ὕδατος εὑρισκόμενον ἀναλόγως τῆς ἰδιότητος τοῦ ἐδάφους ἤδη εἰς ὀλίγα μέτρα βάθους, τὸ ὁποῖον εὑρίσκεται εἰς συνεχῆ κίνησιν καὶ τοῦ ὁποίου ἡ θέσις διαρκῶς κυμαίνεται ἐξαρτωμένη ἀπὸ τὴν κατάστασιν, τὴν θερμοκρασίαν, τὴν ὑγρασίαν ἢ τὴν ξηρασίαν τῆς ἀτμοσφαίρας. Ὅταν αἱ βροχαὶ καὶ χιόνες εἶναι πολλαὶ ὑψώνεται καὶ τὸ ὑπόγαιον ὕδωρ εἰς ξηρασίαν κατέρχεται.

Τὸ ὑπόγαιον ὕδωρ εἶναι κατάλληλον διὰ πόσιν ὅταν εἶναι καθαρόν. Εἶναι δέ καθαρὸν ὅταν τὸ ἄνωθεν αὐτοῦ κείμενον ἔδαφος δὲν παρουσιάζει σχισμάς καὶ ρωγμὰς λαμβάνεται ἀπὸ ἀρκετὸν βάθος, αἱ ἐπιφάνειαι τοῦ ἐδάφους ὅπου διυλίζεται καὶ ἐξ οὗ πηγάζει εἶναι καθαραί. Διὰ τοῦτο εἰς μέρη ὅπου εὑρίσκονται ἀπόπατοι, ὀχετοί, νεκροταφεῖα κλπ. τὸ ὕδωρ πρέπει νὰ πέρνεται πολὺ βαθειά.

Ὅταν τὸ ὑπόγαιον τοῦτο ὕδωρ φθάσῃ εἰς μέρη τινὰ μέχρι τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐδάφους ἐξέρχεται σχηματίζον πηγάς, ἄλλως διὰ νὰ τὸ φθάσωμεν εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ ἀνοίξωμεν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον βαθέα φρέατα. Τὸ ὕδωρ τῶν ***πηγῶν*** ἔχει εὐχάριστον δροσιστικὴν γεῦσιν ἕνεκα τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέος τὸ ὁποῖον περιέχει, εἶναι δὲ ὑγιεινὸν καθότι ἐλεύθερον ἀκαθαρσιῶν ὡς ἐκ τῆς φυσικῆς διϋλιστικῆς δυνάμεως τοῦ ἐδάφους ἀπὸ τὸ ὁποῖον διῆλθεν. Πρέπει ὅμως τὸ μέρος καὶ τὰ πέριξ τῆς πηγῆς νὰ προφυλάττωνται ἀπὸ ἀκαθαρσίας (πλύσιμον ἐνδυμάτων !).

Τὸ τοῦ ***φρέατος ὕδωρ*** (πηγαδίσιο) εἶναι μὲν τῆς ἰδίας φύσεως μὲ τὸ πηγαῖον διαφέρει ὅμως κατὰ τὸ ὅτι ἐὰν τὰ φρέατα δὲν εἶναι καλῶς κατασκευασμένα καὶ εὑρίσκονται πλησίον μολυσμένων μερῶν δύναται τὸ ὕδωρ αὐτῶν

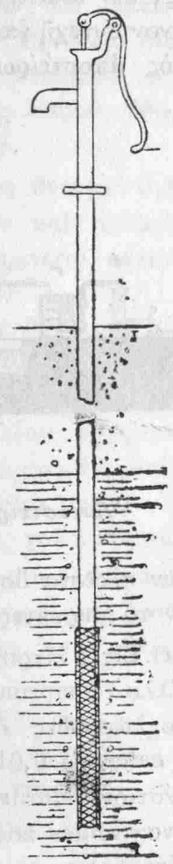

Εἰκ. 712
Φρέαρ κακοκτισμένον (δεξιὰ)

νὰ περιέχῃ ὀργανικὰς οὐσιας καὶ ὑπολείμματα ἐν ἀποσυνθέσει μὲ ἀμμωνίαν, νιτρώδη καὶ νιτρικὰ ἅλατα καθὼς καὶ ἄλλας βλαβερὰς οὐσίας,

Φρέαρ ὄχι κτιστὸν ἢ καὶ κακοκτισμένον ἀφίνει νὰ διεισδύσουν βλαβερὰ ὕδατα, ἐξ ἄλλου φρέατα μὲ ὄχι ἀρκετὸν βάθος εἶναι πάντοτε πλούσιον εἰς μικρόβια καὶ χημικὰς οὐσίας. Φρέατα βάθους 30 μ. τὰ ὁποῖα διέρχονται τὸ πρῶτον ἢ τὸ δεύτερον στρῶμα ὑπο-

γαίου ὕδατος δίδουν γενικῶς καθαρὸν ὕδωρ. Οὕτω τὰ ἀρτησιανὰ φρέατα τὰ ὁποῖα ἔχουν βάθος 90 μ. καὶ πλέον δίδουν καθαρώτατον ὕδωρ. Τὰ φρέατα πρέπει καὶ ἐξωτερικῶς νὰ προφυλάττωνται. Τὸ στόμιον θὰ ὑπερέχει τοῦ ἐδάφους καὶ καλύπτεται καλῶς. Ἐὰν δὲ ἀντὶ ἀντλίας χρησιμοποιεῖται δοχεῖον (κουβᾶς) τοῦτο θὰ μένει πάντοτε κρεμασμένον εἰς ἀλυσσίδα ἢ σχοινί δὲ νὰ μὴ μολύνεται τὸ ὕδωρ, μὲ τὰ ἑκάστοτε χρησιμοποιούμενα ἀκάθαρτα δοχεῖα.

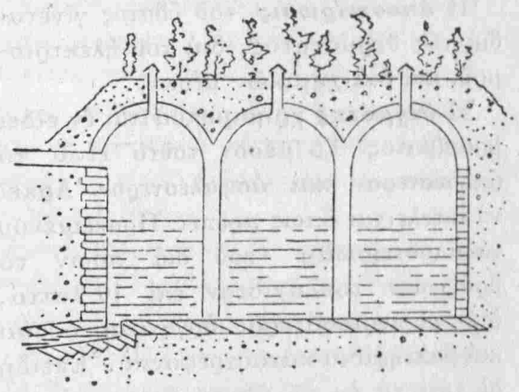
Εἰκ. 713
Ἀρτεσιανὸν φρέαρ

Ὀλιγώτερον κατάλληλον διὰ πόσιν ἀπὸ τὸ ὑπόγαιον ὕδωρ εἶναι τὸ τῶν ***ποταμῶν*** καὶ ***λιμνῶν***, ἂν καὶ ἐνίοτε ἡ χρῆσις δὲν εἶναι ἀναπόφευκτος διότι τὸ τοιοῦτον ὕδωρ εὑρισκόμενον εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ἐδάφους εἶναι σχεδὸν πάντοτε ἀκάθαρτον, ἐξ ἄλλου τὸ θέρος εἶναι πολὺ θερμὸν καὶ τὸν χειμῶνα πολὺ ψυχρόν.

Ὅλα τὰ ἀναφερθέντα εἴδη ὑδάτων δύναται νὰ ἀλλοιωθοῦν, ἢ δι' ὑπάρξεως ρωγμῶν εἰς τὸ ἔδαφος διὰ τῶν ὁποίων εἰσδόουν ἀκαθαρσίαι καὶ ἄλλαι βλαβεραὶ οὐσίαι διὰ ὑπάρξεως ἀποπάτων καὶ ὀχετῶν, νεκροταφείων, βιομηχανικῶν ἐργοστασίων πλησίον τῶν πηγῶν, ποταμῶν κλπ. καὶ διὰ διαφόρων ἄλλων μέσων.

Διὰ νὰ ἔχουν λοιπὸν οἱ κάτοικοι ἄφθονον ὕδωρ καὶ καλῆς ποιότητος οἱ διάφοροι δῆμοι διὰ διαφόρων τρόπων (μηχανῶν, ἀντλιῶν, μύλων κλπ.) ὁδηγοῦσιν τὸ ὑπόγαιον ὕδωρ ἢ καὶ τὸ τῶν ποταμῶν, πηγῶν κλπ. εἰς ***δεξαμενὰς*** ὅπου διϋλίζεται (βλ. *διύλισις*) καὶ διὰ καταλλήλων ἀγωγῶν διοχετεύεται εἰς τὰς πόλεις καὶ χωρία.

Οἱ ***ἀγωγοὶ*** οὗτοι εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον σωλῆνες ἐκ μολύβδου, οἵτινες πρέπει νὰ εἶναι διαρκῶς πλήρεις ὕδατος καὶ νὰ μὴ ἔρχονται εἰς συνάφειαν μὲ ἀέρα Ἐπίσης τὸ ὕδωρ δὲν πρέπει νὰ διαμένει πολὺν χρόνον εἰς τοὺς σωλῆνας, ἄλλως ἐρχόμενος ὁ μόλυβδος ἐναλλὰξ εἰς ἐπαφὴν μὲ ὕδωρ καὶ ἀέρα, ἀποσυντίθεται ὅταν δὲ τὸ ὕδωρ εἶναι πολὺ μαλακὸν διὰ

Εἰκ. 714
Κτισμένη δεξαμενὴ

τῆς μακρᾶς του διαμονῆς ἐντὸς τῶν σωλήνων δύναται νὰ προσλάβῃ ἅλατα μολύβδου. Καὶ εἰς τὰς δύο περιπτώσεις ὑπάρχει κίνδυνος ***δηλητηριάσεως μὲ μόλυβδον***. Οἱ παλαιοὶ σωλῆνες ἐκ μολύβδου εἶναι τελείως ἀκίνδυνος διότι εἰς αὐτοὺς σχηματίζεται στρῶμα ἁλάτων ὡς ἀνθρακικός, θειϊκός, φωσφορικὸς μόλυβδος τὸ ὁποῖον προφυλάττει τὸ ὕδωρ ἀπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῶν σωλήνων.

Εἰς τοὺς νέους σωλῆνας καλὸν εἶναι νὰ ἀφήσωμεν νὰ χυθῇ ἀρκετὴ ποσότης ὕδατος πρὶν τὸ χρησιμοποιήσωμεν. Πρὸς ἀπόδειξιν ὕδατος μολυβδούχου προσθέτομεν εἰς ποτήριον ὑπόπτου ὕδατος, ὑδρόθειον ἢ θειϊκὴν ἀμμωνίαν. Ἐπὶ παρουσίᾳ μολύβδου σχηματίζεται φαιὸς χρωματισμὸς ὅστις τῇ προσθήκῃ τρυγικοῦ ὀξέος δὲν ἐξαλείφεται. Πρὸς πρόληψιντοῦ κινδύνου δηλητηριάσεως προσ-

SISMANOGLIO MEGARO

τίθενται, πρὶν τῆς εἰσόδου τοῦ ὕδατος εἰς τοὺς σωλῆνας, 7 ἑκγρ. ἀσβέστου κατὰ λίτρον.

Ἐξ ἄλλου διϋλίζοντες τὸ ὕδωρ (Filtre) κατακρατοῦμεν τὸν μόλυβδον. Ἡ καθαριότης τοῦ ὕδατος ἐπιτυγχάνεται διὰ τῆς ***διϋλίσεως*** (Filtrage), ***ἀποστειρώσεως***(sterilisation) καὶ ***ἀποστάξεως*** (dertillation). Διὰ τῆς ***διϋλίσεως**** ἀφαιροῦνται οὐσίαι μὴ διαλελυμέναι ὡς ἄμμος, μόρια φυτῶν, ὀρυκτῶν κλπ. ὄχι ὅμως καὶ τὰ βλαβερὰ σπέρματα(μικρόβια, μύκητες κλπ.) τὰ ἐμπεριεχόμενα εἰς τὸ ὕδωρ. Ταῦτα καταστρέφονται διὰ τῆς ἀποστειρώσεως.

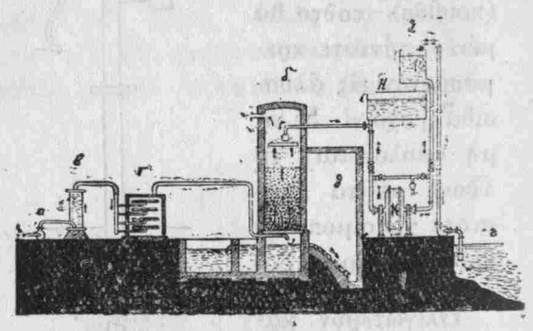
Ἡ ***ἀποστείρωσις*** τοῦ ὕδατος γίνεται διὰ τῆς θερμότητος, διὰ τοῦ ἡλεκτρισμοῦ, καὶ διὰ χημικῶν μέσων.

Ἡ ***Θερμότης*** χρησιμοποιεῖται ἐν εἴδει βρασίματος. Τὸ μέσον τοῦτο εἶναι τὸ ἁπλούστερον καὶ ἀσφαλέστερον. Ἀρκεῖ νὰ ἐκτελεῖται ὅπως πρέπει. Προκειμένου νὰ ἀποστειρωθῇ ὑερὸ διὰ πόσιν τὸ βράζωμεν τουλάχιστον ἐπὶ 10 λεπτά, ὅτε αἱ περισσότεραι ὀργανικαὶ οὐσίαι καὶ βακτηρίδια καταστρέφονται. Ἐπειδὴ δὲ τότε τὰ ἐν τῷ ὕδατι ἐμπεριεχόμενα ἀέρια ἐξέρχονται, προσλαμβάνει τὸ νερὸ ἄνοστον γεῦσιν. Τὸ τοιοῦτον διορθώνεται κατὰ τι, δι' ἀναμίξεως τοῦ ὕδατος ἐν κλειστῇ φιάλῃ μὲ ἀέρα ἢ ἀνθρακικὸν ὀξὺ ἢ προσθήκης καφὲ τέϊον λεμόνιον κλπ. Ἀποστείρωσις ὕδατος δι' ἄλλης χρήσεως (ἐγχειρήσεις, πλύσεις κλπ.) γίνεται διὰ βρασίματος ἐπὶ 40 λεπτὰ ἅπαξ ἢ μερικὰς φοράς. Τὰ δοχεῖα δὲ θὰ κλείονται πολὺ προσεκτικά.

Ἄλλος τρόπος ἀποστειρώσεως ὕδατος διὰ τῆς θερμότητος ἀλλὰ χωρὶς νὰ βράσῃ εἶναι ὁ διὰ διαφόρων εἰδικῶν μηχανημάτων ὅπου τὸ ὕδωρ χωρὶς νὰ βράσῃ φέρεται εἰς βαθμὸν ἀνώτερον τῶν 100ο καὶ ὅπου διατηροῦνται τὰ ἀέρια καὶ τὰ ἅλατα τοῦ ὕδατος.

Διὰ τοῦ ἡλεκτρισμοῦ προκαλοῦντος δι' ἀτμῶν ὑδραργύρου, ὑπεριώδεις ἀκτῖνας (ultra-violets) ἐντὸς ὀλίγων δευτερολέπτων γίνεται τελεία ἀποστείρωσις τοῦ ὕδατος. Τοιαῦτα μηχανήματα χρησιμοποιούμενα ὡσαύτως καὶ δι' ἄλλα ρευστὰ (γάλα, ζῦθος κλπ.) ὑπάρχουν ἐν τῇ ἀγορᾷ τόσον διὰ μεγάλας ποσότητας, ὅσον καὶ διὰ οἰκιακὰς χρήσεις.

Ὁ ***ἠλεκτρισμὸς*** χρησιμοποιεῖται ἐπίσης διὰ τὴν ἀποστείρωσιν τσῦ ὕδατος εἰς δεξαμενὰς διὰ τῆς παρασκευῆς ὄζονος. Ὁ τρόπος οὗτος ἀπεδείχθη ἔκτακτος, δὲν ἀπαιτεῖ δὲ μεγάλα ἔξοδα παρὰ μόνον συνεχῆ ἐπιτήρησιν. ***Χημικὰ*** μέσα πρὸς ἀποστείρωσιν τοῦ ὕδατος ὑπάρ-

Εἰκ. 715
Ἀποστείρωσις ὕδατος μὲ ὄζον

χουν πλεῖστα ὅσα. Ἐκ τούτων ἀναφέρομεν τὰ κυριώτερα:

α) Εἰς 1 λίτρον ὕδατος θέτωμεν παστίλλα (comprimé) ἀποτελουμένη ἀπὸ ὑποχλωριώδες ἀσβέστιον (Hypochlorite de calcium) 0,015 καὶ χλωριοῦχον ἀσβέστιον(Chlorure de calcium) 0,08
Ἀνακινῶμεν κατὰ διαστήματα τὸ ὕδωρ καὶτὸ χρησιμοποιοῦμεν μετὰ 15 λεπτά.

β) Διὰ χημικῆς τινος οὐσίας «manganite».

Ὁ τρόπος οὗτος (Procedé Lambert à la manganite) βασίζεται ἐπὶ ἀντιδράσεως ἁλάτων μαγγανίου ἐπὶ παρουσίᾳ ὑπερμαγγανικῶν τοιούτων καὶ δι' ἰδιαιτέρου μικροῦ μηχανήματος, περιέχοντος τὰ διάφορα ἀντιδραστήρια. Εἶναι κατάλληλος δι' ἀποστείρωσιν ὕδατος εἰς τὰς κατοικίας καὶ ταξείδια.

γ) Εἰς 5 λίτρα ὕδατος προσθέτωμεν 1—1 ½ γρ. χλωριούχου ἀσβεστίου (μὲ ποσότητα χλωρίου 30—33 %) ἀνακατώνομεν ἰσχυρῶς, καὶ ἀφοῦ σταθῇ τὸ μῖγμα ἐπὶ 15 λεπτά, προσθέτωμεν κατὰ σταγόνας τόσον διθειοῦχον ἀσβέστιον (doppelschwefligsaures Kalk) ἕως ὅτου δὲν θὰ ἀναγνωρίζεται τὸ χλώριον οὔτε

εἰς τὴν γεῦσιν οὔτε εἰς τὴν ὀσμήν. Ἐπειδὴ δὲ τὸ ὕδωρ θὰ εἶναι θολὸν θὰ διϋλίζεται πρὶν τῆς χρήσεως. (Μέθοδος Traube).

δ) Εἰς 1 λίτρον ὕδατος θὰ τεθῇ 0,06 Βρωμίου (ἐν εἴδει συμπεπυκνωμένης διαλύσεως Βρωμίου-Βρωμιούχου καλίου). Μετὰ τὴν ἐπίδρασιν θὰ καταστραφῇ τὸ περιπλέον τοῦ Βρωμίου διὰ προσθήκης 0,10 θειώδους νατρίου καὶ 0,04 κεκαυμένης σόδας εἰς λίτρον ὕδατος (Μέθοδος Schumberg).

ε) Εἰς 100 λίτρα ὕδατος θέτομεν 0,4 γρ. χλωριοῦχον ἄσβεστον καὶ ἀπομακρύνομεν ἀργότερον τό περιπλέον αὐτοῦ μὲ 0,2 θειώδους Νατρίου.

ζ) Εἰς 100 λίτρα ὕδατος θέτωμεν 1,5 κ. ἑκμ. Βρωμίου, ἀναμιγνύομεν καλῶς, καὶ ἀφίνωμεν νὰ ἐπιδράσῃ τουλάχιστον ἐπὶ 5 λεπτά. Τὸ περιπλέον βρώμιον ἀφαιροῦμεν μὲ διάλυσιν ἀμμωνίας (εἰς 1κ. ἑκμ. βρωμίου χρειάζονται σχεδὸν 8 κ. ἑκ. διαλύσεως ἀμμωνίας τοῦ κώδηκος

η) Μέσον ἀποστειρώσεως μικρᾶς ποσότητος ὕδατος συνιστῶμενον ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἀποικιῶν ἐν Γαλλίᾳ εἶναι τὸ ἑξῆς.

Παρασκευάζομεν τὰς ἑξῆς κόνεις:

1ο Iodure de Potassium sec	10 γρ.
Iodure de Soude sec	1,60
διὰ 100 κόνεις.	
2ο Acide tartrique	10 γρ.
διὰ 100 κόνεις	
3ο Hyposulfite de soude	11,60
διὰ 100 κόνεις	

Εἰς ἓν ποτήριον τοῦ πρὸς ἀποστείρωσιν ὕδατος προσθέτομεν μίαν κόνιν ἀρ. 1. καὶ μίαν ἀριθμοῦ 2. Ἀνακινοῦμεν καλὰ τὸ ὅλον καὶ ἀφοῦ τὰς διαλύσωμεν, ρίπτομεν τὸ ὅλον ἐντὸς 10 λίτρων ὕδατος. Μετὰ πάροδον 10 λεπτῶν προσθέτωμεν καὶ μίαν κόνιν ἀρ. 3. Τὸ ὕδωρ γίνεται διαφανὲς καὶ δύναται νὰ χρησιμοποιηθῇ ἀμέσως πρὸς πόσιν.

θ) Μέσον πρὸς ἀποστείρωσιν τοῦ ὕδατος φρέατος:

Τὸ ὑπερμαγγανικὸν κάλι (Permanganate de potasse) εἰς δόσιν 0,05—0,10 ἑκμ. εἰς λίτρον ὄχι μόνον καθαρίζει τὸ ὕδωρ ἀπὸ ὀργανικὰς οὐσίας ἀλλὰ καὶ τὸ ἀποστειρώνῃ ἀσφαλῶς. Διὰ νὰ εἶναι ἡ ἐπίδρασις τελεία πρέπει τὸ ροδόχρουν χρῶμα τοῦ ὕδατος νὰ ὑπάρχῃ τουλάχιστον ἐπὶ ἡμίσειαν ὥραν. Διανὰεὑρωμεν τὴνποσότητα τοῦ ὕδατος, ἐξακριβώνομεντὸ ὕψος αὐτοῦ μὲ σπάγγον, γνωρίζοντες δὲ τὴν διάμετρον τοῦ φρέατος εὑρίσκομεν τὸν δι' ἀποστείρωσιν ὄγκον τοῦ ὕδατος. Ἑτοιμάζομεν εἰς φιάλην διάλυσιν 1 : 10 ὑπερμαγγανικοῦ καλίου καὶ χύνωμεν εἰς τὸ φρέαρ διὰ 1 ἑκατόλιτρον ὕδατος 1 λίτρον τῆς ἄνω διαλύσεως.

Ἐὰν μετὰ ἡμίσειαν ὥραν δεῖγμα τοῦ ὕδατος δεικνύει ἀκόμη τὸ κοκκινωπὸν χρῶμα ρίπτωμεν εἰς τὸ φρέαρ μῖγμα ἀποτελούμενον ἀπὸ ¼ λεπτῆς στάκτης καὶ ¾ λεπτοτάτης ἄμμου καμμένης. Μετὰ παρέλευσιν 3—4 ἡμερῶν ἡ ἀποστείρωσις εἶναι τελεία καὶ ἡ στάκτη ἔχει κατακαθίσῃ.

Ἐκκενώνομεν τότε τὸ φρέαρ, καὶ τὸ νέον ὕδωρ εἶναι ἀπολύτως καθαρόν, ἐὰν ἐννοεῖται ἡ μόλυνσις εἶχε προέλθει ἀπὸ ἔξω κατ' εὐθεῖαν καὶ ὄχι διὰ τοῦ ἐδάφους.

Τὸ ***ἀπεσταγμένονὕδωρ*** (Eau distillée) ἔχει ὑποστῇ διὰ θερμάνσεως μετασχηματισμὸν εἰς ἀτμὸν καὶ ἐκτεθέντος τοῦ ἀτμοῦ εἰς χαμηλὴν θερμοκρασίαν, ἔχει σχηματισθῇ πάλιν ὕδωρ (βλ. *Ἀπόσταξις*). Τὸ ἀπεσταγμένον λοιπὸν ὕδωρ εἶνε ἀπολύτως καθαρὸν ἀπὸ ξένας βλαβερὰς οὐσίας, ἀλλὰ δι' ὅλης τῆς ἐπεξεργασίας εἰς τὴν ὁποίαν ἔχει ὑποβληθῇ, ἔχασεν ἐκτὸς αὐτῶν καὶ τὰ ἅλατα καὶ τὸν ἀέρα του καὶ μὲ αὐτὰ τὴν γεῦσιν καὶ τὴν θρεπτικὴν ἀξίαν. Προκειμένου λοιπὸν νὰ γίνῃ χρῆσις ἀπεσταγμένου ὕδατος πρὸς πόσιν ἀνάγκη νὰ προστεθοῦν τὰ ἅλατα. Κατὰ τὸν Fonssagrives διὰ νὰ ὁμοιάσῃ τὸ ἀπ. ὕδωρ πρὸς τὸ σύνηθες πρέπει νὰ προσθέσωμεν δὶ᾽ ποσότητα 1000 λιτρῶν:

Χλωρ. νάτριον (μαγειρικὸν ἅλας	4,8γρ.
Θειϊκὸν νάτριον(sulfate de soude)	3,4γρ.
Διντανθρακικὸν ἀσβέστιον (bicarbonate de chaux)	48 γρ.
Διττανθρ.νάτρ.(bicarbonate de soude	14 »

Δυνάμεθα ὅμως νὰ ἀρκεσθῶμεν μὲ

προσθήκην 7 γρ. χλωριούχου νατρίου εἰς λίτρον ὕδατος ἀπεσταγμένου.

ΥΕΡ (*Hyéres*).

Χειμερινὸς σταθμὸς τῆς Γαλλίας, μὲ ξηρὸν κλίμα, ὑερμοκρασίαν Νοεμβρίου 12ο Ἰανουαρίου 8ο, προφυλαγμένος ἀπὸ ἀνέμους. ***Ἐνδείκνυται*** διὰ χοιραδικούς, ἀσθματικούς, ἐμφυσημστικούς, φυματιῶντας.

ΥΛΗ (*βλ. Πῦον*).

ΥΛΗΣ ΕΝΑΛΛΑΓΗ

Αἱ διάφοροι μικραὶ ἢ μεγάλαι ἀλλοιώσεις εἰς τὰς ὁποίας διαρκῶς ὑπόκειται τὸ σῶμα, καὶ αἱ ὑποίαι ἐξισοῦνται διὰ τῆς θρέψεως*.

ΥΜΕΝΕΣ

Ὄργανα τοῦ σώματος ὑπὸ μορφὴν λεπτῶν, μαλακῶν ἐλασμάτων, τὰ ὁποια ἢ περιβάλλουν ἄλλα ὄργανα (νεφρούς, ἐγκέφαλον, καρδίαν κλπ.) ἢ ἐκκρίνουν ἢ ἀπορροφοῦν ὑγρά (βλ. *Βλεννογόνος*).

ΥΜΗΝ ΠΑΡΘΕΝΙΚΟΣ (*βλ. Παρθενικὸς ὑμήν*).

ΥΝΙΣ

Ἁπλοῦν ὀστοῦν τοῦ κρανίου, τετράπλευρον, ἀποτελοῦν τὴν ὀπισθίαν μοῖρν τοῦ διαφράγματος τῶν ρινικῶν κοιλοτήτων.

ΥΟΕΙΔΕΣ

Μικρὸν ὀστοῦν σχήματος Υ, κείμενον εἰς τὸ πρόσθιον μέρος τοῦ λαιμοῦ μεταξὺ λάρυγγος καὶ τῆς βάσεως τῆς γλώσσης. Ἀποτελεῖται ἀπὸ τὸ κυρίως σῶμα καὶ τὰ μικρὰ καὶ μεγάλα κέρατα. Χρησιμεύει εἰς πρόσφυσιν διαφόρων μυῶν καὶ συνδέσμων.

ΥΟΣΚΙΝΗ (*Hyoscine*).

Ἀλκαλοειδὲς τοῦ ὑοσκυάμου*. Ἰσχυρὸν ***δηλητήριον***. Χρησιμοποιεῖται ἰδίως ὡς ὑδροβρωμικὴ ὑ.εἰς δόσιν 0,001 χλσ. γρ. ὡς καταπραϋντικὸν εἰς φρενικὰς καὶ νευρικὰς παθήσεις.

ΥΟΣΚΥΑΜΙΝΗ (*Hyosciamine*).

Ἕτερον ἀλκαλοειδὲς τοῦ ὑοσκυάμου*, ἐπίσης δηλητήριον, σπανιώτερον χρησιμοποιούμενον.

ΥΟΣΚΥΑΜΟΣ Ο ΜΕΛΑΣ

Δηλητηριῶδες φυτὸν ἕνεκεν τῶν ἀλκαλοειδῶν του ὑοσκίνη καὶ ὑοσκυαμίνη.

Χρημιμοποιεῖται τόσον ἐσωτερικῶς ὅσον καὶ ἐξωτερικῶς (ἐκχύλισμα, κόνις, καταπότια ἔλαιον, κατάπλασμα) ὡς κατευναστικόν, ἀντισπασμωδικόν, ἀντινευραλγικόν. Εἰς μεγάλην δόσιν ἐπιδρᾶ ὅπως ἡ ἀτροπίνη καὶ ἐπιφέρει ξηρασίαν εἰς τὸν φάρυγγα, ἀνακάτωμα. ζάλην, μυδρίασιν τῆς κόρης τοῦ ὀφθαλμοῦ, ἀφωνίαν, δύσκολον κατάποσιν, ἀναισθησίαν, παραλύσεις καὶ σπασμούς (βλ. *Ἀτροπίνη*).

Εἰκ. 716

Ὑοσκύαμος ὁ μέλας

ΥΠΑΚΤΙΚΑ

Ἐλαφρὰ καθαρτικὰ (βλ. *Καθάρσια*)

ΥΠΑΤΗΣ ΛΟΥΤΡΑ

Θερμαὶ ἀλκαλικαὶ θειοῦχοι ἁλιπηγαὶ πλοῦσιαι εἰς ἀνθρακικὸν ὀξὺ καὶ δισσανθρακινὸν νάτριον (σόδα) παρὰ τὸν Σπερχειόν, εἰς τοὺς πρόποδας τῆς Οἴτης. Ἡ θερμοκρασία τῶν ὑδάτων εἶναι 33οΕ, ἡ δὲ ποσότης των ὑπερβαίνει τὰ 500 κ. μ. κατὰ εἰκοσιτετράωρον.

Ἐνδείκνυνται εἰς χρονίας παθήσεις τοῦ δέρματος, εἰς ἐκζέματα, λειχῆνας, ψωριάσεις, συφίλιδα, χοιραδοικὰς παθήσεις, ἀρθρῖτιδα.

SISMANOGLIO MEGARO

ΥΠΕΖΩΚΩΣ

Λεῖος ὑμὴν καλύπτων ἀφ' ἑνὸς τοὺς πνεύμονας, ἀφ' ἑτέρου τὴν ἐσωτερικὴν πλευρὰν τοῦ θώρακος. Τὸ δύο ταῦτα φύλλα εὑρίσκονται εἰς ἐπαφὴν τὸ ἕν μετὰ τοῦ ἄλλου χωρὶς νὰ εἶναι κολλημένα καὶ περιλαμβάνουν χῶρον ἐλεύθερον ἀέρος, μὲ μικρὰν ποσότητα ὑγροῦ. (Βλ. *Πλευρῖτις, Ὑδροθώραξ.*)

ΥΠΕΡΑΙΜΙΑ

Ὑπέρμετρος αὔξησις τῆς ποσότητος αἵματος ἑνὸς ὀργάνου ἢ μέρους τοῦ σώματος, ἐπερχομένη ἢ δι' αὐξήσεως τῆς συρροῆς τοῦ αἵματος ἢ δι' ἐμποδίου τῆς ἐκροῆς. (βλ. *Συμφόρησις, Μπὲρ μέθοδος*.

ΥΠΕΡΑΙΣΘΗΣΙΑ

Αὔξησις τῆς αἰσθητικότητος* τοῦ δέρματος, ἐπερχομένη συνήθως ὡς σύμπτωμα ὑστερίας, νόσων ἐγκεφάλου, νωτιαίου μυελοῦ, νεύρων καὶ δηλητηριάσεων.

ΥΠΕΡΑΚΑΝΘΙΟΣ ΜΥΣ

Μῦς κείμενος ὕπερθεν τῆς ὠμοπλατιαίας ἀκάνθης. Καταφύεται εἰς τὴν κεφαλὴν τοῦ βραχιονίου ὀστοῦ. Ἐγείρει καὶ στρέφει πρὸς τὰ ἔξω τὸν βραχίονα.

ΥΠΕΡΕΙΚΟΝ (*βλ. Σπαθόχορτον*).

ΥΠΕΡΕΜΜΕΤΡΩΠΙΑ

Κατάστασις τοῦ ὀφθαλμοῦ ἀντίθετος πρὸς τὴν μυωπίαν, κατὰ τὴν ὁποίαν οἱ ὀφθαλμοὶ ἔχουν βραχύτερον τοῦ κανονικοῦ ἄξονα καὶ κατὰ συνέπειαν, αἱ ἐξ ἀντικειμένου τινὸς ἐκπεμπόμεναι παράλληλοι τῷ ὀπτικῷ ἄξονι ἀκτῖνες, διαθλασθεῖσαι, ἑνώνονται ὄπισθεν τοῦ ἀμφιβληστροειδοῦς. Τὸ ἐλάττωμα τοῦτο εἶνε συχνόν, γίνεται ὅμως αἰσθητὸν ὅσον προχωρεῖ ἡ ἡλικία καὶ αἴρεται διὰ τῆς χρήσεως κυρτῶν ὑάλων. (βλ. *Ὀφθαλμός, Ὅρασις, Ὀμματοσκόπιον*).

ΥΠΕΡΙΔΡΩΣΙΣ (*βλ. Ἰδρώς*).

ΥΠΕΡΚΟΠΩΣΙΣ (*Ὑπερπόνησις*).

Ὅπως ἀναφέρομεν εἰς τὸ περὶ κουράσεως ἄρθρον, ὅταν μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν οἱασδήποτε σωματικῆς ἢ πνευματικῆς ἐργασίας δώσωμεν εἰς τὸ λειτουργήσαν ὄργανον τὴν δέουσαν ἡσυχίαν τὸ ὄργανον ἐκεῖνο ἀναπαυθὲν δύναται μετ' ὀλίγον νὰ ἐκτελέσῃ τὴν ἰδίαν καὶ μεγαλειτέραν ἐργασίαν. Ἐὰν ὅμως δὲν χορηγεῖται ἡ ἀναγκαῖα ἀνάπαυσις καὶ παρὰ τὴν κόπωσιν ἐξακολουθεῖ ἡ ἐργασία ἐπέρχεται ὑπερκόπωσις καὶ τὸ ἐργαζόμενον ὄργανον βλάπτεται διὰ κάθε περαιτέρω ἐργασίας, δὲν δύναται πλέον νὰ ἐργασθῇ καὶ μένει ἐπὶ τόσον καιρὸν ἀνίκανον πρὸς λειτουργίαν, ὅσον περισσότερον χρόνον ἡ βλάβη ἔχει ἐπιδράσῃ.

Ἡ ὑπερκόπωσις, τόσον ἡ ***σωματικὴ*** ὅσον καὶ ἡ ***πνευματική***, δὲν ἐπιδρῶσιν μόνον ἐπὶ τοῦ ὑπερπονηθέντος ὀργάνου, ἀλλ' ἐφ' ὅλου τοῦ ὀργανισμοῦ, τοῦ ὁποίου ἡ ἀντίστασις ἐλαττοῦται, καὶ ἐπέρχεται οὕτω προδιάθεσις εἰς νόσους, ἰδίως εἰς μολυσματικάς.

ΥΠΕΡΜΑΓΓΑΝΙΚΟΝ ΚΑΛΙΟΝ (*Permanganate de Potasse*).

Μικρὰ κρύσταλλα ἐρυθροκυανοῦ, σχεδὸν μαύρου χρώματος, εὐκόλως διαλυόμενα εἰς ὕδωρ, χρησιμοποιούμενα εἰς διάλυσιν 0,1:100 ἢ 0,1:250 ὡς ἀντισηπτικὸν διὰ πλύσεις. Αἱ ὑπὸ τοῦ ὑπ' αὐτοῦ γινόμεναι κηλῖδες ἐξαλείφονται δι' ὄξους ἢ χυμοῦ λεμονίου.

ΥΠΕΡΠΛΑΣΙΑ (*βλ. Ὑπερτροφία*).

ΥΠΕΡΣΙΤΙΣΜΟΣ

Ἡ λέξις ὑπερσιτισμὸς ἔχει δύο σημασίας. Ἀφ' ἑνὸς μὲν σημαίνει τὴν τακτικὴν πρόσληψιν μεγάλης ποσότητος τρο-

φῆς, πολὺ ὑπερτέρας τῆς ἀναγκαίας, ἀφ' ἑτέρου τὴν διὰ θεραπευτικὸν σκοπὸν ἐπιβαλλομένην παροδικὴν τοιαύτην. Περὶ τῶν κακῶν συνεπειῶν τοῦ τακτικοῦ καὶ συστηματικοῦ ὑπερσιτισμοῦ,τοῦ γινομένου τόσον κατὰ τὴν βρεφικὴν ὅσον καὶ εἰς τὰς λοιπὰς ἡλικίας, πραγματευόμεθα εἰς τὰ περὶ *Σιτίσεως*, *Θρέψεως Βρέφους* κλπ. ἄρθρα.

'Ο ***θεραπευτικὸς ὑπερσιτισμὸς*** συνίσταται εἰς τὸ νὰ ὑποβληθῇ ὁ πάσχων εἰς καταναγκαστικὴν οὕτως εἰπεῖν σίτισιν. Τοιοῦτοι δὲ ἀσθενεῖς εἶναι οἱ ἀδύνατοι, οἱ ἀναιμικοί, οἱ νευρασθενικοί οἱ φυματικοὶ κλπ. Σύγκειται δὲ ἡ μέθοδος αὕτη εἰς τὴν προσθήκην καὶ συμπληρωματικῶν μερίδων ἐκ γάλακτος, ὠῶν, ἀμυλωδῶν, λιπαρῶν καὶ σακχαρωδῶν οὐσιῶν εἰς τὴν τακτικὴν τροφήν. Αἱ συμπληρωματικαὶ αὗται μερίδες θὰ λσμβάνονται ἢ μετὰ τὰ συνήθη γεύματα ἢ εἰς τὸ μεταξὺ αὐτῶν διάστημα, ἡ ἐκλογή των δὲ θὰ ἐξαρτᾶται ἰδίως ἀπὸ τὴν κατάστασιν τῶν πεπτικῶν ὀργάνων τοῦ ἀρρώστου. 'Ο ὑπερσιτισμὸς δὲν θὰ γίνεται ἐπὶ μακρόν, θὰ ὑποστηρίζεται δὲ διὰ σχετικῆς ἀναπαύσεως, πεπτικῶν φαρμάκων, ἠλεκτρισμοῦ, ὑδροθεραπείας, μαλάξεων κλπ.

ΥΠΕΡΤΡΙΧΩΣΙΣ *(βλ. Τρῖχες, Ψίλωθρα).*

ΥΠΕΡΤΡΟΦΙΑ

'Η μερικὴ ἢ ἡ καθολικὴ αὔξησις τοῦ ὄγκου ἑνὸς ὀργάνου ὀφειλομένη εἰς διαρκῆ ἢ καὶ τυχαίαν ἐκτέλεσιν ἐργασίας μεγαλειτέρας τῆς φυσιολογικῆς. Εἰς ὑπερτροφίαν ὑπόκεινται οἱ μῦες,*ἡ καρδία*, τὸ ἧπαρ* κλπ. Διαφέρει δὲ ὑπερτροφία τῆς ***ὑπερπλασίας*** κατὰ τὸ ὅτι εἰς τὴν τελευταίαν ἡ αὔξησις τοῦ ὄγκου ὀφείλεται εἰς σχηματισμὸν νέων στοιχείων καὶ ὄχι ἀνάπτυξιν αὐτῶν, ὡς εἰς τὴν ὑπερτροφίαν.

ΥΠΕΡΧΛΩΡΥΔΡΙΑ *(βλ. Δυσπεψία).*

ΥΠΕΡΩΑ *(βλ. Οὐρανίσκος).*

ΥΠΕΡΩΙΑ ΟΣΤΑ

Δύο μακρὰ ὀστᾶ ἀκανονίστου σχήματός, κείμενα εἰς τὸ ὄπισθεν μέρος τῶν ρινικῶν κοιλοτήτων καὶ σχηματίζοντα τὸ πρὸς τὰ μέσα τμῆμα τοῦ οὐρανίσκου.

ΥΠΝΑΛΗ *(Hypnal).*

Λευκὰ κρύσταλλα, ἄνευ γεύσεως,ἀποτελούμενα ἀπὸ 55 % χλωριάλην καὶ 45 % ἀντιπυρίνην, χορηγούμενα εἰς δόσιν 1—1 ½ γρ. ὡς ὑπνωτικὸν καὶ ἀναισθητικόν.

ΥΠΝΟΒΑΣΙΑ

Κατάστασις παρατηρουμένη ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς ὑστερικὰ καὶ ἐπιληπτικὰ ἄτομα ἐφήβου ἢ καὶ παιδικῆς ἡλικίσς, κατὰ τὴν ὁποίαν τὰ ἄτομα ταῦτα εὑρισκόμενα εἰς εἶδος ὕπνου μὲ κλειστοὺς ἢ καὶ ἀνοικτοὺς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐκτελῶσιν πράξεις τὰς ὁποίας ἄλλοι μόνον ἐν ἐγρηγόρσει καὶ μὲ πλήρεις τὰς αἰσθήσεις των δύνανται νὰ πράξωσιν. 'Η ὑπνώδης αὕτη κατάστασις ἐπέρχεται ἀφ' ἑαυτῆς καθὼς καὶ δι' αὐθυποβολῆς καὶ κατὰ τὴν ἡμέραν. Τὸ συνηθέστερον ὅμως τὴν νύκτα καὶ ἰδίως εἰς πανσέληνον (νυκτοβάτης). 'Ο ὑπνοβάτης ἐκτελεῖ πράξεις ἐξ ἐνστίκτου καὶ ἀσυνειδήτως ἐγκαταλείπει τὴν κλίνην του.

Περιπατεῖ ἄνευ δισταγμοῦ, ὁμιλεῖ, ἀπαγγέλλει, ἀκούει, ἐργάζεται, βλέπει, ἐξέρχεται εἰς τὸν δρόμον, καὶ ἐπειδὴ ὡς ἐκ τῆς ἡμιαναισθήτου καταστάσεως του δὲν ἔχει τὸ αἴσθημα τοῦ φόβου καὶ τῆς ζάλης δύναται ἀκινδύνως νὰ περιδιαβάσῃ εἰς ἐπικίνδυνα μέρη λ. χ. εἰς τὴν στέγην τῶν οἰκιῶν. Ἐπιστρέφει εἰς τὴν κλίνην του καὶ ὅταν ξυπνήσει δὲν ἐνθυμεῖται τίποτε. 'Η ὑπνοβατικὴ κατάστασις μὲ τὴν ἡλικίαν εὐτυχῶς παρέρχεται. Δυνάμεθα δὲ ἐν μέρει νὰ ἀναστείλωμεν τὴν πρόοδον της, ἀφυπνίζοντες προσεκτικὰ τὸν ὑπνοβάτην εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ὑπνώδους καταστάσεως ἢ ἔτι καλλίτερον, ἐὰν αὕτη ἐπέρχεται τακτικὰ χρόνον τινὰ πρὸ τῆς τακτικῆς ὥρας.

Διὰ νὰ τὸν ***ἀφυπνίσωμεν*** φωνάζομεν ἢ τὸν ραντίζωμεν μὲ νερὸ χωρὶς νὰ τὸν

τρομάξωμεν καὶ οὔτε διὰ βίας, ἰδίως δὲ ὅταν εὑρίσκεται εἰς ἐπικίνδυνον θέσιν. διότι ἀφυπνιζόμενος τότε, δύναται νὰ κατακρημνισθῇ. Ἐπίσης θὰ λαμβάνονται μέτρα πρὸς πρόληψιν δυστυχημάτων (παράθυρα, φωτιὰ κλπ.) (βλ. *Ὑπνωτισμός*).

ΥΠΝΟΣ

Φυσιολογικὴ καὶ περιοδικὴ κατάστασις κατὰ τὴν ὁποίαν αἱ ὑψηλαὶ πνευματικαὶ λειτουργίαι τοῦ φλοιοῦ τοῦ ἐγκεφάλου, ἡ συναίσθησις, αἱ ἑκούσιαι κινήσεις ἀναστέλλονται, ἐνῷ αἱ ἀκούσιαι κινήσεις καὶ αἱ διὰ τὴν θρέψιν καὶ ὕπαρξιν λειτουργίαι ἀνενόχλητοι ἐξακολουθοῦν νὰ λειτυυργοῦν εἰς ἠλαττωμένον ὅμως βαθμόν. Τὸ τελευταῖον τοῦτο,τὸ νὰ μὴ παύουν ὑφιστάμεναι αἱ τοῦ φυτικοῦ βίου λειτουργίαι, ὅπερ καὶ ἀποδεικνύεται ἐκτὸς ἄλλου καὶ διὰ τῆς ὑπάρξεως τῶν ἀνακλαστικῶν φαινομένων (ὁ κοιμώμενος ἀντιδρᾶ ὅταν τὸν ἐγγίζωμεν, ἀλλάζει ἀκαταλλήλους θέσεις, καλύπτεται ὅταν ἀνοιχθῇ) σημαίνει ὅτι τὸ κέντρον τοῦ ὕπνου εὑρίσκεται εἰς τὸν φλοιὸν τοῦ ἐγκεφάλου καὶ ὅτι ὁ νωτιαῖος μυελὸς, καὶ ἡ παρεγκεφαλὶς δὲν κοιμῶνται.

'Ο ὕπνος εἶναι ἀναγκαιότατος εἰς τὸν ἄνθρωπον, ἀναγκαιότερος δὲ καὶ ἀπὸ τὴν τροφήν. Ἔλλειψιν τροφῆς δύναται ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας καὶ μῆνα νὰ στερηθῇ, ἀπὸ ἀϋπνίαν ὅμως ἀποθνήσκει ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν. 'Ο ὕπνος εἶναι ἀπαραίτητος διὰ τὴν ὁμαλὴν θρέψιν καὶ διατήρησιν τῆς ἱκανότητος τῆς λειτουργίας τοῦ ἐγκεφάλου. Ἄνευ ὕπνου δὲν ἀναλαμβάνει ὁ κουρασθεὶς ἐγκέφαλος. Ὅσον δὲ διὰ πνευματικῆς ἐργασίας καὶ ψυχικῶν ἐντυπώσεων κουράζεται περισσότερον ὁ ἐγκέφαλος, τόσον περισσοτέραν ἀνάγκην ὕπνου ἔχει. Ἐπειδὴ δὲ διὰ τοῦ ἀναπαυθέντος ἐγκεφάλου ἐνισχύεται καὶ ὅλον τὸ νευρικὸν καὶ μυϊκὸν σύστημα, καὶ ἀφ' ἑτέρου κατὰ τὸν ὕπνον αἱ λειτουργίαι τῆς ζωῆς ἐκτελοῦνται ἠρεμώτερον καὶ τὸ σῶμα φθείρεται ἐπαισθητῶς ὀλιγώτερον ὁ ὕπνος ἐπιδρᾶ καὶ ἐπὶ τῆς ἐπιμηκύνσεως τῆς ζωῆς.

Ἡ ἀκριβὴς αἰτία ἡ προκαλοῦσα τὸν ὕπνον δέν εἶναι τελείως γνωστή. Κοιμώμεθα ὅταν εἴμεθα σωματικῶς καὶ πνευματικῶς κουρασμένοι, ὅταν ἔλθῃ ἡ συνειθησμένη ὥρα τοῦ ὕπνου, καὶ αἱ ἐξωτερικαὶ ἐπιδράσεις δὲν διεγείρουν τὰ αἰσθητήριά μας ὄργανα. Ἐκ μερικῶν φαινομένων δὲν εἶναι ἀπίθανον σχετικὴ ἀναιμία τοῦ ἐγκεφάλου νά προκαλεῖ τὸν ὕπνον. Διὰ νὰ ἐννοήσωμεν τὴν μεγάλην διὰ τὴν ὑγιείαν σημασίαν τοῦ ὕπνου ἀνάγκη νὰ γνωρίσωμεν τὴν φυσιολογίαν αὐτοῦ.

Τοῦ ὕπνου προηγεῖται ἰδιαίτερόν τι αἴσθημα (ἡ νύστα), κατὰ τὸ ὁποῖον ἐκδηλοῦται ἡ χαλάρωσις τῆς πνευματικῆς λειτουργίας τῶν αἰσθήσεων καὶ τῶν μυῶν διὰ καμάτου, χαυνώσεως, χασμουριτιῶν,τεντωμάτων. Τὰ κεντρα τῆς γεύσεως, τῆς ὀσμῆς, τῆς ὁράσεως ἀποκοιμῶνται πολὺ ἐνωρίτερον ἀπὸ τὸ τῆς ἀκοῆς. Μετὰ τὴν τελείαν ἐξάλειψιν τῆς ἐκουσίας κινητικῆς λειτουργείας,τὸ σῶμα καταπίπτει, οἱ μύες χαλαρώνουν, τὰ βλέφαρα κλείουν καὶ ἐπέρχεται ἡ ἀπώλεια τῆς συναισθήσεως, ὁ κυρίως ὕπνος. Κατ' αὐτὸν οἱ βολβοὶ τῶν ὀφθαλμῶν εἶναι ἐλαφρῶς ἐστραμμένοι πρὸς τὰ ἄνω, ἡ ἀναπνοὴ γίνεται βαθεία, ἤρεμος, ἴση, οἱ σφυγμοὶ κατὰ ⅕ ὀλιγώτεροι ἀπὸ τοὺς ἐν ἐγρηγόρσει, ἡ ἐνέργεια τῆς καρδίας ὀλιγώτερον ἰσχυρά, ἡ κυκλοφορία τοῦ αἵματος ἠλαττωμένη, τὰ κατ' ἐπιφάνειαν ἀγγεῖα εἶναι διευρυσμένα,ὡς ἐκ τούτου οἱ ἄφθονοι ἐνίοτε ἱδρῶτες τῆς νυκτὸς καὶ τὸ ἰδίως εἰς τὰ βλέφαρα καὶ τὸ πρόσωπον μετὰ βαθὺ ὕπνον παρατηρούμενον οἴδημα (φούσκωμα, πρήξιμον). Ἡ λειτουργία τοῦ στομάχου γίνεται ἀδρανὴς ὡς ἐκ τούτου παρατηρῶμεν ὅτι ἐὰν πρὸ τοῦ ὕπνου φάγωμεν πολὺ,τὴν πρωΐαν ὁ στόμαχος δέν ἔχει ἀκόμη ἐκκενωθῇ, ἐνῶ ὅταν δὲν κοιμώμεθα μετὰ τρεῖς ὥρας εἶναι σχεδὸν κενός. Ἐπίσης καὶ ἡ λειτουργία τῶν ἐντέρων εἶναι ἠλαττωμένη διὰ τοῦτο καί τὸ περιεχόμενόν

SISMANOGLIO MEGARO

των συσσωρεύεται καὶ ἐκκενοῦται εἰς τοὺς πλείστους τῶν ἀνθρώπων τὴν πρωΐαν. Οἱ νεφροὶ λειτουργοῦν μὲν σχεδὸν ὅπως ἐν ἐγρηγόρσει,ἡ τάσις ὅμως πρὸς οὖρησιν δὲν ἐπέρχεται παρὰ μετὰ ἑπτὰ ἢ καὶ περισσοτέρας ὥρας. Ἐξαίρεσιν κάμνουν τὰ βρέφη καὶ οἱ πάσχοντες.

Οἱ ἀδένες ἐπίσης κατὰ τὸν ὕπνον ἐφησυχάζουν καὶ δι' αὐτὸ τὸ στόμα καὶ οἱ ὀφθαλμοί εἶναι ξηροί. Ὅπως δὲ ἀναφέραμεν κοὶ ἀνωτέρω, κέντρα τινὰ ἀγρυπνοῦν, λειτουργοῦν.ἄν καὶ ἀσυνειδήτως. Οὕτω καλυπτώμεθα ὅταν ἀνοιχθῶμεν, ἀποδιώκομεν μυίαν ἢ ἄλλο ἔντομον, στρέφομεν τὴν κεφαλὴν πρὸς τὸ ἀνίθετον τοῦ φωτὸς μέρος, χωρὶς νὰ ἀφυπνισθῶμεν. Τὸ περίεργον δὲ εἶναι ὅτι αἱ ἀσυνείδητοι ἀμυντικαὶ κινήσεις γίνονται πάντοτε μὲ τὴν ἰδίαν χεῖρα.

Οὕτω ἐὰν γαργαλίσωμεν ἄνθρωπον κοιμώμενον μὲ ἕνα πτερὸν ἐλαφρῶς εἰς τὸ πρόσωπον ἀδιάφορον εἰς ποίαν πλευράν, θὰ κάμῃ κίνησιν ἀμυντικὴν πάντοτε μὲ τὸν ἀριστερὸν βραχίονα ἔστω καὶ ἂν πλαγιάζῃ ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς πλευρᾶς. Οἱ ἀριστερόχειρες θὰ κάμουν τήν κίνησιν μὲ τὸν δεξιὸν βραχίονα.

Ἡ ὑπό τῆς κ.Manasseine ἐπὶ πολλῶν ἀνθρώπων γενομένη αὕτη παρατήρησις, σημαίνει ὅτι τὸ ἐγκεφαλικὸν ἡμισφαίριον μὲ τὸ ὁποῖον κυρίως ἐργαζώμεθα τὴν ἡμέραν ἔχει ἀνάγκην ἡσυχίας καὶ πέριπίπτει εἰς βαθύτερον ὕπνον.

Ἐπειδὴ ὡς εἴδομεν κατὰ τὸν ὕπνον ὅλαι αἱ λειτουργίαι εἶναι ἠλαττωμέναι, οὕτω καὶ ὁ σχηματισμὸς θερμότητος εἶναι ἠλαττωμένος, διὰ τοῦτο τὸ σῶμα ἔχει ἀνάγκην περισσοτέρας προφυλάξεως ἀπὸ τὸ ψῦχος. Ὁ ὕπνος εἶναι εὐκολώτερος καὶ βαθύτερος ὅσον αἱ προηγηθεῖσαι κοπώσεις, σωματικαὶ ἰδίως, ἦσαν μεγαλείτεραι χωρὶς ὅμως νὰ ὑπερβοῦν καὶ τα ὅρια. Τὰς δύο πρώτας ὥρας εἶναι ὁ ὕπνος βαθύτερος, γίνεται βαθμηδὸν ἐλαφρότερος, διὰ νὰ ἐπαναγίνῃ βαθύτερος περὶ τὴν πρωΐαν. Ἡ κούρασις παρέρχεται μὲν κατὰ τὰς πρώτας ὥρας τοῦ ὕπνου, ἀλλὰ διὰ νὰ ἀπομακρυνθοῦν τελείως αἱ οὐσίαι τῆς κουράσεως* ἀπὸ τὸ σῶμα, χρειάζεται περισσότερος καιρός. Ὑπάρχουν δὲ πολλοὶ ἄνθρωποι ἰδίως νευρασθενικοί, οἱ ὁποῖοι ἀφυπνίζονται τὸ πρωῒ λίαν ἐνωρίς, μεταξὺ τῆς 4ης καὶ 6ης ὥρας ὅτε ὁ ὕπνος γίνεται ἐλαφρός, καὶ τότε μόνον ἀναπαύονται, ὅταν πάλιν ἀποκοιμηθοῦν διὰ δευτέραν φοράν. Καὶ τὰ ὄνειρα* ἔχουν φαίνεται σχέσιν μὲ τὸ βάθος τοῦ ὕπνου. Ὅταν ὀνειρευόμεθα πράγματα μακρυνὰ τῆς ζωῆς μας θὰ εἴπῃ ὅτι ἐκοιμήθημεν βαθέως καὶ ὅταν ὀνειρευόμεθα, πρόσφατα γεγονότα ὁ ὕπνος μας ἦτο ἀνήσυχος καὶ ἐλαφρὸς. Βλέπομεν δὲ τὰ μὲν μακρυνὰ γεγονότα τὰς πρώτας ὥρας τοῦ ὕπνου καὶ τὰς πρωϊνὰς ὥρας, τὰ δὲ πρόσφατα κατὰ τὸ μεταξὺ διάστημα.

Κοιμώμεθα ἕως ὅτου ἀφυπνισθῶμεν καί ἀφυπνιζώμεθα ὅταν τὰ ἐγκεφαλικά μας κύτταρα ἔχουν ἀρκούντως ξεκουρασθῇ.

Ἡ ***ἀφύπνισις*** γίνεται ἢ βαθμηδόν, ἐπερχομένης ὀλίγον κατ'ὀλίγον τῆς συναισθήσεως, ἢ αἰφνιδίως ὅταν τὰ ἐγκεφαλικά μας κέντρα προσβληθῶσιν ὑπὸ ἐρεθισμάτων, τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ εἶναι τόσον ἰσχυρώτερα ὅσον βαθύτερος εἶναι ὁ ὕπνος. Τοιαῦτα ἐρεθίσματα δύνανται νὰ εἶναι καὶ ἐξωτερικὰ ὡς λ. χ. τὸ φῶς ὅταν ἐπιπίπτει ἐπὶ τῶν κλειστῶν βλεφάρων, ἡ συνήθεια, ὁ ἦχος.

Ὁ ἦχος δὲν ἀφυπνίζῃ μόνον διὰ τῆς ἐντάσεως του, ἀλλὰ διὰ τοῦ συνήθους ἢ ἀσυνήθους του τόνου καὶ διὰ τῆς σημασίας τὴν ὁποίαν δύναται νὰ ἔχῃ ἐπὶ τοῦ κοιμωμένου. Οὕτω ἐν ᾧ εἶναι γνωστὸν ὅτι οἱ μονότονοι ἦχοι ἐπιφέρουν τὸν ὕπνον (βλ. *Ἀυπνία*), καὶ οἱ ἰσχυροὶ ἀλλὰ συνήθεις κρότοι δὲν τὸν διακόπτουν, ἡ παῦσις ἑνὸς κρότου δύναται νὰ ἀφυπνίσῃ τινά, π. χ. ὁ μυλωθρὸς ἢ τὸ πλήρωμα ἑνὸς πλοίου, ἀφυπνίζονται ὅταν ὁ μῦλος ἢ ἡ μηχανὴ τοῦ ἀτμοπλοίου παύουν νὰ ἐργάζωνται Σχετικῶς δὲ μὲ τὴν ἀφυπνιστικὴν ἰδιότητα ἑνὸς ἤχου ἔχοντος σημασίαν τινὰ ἀναφέρυμεν τὸ παράδειγμα τῆς φιλοστόργου μητρὸς ἥτις μὲ τὸν παραμικρὸν θόρυβον τοῦ τέκνου της ἀφυπνίζεται, ἐνῷ ἄλλος τις

συνήθης θόρυβος ἢ καὶ κρότος δὲν θὰ ἐτάραττε τὸν ὕπνον της.

Ἕν ἄλλο περίεργον φαινόμενον εἶναι ὅτι ἡ προσοχή, ὁ ἐν τῇ ἐγκεφαλικῇ λειτουργίᾳ ὑπάρχων προστατευτικὸς οὗτος μηχανισμός, ἐξακολουθεῖ, ἐὰν ὄχι τελείως καὶ ἐξ ἴσου εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, νὰ ὑπάρχει καὶ κατὰ τὸν ὕπνον. Ἀποδεικνύεται δὲ ἐκ πολλῶν περιστατικῶν ὅτι ἀγρυπνεῖ ἐπὶ τοῦ κοιμωμένου καὶ τὸν ἀφυπνίζει εἰς περιπτώσεις ἀληθοῦς κινδύνου.

Μετὰ τὴν ἀφύπνισιν ἀπὸ ἀρκετὸν καὶ ἥσυχον ὕπνον αἰσθανόμεθα τὸν ἑαυτόν μας ξεκουρασμένον, ἀναζωογονηθέντα, ἔχομεν ἕνα εὐχάριστον αἴσθημα χορτασμοῦ. Ὅταν δὲ ἔχομεν κοιμηθῇ βαθὺ ὕπνον, τὰ βλέφαρα μας κρέμανται ἀκόμη βαρέα ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν, ἡ ἔκκρισις τῶν δακρύων δὲν ἤρχισε ἀκόμη, καὶ διὰ νὰ τὴν διεγείρωμεν τρίβωμεν τοὺς ὀφθαλμούς μας. Εἴμεθα ἀκόμη μισοκοιμισμένοι διότι ὁ φλοιὸς τοῦ ἐγκεφάλου δὲν εἶναι ἀκόμη ὅλως διόλου ἐν τάξει. Βαθμηδὸν τὰ αἰσθητήρια μας ὄργανα ἐπιδέχονται ἐπιδράσεις ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου, καὶ μάλιστα εὐκολώτερον καὶ πολὺ περισσότερον ἀπὸ τὸ παρελθὸν ἑσπέρας. Ἔχομεν νέον ζῆλον πρὸς ἐργασίαν.Οἱ μῦες ὅμως μόνον μετὰ μερικὰς ὥρας ἀναλαμβάνουν τὴν πλήρη των ἱκανότητα πρὸς δρᾶσιν.

Ἀπ' ἐναντίας ὅταν ἔχομεν διέλθη κακὴν νύκτα αἰσθανόμεθα βάρος εἰς τὴν κεφαλὴν καὶ κουρασμένον τὸ σῶμα, μετὰ κόπου δυνάμεθα νὰ ἐργασθῶμεν.

Ὁ ***ὑγιὴς λοιπὸν ὕπνος*** πρέπει νὰ ἐπέρχεται μετὰ κούρασιν ἐγκεφάλου, αἰσθήσεων καὶ μυῶν. Κατὰ τὸν ὕπνον τὸ σῶμα πρέπει νὰ εὑρίσκεται εἰς πλήρη ἀνάπαυσιν, δὲν θὸ ταράττεται ὑπὸ ζωηρῶν ἀκουσίων κινήσεων καὶ ὀνείρων, θὰ διαρκεῖ ἀδιάκοπος, αἱ αἰσθήσεις ἰδίως ἡ ἀκοήθὰἔχουν χάση τὴν αἰσθητικότητά των δι' ἐξωτερικὰς ἐντυπώσεις ἡ ἀφύπνισις δὲν θὰ εἶναι δύσκολος, θὰ αἰσθανόμεθα ἀναζωογόνησιν.

Διὰ νὰ εἴμεθα ὑγιεῖς δὲν πρόκειται μόνον περὶ τοῦ πόσον συχνὰ καὶ πόσην ὥραν πρέπει νὰ κοιμώμεθα ἀλλ' ἐπίσης περὶ τοῦ ποῦ καὶ πῶς θὰ κοιμώμεθα.

Τὸ ***δωμάτιον τοῦ ὕπνου*** ἔχει μεγίστην σημασίαν,διότι διερχόμεθα κοιμώμενοι τόσον τὸ τρίτον τοῦ ἡμερονυκτίου ὅσον καὶ τὸ τρίτον τῆς ζωῆς μας. Πρὸς τοῦτο πρέπει νὰ εἶναι τὸ εὐρυχωρότερον ὅλων τῶν δωματίων, καὶ τὸ ξηρότερον. Νὰ εἶναι ἥσυχον καὶ μσκρὰν ἀπὸ μέρη ὑγρά. Θὰ κεῖται εἰ δυνατὸν πρὸς Ἀνατολὰς ἢ πρὸς Νότον, διότι τὰ μὲν πρὸς Δυσμὰς δωμάτια εἶναι τὸ θέρος πολὺ θερμὰ τὴν νύκτα, τὸ δὲ πρὸς Βορρᾶν πνιγηρὰ καὶ ἀνθυγιεινὰ (βλ. *Κατοικία*). Θὰ ἔχει καθαρὸν ξηρὸν ἀέρα 14-16oE. ὅστις δὲν θὰ μολύνεται οὔτε διὰ τῆς ἀναπνοῆς καὶ ἀναθυμιάσεων πολλῶν ἀνθρώπων,οὔτε μὲ ἀκάθαρτα ροῦχα,οὔτε μὲ οὐροδοχεῖα, φῶς κηρίων καὶλυχνιῶν, κάρβουνα, ὡσαύτως δὲν θὰ ἔχωμεν εἰς δωμάτια ὕπνου ζῶα καὶ ἄνθη καθὼς καὶ κανδύλας διότι οὕτω τὸ ὀξυγόνον τοῦ ἀέρος ἐλατοῦται καὶ αὐξάνει τὸ ἀνθρακικὸν ὀξύ.

Ἀναφορικῶς μὲ τὴν θέρμανσιν τοῦ δωματίου τοῦ ὕπνου, αὕτη εἶναι τελείως περιττὴ καὶ δὲν πρέπει νὰ γίνηται δι' ὑγιεῖς ἀνθρώπους. Πάντως ποτὲ δὲν θὰ χρησιμοποιῶνται μαγγάλια ἢ θερμάστραι μὲ κάρβουνα. ἢ μὲ πετρέλαιον

Ἐὰν γίνεται χρῆσις θερμάστρας θὰ χρησιμοποιοῦνται ξύλα, καὶ θὰ θερμαίνεται ἐλάχιστον,ὅτε καὶ ἐπιταχύνεται καὶ ὁ ἀερισμὸς τοῦ δωματίου. Ὁ ἀερισμὸς τούτου πρέπει νὰ γίνηται ἄφθονος, δὲν ἀρκεῖ δὲ νὰ γίνηται μόνον τὴν ἡμέραν. Πρέπει νὰ εἶναι συνεχὴς καὶ νὰ ἐξακολουθεῖ καὶ τὴν νὺκτα ἀκόμη, τοῦ παραθύρου ἀφινομένου κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ἀνοικτοῦ. Τὸ νὰ κοιμᾶται τις μὲ ἀνοικτὸν παράθυρον εἶναι πολὺ ὠφέλιμον ἐνόσω ὁ ἀὴρ δὲν προσβάλλει κατ' εὐθεῖαν τὸν κοιμώμενον. Τὴν νύκτα ὁ ἐξωτερικὸς ἀὴρ εἶναι ἰδιαιτέρως ψυχρός, ἐπειδὴ δὲ ὁ ἀὴρ τοῦ δωματίου διὰ τῆς ἀναπνοῆς θερμαίνεται,ὁ διὰ τοῦ παραθύρου εἰσδύων ψυχρὸς ἀήρ, ἁπλοῦται εἰς τὸ κάτω μέρος τοῦ δωματίου καὶ ὁ κοιμώμενος ἐπειδὴ δὲν κινεῖται καὶ δὲν θερμαίνεται συνεπῶς διὰ κινήσεων, ἐξ ἄλλου δὲ ἱδρώνει πάντοτε, κινδυνεύει νὰ

SISMANOGLIO MEGARO

κρυώσῃ, ἐὰν δὲν προστατεύεται μὲ Paravent καὶ ἐὰν ἡ κλίνη του τίθεται ἀμέσως κάτωθεν ἢ καὶ πλησίον τοῦ παραθύρου. Τὸ καλλίτερον εἶναι ἐὰν ὑπάρχουν δύο συγκοινωνοῦντα δωμάτια, νὰ μένει τὸ παράθυρον τοῦ γειτονικοῦ δωματίου ἀνοικτὸν καὶ ἡ μεταξὺ θύρα.

Περὶ ***κλίνης*** ἀναφέρομεν εἰς ἰδιαίτερον ἄρθρον.

Ἡ ***καλλιτέρα θέσις*** τὴν ὁποίαν πρέπει κατὰ τὸν ὕπνον νὰ ἔχῃ τὸ σῶμα εἶναι ἡ ὁριζόντιος διότι καὶ τὸ σῶμα καλλίτερον ἀναπαύεται καὶ τὰ διάφορα ὄργανα καλλίτερον λειτουργοῦσιν.

Τόσον τὸ νὰ κοιμᾶται τις ἐπὶ τοῦ πλευροῦ ὅσον καὶ τὸ εἶδος τοῦ πλευροῦ, τὸ δεξιὸν ἢ τὸ ἀριστερὸν, ἐξαρτᾶται εἰς ὑγιᾶ ἄνθρωπον ἰδίως ἀπὸ συνήθειαν.

Ἐπίσης πολλοὶ ἄνθρωποι δὲν καταλαμβάνωνται ὑπὸ τοῦ ὕπνου ἐὰν δὲν ἐκπληρωθοῦν ὡρισμέναι συνήθειαι. Οὕτω δὲ ἐξηγεῖται τὸ νὰ μὴ δύνανται νὰ κοιμηθῶσιν μερικοὶ ἄνθρωποι εἰς ξένον μέρος καὶ εἰς ξένην κλίνην. Ἡ ἐνδυμασία τοῦ ὕπνου πρέπει νὰ εἶναι ὅσον τὸ δυνατὸν ἐλαφρὰ καὶ νὰ μὴ πιέζει τὸ σῶμα. Ἡ ἀνατολικὴ συνήθεια τοῦ νὰ κοιμᾶται τις μὲ φανέλλας, ἐσώβρακα καὶ ἐνίοτε μὲ κάλτσες εἶναι τὰ μέγιστα ἀνθυγιεινή. Ἕνα ἁπλοῦν νυκτικὸν ἢ καὶ αἱ νεώτεραι pyjames ἀρκοῦν.

Ἡ ***διάρκεια τοῦ ὕπνου*** ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ἡλικίαν καὶ ἀπὸ τὴν ὑγιεινὴν κατάστασιν. Γενικῶς οἱ γέροντες χρειάζονται ὀλιγώτερον ὕπνον ἀπὸ τοὺς ἐνήλικας, οἱ δὲ ἀδύνατοι, ἀναιμικοὶ, νευροπαθεῖς καὶ αἱ γυναῖκες περισσότερον.

Τὸ ζήτημα τῆς διαρκείας τοῦ ὕπνου εἶναι εἰς μερικοὺς ἀνθρώπους ἀντικειμενικόν, ἐνῷ δὲν ὠφείλει νὰ εἶναι τοιοῦτον. Ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ ἔχει ἓν ἐλάχιστον ὅριον χρόνου κατὰ τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ κοιμᾶται. Εἶναι δὲ τοῦτο διὰ τὸν ἐνήλικα 8 ὥραι. Ὁ χρόνος οὗτος δίδεται ἀπ' αὐτὴν τὴν φύσιν διὰ τῆς ἀλλαγῆς ἡμέρας καὶ νυκτός, καὶ μὲ τὸν ρυθμὸν αὐτὸν φαίνεται νὰ εἶναι τακτοποιημένος ὁ ἐγκέφαλος μας ὡς πρὸς τὴν ἱκανότητα τῆς λειτουργίας του.

Ἡ ἐναποθηκευμένη δύναμις του ἀρκεῖ διὰ νὰ ἐργασθῇ χωρὶς νὰ κουρασθῇ μόνον κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα τῆς φωτεινῆς ἡμέρας. Οὕτως ὥστε ἀπὸ τὸ εἰκοσιτετράωρον 8 ὧραι πρέπει νὰ διατίθενται δι' ὕπνον καὶ 16 δι' ἀγρυπνίαν ἐκ τῶν ὁποίων πάλιν 8 δι' ἐργασίαν καὶ 8 δι' ἀνάπαυσιν.

Εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ ἄρθρου ἀναφέρομεν τὴν μεγάλην σπουδαιότητα τοῦ ὕπνου διὰ τὸν ὅλον ὀργανισμὸν ἐν γένει καὶ διὰ τὸν ἐγκέφαλον ἰδιαιτέρως. Παραθέτομεν δὲ ἐδῶ τὰς γνώμας δύο μεγάλων φυσιοδίφων. Κατὰ τὸν Forel ἔχει μεγίστην ὑγιεινὴν σημασίαν τὸ νὰ συνειθίσῃ τις νὰ κοιμᾶται εἰς κάθε περίστασιν καὶ ὄχι μόνον εἰς ὡρισμένας ὥρας καὶ ὡρισμένας στάσεις. «Ἐκεῖνος ὅστις εἶναι ἱκανὸς νὰ κοιμᾶται ὅταν θέλει σὲ κάθισμα ἢ σὲ ἁπλῆν σανίδα, προσφέρει σχετικῶς περισσοτέραν πνευματικὴν ἐργασίαν ἀπ' ἐκεῖνον ποῦ δὲν εἶναι ἱκανὸς νὰ κοιμηθῇ».

Ὁ δὲ Schleich λέγει «Κοιμήσου ἐὰν ἔχῃς πρὸς τοῦτο τὸ τάλαντον, τὸ ἥμισυ τῆς ζωῆς σου, θὰ ζήσῃς τὸ ἕτερον ἥμισυ διπλοῦν».

Τὰ ***βρέφη*** ἔχουν ἀνάγκην ἀρκετοῦ ὕπνου, 10-16 ὥρας τοῦ ἡμερονυκτίου πρέπει νὰ κοιμῶνται. Ἀλλὰ καὶ ὁ ὑπερβολικὸς ὕπνος τὰ βλάπτει διότι ἡ πνευματικὴ ζωὴ των δὲν ἀναπτύσσεται. Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὰ βρέφη προσλαμβάνουν κατὰ τὸν ὕπνον στάσιν παρομοίαν ἐκείνης τὴν ὁποίαν εἶχον ἐν τῇ μητρικῇ κοιλίᾳ. Κρατοῦν τὰ πόδια των τραβηγμένα ἐπὶ τῆς κοιλίας, τοὺς βραχίονας κυρτοὺς καὶ τὰ χεράκια των ὡς γρόνθους εἰς τὸν πώγωνα ἢ ἐπὶ τοῦ προσώπου των. Βεβαίως ἐὰν τυχὸν δὲν ἔχουν τὰ βρέφη τὴν στάσιν ταύτην δὲν σημαίνει ὅτι εἶναι ἄρρωστα. Περὶ τῆς κλίνης τοῦ βρέφους παραπέμπομεν εἰς τὸ ἄρθρον *Κλίνη* καὶ *Βρέφος*. Τὰ βρέφη ὅπως καὶ οἱ ἐνήλικες ἔχουν μεγάλην ἀνάγκην ἀέρος, διὰ τοῦτο τὸ δωμάτιον των θὰ εἶναι εὐρύχωρον (βλ. *Βρέφος*).

Θὰ κοιμῶνται πάντοτε μόνα. Θὰ συνειθίσουν δὲ νὰ κοιμῶνται τὴν νύκτα ἀδιάκοπον ὕπνον χωρὶς νὰ θηλάζουν ἐν τῷ μεταξὺ (βλ. *Θηλασμός*). Τὸ δωμάτιον των θὰ θερμαίνεται ὀλίγον καὶ τὴν νύκτα, τὸ δὲ παράθυρον θὰ εἶναι κλειστὸν διότι τὰ παιδία ἀνοίγονται, εἶναι πιθανὸν βρεγμένα καὶ δύνανται νὰ κρυολογήσουν. Τὴν ἡμέραν, ἐκτὸς ἐὰν κακοσυνηθείσουν δύνανται νὰ κοιμηθοῦν καὶ σὲ δωμάτιον ὄχι σκοτεινὸν καὶ μὲ θόρυβον καὶ χωρὶς παραμύθια, κουνίσματα, χέρια, τραγούδια, λάστιχα εἰς τὸ στόμα ἢ καὶ τὸν δάκτυλον. Ὅσον τὸ βρέφος μεγαλώνει καὶ αἱ αἰσθήσεις του ἀναπτύσσονται τόσον ἐλαττώνεται καὶ ὁ ὕπνος.

Κατὰ τὴν ***παιδικὴν ἡλικίαν*** ὁ ὕπνος πρέπει νὰ διαρκεῖ μέχρι μὲν τοῦ 6ου ἔτους 12 ὥρας, μέχρι τοῦ 12ου 10 ὥρας κατὰ μέσον πάντοτε ὅρον. Διότι ὑπάρχουν παιδία ἅτινα ἔχουν ὀλιγωτέραν ἀνάγκην ὕπνου καὶ ἄλλα περισσοτέραν ὡς τὰ ταχέως ἀναπτυσσόμενα, τὰ ἀναιμικά, τὰ ἀδύνατα, τὰ ἐξηντλημένα, τὰ νευροπαθῇ. Τὰ παιδία ταῦτα ἐὰν κοιμῶνται, θὰ τὰ ἀφήσωμεν καὶ δὲν θὰ τὰ ἀφυπνήσωμεν διὰ νὰ συνηθήσουν νὰ σηκώνονται ἐνωρίς, διότι ὡρισμένως θὰ βλάψωμεν τὴν ὑγιείαν των.

Τὸ παιδὶ τὸ ὁποῖον ἔχει ἀνάγκην ὕπνου καὶ κοιμᾶται, πρέπει νὰ ἀφεθῇ νὰ κοιμηθῇ. Βεβαίως δὲν ἐννοῶμεν καὶ τὸ ἕνεκα ὀκνηρίας ἢ ἄλλου λόγου μιμούμενον τὸ κοιμώμενον. Ὅπως καὶ οἱ ἐνήλικες, ἔτι περισσότερον τὰ βρέφη καὶ τὰ παιδιὰ ἐν γένει θὰ ἀφυπνίζονται προσεκτικὰ καὶ ὄχι αἰφνιδίως.

Μέχρι τοῦδε ἐπραγματεύθημεν περὶ τοῦ κατὰ φύσιν ὕπνου. Συχνώτατα παρατηροῦνται παθολογικαὶ διαταραχαὶ τοῦ ὕπνου ἐκδηλούμεναι διὰ ταραγμένου ὕπνου, δι' ***ἀϋπνίας*** ἢ ἀπ' ἐναντίας δι' ***ὑπνηλίας***.

Ταραγμένος ὕπνος δύναται νὰ προέλθῃ ἀπὸ ἄφθονον τροφὴν πρὸ τοῦ ὕπνου, ἀπὸ ἰσχυρὰς ψυχικὰς διεγέρσεις, σκέψεις, φροντίδας κλπ. ὅτε καὶ εἶναι παροδικός. Ἐὰν ὅμως ἐξακολουθεῖ καὶ τυχὸν ἐκτείνεται δύναται νὰ εἶναι σύμπτωμα νόσου τινὸς καὶ θὰ ζητεῖται ἡ γνώμη τοῦ ἰατροῦ. Περὶ ἀϋπνίας ἥτις ὀφείλεται εἰς διαρκῆ διεγερτικὴν κατάστασιν τοῦ ἐγκεφάλου πραγματευόμεθα εἰς ἰδιαίτερον ἄρθρον (βλ. *Ἀϋπνία*).

Ἡ ***ὑπνηλία*** δύναται νὰ λάβῃ διαφόρους μορφὰς καὶ ὠφείλεται εἰς ἐγκεφαλικὰς διαταραχάς, εἰς νόσους εἰς δηλητήρια, εἰς μεγάλην κούρασιν κλπ.

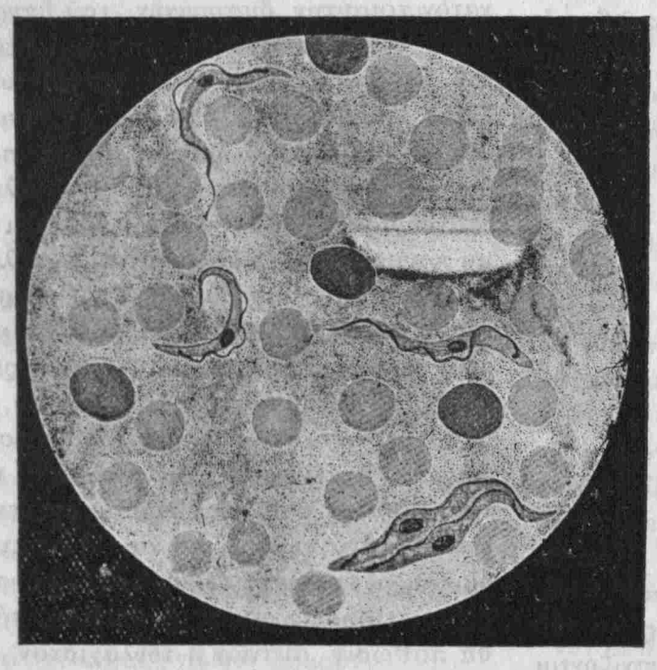
Πρὶν ἢ περαττώσωμεν τὸ περὶ ὕπνου ἄρθρον ἀναφέρομεν τινὰ περὶ τοῦ ὕπνου τῶν ἀσθενῶν. Οἱ ***ἀσθενεῖς*** δύνανται νὰ ὑποφέρουν ἢ ἀπὸ ἀϋπνίαν ὅταν δὲν κοιμῶνται ὁλόκληρον τὴν νύκτα ἢ μέρος αὐτῆς ἢ ἀπὸ ταραχώδη ὕπνον, ὅταν ρίπτωνται ἀπὸ τὸ ἕν μέρος εἰς τὸ ἄλλο, ἀναστενάζουν κλπ. Καθῆκον τοῦ νοσηλεύοντος εἶναι νὰ προλάβῃ ὅσον τὸ δυνατὸν τοιαύτην διαταραχὴν τοῦ ὕπνου. Πρὸς τοῦτο τόσον ἐντὸς ὅσον καὶ πέριξ τοῦ δωματίου πρέπει νὰ ἐπικρατεῖ ἀπόλυτος ἡσυχία. Δὲν πρέπει δὲ νὰ λησμονῶμεν ὅτι ὅταν ὁ ἀσθενὴς ἀφυπνισθῇ διὰ τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλον λόγον δυσκόλως ἐπανευρίσκει τὸν ὕπνον του, καὶ ὅτι ὁ μὴ κουραζόμενος δὲν δύναται εὐκόλως νὰ κοιμηθῇ. Διὰ τοῦτο οἱ ἐξ ἐλαφρᾶς νόσου πάσχοντες καὶ οἱ ὁποῖοι ἐπὶ μακρὸν χρόνον πρέπει νὰ μένουν κλινήρεις πρέπει τῇ ἀδείᾳ πάντοτε τοῦ ἰατροῦ νὰ ἀπασχολῶνται ὀλίγον μὲ ἀνάγνωσιν, γραφὴν ἢ κέντημα. Ἀπ' ἐναντίας εἰς τοὺς βαρέως ἀσθενεῖς θὰ ἀπαγορεύεται τόσον ἡ ἀνάγνωσις ὅσον καὶ ἡ περιττὴ ὁμιλία, αἱ ἐπισκέψεις καθὼς καὶ αἱ δυσάρεστοι εἰδήσεις, διότι ὡρισμένως τότε θὰ πάθωσιν ἀϋπνίαν ἢ τουλάχιστον ἀνήσυχον ὕπνον. Εἰς τοὺς ἐξ ἀϋπνίας πάσχοντας δὲν θὰ δίδονται τὸ ἑσπέρας διεγερτικὰ ποτά. Εἰς τοὺς δυσκοιλίους θὰ γίνεται τὸ ἑσπέρας κλύσμα, εἰς πυρέσσοντας θὰ γίνωνται ἐντριβαί, πλύσεις ἢ λουτρόν. Εἰς καρδιακοὺς καὶ ἀσθματικοὺς θὰ δίδεται κατάλληλος καθιστικὴ στάσις διὰ νὰ ἀναπνέωσιν καλλίτερον, συμπτώματα δὲ ὡς πόνοι, κνησμὸς κλπ. τὰ ὁποῖα δύνανται νὰ ἐμποδίσουν τὸν ὕπνον θὰ καταπολεμοῦνται. Ὅλα δὲ ταῦτα καθὼς καὶ τυχὸν ὑπνωτικὰ δὲν θὰ χορηγοῦνται ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως τοῦ ἰατροῦ.

ΥΠΝΟΥ ΑΣΘΕΝΕΙΑ *(βλ. Ἐγκεφαλῖτις Ληθαργική)*.

ΥΠΝΟΥ ΑΣΘΕΝΕΙΑ

Μολυσματικὴ ἐπιδημικὴ νόσος τῆς

Δυτικῆς Ἀφρικῆς καθὼς καὶ μερικῶν μερῶν τοῦ Κόγγου, Καμεροῦν καὶ τῶν μεγάλων Ἀνατολικῶν λιμνῶν. Ὀφείλεται εἰς πρωτόζοα ἐπιμήκους σχήματος καὶ μήκους 30 χιλιοστῶν τοῦ χιλιοστομέτρου τὰ ***τρυπανοσώματα***, τὰ ὁποία διὰ τοῦ κεντήματος ἰδιαιτέρας μυΐας (τῆς γλωσσίνης ἢ τζε-τζὲ) εἰσέρχονται εἰς τὸ αἷμα τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ μυῖα αὕτη ζῇ ἐπὶ τρεῖς μῆνας καὶ δύναται κατὰ τὸ διάστημα αὐτὸ πολλὰς δωδεκάδας ἀνθρώπων κατὰ σειρὰν νὰ μολύνῃ, ἀφοῦ τὰ τρυπανοσώματα προσλαμβανόμενα ἐκ μολυσμένου αἵματος ὑποστῶσιν ἐν αὐτῇ γενετήσιον ἀνάπτυξιν. Εἰς τὸ αἷμα τοῦ ἀνθρώπου καθὼς καὶ ζώων τινῶν ἀπείρως πολυπληθύνονται τὰ παράσιτα, δηλητηριάζουν τὰ ἐρυθρὰ αἱμοσφαίρια καὶ εἰσερχόμενα εἰς τὰ λεμφατικὰ ἀγγεῖα τοῦ κεντρικοῦ συστήματος προκαλοῦσιν διαφόρους σοβαρὰς διαταραχάς.

Εἰκ. 717

Τρυπανοσώματα

Τὰ ***συμπτώματα*** τῆς νόσου εἶναι τὰ ἑξῆς: Μετὰ μηνιαῖαν σχεδὸν ἐπώασιν ἄρχεται ἄτακτος πυρετός, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἡ κινίνη δὲν ἔχει ἐπίδρασιν, συνοδευόμενος ὑπὸ ἰσχυρᾶς ταχυσφυγμίας. Τὰ λεμφατικὰ γάγγλια τοῦ λαιμοῦ, ἰδίως τοῦ αὐχένος πρήζονται, εἰς μέρη τινὰ τοῦ σώματος πρήζεται καὶ κοκκινίζει τὸ δέρμα, ἀργότερον ἐπέρχονται ὑπνηλία, σπασμοί, παραλύσεις παρατήρημα. Ἡ νόσος διαρκεῖ $^1/_2$-2 ἔτη καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐπιφέρει τὸν θάνατον. Ἡ νόσος προσβάλλει καὶ τοὺς λευκούς.

Ἡ ***προφύλαξις*** συνίσταται εἰς τὴν ἀποφυγὴν μολυσμένων μερῶν, ἀπομόνωσιν τῶν ἀσθενῶν ἢ καὶ τῶν ὑπόπτων εἰς μέρη προφυλαγμένα ἀπὸ μυίας, καταστροφὴν διὰ πυρὸς τῶν πέριξ τῶν κατοικουμένων μερῶν θάμνων καὶ χόρτων ἰδίως τῶν πλησίον ὑδάτων, διότι ἐκεῖ καταθέτει ἡ μυῖα τὰς νύμφας, χρῆσιν μέτρων κατὰ τοῦ κεντήματος, ὡς νὰ μὴ ἐξέρχεται τις περὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, διότι τότε ἀναπτύσσει ἡ μυῖα τὴν δραστηριότητα της, κάλυψιν τῆς κεφαλῆς μὲ λεπτὸν ὕφασμα, τῶν χειρῶν μὲ γάντια, τῶν ποδῶν μὲ ὑψηλὰ ὑποδήματα, κλεισιμον τῶν παραθύρων μὲ λεπτὸν δίκτυον ἀπὸ τέλι.

Ἡ ***θεραπεία*** εἶναι δυνατὴ δι' ἀρσενικούχων σκευασιῶν, ὅσον δὲ ἐνωρίτερον γίνῃ αὕτη τόσον περισσότεραι ἐλπίδες ἐπιτυχίας ὑπάρχουν.

ΥΠΝΩΤΙΚΑ

Φάρμακα ἐπιφέροντα ὕπνον, τῶν ὁποίων ἡ χρῆσις πρέπει νὰ εἶναι πολὺ προσεκτικὴ καθότι μερικὰ αὐτῶν εἶναι ἰσχυρὰ φάρμακα. Τὸ εἶδος τοῦ ὑπνωτικοῦ ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν αἰτίαν τὴν προκαλοῦσαν τὴν ἀυπνίαν καὶ τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ καταπολεμήσωμεν. Ἡ συστηματικὴ χρῆσις ὑπνωτικῶν θὰ ἀποφεύγεται. (βλ. *Βερονάλ*, *Ἀδαλίνη*, *Βρωμιοῦχα ἅλατα*, *Μορφίνη*, *Χλωριάλη* κλπ.)

ΥΠΝΩΤΙΣΜΟΣ

Ἱκανότης τοῦ νὰ φέρονται ξένα ἄτομα εἰς τοιαύτην κατάστασιν, ὥστε νὰ ἐπιδρᾷ κατ' αὐτὴν ἡ ἀτομικὴ θέλησις ἑνὸς ἄλλου ἀτόμου ἐπὶ τῆς πνευματικῆς λειτουργίας, τῆς σκέψεως, καὶ τῶν πράξεών των. Ὁ ἤδη 7000 ἔτη πρὸ Χριστοῦ ὑπὸ τῆς φυλῆς τῶν Akkad τῆς Κεντρ. Ἀσίας ἐξασκούμενος ὑπνωτισμός, ἐφηρμόζετο ὑπὸ τῶν Ἰνδῶν, Χαλδαίων, Αἰγυπτίων (ναοὶ τῆς Ἴσιος, Ὀσίρεως, Σεράπιδος, Ἑλλήνων (τὰ ἐν τοῖς ναοῖς θεῖα ὄνειρα, Πυθία) Ρωμαίων (Σιβύλλαι) ἐν μέρει διὰ θρησκευτικούς, ἐν μέρει διὰ θεραπευτικοὺς σκοπούς.

Μετὰ Χριστὸν οἱ Ἡμεροβαπτισταί, οἱ Καβαλλισταί, ἀργότερον οἱ Ἡσυχασταὶ ἢ Ὀμφαλοψυχικοὶ μοναχοὶ τοῦ Ἄθω, οἱ μοναχοὶ τοῦ Ossiah ἐν Καρινθίᾳ κλπ. ἐφήρμοζον τὸν ὑπνωτισμὸν συνήθως ἐν εἴδει αὐτοϋπνωτίσεως.

Ἰδίως ὅμως κατὰ τὸν Μεσαίωνα τὰ ὁλοκαυτώματα τῶν δαιμονισμένων οἱ ἐξορκισμοὶ κλπ. μᾶς δεικνύουν τὴν μεγάλην διάδοσιν ἣν εἶχεν ὑπὸ τὰς διαφόρους του μορφὰς ὁ ὑπνωτισμός. Ἐν γένει εἰς τοιαύτας ὀφείλονται καὶ τὰ διάφορα θαύματα τῆς Ἀρχαιότητος.

Τὴν πρώτην εἰς μεγαλείτερον βαθμὸν θεραπευτικὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ὑπνωτισμοῦ ἐπετέλεσεν τῷ 1761 ὁ Ἰησουΐτης Gassner ὅστις ὁ ἴδιος ἐκ νόσου τινὸς δι' αὐθυποβολῆς ἰάθη. Σχεδὸν ταυτοχρόνως ὁ Βιενναῖος ἰατρὸς Mesmer ἀνεκάλυπτε τὸν ζωικὸν μαγνητισμὸν καὶ ἔδιδε τὰς πρώτας ἐπιστημονικὰς ἐξηγήσεις τῶν φαινομένων τοῦ ὑπνωτισμοῦ. Ἱδρυτὴς ὅμως τοῦ νεωτέρου θεραπευπευτικοῦ ὑπνωτισμοῦ εἶναι ὁ Ἄγγλος ἰατρὸς Braïd (1840) ὅστις καὶ ἀνεκάλυψεν ὅτι ἄτομα τινὰ περιπίπτουν εἰς ὕπνον ὅταν ἐπὶ λεπτὰ τινὰ ἀτενίσουν μικρὸν λάμπον ἀντικείμενον κρατούμενον ἐνώπιον τοῦ μετώπου.

Ἀργότερον διὰ τῶν μελετῶν τῶν Liebault καὶ Bernheim ἐν Nancy, τῶν Charcot, Richer, Babinsky Dejerine καὶ ἄλλων ἐν Παρισίοις, τῶν Haïdenhein, Eulenburg, Mobius κλπ. ἐν Γερμανίᾳ, τῶν Krafft-Ebing, Benedikt ἐν Βιέννῃ, τῶν Forel, Ringier ἐν Ἑλβετίᾳ καὶ διαφόρων ἄλλων διασήμων ψυχονευρολόγων ἐδραιώθη ὁ ὑπνωτισμὸς ὡς κλάδος τῆς ἐπιστημονικῆς θεραπείας.

Διὰ τὴν νεωτέραν θεραπευτικὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ὑπνωτισμοῦ γίνεται χρῆσις τῆς ***ἐπιπολαίας ὑπνωτίσεως***, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν ***βαθεῖαν*** τοιαύτην τὴν χρησιμοποιουμένην κατὰ τὴν πειραματικὴν ἐφαρμογήν.

Τὰ φαινόμενα τῆς ἐπιπολαίας ὑπνωτίσεως εἶναι τὰ ἑξῆς:

Κατὰ τὴν δοκιμὴν τῆς ὑπνωτίσεως ἐκτὸς καμάτου τινὸς οὐδεμία ἀλλοίωσις τῆς ἐν ἐγρηγόρσει καταστάσεως ἐπέρχεται. Εἰς ἰσχυροτέραν ἐπίδρασιν τὰ βλέφαρα τῶν ὑπνωτιζομένων κλείουν μετ' ὀλίγον μόνα των καὶ δὲν δύνανται ἑκουσίως νὰ ἀνοιχθοῦν. Προχωρούσης τῆς ἐπιδράσεως πραγματοποιεῖται εὐκόλως ἡ ὑποβολὴ τῆς γενικῆς κοπώσεως τῆς ὑπνηλίας, αἰσθήματος ζέστης, διαφόρων κινήσεων, παραλύσεων, καταληπτικῶν ἢ αὐτοματικῶν φαινομένων κλπ. ἐλάττωσις τῆς αἰσθητικότητος τοῦ δέρματος εἰς ἐπαφὴν καὶ πόνον.

Οὐδέποτε ὅμως ἐπιτυγχάνονται κατ' αὐτὴν ἰσχυραὶ ἐπιδράσεις, παραισθήσεις, γνησία ἀμνησία καὶ μεθυπνωτικὰ φαινόμενα.

Τὴν ***ἐπιπολαίαν ὑπνώτισιν***, τὴν καὶ ***καταληπτικὸν*** καὶ ***ληθαργικὸν*** στάδιον τοῦ ὑπνωτισμοῦ καλουμένην διαδέχεται ἡ ***βαθεῖα*** ὑπνώτισις ἢ ***ὑπνοβατικὸν*** στάδιον ἢ ***ὑπνοβασία***.

Κατὰ τὴν ὑπνοβασίαν, ἐκ μέρους τῆς ***κινητικῆς σφαίρας*** παρατηρεῖται μία ὑποβολιμιαία ***καταληψία*** κατὰ τὴν ὁποίαν διὰ καταλλήλου ὑποβολῆς κάθε ἑκουσία κίνησις τῶν μυώνων δύναται νὰ προκληθῇ ἢ καὶ νὰ καταπαύσῃ (οἱ ὑπνωτισθέντες κρατοῦν τὰς χεῖρας, τοὺς πόδας, τὴν κεφαλήν, τὸν κορμόν, εἰς οἱανδήποτε στάσιν ἤθελεν ὁρίσῃ ὁ ὑπνωτιστής, ἕως ὅτου οὗτος ὑποβάλῃ τὸ ὅτι οἱ μύες ἐπανέλαβον τὴν ὁμαλήν των κατάστασιν) ἢ καὶ ***αὐτοματισμὸς*** κατὰ τὸν ὁποῖον δύναται νὰ ὑποβληθῇ εἰς τοὺς ὑπνωτισθέντας λ. χ. νὰ κάμουν

διαρκῶς περιστροφικὰς κινήσεις μὲ τὰς χεῖράς των, νὰ ὁμιλοῦν, νὰ τραγωδοῦν, νὰ γελοῦν συνεχῶς, ἢ καὶ ***ἀρνητικὰ*** φαινόμενα κατὰ τὰ ὁποῖα κάθε ἐκουσια μυϊκὴ κίνησις, εἰς οἱονδήποτε μέρος τοῦ σώματος ἤθελεν ὑπάρχει δι' ὑποβολῆς δύναται νὰ παύσῃ καὶ νὰ παραλύσῃ, (ὁ ὑπνωτισθεὶς δὲν δύναται νὰ φέρῃ εἰς τὸ στόμα ἀντικείμενον τὸ ὁποῖον κρατεῖ εἰς χεῖρας, δὲν δύναται νὰ κινήσῃ τὴν κεφαλήν, νὰ ἀνοίξῃ τὸ κλειστὸν ἢ νὰ κλείσῃ τὸ ἀνοικτὸν στόμα του κλπ).

Ἐκ μέρους τῆς ***αἰσθητικῆς σφαίρας*** δύναται κατὰ τὸν ὑπνοβασίαν ἡ διὰ τὴν ἀφήν, πόνον, θερμοκρασίαν, αἰσθητικότης τοῦ δέρματος, διὰ καταλλήλου ὑποβολῆς ἀφ' ἑνὸς νὰ αὐξήσῃ (ὑπεραισθησία) ἀφ' ἑτέρου νὰ ἐλαττωθῇ (ὑπαισθησία) ἢ καὶ τελείως νὰ ἐκλείψῃ (ἀναισθησία, ἀναλγησία).

Κατὰ τὴν οὕτω γινομένην ἀναλγησίαν, δύναται ἄνευ χρήσεως ἄλλου τινὸς ἀναισθητικοῦ μέσου, νὰ ἐκτελεσθῇ κάθε ἐπώδυνος ἐγχείρησις. Ἐπίσης κατὰ τὴν βαθεῖαν ὑπνώτισιν δυνάμεθα νὰ ἐπιδράσωμεν καὶ ἐπὶ τῶν αἰσθητηρίων ὀργάνων, μέχρι ἀπωλείας τῆς λειτουργίας των. Οὕτω διὰ καταλλήλου ὑποβολῆς, οἱ ὑπνωτισθέντες βλέπουν ἀντικείμενα μὴ ὑπάρχοντα ἐν τῇ πραγματικότητι, ἔχουν γεῦσιν καὶ ὀσμὴν πραγμάτων τὰ ὁποῖα οὔτε τρώγονται οὔτε μυρίζουν κλπ.

Ἐκ μέρους τῶν ***ψυχικῶν*** λειτουργιῶν, δυνάμεθα νὰ προκαλέσωμεν εἰς τὸν βαθέως ὑπνωτισθέντα, τελείαν ἀμνησίαν τῶν κατὰ τὴν ὑπνωτικὴν κατάστασιν συμβάντων, ἥτις ἀμνησία, δύναται πάλιν διὰ νέας ὑποβολῆς, ἔστω καὶ ὑπὸ ἄλλου ὑπνωτιστοῦ, νὰ ἐκλείψῃ, καὶ ὁ ὑπνωτισθεὶς νὰ ἐνθυμηθῇ τελείως πᾶν ὅτι κατὰ τὴν πρώτην του ὑπνώτισιν ἔχει συμβῇ. Ἐπίσης διὰ κοταλλήλου πάντοτε ὑποβολῆς δύναται νὰ αὐξήσῃ τὸ μνημονικὸν τοῦ βαθέως ὑπνωτισθέντος, εἰς βαθμὸν ὥστε νὰ ἐνθυμηθῇ συμβάντα παρελθόντων ἐτῶν, τὰ ὁποῖα ἐν ἐγρηγόρσει τελείως ἔχει λησμονήσει.

Εἰκ. 718

Ὑπνωτισμένη ἐν καταληψίᾳ

Τὰ περιεργότερα καὶ δυσεξήγητα, ἀλλὰ καὶ πραγματικὰ φαινόμενα τῆς ὑπνοβασίας εἶνε αἱ ***ψευδαισθήσεις*** καὶ καὶ ***παραισθήσεις***. Οὕτω διὰ καταλλήλου πάντοτε ὑποβολῆς οἱ ὑπνωτισθέντες ἐκλαμβάνουν λ. χ. καθρέπτην ὡς ὡρολόγιον, τὸ περιγράφουν ἐκτενῶς, μετροῦν τὰς ὥρας καὶ τὰ λεπτά, ποτήριον ὕδατος ὡς τριαντάφυλλον, τὸ μυρίζουν, τὸ θέτουν ἐπὶ

τῶν ἐνδυμάτων των, κάθηνται ἐπὶ καθίσματος ὡς ἐπί ἁλόγου, τρέχουν μὲ τὰ τέσσαρα καὶ γαυγίζουν ὡς σκύλλοι. Δύναται νὰ τοῖς ὑποβληθῇ ὅτι δὲν ἔχουν κεφαλήν, χείρας, ὅτι εἶνε παραμάνες, μωρά, βοσκοὶ κλπ. ὅτι πέριξ των δὲν ὑπάρχει τίποτε, ὅτε μὲ ἀνοικτοὺς τοὺς ὀφθαλμοὺς σκοντάπτουν εἰς τὰ πέριξ των ἀντικείμενα..

Μεγάλην σημασίαν διὰ τήν θεραπευτικὴν χρῆσιν τῆς ὑπνωτίσεως ἔχει τὸ ὅτι αἱ ὑποβολαὶ ὄχι μόνον κατὰ τὴν ὑπνωτικήν κατάστασιν ἐπενεργοῦν, ἀλλ' ἐνίοτε παραλαμβάνονται οὕτως εἰπεῖν καὶ εἰς τὴν ἐγρήγορσιν, ἢ καὶ ἐκτελοῦνται μόνον κατ' αὐτὴν μετὰ τὸ πέρας τῆς ὑπνωτίσεως. Εἶναι τὰ λεγόμενα ***μεθυπνωτικὰ*** φαινόμενα, κατὰ τὰ ὁποῖα ἡ ὑποβολὴ δύναται, κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ ὑπνωτιστοῦ, διαρκῶς ἢ δι' ὡρισμένον χρονικὸν διάστημα νὰ ἐπενεργῇ, ἢ ἡ ὑποβολὴ ἀρχίζει νὰ ἐπενεργῇ μέ τὴν στιγμὴν τῆς ἀφυπνίσεως.

Ἐκτὸς τῶν ἀναφερθέντων ὑπάρχουν καὶ ἀνώμαλοι εἰκόνες ὑπνοβατικῆς ὑπνωτίσεως.

Ὅλα τὰ ἄτομα δὲν εἶναι ***ὑπνωτίσιμα***. Γενικῶς κατάλληλα δι' ὑπνώτισιν εἶναι, ἔξυπνα, δυνάμενα νὰ συγκεντρώσουν τὰς σκέψεις των, μὲ ἦπιον χαρακτῆρα, συνειθισμένα εἰς ὑπακοήν, ἐν ἀντιθέσει πρὸς νευρικά, ὑποχονδριακὰ πείσμονα καὶ σκεπτικὸ ἄτομα. Τὸ εὐκολώτερον ὑπνωτίζονται παιδία, νεαρὰ ἄτομα καὶ γυναῖκες. Ὑπάρχουν ἄτομα μὴ δυνάμενα νὰ ὑπνωτισθοῦν, ἰδίως ὅταν δεικτύουν ἐσωτερικὴν ἢ ἐξωτερικὴν ἀντίστασιν, ὅταν αὐθυποβληθοῦν τοιαύτην ἀντίστασιν. Ὑπνωτίζονται οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ ὑπνωτισθοῦν. Οὐδεὶς δὲ δύναται νὰ ὑπνωτισθῇ παρὰ τὴν θέλησιν του, δύναται ὅμως νὰ ὑπνωτισθῇ ἄνευ τῆς θελήσεως του.

Σπουδαιώτατον ὅμως ρόλον παίζει ἡ ἱκανότης τοῦ ***ὑπνωτιστοῦ***. Διὰ νὰ ὑπνωτίσωμεν ἄτομον τι πρέπει νὰ ἔχωμεν ἀκλόνητον πεποίθησιν ὅτι δυνάμεθα νὰ ὑπνωτίσωμεν, ἄλλως μὴ ἀναπτύσσοντες τὴν ἀναγκαίαν θέλησιν ἢ ἀγνοοῦντες τὸ τί θέλομεν νὰ κάμωμεν κατ' οὐδένα τρόπον δυνάμεθα νὰ ὑπνωτίσωμεν.

Ἐν παρόδῳ ἀναφέρομεν ὅτι τὰ διάφορα ἐπὶ ζῴων πειράματα ὑπνωτισμοῦ, οὐδεμίαν σχέσιν μὲ αὐτὸν ἔχουν.

Πρὶν ἢ πραγματευθῶμεν περὶ τῆς θεραπευτικῆς ἐφαρμογῆς τοῦ ὑπνωτισμοῦ, ἀναφέρομεν ὅτι αἱ γνῶμαι, περὶ τοῦ ἐὰν εἶναι δυνατὸν κατὰ τὸν ὑπνωτισμὸν νὰ ὑποβληθῇ εἰς ὑπνωτισθέντα πρᾶξις ἀνήθικος ἢ κακοῦργος, διαφέρουν. Κατὰ τοὺς μὲν, οἱ ὑπνωτιζόμενοι ἀκόμη καὶ εἰς τὸν βαθύτατον των ὕπνον διατηροῦν ἀρκετὸν μέγα μέρος τῆς ὁμαλῆς των κρίσεως καὶ τοῦ ἠθικοῦ χαρακτῆρος των διὰ νὰ ἀναγνωρίσουν καὶ νὰ ἀντισταθοῦν εἰς ἐγκληματικὰς παροτρύνσεις οἱ ἀκολουθοῦντες δὲ τοιαύτας ἔχουν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἠθικὸν οὐχὶ ἄμεμπτον. Κατ' ἄλλους εἰς βαθὺν ὕπνον εἶναι δυνατὸν διὰ καταλλήλου καὶ ἐπιδεξίας ὑποβολῆς, νὰ ὑποβληθῇ εἰς τὸν ὑπνωτισθέντα κάθε ἐγκληματικὴ πρᾶξις καὶ ἀναντιρρήτως νὰ ἐφαρμοσθῇ.

Διὰ τὴν ὑπνώτισιν γίνεται χρῆσις ***διαφόρων μεθόδων***. Ἁπλοῦν κλείσιμον τῶν ὀφθαλμῶν καὶ πλευρικὴ πίεσις τῶν βολβῶν, αἱ μαγνητικαὶ χειρονομίαι τοῦ Messmer, ἡ προσήλωσις τοῦ βλέμματος ἐπὶ λάμποντος ἀντικειμένου (σφαιρίδιον, ὑπνοσκόπιον, miroir rotatif) ἢ καὶ μὴ στιλπνοῦ τοιούτου (δάκτυλος, ἄκρα ρινός, ὀμφαλός), ἁπλῆ διαταγὴ κλπ.

Ἡ διάρκεια τῆς ***θεραπευτικῆς ὑπνωτίσεως*** ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸ ἐπιδιωκόμενον ἀποτέλεσμα (15 λεπτὰ-2 ὧρας). Εἰς περιπτώσεις τινὰς ἐφαρμόζεται ἡ ***διαρκὴς*** λεγομένη ὑπνώτισις (ἡμέρας-ἑβδομάδας) κατὰ τὴν ὁποίαν δίδεται εἰς τοὺς πάσχοντας ἡ ὑποβολὴ ὅτι πρέπει νυχθημερὸν νὰ κοιμῶνται, ἕως ὅτου γίνουν τελείως καλά. Βεβαίως κατ' αὐτὴν τακτοποιεῖται πάλιν δι' ὑποβολῆς ἡ ὥρα τῆς προσλήψεως τροφῶν, καὶ τῶν ἄλλων σωματικῶν ἀναγκῶν. Ἡ ἀφύπνισις γίνεται πάλιν δι' ὑποβολῆς.

Διὰ τοῦ ὑπνωτισμοῦ ἢ μᾶλλον διὰ τῶν κατὰ τὴν ὑπνώτισιν ὑποβολῶν ***θεραπεύονται***: διάφοροι πόνοι μὴ ἔχοντες

SISMANOGLIO MEGARO

ὡς βάσιν ἀνατομικὴν αἰτίαν, ὑστερικοὶ σπασμοί, παραλύσεις,συσπάσεις, καὶ αἰσθητικαὶ διαταραχαί, νευρικὴ ἀνορεξία καὶ δυσπεψία, δυσκοιλιότης ἐξ ἕξεως, νευρικὴ ἀϋπνία, φοβίαι, μελαγχολία, νευρικαὶ διαταραχαὶ τῆς καρδίας τραυματικαὶ νευρώσεις, ὑποχονδρία αὐνανισμός. ἀλκοολισμός, μορφινισμὸς ψυχογεννητικαὶ ἀνωμαλίαι, λειτουργικαὶ διαταραχαὶ τῆς ὁμιλίας, ἐνούρησις νυκτερινή.

ΥΠΟΒΟΛΗ (*Suggestinr*)

Σημαίνει τὴν μετάδοσιν τῆς ἀτομικῆς θελήσεως ἐπὶ ἄλλου ἀτόμου. Ἡ ὑποβολὴ ἔχει μεγίστην σπουδαιότητα εἰς τὸν βίον τοῦ ἀνθρώπου, διότι παντοῦ γίνεται ἐφαρμογὴ αὐτῆς, δεδομένου ὅτι ὅλα τὰ ἄτομα καταλλήλως ἐπηρρεάζονται.

Ὁ δυνάμενος νὰ ἐξασκήσῃ ἐπὶ ἄλλων ἐπίδρασιν ὑποβολῆς εἶναι βέβαιος τῆς ἐν τῷ κόσμῳ ἐπιτυχίας του, καθότι ἰσχυρὰ ὑποβολὴ δὲν ἀνέχεται ἀντίστασιν. Διὰ τῆς ὑποβολῆς ἐνισχύεται ἡ θέλησις καὶ ἐπὶ τῆς ὑποβολῆς βασίζεται ἡ ἐνεργητικότης ἑνὸς ἀτόμου. Διὰ νὰ δύναται ὅμως τις νὰ ἐξασκήσῃ ὑποβολὴν ἐπὶ ἄλλων, πρέπει πρωτίστως ὁ ἴδιος νὰ τὴν ὑποβάλλῃ εἰς ἑαυτὸν (*αὐθυποβολή*).

Ἂν καὶ ἡ ὑποβολὴ εἶναι ἡ κλεῖς ὅλων τῶν ὑπνωτικῶν φαινομένων, ἐν τούτοις διαφέρει τῆς ὑπνωτίσεως κατὰ τὸ ὅτι ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν τελευταίαν ταύτην, ἥτις ἀνήκει εἰς τὴν ***σωματικὴν σφαῖραν*** ἡ ὑποβολὴ ἀνήκει εἰς τὴν ***πνευματικήν,*** διότι δὲν προϋποθέτει πάντοτε ὑπνώτισιν,δυναμένη καὶ ἐν ἐγρηγόρσει νὰ γίνῃ.

ΥΠΟΓΑΙΟΝ ΥΔΩΡ (*βλ. Ὕδωρ*)

ΥΠΟΓΑΣΤΡΙΟΝ

Τὸ κατώτερον τμῆμα τῆς κοιλιακῆς ἐπιφανείας (βλ. *Σῶμα, Κοιλία*) κάτωθεν τῆς ὁποίας δεξιὰ κεῖται τὸ τυφλὸν ἔντερον, ἀριστερὰ ἡ σιγμοειδὴς καμπὴ τοῦ κόλου καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ ἀπευθυσμένου εἰς τὸ μέσον δὲ ἡ οὐροδόχος κύστις.

ΥΠΟΓΕΙΟΝ (*βλ. Κατοικία*)

ΥΠΟΓΝΑΘΙΟΙ ΑΔΕΝΕΣ (*βλ. Σιελογόνοι ἀδένες*)

ΥΠΟΔΗΜΑ

Σκοπὸς τοῦ ὑποδήματος εἶναι νὰ προστατεύῃ τοὺς πόδας ἀπὸ τὸ ψῦχος καὶ τὰς τραχύτητας τοῦ δρόμου. Ἡ προστασία ὅμως αὕτη πρέπει νὰ γίνηται κατὰ τρόπον μὴ βλάπτοντα αὐτὸ τὸ ὄργανον τὸ ὁποῖον θὰ προστατεύσῃ.

Ἀκατάλληλον καὶ κακῶς κατασκευασμένον ὑπόδημα ἐμποδίζει τὸ βάδισμα, κουράζει, φέρει πόνους καὶ νάρκην, προκαλεῖ παραμορφώσεις τοῦ ποδός, τῶν δακτύλων, κατάγματα, ἀλλοιώσεις τῶν ὀστῶν, κάλους,* ἐμπεπαρμένους ὄνυχας,* καὶ διὰ τῆς μὴ κανονικῆς λειτουργίας τῆς κυκλοφορίας τοῦ αἵματος, τῆς ἐξατμίσεως τοῦ ἱδρῶτος διαφόρους νόσους.

Πρὸς ἀποφυγὴν τῶν λίαν δυσαρέστων τούτων βλαβῶν πρέπει τὸ ὑπόδημα νὰ εἶναι ***ἀνάλογον*** πρὸς τὸν πόδα ὅστις θὰ φέρει καὶ νὰ ἀνταποκρίνεται εἰς μερικοὺς ὅρους.

Καὶ πρῶτον τὸ ὑπόδημα πρέπει νὰ ἔχει τὸ ***σχῆμα*** τοῦ ποδός. Τὸ καλλίτερον δὲ εἶναι νὰ γίνωνται τὰ ὑποδήματα ἐπὶ παραγγελλίᾳ, τό σχῆμα ταὶ τὰ διάφορα μέτρα νὰ λαμβάνωνται ὅταν τὸ πόδι ἀναπαύεται τελείως ἐπὶ τοῦ πέλματος, ἰδιαιτέρως δὲ δι' ἕκαστον πόδα. Μόνον τότε θὰ ἔχωμεν ὑπόδημα μὲ φυσικὸν σχῆμα τὸ ὁποῖον θὰ μᾶς κάμνει νὰ μὴ ὑποφέρωμεν. Τὸ ὑπόδημα δὲ τότε θὰ ἔχει τὴν πλατείαν μορφὴν, τὴν τῶν ἑτοίμων Ἀγγλικῶν καὶ Ἀμερικανικῶν, τοὐλάχιστον ἕτων τέως τοιούτων Ἀμερικανικῶν, διότι δὲν γνωρίζομεν διατὶ οἱ τύσον πρακτικοὶ οὗτοι ἄνθρωποι ἤλλαξαν τελευταίως τὸ σχῆμα τῶν ὑποδημάτων των καὶ μᾶς φουρνίρουν τὰ τρομερὰ ἐκεῖνα μυτερὰ τοιαῦτα. Διὰ νὰ ἐννοήσωμεν τὸ φυσικὸν τοῦ πλατέος σχήματος καί τὸ ἐπιβλαβὲς τοῦ μυτηροῦ καὶ στενοῦ ἀφ' ἑτέρου ἀνάγκη νὰ προστρέξωμεν ὀλίγον εἰς τὴν ἀνατομίαν καὶ φυσιολογίαν τοῦ ποδός*.

Ὅταν βλέπωμεν τὸ πόδι ἄνωθεν, τὸ

μέρος τῶν δακτύλων εἶναι κατὰ πολὺ φαρδύτερον τῆς πτέρνας. Ὁ μέγας δάκτυλος εὑρίσκεται εἰς ἴσην σχεδὸν διεύθυνσιν μὲ τὴν ἐσωτερικὴν γραμμὴν τοῦ ποδὸς,οἱ δὲ λοιποὶ δάκτυλοι ἐφαπλώνονται ἐλεύθεροι ἐπὶ τοῦ ἐδάφους.

Ἡ τὸ περισσότερον βάρος τοῦ σώματος φέρουσα γραμμὴ ἔχει τὴν διεύθυνσιν α ἐπὶ τῆς εἰκόνος (719) καὶ πη-

Εἰκ. 719

Φυσιολογικὸς ποῦς

γαίνει ἀπὸ τὸ μέσον τῆς πτέρνας εἰς τὸ μέσον τοῦ μεγάλου δακτύλου. Οὕτω ὅταν ἱστάμεθα ἡ πτέρνα καὶ ὁ μέγας δάκτυλος φέρουν ἐξ ἴσου τὸ βάρος τοῦ σώματος. Ὅταν δὲ κατὰ τὴν βάδισιν σηκώσωμεν τὸ πόδι, σηκώνεται πρῶτον ἡ πτέρνα καὶ ὕστερον ὁ μέγας δάκτυλος. Τὸ ἴδιον πρέπει νὰ συμβαίνει καὶ μὲ τὸ καλὸν ὑπόδημα.

Μὲ τὰ μυτηρὰ ὅμως καὶ στενὰ ὑποδήματα ἀντὶ νὰ ἀφεθῇ τὸ πόδι ἐλεύθερον, πιέζεται εἰς ὅσον τὸ δυνατὸν στενὸν χῶρον, ἐπειδὴ δὲ τὸ περιεχόμενον εἶναι μεγαλείτερον τοῦ περιέχοντος, ἀναγκαστικῶς γίνεται τὸ ὑπόδημα πολὺ μακρύτερον ἀφ' ὅτι πρέπει νὰ εἶναι ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ μάκρος τοῦ ποδός, καὶ ἔχομεν εἰς τὴν ἄκραν κενὸν ὄχι μόνον ἄχρηστον ἀλλ' ἐπιφέρον καὶ πόνους,διότι ὅταν περιπατῶμεν πολὺ τὸ πόδι κατέρχεται εἰς τὸ κενὸν καὶ πιέζεται ὑπὸ τοῦ δέρματος τοῦ ὑποδήματος.

Ἡ κυρίως διαφορὰ μεταξὺ ἑνὸς πλατέος ὑποδήματος καὶ ἑνὸς μυτηροῦ εἶνε τὸ ὅτι τὸ τελευταῖον διὰ λόγους αἰσθητικοὺς εἶναι συμμετρικὸν ἐνῷ τὸ πόδι τοῦ ἀνθρώπου δὲν εἶναι τοιοῦτον. Ἀντὶ λοιπὸν ὁ μέγας δάκτυλος νὰ μένει εἰς τὴν θέσιν του, φεύγει ἀπὸ τὴν βάσιν του, πιέζεται πρὸς τοὺς μικροὺς δακτύλους καὶ σχηματίζουν ὅλοι ὁμοῦ ἓν τρίγωνον τοῦ ὁποίου ἡ ἄκρα εὑρίσκεται εἰς τὸ μέσον τοῦ προσθίου ἄκρου τοῦ ὑποδήματος. Ἡ γραμὴ δὲ α κατὰ συνέπειαν μεταφέρεται. Τοιουτοτρόπως ὅμως παύει τὸ πόδι νὰ ἔχει τὸ φυσικόν του

Εἰκ. 720

Παραμορφωμένος ποῦς ἕνεκα στενοῦ ὑποδήματος

σχῆμα καὶ ἐπέρχονται αἱ παραμορφώσεις, αἱ ἐξοστώσεις, οἱ κάλοι, τὰ γυρισμένα νύχια κλπ. Δὲν πρέπει δὲ νὰ ἐκπληττόμεθα διότι τὰ μέτρα τῶν μυτηρῶν ὑποδημάτων εἶναι μόλις τὰ αὐτὰ μετὰ τῶν ἐν ἡσυχίᾳ ποδός, χωρὶς νὰ λαμβάνηται ὑπ' ὄψει ὅτι κατὰ τὴν βάδισιν φαρδαίνει καὶ μακραίνει τὸ πόδι. Ἀλλὰ καὶ τὸ ***πολὺ φαρδὺ*** ὑπόδημα

SISMANOGLIO MEGARO

βλάπτει διότι δὲν στηρίζει ἀρκετὰ τὸν πόδα καὶ προκαλεῖ κάλους εἰς τὰ μέρη ὅπου τρίβει καθὼς καὶ διαρθρώσεις καὶ ἐπιφέρει εἰς τοὺς ἔχοντας τάσιν, ***πλατυποδίαν.*** (βλ. *Ποῦς*).

Τὸ ***ὑγιεινὸν ὑπόδημα*** τουναντίον πρέπει νὰ προσαρμόζεται καλὰ τόσον εἰς

Εἰκ. 721

Ἀκτινογραφία ποδὸς γυναικὸς παραμορφωμένου συνεπείᾳ ἀκατάλληλου ὑποδήματος

τὴν ἐξωτερικὴν ὅσον καὶ εἰς τὴν ἐσωτερικὴν πλευρὰν τοῦ ποδός, ἀπὸ τὴν πτέρναν μέχρι τῶν δακτύλων. Τὰ πλατέα ὑποδήματα δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ εἶναι ὀγκώδη καὶ ἄκομψα. Καλὸς τεχνίτης κατωρθώνει νὰ δώσῃ εἰς αὐτὰ ὡραῖον σχῆμα τηρῶν τὸν κυριώτερον ὅρον, νὰ τὰ κατασκευάζῃ δηλαδὴ ἐμπρὸς τόσον φαρδυὰ καὶ τόσον μακρὰ ὅσον εἶναι τὸ πόδι.

Τὸ ***κάττυμα*** (ἡ σόλα) τοῦ ὑποδήματος πρέπει νὰ ἔχῃ ἀρκετὸν πάχος διὰ νὰ προστατεύῃ τὸ πόδι ἀπὸ κτυπήματα εἰς πέτρας, καὶ ἀπὸ ὑγρασίαν, δὲν θὰ ἐξέχει πολὺ ἀπὸ τὰ πλάγια, διότι θὰ συσσωρεύεται πολὺ λάσπη, καὶ θὰ ἔχει κύρτωσιν ἀνάλογον πρὸς τὴν τοῦ ποδός.

Τὸ ***ὑποπτέρνιον*** (τακοῦνι) πρέπει νὰ εἶναι φαρδύ, ἀνάλογον πρὸς τὴν πτέρναν καὶ χαμηλόν. Τὸ ὕψος, πρὸς μεγάλην λύπην τοῦ ὡραίου φύλου δὲν πρέπει νὰ ὑπερβαίνῃ τὰ 2 ἑκμ. Πρὸς τό ἐσωτερικὸν μέρος θὰ ἔχῃ ἐλαφρὸν ὕψωμα. Τὰ ***ὑψηλὰ τακούνια*** ἔχουν πολλὰ ***ἐλαττώματα.*** Δι' αὐτῶν, τὸ βάρος τοῦ σώματος ρίπτεται ἰσχυρῶς πρὸς τὰ ἐμπρὸς ἐπὶ τῶν δακτύλων οἵτινες παραμορφώνονται, αἱ ἀρθρώσεις κουράζονται πάρα πολύ, προκαλοῦν διαστρέμματα καὶ κατάγματα, παραμορφώσεις τῆς σπονδυλικῆς στήλης καὶ κατά τινας τῆς μήτρας. Ὑψηλὰ καὶ στενὰ τακούνια μὲ ἐν γένει στενὸν ὑπόδημα ἐπιφέρουν διὰ χαλαρώσεως τῶν συνδέσμων τοῦ ποδὸς πλατυποδίαν.

Πλατύπους δύναται νὰ προκληθῇ καὶ ἀπὸ ὑπόδημα χωρὶς ἢ μὲ πολὺ χαμηλὸ τακοῦνι. Τὰ καρφάκια τόσον εἰς τὸ τακοῦνι ὅσον καὶ εἰς τὴν σόλαν χρειάζονται διότι ἐμποδίζουν τὸ γλύστρημα.

Τὸ ἐπάνω ***μέρος*** τοῦ ὑποδήματος, τὸ ὁποῖον καλύπτει τὸ πόδι πρέπει νὰ εἶναι μαλακόν, εὔκαμπτον διά νὰ προσαρμόζεται καλῶς.

Δὲν θὰ εἶναι στενόν, τόσον δὲ περὶ τὸν ἀστράγαλον ὅσον ἐμπρὸς εἰς τὰ δάκτυλα διὰ νὰ μὴ πιέζει κατὰ τὴν βάδισιν θὰ σχηματίζει ἐλαφρὰν κοιλότητα. Ὡς δέρμα τὸ τοῦ ἐριφίου εἶναι τὸ καλλίτερον (chevreau). Βεβαίως ἀκόμη καλλίτερον εἶναι τὸ ὕφασμα διότι ἀφίνει νὰδιέρχεται ὁ ἀήρ.

Πρέπει δὲ ὡρισμένως νὰ εἶναι ἔμπροσθεν ἀνοικτὰ διότι ἄλλως κυκλοφορία τοῦ ἀέρος πέριξ τοῦ ποδὸς καὶ κατὰ συνέπειαν ἐξάτμισις τοῦ ἱδρῶτος δὲν εἶναι δυνατή. Ὥστε τὰ μὲ κορδόνια ὑποδήματα, τὰ ὁποῖα ἐξ ἄλλου δύνανται νὰ φαρδύνουν ἀναλόγως, πρέπει νὰ προτιμῶνται. Ἐπίσης τὸ ***ὕψος*** τοῦ ὑποδήματος δὲν θὰ εἶναι μεγάλον. Τὸ κάτω μέρος τῆς κνήμης δὲν ἔχει ἀνάγκην ὑποστηρίξεως. Ὡς ὑγιεινώτερον δὲ ὑπόδημα ἀπεδείχθη τὸ χαμηλὸν δηλ. τὸ σκαρπίνι. Τὰ ὑψηλὰ ὑποδήματα ἐκτὸς τοῦ βάρους των ἔχουν τὸ ἐλάττωμα νὰ πιέζουν τὴν κνήμην, ἥτις φύσει κατὰ τὰς μακρὰς πορείας αὐξάνει κατ' ὄγκον, καὶ νὰ ἐμποδίζουν τὴν κυκλοφορίαν. Διὰ τοῦτο καὶ εἰς τὸν στρατὸν ἀντεκατεστάθησαν μὲ τὰ περικνήμια ἐξ ὑφάσματος.

Τὸ ***δέρμα*** τῶν ὑποδημάτων συχνὰ ἀλοίφεται μὲ διαφόρους λιπαρὰς οὐσίας διὰ νὰ μὴδιαπερᾶται ἀπὸ τὸ νερὸ. Τόσον τὸ τοιοῦτον ὅσον καὶ τὸ νὰ ἐμποτίζωνται τὰ δέρματα μὲ χρώμιον, τὸ ὁποῖον τὰ κάμνει ἐλαφρὰ καὶ μαλακά, εἶνσι ἀνθυγιεινὸν διότι ἐμποδίζουν τὸν ἀέρα νὰ εἰσέλθῃ. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον καὶ τὰ λάστιχα δὲν πρέπει νὰ φέρονται παρὰ μόνον ὅταν εἶναι ἀπόλυτος ἀνάγκη.

SISMANOGLIO MEGARO

ΥΠΟΔΟΡΕΙΟΣ ΕΝΕΣΙΣ (*βλ. Ἔνευις*)

ΥΠΟΘΕΤΑ

Κωνικὰ σώματα κατασκευαζόμενα ἐκ σάπωνος, γλυκερίνης ἢ βουτύρου κακάου, μετὰ ἢ ἄνευ φαρμακευτικῶν οὐσιῶν, καὶ τὰ ὁποῖα εἰσάγονται εἰς τὸ ἀπευθυσμένον διὰ νὰ προκαλέσουν κένωσιν, ἰδίως εἰς τὰ παιδιά, ἢ καὶ τὴν τοπικὴν ἀπορρόφησιν φαρμάκων.

Ὑπάρχουν καὶ ὑπόθετα ὠοειδοῦς σχήματα εἰσαγόμενα πρὸς θεραπευτικὸν σκοπὸν εἰς τὸν κόλπον τῆς γυναικός.

Τὰ ὑπόθετα θὰ παραμένωσι εἰς τὸν τόπον τῆς εἰσαγωγῆς των μέχρις ὅτου λυώσουν τελείως.

ΥΠΟΚΛΕΙΔΙΟΣ ΜΥΣ

Μῦς εὑρισκόμενος μεταξὺ τῆς πρώτης πλευρᾶς καὶ τοῦ κατωτέρου ἐξωτερικοῦ χείλους τῆς κλειδὸς καὶ ἑλκύων τὴν κλεῖδα καὶ τὸν ὦμον πρὸς τὰ κάτω.

ΥΠΟΚΡΗΜΝΟΥ ΥΔΑΤΑ (*κ. Πιοτά*).

Ψυχρὰ ἁλατοῦχα ὕδατα τῶν ὁποίων ἡ πηγὴ ἀπέχει 2 ὥρας τῶν Βρυούλων (Ἰωνία). Ἔχουν γεῦσιν ἁλμυρόπικρον καὶ εἶναι λίαν ὠφέλιμα ὡς καθαρτικὰ καὶδιουρητικά.

ΥΠΟΝΟΜΟΣ (*βλ. Ὀχετός*).

ΥΠΟΞΕΑ (*Acidulés*).

Ποτὰ ἐλαφρῶς ὀξέα γινόμενα διὰ μικρᾶς προσθήκης ὀξέων (κιτρικοῦ, ὑδροχλωρικοῦ κλπ.) ἢ διὰ χυμοῦ ὀπωρῶν (λεμόνι, πορτοκάλι) χρησιμοποιούμενα ὡς δροσιστικά.

ΥΠΟΠΛΑΤΙΟΣ ΜΥΣ

Μῦς στρέφων τὸν βραχίονα πρὸς τὰ μέσα.

ΥΠΟΠΥΟΝ

Σοβαρὸν πάθος τοῦ ὀφθαλμοῦ, ἐπερχόμενον συνήθως ὡς ἐπιπλοκὴ ἄλλων νόσων, καὶ συνιστάμενον εἰς τὴν συνάθροισιν πύου ἐντὸς τοῦ προσθίου θαλάμου τοῦ ὀφθαλμοῦ δηλ. μεταξὺ τοῦ κερατοειδοῦς χιτῶνος καὶ τῆς ἴριδος. Κατὰ τὸ ὑπόπυον ὁ ὀφθαλμὸς διατρέχει κίνδυνον καὶ ἐπιβάλλεται ἡ ταχεῖα ἰατρικὴ περίθαλψις (βλ. *Κερατῖτις*).

ΥΠΟΣΠΑΔΙΑ

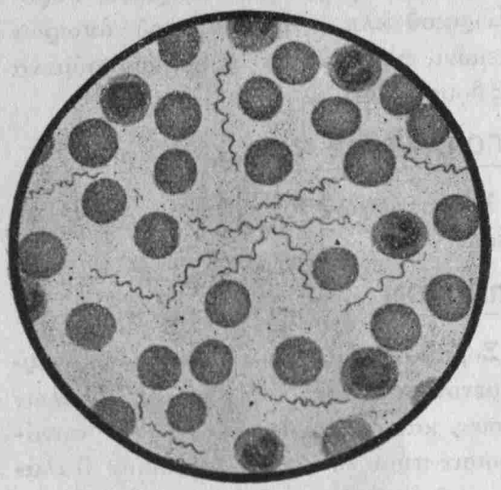
Ἐλαττωματικὴ διάπλασις τῆς οὐρήθρας τοῦ ἀνδρός, τῆς ὁποίας τὸ οτόμιον εὑρίσκεται εἰς τὴν κάτω ἐπιφάνειαν τοῦ πέους. Εἰς ἄλλας μορφὰς εἶναι τὸ ὄσχεον ἐσχισμένον εἰς δύο καὶ τὸ ὑπόλοιπον τῆς οὐρήθρας ὁμοιάζει πρὸς κλειτωρίδα, καὶ ἐν γένει τὰ γεννητικὰ ὄργανα πρὸς τὰ τῆς γυναικός. Δι' ἐγχειρήσεως εἶναι ἐνίοτε δυνατὸν νὰ διορθωθῇ ἡ ἀνωμαλία αὕτη (βλ. *Ἐπισπαδίας*).

ΥΠΟΣΤΡΟΦΟΣ ΠΥΡΕΤΟΣ

Ἡ νόσος αὕτη ἀρχίζει μὲ ἰσχυρὸν κεφαλόπονον, πόνους τῶν ἀρθρώσεων, ἐμετόν, ἀνορεξίαν καὶ γενικὴν ἀδιαθεσίαν. Ὁ ἀμέσως ἐπερχόμενος πυρετὸς (39-40ο) διαρκεῖ 5-6 ἡμέρας, πίπτει μὲ ἰσχυρὸν ἱδρῶτα καὶ βελτίωσιν τῆς γενικῆς καταστάσεως, διὰ νὰ ἐπανέλθῃ ἐνίοτε μετὰ μερικὰς ἡμέρας καὶ νὰ πέσῃ κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον. Ἡ νόσος σπανίως εἶναι θανατηφόρος καὶ ὀφείλεται εἰς σπειρίλιον, μεταδιδόμενον εἰς τὸν ἄνθρωπον διὰ ἰδιαιτέρου κώνωπος (ὀρνι-

θόδορος) ἢ καὶ διὰ φθειρῶν, ψύλλων καὶ κορεῶν.

Ἡ *προφύλαξις* σύγκειται εἰς τὴν ἀποφυγὴν δηγμάτων καὶ κεντημάτων

Εἰκ. 722

Σπειρίλια ὑποστρόφου πυρετοῦ

τῶν ρηθέντων ἐντόμων, ἡ δὲ *θεραπεία* εἶναι ἀποτελεσματικὴ διὰ ἐνέσεως ἐνδοφλεβικῆς μὲ Νεοσαλβαρσάν.

ΥΠΟΤΡΟΠΗ

Ἡ ἐκ νέου ἐμφάνισις νόσου μετὰ τὴν τελείαν ἴασιν ἢ κατὰ τὴν ἀνάρρωσιν.

ΥΠΟΦΥΣΙΣ (*Μυξαδήν*).

Μικρὸς ἀδήν, βάρους $^1/_2$ γρ. ἀνήκων εἰς τὸν ἐγκέφαλον καὶ κατασκηνῶν ἐν τῷ ἐφιππίῳ τοῦ σφηνοειδοῦς ὀστοῦ. Ὠνομάσθη μυξαδὴν διότι ἐνομίζετο ὅτι δι' αὐτοῦ ἐξερχόμεναι ἐκ τοῦ ἐγκεφάλου αἱ βλαβεραί του ἐκκρίσεις, εἰσήρχοντο εἰς τὴν ρινικὴν κοιλότητα Τὴν σήμερον ὅμως γνωρίζομεν ὅτι ἡ ὑπόφυσις ὅπως καὶ ὁ θυρεοειδὴς ἀδὴν ἀφαιρεῖ ἀπὸ τὸ αἷμα μερικὰς οὐσίας, τὰς ἐπεξεργάζεται καὶ ἀλλοιωμένας τὰς ἀποδίδει πάλιν.

Περιέχει δὲ καὶ ἰωδιοῦχον τι σῶμα. Ἂν καὶ ἡ πλήρης ἐνέργεια τοῦ ἀδένος δὲν μᾶς εἶναι γνωστή, ἀπεδείχθη ὅτι κατὰ τὴν παθολογικήν του μεγέθυνσιν, ἐπέρχεται ***ἀκρομεγαλία****** ὅταν δὲ ἀφαιρεθῇ εἰς ζῷα ἐπέρχεται ὁ θάνατος. Τὸ ἐκχύλισμα ὑποφύσεως (ὀργανοθεραπεία) εἰς δόσιν 0,10 τρὶς τῆς ἡμέρας αὐξάνει τὴν ἀρτηριακὴν ἔντασιν, ἐνισχύει τὴν καρδίαν, τοὺς μῦς, τὰ νεῦρα, τὴν αὔξησιν τῶν ὀστῶν. Οὐδέποτε θὰ λαμβάνεται ἄνευ τῆς ἐγκρίσεως τοῦ ἰατροῦ.

ΥΠΟΧΛΩΡΥΔΡΙΑ (*βλ. Δυσπεψία*).

ΥΠΟΧΟΝΔΡΙΑ

Αἱ ἑκατέρωθεν τοῦ ἐπιγαστρίου καὶ κάτωθεν τῶν ψευδῶν πλευρῶν χῶραι τῆς κοιλίας.

ΥΠΟΧΟΝΔΡΙΑ

Λίαν διαδεδομένη διανοητικὴ διαταραχὴ χαρακτηριζομένη διὰ διηνεκοῦς ἀσχολίας, μὲ νόσον πραγματικῶς ὑπάρχουσαν ἀλλ' οὐδεμίαν σχέσιν μὲ τοὺς φόβους καὶ τὰ παράπονα τοῦ ἀσθενοῦς ἔχουσανῆ καὶ φανταστικὴν τοιαύτην. Οἱ πάσχοντες αἰσθάνονται τὸν ἑαυτόν των πάντοτε ἄρρωστον καὶ δυστυχῆ. Ἡ ἀσθενοφοβία, ἡ ἀέναος ἀνησυχία περὶ τὴν ὑγιείαν, ἡ διαρκὴς νοσηρῶς ηὐξημένη ἐγκεφαλικὴ αἰσθητικότης διὰ φυσικὰς αἰσθήσεις τὰς ὁποίας ἐκλαμβάνουσιν ὡς ἀληθεῖς νόσους δὲν ἀργοῦν νὰ ἐπηρεάσουν τὴν ὅλην ὑγιείαν καὶ νὰ προκαλέσουν πραγματικὴν νοσηρὰν κατάστασιν. Ἡ ὑποχονδρία προσβάλλει συχνότερον ἄνδρας μεταξὺ τοῦ 20 καὶ 40 ἔτους. Ἡ κληρονομικὴ προδιάθεσις συντείνει εἰς τὴν ἔκρηξιν τῆς νόσου, τὰ προκαλοῦντα ὅμως αἴτια εἶναι κυρίως ἡ μὴ ἀρκετὴ ἐνασχόλησις, αἱ σχέσεις μὲ ἄλλους ὑποχονδριακούς, ἡ ἀνάγνωσις καθαρῶς ἐπιστημονικῶν ἰατρικῶν βιβλίων. Κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς παθήσεως εἶναι ὁ ὑποχονδριακὸς εἰς θέσιν νὰ ὑποστείλλῃ τὴν κατάστασίν του ἰδίως ἐν συναναστροφῇ. Ἀργότερον ὅμως διηγεῖται εἰς ἕκαστον τὰ συμπτώματα τῆς φανταστικῆς του νόσου, τρέχει ἀπὸ τὸν καθηγητὴν ἕως τὴν τελευταίαν κομπογιανίτισσαν, λαμβάνει ὅλα τὰ φάρμακα καὶ κάμνει κάθε θεραπείαν τὴν ὁποίαν ὁ πρῶτος τυχὼν ἤθελε τὸν συστήσει. Ἐξετάζει διαρκῶς οὖρα, πτύελα, σφυγμοὺς θερμοκρασίαν

SISMANOGLIO MEGARO

Ἡ ὑποχονδρία εἶναι πάθησις ὅπως κάθε ἄλλη καὶ δὲν εἶναι ὀρθὸν νὰ περιφρονῶμεν ἢ καὶ νὰ περιγελῶμεν τοὺς ὑποχονδριακούς. Ἀπ' ἐναντίας ἀντιλαμβανόμενοι τὴν κατάστασιντων πρέπει νὰ τοὺς ἀποδεικνύωμεν, ὄχι μὲ τὸ δὲν βαρυέσαι δὲν ἔχεις τίποτε, ἀλλὰ λογικῶς, ὅτι τὰ δῆθεν συμπτώματα τὰ ὁποῖα αἰσθάνεται δὲν εἶναι νοσηρά. Πρέπει καταλλήλως νὰ ἀποσπάσωμεν τὴν προσοχήν του καὶ νὰ τὸν κάμωμεν νὰ λησμονήσῃ τὸν ἑαυτόν του. Ἡ ἐνίσχυσις τῆς θελήσεως καὶ συστηματικὴ καὶ ὑπεύθυνος ἀσχολία εἶναι τὰ μόνα μέσα διὰ τῶν ὁποίων τό ταχύτερον θεραπεύεται ὁ ὑποχονδριακός.

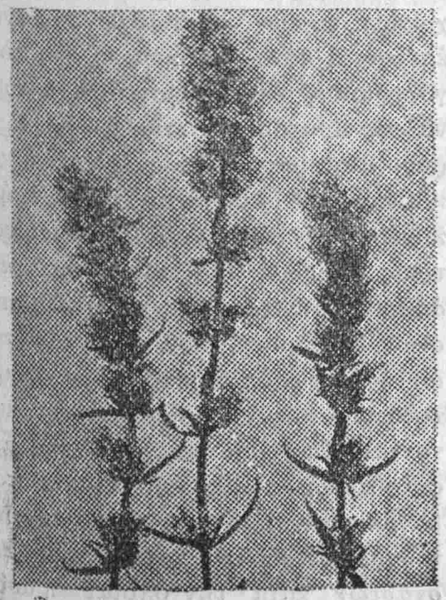
ΥΠΟΧΥΜΑ (*βλ. Καταρράκτης*).

ΥΠΤΙΑΣΜΟΣ

Ἡ διὰ τῶν ὑπτιαστῶν μυῶν φορὰ τοῦ ἀντιβραχίου καὶ τῆς ἄκρας τῆς χειρὸς πρὸς τὰ ἔξω, ὅτε ἡ παλάμη βλέπει πρὸς τὰ ἄνω (χεὶρ τῶν ἐπαιτῶν).

ΥΣΣΩΠΟΣ Η ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΗ

Τὸ ἐν τῇ Ἁγ. Γραφῇ πολλαχοῦ μνημονευόμενον ἀρωματικὸν καὶ φαρμα-

Εἰκ. 723

Ὑσσωπος ἡ φαρμακευτική.

κευτικὸν τοῦτο φυτὸν «Ραντιεῖς μὲ ὑσσώπῳ καὶ καθαρισθήσομαι, λέγει ὁ ψαλμὸς» φύεται εἰς τὴν Ἀνατολὴν καὶ Νότιον Εὐρώπην. Αἱ ἠνθισμέναι του κορυφαὶ ἐν εἴδει ἐκχύματος δίδονται ὡς τονωτικαὶ τοῦ στομάχου καὶ κατὰ τοῦ χρονίου πνευμονικοῦ κατάρρου.

ΥΣΤΕΡΑ (*βλ. Μήτρα*).

ΥΣΤΕΡΕΚΤΟΜΗ

Ἡ ἕνεκα πάθους τινὸς διὰ τοῦ κόλπου ἢ διὰ λαπαροτομίας ἀφαίρεσις τῆς μήτρας μετὰ τῶν ἐξαρτημάτων αὐτῆς.

ΥΣΤΕΡΙΑ ἢ ΥΣΤΕΡΙΣΜΟΣ

Νεύρωσις, δηλαδὴ νευρικὴ νόσος ἄνευ καταφανοῦς ἀνατομικῆς ἀλλοιώσεως, συνισταμένη εἰς παθολογικῶς ηὐξημένην εὐαισθησίαν τοῦ νευρικοῦ συστήματος καὶ ἰδίως τῆς ψυχικῆς σφαίρας καὶ χαρακτηριζομένη διὰ πλείστων καὶ διαφόρων ἐκδηλώσεων, τῶν καλουμένων ὑστερικῶν στιγμάτων. Ἡ νοσηρὰ αὐτη νευρικὴ ὑπεραισθησία ἐσχετίσθη μὲ παθήσεις τῆς μήτρας (ὑστέρα) ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα. Τὴν σήμερον ὅμως γνωρίζομεν ὅτι ἡ ὑστερία παρουσιάζεται καὶ εἰς τὸν ἄνδρα, ὄχι ὅμως τόσον συχνὰ ὅσον καὶ εἰς τὴν γυναῖκα,καὶ εἰς πάσας σχεδὸν τὰς ἡλικίας, καὶ ὅτι πρὸς ἀνάπτυξιν της χρειάζεται ἴδιον ἔδαφος νευροπαθές. Ἡ κληρονομικότης εἶναι σπουδαῖον προδιαθέτον αἴτιον,χρειάζονται δὲ καὶ ἄλλα προκλητικὰ αἴτια ὡς συγκινήσεις, ὑπερκοπώσεις πνευματικαί, ἀτυχεῖς ἔρωτες, μολυσματικαί νόσοι, μητρικαὶ παθήσεις, ἀγαμία, τρσύματα κλπ. Ὁ ρόλος δὲ τῆς ἀπομιμήσεως εἶναι ὡς θὰ εἴδομεν σημαντικός.

Τὰ *συμπτώματα* (στίγματα) διὰ τῶν ὁποίων ἐκδηλώνεται ἡ ὑστερία εἶναι ποικίλα καὶ ὁμοιάζουν πολλὰ ἄλλων νόσων. Οὕτω ὁ χαρακτὴρ τῶν ὑστερικῶν ἰδίως γυναικῶν εἶναι εὐμετάβλητος, ἀπὸ τὴν εὐθυμίαν περιπίπτουν εἰς τὴν κατήφειαν, ἀπὸ τὸν γέλωτα εἰς τὰ δάκρυα.Εἶναι ἀνυπόμονοι,ἐπίμονοι,μᾶλλον τυραννικαί, καὶ θέλουν νὰ εἶναι τὸ κέντρον περὶ τοῦ ὁποίου θὰ στρέφεται τὸ

πᾶν. Ἐπέρχονται συσπάσεις καὶ παραλύσεις τῶν κινητικῶν νεύρων, ὑπεραισθησίαι καὶ ἀναισθησίαι τοῦ αἰσθητικοῦ, διάφοροι διαταραχαὶ τῶν εἰς τὸ συμπαθητικὸν νεῦρον ἀνηκόντων ὀργάνων. Οὕτω δύνανται νὰ παρουσιασθῶσιν σπασμοὶ καὶ συσπάσεις ἐπιληπτοειδεῖς καὶ τετανοειδεῖς, δύσπνοια ἢ καὶ στάσις τῆς ἀναπνοῆς, σφύξιμον εἰς τὸν λάρυγγα (κόμβος), προσβολαὶ ὅπως εἰς τὴν ἀποπληξίαν, λιποθυμίαι μέχρι φαινομενικοῦ θανάτου, παραλύσεις ἄκρων λίαν ἐπίμονοι καὶ ὑποχωροῦσαι εἰς τὴν ἐλαχίστην αἰτίαν, (πολλὰ τῶν θαυμάτων ἐξηγοῦνται τοιουτοτρόπως) ἀναισθησία τοῦ δέρματος ἐκτεταμένη διὰ τοῦ ὁποίου ὁλοκλήρους βελόνας δυνάμεθα νὰ διαπεράσωμεν χωρὶς νὰ γίνουν αἰσθηταί, πνευματικαὶ ἐκστάσεις καὶ ὑπνοβατικαὶ καταστάσεις, πόνοι εἰς διάφορα ὄργανα συνδεόμενοι καὶ μὲ πυρετὸν δυνάμενοι νὰ ἐκληφθῶσιν ὡς σκωληκοειδῖτις, περιτονῖτις κλπ. αἱμοπτυσία, καρδιακοὶ παλμοὶ μὲ ἄτακτον λειτουργίαν αὐτῆς κλπ.

Εἰκ. 724

Ὑστερικὴ μὲ ἀκατάσχετον γέλωτα

Ἡ ὑστερία παρουσιάζεται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὑπὸ μορφὴν προσβολῶν ἐξ ὧν διακρίνομεν τὴν ***μείζονα*** καὶ τὴν ***ἐλάσσονα***.

Εἰκ. 725

Παθητικὴ στάσις παρὰ τῇ ὑστερίᾳ

Ἡ ***μείζων*** προαγγέλλεται δι' ἀλλοιώσεως τοῦ χαρακτῆρος, ταραχῆς, στενοχωρίας, μυϊκῶν συσπάσεων, αἰφνιδίως ἐπέρχεται πόνος ὑπόκωφος εἰς τὸ ἐπιγάστριον ἢ τὸ συνηθέστερον εἰς τὰς γυναῖκας εἰς τὸ μέρος τῆς ὡοθηκικῆς χώρας, αἴσθημα σφίξεως εἰς τὸν λαιμὸν καὶ ἀκολουθεῖ ἀπώλεια τῶν αἰσθήσεων κατὰ τὴν ὁποίαν ἀλληλοδιαδέχονται τρεῖς περίοδοι. Πρῶτον ἡ ***ἐπιληπτοειδὴς*** μετὰ τονικῶν καὶ κλονικῶν συσπάσεων, δεύτερον ἡ τῶν ***ποικίλων στάσεων*** κατὰ τὴν ὁποίαν τὸ σῶμα λαμβάνει τοξοειδῆ πρὸς τὰ ὀπίσω κάμψιν, καὶ γίνονται διάφοροι κινήσεις τῶν ἄκρων συνοδευόμεναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μὲ μεγάλας φωνάς, τρίτον καὶ τελευταῖον ἡ περίοδος τῶν παθητικῶν καὶ ***ἀσελγῶν στάσεων*** κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ ἀσθενὴς λαμβάνει πλαστικὰς στάσεις, εἶναι ἥρεμος, εὑρίσκεται ἐν ἐκστάσει, ἔχει ψευδοράματα. Τὸ ὅλον δύναται νὰ διαρκέσῃ

SISMANOGLIO MEGARO

ἀπὸ 15 λεπτὰ μέχρι ὡρῶν. Αἰφνιδίως δὲ ἐπανέρχεται ὁ ἀσθενὴς εἰς τὰς αἰσθήσεις του τὸ συνηθέστερον μὲ κρίσιν γέλωτος ἢ κλαυθμῶν.

Ἡ ***ἐλασσων*** ὑστερικὴ προσβολὴ εἶναι ἐλαφροτέρα τῆς προηγουμένης, ἄρχεται κατὰ τὸν αὐτὸν σχεδὸν τρόπον, ἐπέρχονται ἡ ἀπώλεια τῆς συναισθήσεως, πτῶσις, αἱ συσπάσεις. αἱ διάφοροι κινήσεις, τὰ ψευδοράματα, παραληρήματα καὶ μὲ γέλοια καὶ κλάμματα τελειώνει ἡ σκηνὴ ἐντὸς ὀλίγων λεπτῶν.

Τὸ ***χαρακτηριστικὸν*** τῶν ὑστερικῶν προσβολῶν εἶναι ὅτι σπανίως ἐπέρχεται τελεία ἀπώλεια τῶν αἰσθήσεων, ὅτι αἱ κόραι τῶν ὀφθαλμῶν δεικνύουν ἀντίδρασιν, ἡ δὲ πτῶσις δὲν γίνεται αἰφνιδίως παρὰ προσεκτικά, τὸ μέρος ἐκλέγεται οὕτως ὥστε τραύματα δὲν ἐπέρχονται παρὰ σπανίως.

Τοιαύτη εἶναι ἡ συνήθης μορφὴ τῆς ὑστερίας. Δὲν εἶναι καὶ δὲν δύναται νὰ εἶναι πλήρης διότι οὐδεμία κλινικὴ εἰκὼν ἔχει] τόσας καὶ διαφόρους μορφὰς ἀπὸ τὴν ὑστερίαν.

Ὅπως ἀναφέραμεν τὸ πάθος ***προσβάλλει*** τὸ συνηθέστερον τὰς γυναίκας ἐξ αὐτῶν δὲ πάλιν τὰς ἀτέκνους, τὰς ἀτυχεῖς εἰς τὸν γάμον των, τὰς χήρας καὶ τὰς ἡλικιωμένας παρθένους, ἀλλ' ὄχι ὅλας. Ἀνάγκη ὡς εἴδομεν κάποιου ἐδάφους νευροπαθοῦς. Τὸ νὰ ἀσθενοῦν σπανίως ἀπὸ ὑστερίαν γυναῖκες μὲ θέλησιν, μὲ γνῶσιν τοῦ καθήκοντος καὶ ἐργαζόμεναι, ἀποδεικνύει ἐπαρκῶς ὅτι τὸ πάθος τοῦτο διὰ λογικῆς σωματικῆς καὶ πνευματικῆς ἀγωγῆς δὲν ἐπέρχεται ἢ τουλάχιστον μετριάζεται.

Οὕτω ***θεραπεύεται*** ἢ ***μετριάζεται*** ὅταν αἱ γυναῖκες ἀναγκάζονται νὰ ἐργασθῶσιν καὶ νὰ φροντίσωσιν τόσον δι' αὐτὰς ὅσον διὰ τὴν οἰκογένειαν των. Ἐπίσης διὰ μικρὸν τουλάχιστον καιρὸν παύουν τὰ συμπτώματα ὅταν γίνῃ κανένα ταξεῖδι, ἔκτακτον συμβάν, ἢ νέον τι φουστάνι ἢ καπέλλο. Διὰ τὴν θεραπείαν τῆς

Εἰκ. 726

Τοξοειδὴς στάσις παρὰ τῇ ὑστερίᾳ.

ὑστερίας πρέπει διὰ ἐπισταμένης ἰατρικῆς ἐξετάσεως νὰ ἐξακριβωθῇ μήπως ὑπάρχει καμμία νόσος ὀργάνου τινὸς (στόμαχος, ἔντερα, γεννητικὰ ὄργανα) ἢ γενικὴ νόσος (ἀρθριτισμὸς ἀρτηριοσκλήρυνσις, ἀναιμία) ἥτις προκαλεῖ ἢ αὐξάνει τὰ ὑστερικὰ συμπτώματα, καὶ καταλλήλως θὰ θεραπευθῇ.

Ἡ σπουδαιοτέρα ὅμως ***θεραπεία*** τῆς ὑστερίας ἔγκειται εἰς τὸ νὰ ἐνισχυθῇ διὰ ψυχικῆς ἐπιδράσεως καὶ ὑποβολῆς, τὸ ἠθικὸν μέρος, ἡ θέλησις. Ἐκτὸς ἄλλων τονωτικῶν τοῦ νευρικοῦ συστήματος μέσων ὡς ἠλεκτροθεραπεία, ὑδροθεραπεία, μαλάξεις κλπ. ἀπόλυτος ἀνάγκη εἶναι καὶ τακτικαὶ τινὲς ἀπασχολήσεις (κηπουρικὴ ἐργασία, ἀθλητισμὸς) (sport). Ὅσον ὅμως ἐνωρίτερον θεραπεύεται τὸ

πάθος τοῦτο τόσον καὶ εὐκολωτέρα εἶνε ἡ θεραπεία καὶ δὲν ὑποφέρουν ἀργότερον καὶ οἱ ἀσθενεῖς καὶ οἱ περὶ αὐτόν. Ἐπειδὴ δὲ καὶ εἰς τὰ παιδία δυστυχῶς παρατηρεῖται ἡ ὑστερία καθῆκον τῶν γονέων εἶναι νὰ ἀναγνωρίζουν αὐτὴν ἢ τὴν τάσιν πρὸς αὐτὴν καὶ νὰ λαμβάνουν τὰ ἀνάλογα μέτρα. Χαρακτηριστικὸν τῆς ὑστερίας τῶν παιδιῶν, ἥτις καὶ εἰς ἡλικίαν 4 ἐτῶν ἔχει παρατηρηθῇ εἶναι ὅπως καὶ εἰς τοὺς ἐνήλικας ἡ μεγάλη ποικιλία, καὶ ἡ ταχεῖα ἀλλαγὴ τῶν νοσηρῶν ἐκδηλώσεων καὶ ἡ ἔλλειψις ὀργανικῶν ἀλλοιώσεων δυναμένων νὰ ἀποδειχθῶσιν.

Ὑστερικὰ παιδία ἔχουν σχετικῶς μὲ τὴν ἡλικίαν των μεγάλην πνευματικὴν ἀνάπτυξιν, εἶναι ἔξυπνα, τετραπέρατα ἀλλὰ καὶ ἀφηρημένα, πολὺ εὐερέθιστα, ἰδιότροπα, χωρὶς θέλησιν, ὑπερβολικὰ εἰς τὴν ἔκφρασιν τῆς ψυχικῆς των διαθέσεως, θέλουν πάντοτε νὰ κινοῦν τὸ ἐνδιαφέρον, ὁμιλοῦν πολὺ καὶ δὲν ἀποφεύγουν καὶ τὰ ψευδη. Μὲ τὴν παραμικρὰν αἰτίαν κάμνουν τὰ ἄρρωστα, περιγράφουν ὡς τρομερὰ καὶ ἀνυπόφορα τυχὸν ἀσήμαντα συμπτώματα, δὲν προσλαμβάνουν τροφὴν καὶ κάθηνται ζαρωμένα ἢ ἀπομιμοῦνται σπασμούς, λιποθυμίας κλπ.

Ὅσον δὲ περισσότερον τρομάζουν καὶ ἀνησυχοῦν οἱ γονεῖς, τόσον ὑπερβάλουν τὰ μικρά. Οὐχὶ σπανίως ἔχουν καὶ σπασμωδικὰς φωνάς, γέλωτας, κλαψίματα. Τέλος ἐν σμικρῷ δύνανται νὰ παρουσιασθῶσιν τὰ τῶν ἐνηλίκων συμπτώματα. Καὶ εἶναι μὲν ἡ κληρονομικότης τὸ κυριώτερον τῶν αἰτιῶν, ἀλλὰ καὶ ἡ σφαλερὰ ἀγωγή, τὰ πολλὰ χάδια καὶ τὸ παράδειγμα εἶναι τὰ κυριώτερα προκλητικὰ αἴτια. Διὰ τῆς ἀπομιμήσεως ὁλόκληροι ἐπιδημίαι ὑστερισμοῦ παρετηρήθησαν εἰς σχολεῖα.

Διὰ τοῦτο παιδία μὲ ἐκδεδηλωμένα συμπτώματα ὑστερίας θὰ ἀποκλείονται ἀπὸ τὸ σχολεῖον. Πρέπει νὰ ἀποφεύγηται κάθε διέγερσις καὶ ὑπερπόνησις. Οὔτε μεγάλη αὐστηρότης, ἀλλ' οὔτε καὶ ὑπερβολικὴ ἠπιότης θὰ ἐξασκεῖται. Δὲν πρέπει δὲ νὰ δίδηται προσοχὴ καὶ σημασία εἰς τὰς πράξεις, οὔτε νὰ γίνηται λόγος περὶ τῆς καταστάσεως των. Καὶ ἐδῶ εἶναι ἀνάγκη καλῆς καὶ ἀφθόνου τροφῆς, μετρίας πνευματικῆς καὶ σωματικῆς ἀσχολίας, διαμονῆς ἐν τῷ ὑπαίθρῳ καὶ ἀρκετοῦ ὕπνου.

ΥΣΤΕΡΟΚΗΛΗ

Εἶδος κήλης παρουσιαζομένης εἰς τὴν βουβωνικὴν χώραν ἢ καὶ κατὰ τὴν μέσην γραμμήν, κατὰ τῆς ὁποίας ὁ σάκκος περιέχει μέρος ἢ ὁλόκληρον τὴν μήτραν.

ΥΣΤΕΡΟΝ (*βλ. Πλακοῦς*).

ΥΣΤΕΡΟΠΗΞΙΑ

Προσάρμωσις διὰ ραφῆς τῆς μήτρας ἐπὶ τῆς ὀπισθίας πλευρᾶς τῶν τοιχωμάτων τῆς κοιλίας, γινομένη πρὸς θεραπείαν τῶν παρεγκλίσεων τοῦ ὀργάνου.

ΥΣΤΕΡΟΤΟΜΙΑ

Ἐγχείρησις συνισταμένη εἰς τομὴν τοῦ τραχήλου τῆς μήτρας διὰ νὰ διευκολυνθῇ ὁ τοκετὸς ἢ καὶ νὰ ἀφαιρεθῇ ὄγκος τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς μήτρας.

ΥΦΑΙΜΑ

Ἔκχυσις αἵματος ἐντὸς τοῦ προσθίου θαλάμου τοῦ ὀφθαλμοῦ, συμβαίνουσα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον συνεπείᾳ τραυμάτων.

ΥΨΙΦΩΝΟΣ (*βλ. Ἆσμα*).

ΥΨΟΘΕΡΑΠΕΙΑ (*βλ. Ὄρος*).

ΥΨΟΣ (*βλ. Ἀνάστημα*).

ΦΑΓΓΟ (*Fango*)

Ἡφαιστειώδης λάσπη προερχομένη ἐξ Ἰταλίας (Battaglia). Λόγῳ τῆς ἰδιότητός της νὰ εἶναι κακὸς ἀγωγὸς τῆς θερμότητος χρησιμοποιεῖται εἰς τοπικὰ ἐπιθέματα, εἰς ἀρθριτικὰς καὶ νευραλγικὰς παθήσεις. (βλ. *Λουτρά*)

ΦΑΓΕΔΑΙΝΑ

Ἀπεριόριστος ἐπέκτασις ἕλκους εἰς τὰ πέριξ καὶ εἰς τὸ βάθος, προερχομένη ἐξ ἐξησθενημένης γενικῆς καταστάσεως, ὡς ἀναιμίας, χοιραδώσεως, φυματιώσεως, συφιλίδος, ἀλκοολισμοῦ κλπ. ἢ καὶ κακῆς περιθάλψεως.

ΦΑΓΟΚΥΤΤΩΣΙΣ

Ἀμυντικὸς μηχανισμὸς τοῦ ὀργανισμοῦ, κατὰ τὸν ὁποῖον τὰ λευκοκύτταρα,* μόλις εἰσέλθουν εἰς τὸν ὀργανισμὸν μικρόβια, συλλαμβάνουν αὐτὰ τὰ τρώγουν οὕτως εἰπεῖν, καὶ τὰ χωνεύουν (φαγοκύτταρα). Ἡ φαγοκυτάρωσις γίνεται διηνεκῶς, αὐξάνει ὅμως κατὰ τὰς νόσους. (Εἰκ. 727)

ΦΑΓΟΥΡΑ (*βλ. Κνησμός*)

ΦΑΙΝΑΣΕΤΙΝΗ (*Phenacetine*)

Κόνις λευκή, χωρὶς γεῦσιν καὶ ὀσμήν, ἀδιάλυτος εἰς τὸ ὕδωρ, χορηγουμένη εἰς δόσιν 0,30 ὡς ἀντιπυρετικὸν καὶ ἀντινευραλγικόν.

ΦΑΙΝΙΚΟΝ ΟΞΥ (*συν. Φαινόλ, Acide phénique*)

Ἀποτελεῖται ἀπὸ μικρὰ κρύσταλλα, ἄχρωμα μὲ ἰδιαιτέραν ἰσχυρὰν ὀσμήν. Διὰ τῆς ἐπιδράσεως τοῦ φωτὸς χρωματίζονται ἐρυθρά. Πωλεῖται εἰς τὴν ἀγορὰν καὶ ὡς ρευστόν, τὸ ὁποῖον εἶναι διάλυσις εἰς οἰνόπνευμα. Τὸ κρυσταλλικὸν φαινικὸν ὀξὺ διαλύεται δυσκόλως εἰς τὸ ὕδωρ (3—5 %) εὐκόλως δὲ εἰς τὸ οἰνόπνευμα καὶ εἰς τὸν αἰθέρα.

Τὸ φαινικὸν ὀξὺ εἶναι ἰσχυρὸν καυστικὸν καὶ ἀντισηπτικόν. Χρησιμοποιεῖται σπανιώτατα *ἐσωτερικῶς*, διότι καὶ εἰς ἐλαχίστην ἔτι δόσιν (0,10—0,30) εἶναι *δηλητήριον* τῶν νεύρων, παραλύει τὴν καρδίαν καὶ ἐπιφέρει τὸν θάνατον.

Ἐνίοτε χρησιμοποιεῖται διὰ γαργαρίσματα (1 γρ. φαινικοῦ ὀξέος, 12 γλυκερίνης καὶ 250 γρ. ὕδατος). Συνηθέστατα ὅμως *ἐξωτερικῶς* ἐν διαλύσει 3— 5 %, δι' ἀντισηπτικοὺς σκοπούς.

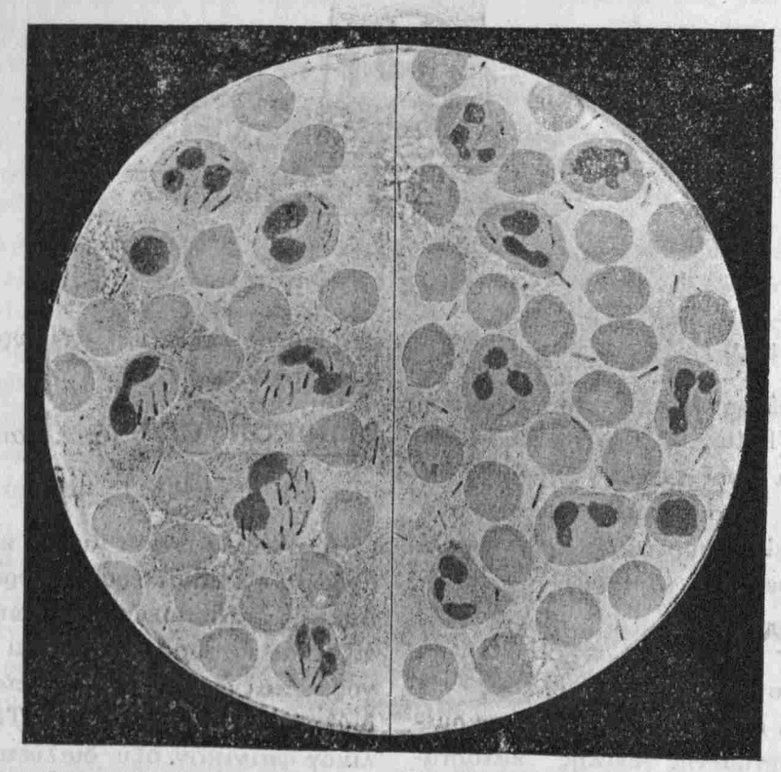
Ἤδη εἰς αὐτὴν τὴν διάλυσιν ἐὰν ἐμβάσωμεν τὰς χεῖράς μας, γίνονται αὗται χλωμαί, ἀναίσθητοι, μουδιάζουν, εἰς ἰσχυροτέραν δὲ διάλυσιν ἐπέρχονται ἐγκαύματα.

Τὸ φαινικὸν ὀξὺ ἀπορροφᾶται ἀπὸ

SISMANOGLIO MEGARO

τὸ ἀνέπαφον, τό ὑγιὲς δέρμα, ἀκόμη δὲ εὐκολώτερον ἀπὸ τὰς πληγάς. Ὅσον δὲ μεγαλείτεραι εἶναι αἱ πληγαὶ καὶ ὅσον ἰσχυρωτέρα ἡ διάλυσις, τόσον ἐντονωτέρα καὶ ἡ δηλητηρίασις.

Δηλητηρίασις δύναται βεβαίως νὰ προέλθῃ καὶ ἀπὸ ἐσωτερικὴν πρόσληψιν διαλύσεως φαινικοῦ ὀξέος, τόσον ἐπὶ σκοπῷ (αὐτοκτονία), ὅσον καὶ ἐκ λάθους.

Εἰκ. 727

Φαγοκύττωσις

Ἡ διὰ τοῦ φαινικοῦ ὀξέος δηλητηρίασις ἐπιφέρει ἐγκαύματα τῶν βλεννογόνων, ἰσχυρούς πόνους εἰς τὸν στόμαχον (κάψιμον) καὶ εἰς τὸ στόμα, ἐμετούς, ζάλην, ἀναισθησίαν. οὖρον βαθέως μελάγχρουν, μεγάλην ἐξάντλησιν.

Πρέπει νὰ *δώσωμεν ἀμέσως* θειϊκὸν νάτριον (Ἀγγλικὸν ἅλας, sulfate de soude) μὲ ὕδωρ ἢ κεκαυμένην ἄσβεστον (ἀσβεστόνερον), (ἐν ἀνάγκῃ ἄσβετσον τὴν ὁποίαν ξύνωμεν ἀπὸ τὸν τοῖχον). κατόπιν ἐμετικὰ καὶ ριτσινόλαδον. Ἀργότερον καφέν, grog καὶ ἐντριβὰς τῶν ἄκρων. Ὁ ἰατρός ἐγκαίρως προσκαλούμενος, πλύνει τὸν στόμαχον, ὅπερ εἶναι τὸ καλλίτερον μέσον θεραπείας.

ΦΑΙΝΟΚΟΛΛΑ

Κόνις λευκὴ ἄοσμος, ἐλαφρῶς πικρά, χορηγουμένη ὑπὸ μορφὴν ὑδροχλωρικῆς ἢ ἰτεϋλικῆς φαινοκόλλας, ὡς ἀντιπυρετικόν, ἀντινευραλγικὸν φάρμακον, εἰς δόσιν 1—2 γρ.

ΦΑΙΝΟΛΑΙ

Ὀργανικαὶ ἑνώσεις, προκύπτουσαι ἐκ τοῦ βενζινελαίου. Αἱ περισσότεραι παρασκευάζονται ἐκ τῆς πίσσης λιθανθράκων. Αἱ κυριώτεραι εἶνε τὸ Φαινικὸν ὀξύ, ἡ Κρεζόλη, ἡ Ρεζορκίνη κλπ.

ΦΑΙΝΟΛΙΟΝ (*Phenol*)

Εἶνε ὡς τὸ Indol, Kresol, Skatol κλπ. προϊόντα τῆς πέψεως λευκωματούχων οὐσιῶν. Δὲν εἶνε ἀκίνδυνα. Ἀναπτύσσονται ἰδίως εἰς τὸ παχὺ ἔντερον, ἡ δὲ ποσότης των εἶναι τόσον μεγαλειτέρα, ὅσον περισσότερον καιρὸν τὸ παχὺ ἔντερον εἶνε πλῆρες (δυσκοιλιότης). Ὁδηγοῦνται εἰς τὸ ἧπαρ, ὅπου ὀξυδοῦνται καὶ συνήθως ἐκκρίνονται ἀφ' οὗ μετασχηματισθῶσιν εἰς μὴ δηλητηριώδεις οὐσίας, διὰ τοῦ ἀπὸ τὸ θειϊκὸν κάλι τοῦ λευκώματος προερχομένου θειϊκοῦ ὀξέος. Τὸ ἴδιον συμβαίνει καὶ μὲ φάρμακα περιέχοντα φαινόλας καὶ τὰ ὁποῖα προσλαμβάνονται ἀπὸ τὸ στόμα, ὡς φαινασετίνη ἀντιπυρίνη. Διὰ τὴν ἄνω ἐπεξεργασίαν τὸ ἧπαρ δύναται νὰ κάμῃ χρῆσιν ἀντὶ θειϊκοῦ ὀξέος, γλυκοκόλλου ἢ γλυκουρονικοῦ ὀξέος.

ΦΑΙΝΟΣΑΛΥΛ (*Phenosalyl*)

Μῖγμα φαινικοῦ, ἰτεϋλικοῦ, καὶ γαλακτικοῦ ὀξέος μὲ μενθόλιον καὶ εὐκάλυπτον, χρησιμοποιούμενον εἰς διάλυσιν 1% ὕδατος, ὡς ἀντισηπτικόν.

ΦΑΚΗ

Λίαν θρεπτικὸν ὄσπριον, περιέχον μεγάλην ποσότητα σιδήρου, καὶ λίαν ὠφέλιμον διὰ τοὺς ἀναιμικούς. (Βλ. *Τροφῶν Πίνακα*).

ΦΑΚΟΣ (*Κρυσταλλοειδὴς φακὸς τοῦ ὀφθαλμοῦ*).

Ἀμφίκυρτον σῶμα ἔχον σχῆμα φακῆς, τελείως περικεκλεισμένον εἰς διαφανῆ καὶ λίαν ἐλαστικὴν θήκην, μὲ τὴν προσθίαν πλευρὰν ὀλιγώτερον καὶ τὴν ὀπισθίαν περισσότερον κυρτήν. Κεῖται ἀμέσως ὄπισθεν τῆς ἴριδος εἰς πιακοειδῆ κοιλότητα τοῦ ὑαλοειδοῦς σώματος, ἀποτελεῖται δὲ ἀπὸ στρώματα διαφανῶν ἰνῶν, αἵτινες ἑνώνονται μεταξὺ των διὰ τῶν ὀδοντωτῶν ἄκρων των.

Συνίσταται ἀπὸ 60% ὕδατος καὶ ἰδιαιτέρων λευκωματούχων οὐσιῶν, ὁμοιάζει μὲ ἐλαστικὴν πηκτὴν καὶ μὲ τὴν ἡλικίαν γίνεται κιτρινωπὴ καὶ θολή, τῇ βοηθείᾳ μυός, (τῆς χοριοειδοῦς) δύναται ὁ φακὸς ἰδίως εἰς τὴν προσθίαν πλευρὰν νὰ κυρτωθῇ ἰσχυρῶς, καὶ ἐπὶ τούτου βασίζεται ἡ ἱκανότης τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ νὰ προσαρμόζηται εἰς διαφόρους ἀποστάσεις.

Ὁ φακὸς εἶναι εἰς μὲν τὴν περιφέρειαν μαλακὸς εἰς δὲ τό κέντρον (πυρὴν) στερεώτερος. Ἡ διάμετρός του εἶναι σχεδὸν $^1/_2$ ἑκμ.

Ἡ θόλωσις τοῦ φακοῦ ἀποτελεῖ τὸν ***καταρράκτην****.

ΦΑΛΑΓΓΕΣ (*βλ. Δάκτυλοι*).

ΦΑΛΑΚΡΟΤΗΣ (*βλ. Τρίχες*).

ΦΑΛΚΕΝΣΤΑΙΝ (*Falkenstein*).

Κλιματικὸς σταθμὸς ἐν Γερμανίᾳ, εἰς τὸ δάσος τοῦ Taunus εἰς ὕψος 339 μ. μὲ ὀνομαστὰ φθισιατρεῖα.

ΦΑΡΜΑΚΑ

Αἱ ἀπὸ ζῷα, φυτὰ καὶ ὀρυκτὰ προερχόμεναι θεραπευτικαὶ οὐσίαι. Εἶναι δὲ ***ἐξωτερικὰ*** καὶ ***ἐσωτερικά***. Τὰ φάρμακα δὲν πρέπει νὰ χρησιμοποιῶνται ἁπλῶς καὶ ὡς ἔτυχε, διότι:

1ον) πολλὰ φάρμακα ὑπὸ διάφορον ὄνομα ἔχουν τὴν ἰδίαν δρᾶσιν π. χ. βελλαδόνα καὶ ἀτροπίνη, ὄπιον μορφίνη, καὶ κωδεΐνη, καὶ συνεννούμενα δύνανται νὰ σχηματίσουν τοξικὴν δόσιν.

2ον) ἄλλα ἔχουν ἀντίθετον ἐνέργειαν καὶ κατὰ συνέπειαν ἐξουδετεροῦνται.

3ον) συνενούμενα εἰς τὸν στόμαχον καὶ τὰ ἔντερα δύνανται νὰ σχηματίσουν νέας βλαβερὰς οὐσίας. (ἀσύμβατα φάρμακα).

Προκειμένου περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐσωτερικῆς ἢ ἐξωτερικῆς χρήσεως πρὸς ἀποφυγὴν δυσαρέστων καὶ πολλάκις ἀνεπανορθώτων σφαλμάτων, τὰ φάρμακα θὰ κρατῶνται ἐν τῇ οἰκίᾳ εἰς χωριστὸν μέρος τὰ ἐσωτερικὰ ἀπὸ τὰ ἐξωτερικά, θὰ δίδωνται πάντοτε ἀπὸ τὸ ἴδιον πρόσωπον, θὰ ἀναγινώσκηται ἑκάστοτε ἡ ἐπιγραφὴ καὶ θὰ κρατῶνται πάντοτε μακρὰν ἀπὸ τὸν ἀσθενῆ. Πλὴν

SISMANOGLIO MEGARO

τούτου πρέπει νὰ διατηρῶνται εἰς μέρος ψυχρόν, διότι εἰς θερμὸν μετὰ πάροδον χρόνου ἀλλοιοῦνται.

Φάρμακα ρευστὰ μὲ ***κακὴν γεῦσιν*** δίδονται εἰς ζωμόν, καφέ, κονιάκ, ζεστὸν γάλα. Συνήθως δίδονται πρὸ τοῦ φαγητοῦ, ἐπὶ κενοῦ στομάχου, διὰ νὰ μὴ ἐπηρεασθοῦν ἀπὸ ἄλλας οὐσίας. Ἰσχυρὰ φάρμακα, ὡς τὰ ὀξέα, τὸ ἀρσενικὸν κλπ. πρέπει νὰ δίδωνται μετὰ τὸ φαγητόν.

Αἱ μορφαὶ ὑφ' ἃς χορηγοῦνται τὰ φάρμακα εἶναι: ***Ἀλοιφαί***, ***ἀφεψήματα***, ***βάμματα***, ***γαλακτώματα***, ***διαλύσεις***, ***ἐγχύματα***, ***ἔμπλαστρα***, ***γαργαρίσματα***, ***ἐνέσεις***, ***καταπλάσματα***, ***καταπότια***, ***καψύλια***, ***καλυπτρίδας***, (cachets), ***κόνεις πλακίδια***, ***πόματα***, ***πτισάναι***, ***σφαιρία*** (granules) ***τροχίσκοι*** (pastilles), ***ὑπόθετα***, ***φυράματα***, ***ὑποκαπνισμοί***, ***χρίσματα***

Ὡς πρὸς τὴν ἰδιότητα αὐτῶν διακρίνονται εἰς τονωτικά, στυπτικά, μαλακτικά, διεγερτικά, ὑπνωτικὰ κλπ.

Ὁ τρόπος χορηγήσεως τῶν φαρμάκων ἐκτελεῖται: διὰ τοῦ στόματος, ἀπευθυσμένου (***πεπτικὴ ὁδός***, διὰ τῆς ρινὸς ***ἀναπνευστικὴ ὁδὸς*** (βλ. *Εἰσπνοαί*), διὰ τοῦ ***δέρματος*** (ἀλοιφαί, ἐνέσεις, ἔμπλαστρα κλπ. διὰ τοῦ ***αἵματος*** (ἐνδοφλέβιαι ἐνέσεις) διὰ τοῦ ***ἐγκεφαλονωτιαίου ὑγροῦ***.

ΦΑΡΜΑΚΕΙΟΝ ΠΡΟΧΕΙΡΟΝ

Ἑκάστη οἰκογένεια, ἐν γένει ἕκαστος πρέπει νὰ ἔχῃ μερικὰ φάρμακα πρώτης ἀνάγκης διὰ πρόχειρον χρῆσιν. Ταῦτα δὲ πρέπει νὰ εὑρίσκωνται εἰς ἰδιαίτερον κιβώτιον κλειδωνόμενον καὶ τοῦ ὁποίου τὸ κλειδὶ νὰ εὑρίσκηται εἰς μέρος ὡρισμένον καὶ γνωστὸν ἀπὸ τὰ διάφορα μέλη τῆς οἰκογενείας, διὰ νὰ εἶναι πρόχειρον ὅταν γίνῃ ἀνάγκη. Ἐντὸς τοῦ κιβωτίου τὰ φάρμακα θὰ εἶναι χωρισμένα εἰς τὰ ***ἐσωτερικῶς*** λαμβανόμενα καὶ εἰς τὰ ***ἐξωτερικῶς*** χρησιμοποιούμενα. Ἐπὶ ἑκάστου δὲ τῶν φιαλιδίων ἢ κυτίων θὰ εἶναι γραμμένον τὸ ὄνομα τοῦ φαρμάκου καὶ ὁ τρόπος τῆς χρήσεως αὐτοῦ.

Παραθέτομεν ἐδῶ κατάλογον φαρμάκων διὰ τὴν χρῆσιν τῶν ὁποίων ὡς καὶ τὸν σκοπὸν παραπέμπομεν εἰς τὰ σχετικὰ ἄρθρα.

Οὕτως ὡς ***ἐσωτερικὰ*** φάρμακα πρόχειρον φαρμακεῖον οἰκογενείας πρέπει νὰ ἔχῃ: Μαγνησίαν κεκαυμένην (Magnesie calcinée) καὶ δισανθρακικὸν Νάτριον (***σόδα***) (Bicarbonate de soude) διὰ ***στομαχικὰς διαταράξεις***. Ἰωδιοῦχον βισμούθιον (Salicylate de bismuth) καὶ λαύδανον (Caudanum) ὡς ***στυπτικὰ*** ὑδροχλωρικὴν ἢ θειϊκὴν κινίνην (Chlorhydrate ἢ sulfate de chinine), ἀντιπυρίνην, ἀσπυρίνην ὡς ***ἀντιπυρετικὰ*** καὶ ***ἀντινευραλγικά***, φλαμμοῦρι, αἰθέρα, βρωμιοῦχον κάλιον (Bromure de potassium) βάμμα βαλεριάνης (Teinture de Valeriane) ὡς ***καταπραϋντικά***. Χαμαίμηλον, φύλλα ἡδυόσμου ὡς ***πεπτικά***, κικινέλαιον (Ριτσινόλαδον), θειϊκὸν Νάτριον (Sulfate de soude), ὡς ***καθάρσια***. Μέλισσαν, ἀμμωνίαν, σταγόνας Χόφραν, ὡς ***ἀναληπτικά***. Ἰπέκα, θειϊκὸν χαλκὸν (Sulfate de cuivre) ὡς ***ἐμετικά***. Φλαμοῦρι, Πουράντσα (Bourrache) ὡς ***ἱδρωτικά***.

Ὡς ***ἐξωτερικὰ*** φάρμακα: λιναρόσπορον, σιναπισμούς, βάμμα Ἰωδίου (Teinture d'Iode), τερεβινθίνην, οἰνόπνευμα, βοριοῦχον βαζελίνην, ὀξυγονοῦχον ὕδωρ (Eau oxygenée). Παστίλλες ἄχνης ὑγραργύρου (pastilles sublimé βάμμα ἀρνίκης (Teinture d'Arnica) πικρικὸν ὀξύ, (acide picrique), βορικὸν ὀξὺ (acide borique).

Ὡς ἀντικείμενα διάφορα δι' ***ἐπιδέσμους*** καὶ ***νοσηλευτικῆς χρήσεως*** πρέπει νὰ ὑπάρχουν εἰς κάθε οἰκίαν: βάμβαξ καὶ γάζαι ἀσηπτικαί, ταινίαι δι' ἐπιδέσμους, ποτήριον μὲ κεχαραγμένας μετρικὰς ὑποδιαιρέσεις διὰ πρόσληψιν τῶν φαρμάκων, κλυστῆρα ὑάλινον μὲ ἐλαστικὸν σωλῆνα καὶ ἄκρον, σφαίρα ἐξ ἐλαστικοῦ, σύριγγα δι' ἐνέσεις, δύο λαβίδας, μαχαιρι, ψαλίδι, ἀδιάβροχον, θερμόμετρον, ἔμπλαστρον, καθετῆρα θερμοφόρον.

ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΑ ΕΞΑΝΘΗΜΑΤΑ

Πολλὰ φάρμακα, τόσον εὐθὺς μετὰ τὴν πρόσληψιν, ὅσον μετὰ παρατεταμένην τοιαύτην, ἐπιφέρουν ἐξάνθημα διαφόρου εἴδους. Εἶναι δὲ τοῦτο τοξικὸν φαινόμενον.

Τοιαῦτα φάρμακα εἶναι τὸ Ἰώδιον, βρώμιον, ὑδράργυρος, ἡ κινίνη, ἡ ἀτροπίνη, ἡ χλωριάλη, ἡ φαινόλη, ἡ ἀντιπυρίνη, τὸ ἰτεϋλικὸν ὀξὺ κλπ. Εἰς τὰ τοιαῦτα φαινόμενα πρέπει ***ἀμέσως*** νὰ παύσῃ ἡ περαιτέρω χορήγησις τοῦ φαρμάκου.

ΦΑΡΜΑΚΟΓΝΩΣΙΑ

Ἡ ἐπιστήμη ἡ ἀσχολουμένη μὲ τὴν ἀναγνώρισιν τῶν φαρμάκων, ὅσον ἀφορᾶ τὴν προέλευσιν, σύστασιν, καὶ κατασκευὴν αὐτῶν.

ΦΑΡΜΑΚΟΛΟΓΙΑ

Ἀσχολεῖται μὲ τὴν μελέτην τῆς ἐνεργείας καὶ χορηγίας τῶν φαρμάκων.

ΦΑΡΜΑΚΟΠΟΙΪΑ

Σύνολον τῶν ὑπὸ τοῦ κράτους καθωρισμένων ὁδηγιῶν ὅσον ἀφορᾶ τὴν διατήρησιν καὶ παρασκευὴν τῶν φαρμάκων.

ΦΑΡΥΓΓΙΤΙΣ

Κατάρρους τοῦ φάρυγγος, χρονίας σχεδὸν πάντοτε μορφῆς. ***Ὀφείλεται*** εἰς διαρκῆ ἐρεθισμὸν αὐτοῦ, διὰ τοῦτο καὶ οἱ πάσχοντες ἐκ τῆς νόσου ταύτης εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οἱ καπνισταί, οἱ οἰνοπόται, οἱ ἀοιδοί, οἱ διδάσκαλοι κλπ. δηλ. ἐν γένει οἱ χρησιμοποιοῦντες πολὺ καὶ ἐπομένως ἐρεθίζοντες συχνὰ τὸν φάρυγγα. Συνήθως ἀπαντᾶ ἡ νόσος εἰς μεγαλουπόλεις ἕνεκα τοῦ κονιορτοῦ καὶ τοῦ ἀκαθάρτου ἀέρος.

Ἐπιφέρει δὲ ξηρασίαν εἰς τὸν λαιμόν, πτέρνισμα, βῆχα, φωνὴν κάπως βραχνήν, τὸ δὲ πρωῒ βλέννας.

Θεραπεύεται δι' ἀποφυγῆς τῆς αἰτίας, διὰ γαργαρισμάτων ἢ ἔτι καλλίτερον εἰσπνοῶν μὲ ἅλας, στυπτηρίαν κλπ.

ΦΑΡΥΓΞ

Σωλὴν μήκους 12 ἑκμ. κείμενος μεταξὺ τοῦ στόματος καὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ οἰσοφάγου καὶ ἀπὸ τὸν ὁποῖον διέρχονται τόσον αἱ τροφαί, ὅσον καὶ ὁ ἀναπνεόμενος ἀήρ. Σχηματίζεται ἀπὸ τὰ ἐμπρὸς ἐκ τῶν ὀπισθίων ἀνοιγμάτων τῶν ρινικῶν κοιλοτήτων δηλ. τῆς ὑπερώας τῆς σταφυλῆς, τῶν ἀμυγδαλῶν καὶ τῆς βάσεως τῆς γλώσσης, ἀπὸ τὰ ὀπίσω δὲ ἐκ τῶν αὐχενικῶν σπονδύλων μετὰ τῶν μυῶν των.

Ὁ φάρυγξ διαιρεῖται εἰς τρία μέρη: τὸ ἄνω ἢ ***ρινοφαρυγγικόν***, τὸ μέσον ἢ ***στοματικὸν*** καὶ τὸ κάτω ἢ ***οἰσοφαγοφαρυγγικόν***.

Εἰς τὸν φάρυγγα παρουσιάζονται πολλὰ νοσήματα τὰ σπουδιαιώτερα τῶν ὁποίων εἶναι τὰ ἑξῆς:

Ἡ ***Στένωσις*** τοῦ φάρυγγος δυναμένη νὰ προέλθῃ ἀπὸ οὐλὰς ἑλκῶν ἰδίως συφιλιδικῶν, φυματικῶν ἢ καὶ ἐγκαυμάτων καὶ θεραπεύται δι' ἐγχειρήσεως ἢ διὰ διαστολῆς.

Τὰ ***Ἀποστήματα*** τοῦ φάρυγγος παρουσιαζόμενα εἰς τὰ πλάγια αὐτοῦ μέρη ὡς συνέπεια ἀμυγδαλίτιδος, ἥτις δύναται νὰ ἐπεκταθῇ καὶ εἰς τὸν φάρυγγα, εἰς τὰ ὄπισθεν δὲ αὐτοῦ παρουσιάζονται ἕνεκα φλογώσεως ἢ ἀμυχῆς τοῦ βλεννογόνου τῆς ρινός, τοῦ στόματος, τοῦ μεσαίου ὠτός, ἰδίως εἰς τὰ παιδία. Ἐπιφέρουν δυσκολίαν εἰς τὴν κατάποσιν τὴν ἀναπνοὴν μὲ ἀσφυκτικὰ ἐνίοτε φαινόμενα, πυρετόν, πόνους κλπ. Ἐπίσης αἰτία τοιούτων ἀποστημάτων εἶναι καὶ ἡ φυματίωσις τῶν αὐχενικῶν σπονδύλων (Ποττεία νόσος.)

Διὰ τὴν θεραπείαν πρέπει ἐγκαίρως τὸ ἀπόστημα νὰ ἀνοιχθῇ ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ διότι ἄλλως δύναται νὰ ἀνοιχθῇ μόνον του εἰς κανένα ἀκατάλληλον μέρος καὶ νὰ δυσκολεύσῃ τὴν θεραπείαν. Ἐναντίον ***ξένων σωμάτων*** τοῦ φάρυγγος (ὡς ὀστᾶ κλπ.) θὰ προσπαθήσωμεν νὰ τὰ ἐξαγάγωμεν, προκαλοῦντες ἔμετον διὰ γαργαλίσματος τῆς σταφυλῆς, ἐὰν δὲ κατῆλθε δι' ἐμετικοῦ.

ΦΑΡΟΣ

Τὸ τῶν ἀρχαίων ἄλφιτον. Εἶναι κριθὴ τῆς ὁποίας ἔχει ἐξαχθῇ ὁ φλοιός. (Διὰ τὴν θρεπτικὴν αὐτῆς ἀξίαν βλ. *Κριθή*)

SISMANOGLIO MEGARO

ΦΑΣΙΑΝΟΣ

Ἔχει κρέας πλούσιον εἰς λεύκωμα πτωχὸν ὅμως εἰς λίπος. Εἶναι ἀκατάλληλον δι' εὐαισθήτους στομάχους. Διὰ νὰ γίνῃ εὐπεπτότερον τὸ ἀφίνουν νὰ ὑποστῇ διὰ τοῦ χρόνου ἀλλοίωσιν, ἥτις ὅμως προκαλεῖ βλαβερὰς ἐντερικὰς ζυμώσεις καὶ διαρροίας.

ΦΑΣΙΟΛΟΣ *(κ. Φασούλια)*.

Τὰ ***πράσινα*** εἶναι δροσιστικά, τὰ ***ξηρὰ*** λίαν θρεπτικά, ἀλλὰ δύσπεπτα καὶ προκαλοῦν ἀέρια εἰς τὰ ἔντερα. Τὸ νερὸ ἐντὸς τοῦ ὁποίου βράζουν τὰ πράσινα φασόλια, ***πρέπει νὰ χύνηται*** διότι ἐμπεριέχει οὐσίαν τινὰ (Phaseomannit) διαλυτὴν εἰς αὐτὸ ἥτις προκαλεῖ διαρροίας.

Ἐκ τῶν ἁλάτων, ἅτινα περιέχουν τὰ κυριώτερα εἶναι: φωσφορικὸν κάλιον μαγνήσιον, ἀσβέστιον σιδήρου.

Ἡ πέψις τῶν φασιόλων εἶναι δύσκολος ἐν γένει εἰς ἀδύνατον γαστροεντερικὸν σωλῆνα. Οἱ ἀρθριτικοὶ δὲν πρέπει νὰ τρώγουν νωπὰ φασόλια. (βλ. *Τροφῶν Πίνακα*, *Ὄσπρια*).

ΦΑΣΚΟΜΗΛΙΑ *(βλ. Ἐλελίφασκος)*.

ΦΑΤΝΙΑ

Αἱ κοιλότητες τῶν σιαγονικῶν ὀστῶν ἐντὸς τῶν ὁποίων εὑρίσκονται ἐνσφηνωμέναι αἱ ρίζαι τῶν ὀδόντων.

ΦΑΧΙΓΚΕΝ *(Fachingen)*.

Ψυχρὰ ἀλκαλικὴ πηγή, ἐν Ἔσσεν-Νασάου τῆς Γερμανίας. Τὸ ὕδωρ της περιέχον 3,6 ‰ δισσανθρακικὸν Νάτριον, 945 κ. ἑ.κ.μ. ἐλευθέρου ἀνθρακικοῦ ὀξέος ***χορηγεῖται*** εἰς δυσπεψίας καὶ οὐροποιητικὰς παθήσεις (νεφρολιθίασις καὶ ἀρθρίτις).

ΦΕΡΕΤΡΟΝ *(βλ. Ἐνταφιασμός)*.

ΦΕΡΙΠΥΡΙΝΗ *(Ferripyrine)*.

Κόνις ἐρυθρᾶ ἀποτελουμένη ἐξ ἀντιπυρίνης καὶ ὑπερχλωριούχου σιδήρου, ρησιμοποιουμένη ὡς αἱμοστατική, στηστική, ἐν διαλύσει 20 % καὶ ὡς τονωτικὴ εἰς καταπότια τῶν 0,05 ἑκγρ.

ΦΕΡΡΩΝ ΛΟΥΤΡΑ *(Lidjia-Ferrè Dedeagatch)*.

Θερμοπηγαὶ τῶν ὁποίων τὸ ὕδωρ εἶναι διαυγές, γεύσεως ἁλμυρᾶς καὶ περιέχει εἰς λίτρον: χλωριοῦχον Νάτριον 5,914 γρ. χλωριοῦχον πότασσαν 0,307 χλωριοῦχον ἀσβέστιον 0,270 θειϊκὴν μαγνησίαν 0, 099 θειϊκὸν ἀσβέστιον 0,364 νάτριον διττανθρακικὸν 0,388, πρωτοξείδιον σιδήρου 0,002, ἀργίλλιον 0,002 καὶ ἴχνη ἰωδιοῦχου καὶ βρωμιοῦχον Νάτριον.

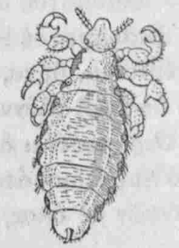
Ἐνδείκνυνται εἰς ἀρθριτικούς, δυσκοιλίους, ἡπατικούς.

ΦΘΕΙΡΕΣ

Ἔντομα ἄπτερα, ζῶντα ἰδίως εἰς τὰ τριχωτὰ μέρη τοῦ σώματος. Ἔχουν σῶμα μαλακὸν καὶ διὰ τοῦ δήγματός των ἀπορροφῶσιν αἷμα. Πρὸς τοῦτο χρησιμοποιοῦν μυζυτῆρα ὁπλισμένον μὲ προεξοχὰς διὰ τῶν ὁποίων τρυποῦν τὸ δέρμα. Αἱ φθεῖρες ἐκτὸς τῶν τοπικῶν ἢ γενικῶν δερματικῶν παθήσεων. (ἔκζεμα, φθειρίασιν κλπ.) δύνανται νὰ εἰσαγάγουν εἰς τὸν ἄνθρωπον μικρόβια ἐπικινδύνων νόσων, ὡς ἐξανθηματικοῦ τύφου* τῆς πανώλης κλπ.

Εἰς τὸν ἄνθρωπον παρουσιάζονται τρία εἴδη φθειρῶν, τῆς κεφαλῆς, τοῦ σώματος ἢ τῶν ἐνδυμάτων καὶ τοῦ ἐφηβαίου (ἤτοι τῆς κάτω κοιλίας, τῶν γενητικῶν ὀργάνων).

Αἱ ***φθεῖρες τῆς κεφαλῆς*** εὑρίσκονται γενικῶς εἰς τὸ τριχωτὸν δέρμα αὐτῆς, σπανίως εἰς τὸ γένειον. Ἔχουν χρῶμα ἀνοικτὸν φαιὸν μῆκος 1 — 2 χλμ., στῆθος μακρὸν τετράγωνον, τὸ ὀπίσω μέρος τοῦ σώματος μακρότερον ἀπὸ τὸ

Εἰκ. 728
Φθεὶρ κεφαλῆς

ἐμπρόσθον, τὸ ὀπίσθιον μέρος ὠοειδὲς, τὰ πλευρὰ ὀδοντωτὰ χρώματος μαύρου καὶ 6 πόδας. Αἱ θήλειαι εἶναι περισσότεραι τῶν ἀρρένων, καταθέτουσι δὲ τὰ ᾠά των ἐπὶ τῶν τριχῶν *(κόνιδες)*, ἐκ τῶν ὁποίων ἐντὸς 6—8 ἡμερῶν ἐκκολάπτονται νέα παράσιτα, ἅτινα ἐντὸς 18 ἡμερῶν εἶναι ὥριμα πρὸς ἐκκόλαψιν

Εἰκ. 729
Κόνιδες ἐπὶ τριχὸς

νέων. Ὁ καταπληκτικὸς πολλαπλασιασμὸς αὐτῶν ἀφ' ἑνός, ἡ μεγάλη ἀντίστασις τῶν κονίδων ἀφ' ἑτέρου ἐξηγοῦν τὴν πληθώραν τῶν φθειρῶν, αἵτινες δύνανται νὰ σχηματισθοῦν ὅταν δὲν ληφθοῦν μέτρα κατ' αὐτῶν. Ὅσον δ' ἀφορᾶ τὰς ἐπὶ τοῦ δέρματος ἀλλοιώσεις ἢ ἄλλας ἐπιπλοκὰς (βλ. *Φθειρίασις*).

Ἡ ***καταστροφὴ*** τῶν φθειρῶν τῆς κεφαλῆς γίνεται τὸ ριζικώτερον διὰ ξυρίσματος τῶν τριχῶν καὶ καλοῦ σαπουνίσματος. Ἐὰν ὅμως τοῦτο διὰ τὸν ἕνα τὸν ἄλλον λόγον δὲν εἶνε δυνατόν πρέπει νὰ κτενισθοῦν μὲ κτένι ἐκ μετάλλου, βουτυγμένον εἰς διάλυσιν 1 γρ. ἄχνης ὑδραργύρου (sublimé), 300 γρ. ὀξέος καὶ 300γρ. θερμοῦ ὕδατος.

Κετὰ τὸ κτένισμα ἡ κεφαλὴ πρέπει νὰ καλυφθῇ μὲ τὴν ἰδίαν διάλυσιν. Ἄλλοι τρόποι εἶναι πλύσιμον τῶν τριχῶν μὲ ἐλαιόλαδον ἢ πετρέλαιον ἢ ὄξος σαβαδίλλης* καὶ κάλυψις αὐτῶν ἐπὶ 12 ὥρας μὲ σκέπασμά τι καὶ κατόπιν καλὸν κτένισμα.

Αἱ ***φθεῖρες τοῦ σώματος***, τῶν ἐνδυμάτων εἶναι μεγαλείτεραι τῶν δύο ἄλλων. Ἔχουν μῆκος 3 χλμ. εὑρίσκονται ἰδίως εἰς τὰς πτυχὰς τῶν ἀσπρορούχων, καὶ εἰς τὰς φλανέλας. Εἶναι χρώματος ἀνοικτοῦ, λιγνότεραι ἀπὸ τὰς ἄλλας μὲ καλῶς κεχωρισμένον λαιμόν, βραχύ λιγνον τὸ ἄνω σῶμα καὶ στρογγυλὸν τὸ ἄκρον τοῦ ὀπισθίου σώματος.

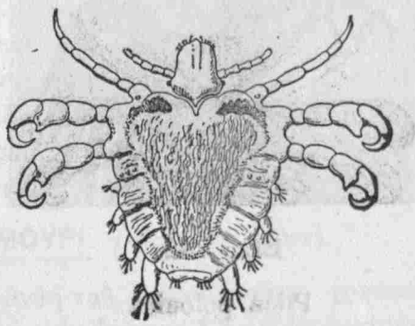
Ἡ προφύλαξις ὅπως καὶ ἀπὸ τῶν λοιπῶν εἰδῶν σύγκειται εἰς τὴν καθαριότητα καὶ τὴν μὴ προσέγγισιν ἀτόμων φθειριώντων ἢ καὶ ἁπλῶς ὑπόπτων.

Ἀπαλασσόμεθα δὲ τούτων διὰ λουτροῦ ἁπλοῦ ἢ ἔτι καλλίτερον θειούχου, καὶ ἀλλαγῆς ἀσπρορρούχων καὶ ἐνδυμάτων, ἅτινα πρέπει νὰ ἐκτίθενται εἰς ἀτμοὺς θείου ἢ εἰς μεγάλην θερμοκρασίρν (φοῦρνος, κλίβανος) ἢ νὰ βρέχωνται μὲ βενζίνην καὶ νὰ τίθενται ἐντὸς χάρτου καὶ κιβωτίου ἐπὶ 1—2 ἡμέρας ἢ νὰ πσραχώνωνται ἐντὸς χώματος εἰς βάθος 30 50 ἑκμ. ἐπὶ 2—3 ἡμέρας.

Εἰκ. 730
Φθεὶρ ἐνδυμάτων

Αἱ ***φθεῖρες τοῦ ἐφηβαίου*** ἔχουν 2 χλμ. μῆκος, εἶναι σχεδὸν τετράγωνοι καὶ φαρδύτεραι τῶν λοιπῶν. Ἔχουν χρῶμα χλωμὸν κίτρινον τὸ στῆθος των δὲν χωρίζεται τοῦ ὑπολοίπου σώματος, οἱ πόδες των τελειώνουν εἰς εἶδος ὀνύχων τοὺς ὁποίους ἐνσφηνώνουν εἰς τὸ δέρμα. Αἱ φθεῖρες αὐταὶ εὑρίσκονται ἰδίως εἰς τὰ γεννητικὰ ὄργανα ἔχουσαι αὐτὰ ὡς ἕδραν, ἀλλὰ δύνανται νὰ ἐπεκταθοῦν καὶ εἰς

Εἰκ. 731
Φθεὶρ ἐφηβαίου

τὰς μασχάλας, τὰς ὀφρῦς, τά γένεια καὶ τὸ στῆθος. ***Καταστρέφονται*** μὲ πλύσιμον διὰ διαλύσεως ἄχνης ὑδραργύρου (1:500) ἢ ἐφαρμογὴν τερεβινθελαίου ἢ περουβιανοῦ βαλσάμου ἢ καὶ ὑδραργυραλοιφῆς.

SISMANOGLIO MEGARO

Βεβαίως τὸ ξύρισμα τῶν τριχῶν εἶναι τὸ ἀσφαλέστερον μέσον, ὅταν εἴμεθα βέβαιοι ὅτι οἱ φθεῖρες δὲν προυχώρησαν καὶ ἀλλοῦ.

ΦΘΕΙΡΙΑΣΙΣ

Σύνολον τοπικῶν καὶ γενικῶν συμπτωμάτων ὀφειλομένων εἰς μέγαν ἀριθμὸν φθειρῶν, ἰδίως τοῦ σώματος. ***Τοπικῶς*** μὲν ὁ ἀκατάπαυστος κνησμὸς τῶν φθειρῶν διὰ τοῦξυσίματος τὸ ὁποῖον προκαλεῖ φέρει ἐρεθισμὸν τοῦ δέρματος καὶ διαφόρους δευτερευούσας παθήσεις αὐτοῦ, ὡς κηρίον, κνίδωσιν κλπ. ἤ καὶ κυανὰς καὶ φαιὰς κηλίδας χαρακτηριστικάς. Ἐξ ἄλλου ὁ συνεχὴς κνησμὸς προκαλεῖ ***γενικὰς*** διαταραχὰς ὡς ἀϋπνίαν, ἀνορεξίαν καὶ ἐξάντλησιν γενικήν. Διὰ τῆς τῶν τριχῶν λιπαρᾶς οὐσίας καὶ διὰ τοῦ ἐκ τοῦ ξυσίματος προκληθέντος ἐρεθισμοῦ σχηματίζεται πῦον ἢ τοὐλάχιστον τῶν ἰατρῶν ὅσον καὶ τοῦ λαοῦ Αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς ἦσαν κολλημέναι εἰς δεσμίδας, ἐπὶ τῶν ὁποίων ὑπῆρχον ἄφθονοι κροῦσται, πῦον, αἷμα, καὶ ἀπέδιδον μεγάλην ἀποφοράν.

Εἰκ. 732

Plica polonica

στον ἐξέρχεται αἷμα, κολλοῦν αἱ τρῖχες μεταξὺ των καὶ γίνονται κροῦσται. Τὸ τοιοῦτον συμβαίνει παντοῦ ὅπου ὑπάρχει ἰσχυρὰ τρίχωσις τοῦ σώματος, ἰδίως ὅμως καὶ συχνώτερον εἰς τὴν κεφαλήν.

Ἀκόμη περὶ τὰ μέσα τοῦ τελευταίου αἰῶνος πάθος τι ἐκίνει τὴν περιέργειαν

Διὰ τοὺς πλείστους ἐθεωρεῖτο ὡς μολυσματικὴ νόσος. Παρετηρεῖτο δὲ ἰδίως εἰς τὴν Πολωνίαν καὶ ὠνομάζετο Plica Polonica. Κατὰ τὴν τότε ἀντίληψιν ἀπεδίδετο ἡ κατάστασις αὕτη εἰς ἐξωτερικὴν ἐκδήλωσιν ἐσωτερικοῦ τινος πάθους, διὰ τῆς ὁποίας ἐξήρχοντο οἱ ἐν τῷ σώματι εὑρισκόμενοι νοσηροὶ χυμοί. Διὰ τοῦτο ὄχι μόνον δὲν ἐλάμβανεν ὁ λαὸς μέτρον πρὸς θεραπείαν τῆς καταστάσεως ταύτης, ἀλλὰ προϋκάλει καὶ τὴν περαιτέρω ἀνάπτυξίν της δι' ἐπαλείψεως μὲ μέλι, πίσσαν κλπ. ἀπέφευγαν τὰ κρυολογήματα ἐκ φόβου μήπως ὀπισθοχωρήσῃ ἡ νόσος καὶ ἐθεώρει ὡς δυστύχημα, ἐὰν διὰ τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλον λόγον ἡ νόσος ὑπεχώρει.

Ἡ κατάστασις αὕτη διήρκεσε μέχρι τοῦ 1842, ὅτε ὁ διάσημος δερματολόγος τῆς Βιέννης Hebra ἀνακαλύψας ὅτι ἐπρόκειτο περὶ ἁπλῆς φθειριάσεως διεφώτισε τὸν λαὸν καὶ ἐθεράπευσε τὴν περίεργον νόσον.

ΦΘΙΣΙΣ *(βλ. Φυματίωσις)*

ΦΘΟΡΙΟΝ

Ἄχρωμον ἀέριον μὲ ἰδιαιτέραν ὀσμὴν οὐδέποτε ἐλεύθερον ἐν τῇ φύσει. Ἔχει μεγάλην συγγένειαν μὲ τὸ ὑδρογόνον. Εὑρίσκεται ὡς φθοριοῦχον ἀσβέστιον εἰς τὰ ὀστᾶ καὶ τοὺς ὀδόντας, ὡς ἐπίσης καὶ εἰς τὸ αἷμα, εἰς τό γάλα καὶ τὰ φυτὰ (0,05—0,10 %)

Ἐκ τῶν συνθέσεών του αἱ ἐν χρήσει εἶναι τὸ φθοριοῦχον ἀσβέστιον καὶ τὸ ἀμμώνιον Fluorure de calciume et Fl. d' ammonium) εἰς δυσπεψίας (0,10) (βλ. *Ὑδροφθορικὸν ὀξύ*)

ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΑ (ΑΛΑ-ΣΕΧΙΡ)

Ὑπὸ τὰς ὑπωρείας τοῦ Τμώλου l

Μικρὰ Ἀσία) εἰς ἀπόστασιν 600 μ. τῆς ἀρχαίας Φιλαδελφείας, καὶ εἰς ὕψος 300 μ. ὑ. ἐ. θ. ἀναβλύζει ἡ πηγὴ ***Σαρῆ Κὴζ*** τῆς ὁποίας τὸ ὕδωρ εἶναι ἐλαφρῶς ἀλκαλικὸν καὶ χρησιμοποιεῖται κατὰ τῶν δυσπεψιῶν.

ΦΙΛΗΜΑ

Ἀπὸ ὑγιεινῆς ἀπόψεως τὸ φίλημα καταδικάζεται, ἕνεκα τοῦ γενικοῦ κανόνος τῆς ὑγιεινῆς τοῦ νὰ προσέχωμεν εἰς τὸ τί θέτομεν εἰς τὸ στόμα μας, διότι εἶναι τὸ ἴδιον ἐάν θέτωμεν λ.χ. τὰ δάκτυλά μας εἰς τὸ στομα ἢ ἐγγίζομεν μὲ τὰ χείλη μας, μερικοὶ δὲ καὶ μὲ τὴν γλῶσσάν των, τὸ ἑλκυστικὸν μάγουλον, ἢ τὰ ροδοκόκκινα χείλη ἢ καὶ τὸ ἁπαλὸν λευκὸν χέρι ὡραίας γυναικός. Εἶναι ἀδιαφιλονίκητον ὅτι τὸ φίλημα εἶναι φορεὺς μολύνσεως (βλ. *Σύφιλις*). Ἰδιαιτέρως ὅμως ἐπιμένωμεν καὶ καταδικάζομεν τὴν συνήθειαν τοῦ ὁ πρῶτος ἐρχόμενος, νὰ θεωρῇ οὕτως εἰπεῖν, ἑαυτὸν ὑποχρεωμένον νὰ φιλῇ τὰ ἀθῶα μικρὰ πλάσματα καὶ μάλιστα εἰς τὸ στόμα. Οἱ γονεῖς πρέπει νὰ ἀφήνουν τὰς μικροφιλοτιμίας καὶ τὴν ἐντροπὴν κατὰ μέρος καὶ νὰ ἀπαγορεύουν τὸ τοιοῦτον. Ἐπίσης κακὴ καὶ ἐπικίνδυνος ἡ συνήθεια τοῦ νὰ ὑποχρεώνωνται τὰ μικρὰ νὰ φιλοῦν τὰς χεῖρας τῶν μεγαλειτέρων.

Ἐν τούτοις ὅλα αὐτὰ ὑπερβαίνει κατὰ τὸν κίνδυνον κατὰ τὴν ἀσχημίαν ὁ ἀσπασμὸς τῶν εἰκόνων καὶ τῶν βιβλίων εἰς τὴν ἐκκλησίαν.

Ὡρισμένως πρέπει νὰ ἐκλείψῃ ἡ συνήθεια αὕτη καὶ δὲν ὑπάρχει κίνδυνος νὰ μειωθῇ ἐκ τούτου ἡ πρὸς τὴν θρησκείαν εὐλάβεια.

ΦΙΛΤΡΑΡΙΣΜΑ *(βλ. Διΰλυσις)*

ΦΙΜΠΡΟΛΥΣΙΝΗ *(Θειοσιναμίνη, (Fibrolysine)*

Ἄχρους κόνις μὲ ὀσμὴν σκόρδου, χρησιμοποιουμένη ἐν διαλύσει εἰς ἐνέσεις ὑποδορείους παντοῦ ὅπου θέλομεν νὰ διαλύσωμεν διὰ μαλακύνσεως καὶ ἀπορροφήσεως, συμφύσεις ἢ οὐλάς.

ΦΙΜΩΣΙΣ

Ἡ ἐκ γενετῆς ἢ καὶ ἐκ φλογώσεως (βλεννόρροια, ἕλκος στένωσις τῆς ἀκροποσθίας,* ἐξ ἧς προέρχεται δυσκολίσ ἢ ἀδυναμία εἰς τὸ νὰ ἀποκαλυφθῇ ἡ βάλανος.

Ἡ φίμωσις σχηματίζει πολλάκις παραφίμωσιν* ἥτις ἐμποδίζει τὴν καθαριότητα τῆς βαλάνου, καθιστᾶ δὲ τὴν ἐπιφάνειαν αὐτῆς εὐστραυμάτιστον (σύφιλις

Κατὰ τὴν ἐπιπλοκὴν ταύτην τὸ οὖρος δὲν δύναται ἐξέλθῃ, ἡ ἐκσπερμάτωσις ἐμποδίζεται ἡ δὲ συνουσία ἀποβαίνει λίαν ἐπώδυνος.

Ἡ ***θεραπεία*** συγκειται ἢ εἰς τὴν ἐπαναφορὰν τῆς ἀκροποσθίας, ἐὰν τοῦτο εἶναι δυνατὸν ἢ εἰς τομὴν αὐτῆς μερικὴν ἢ τελείαν (περιτομή).

ΦΙΝΣΕΝ ΘΕΡΑΠΕΙΑ *(βλ. Φωτοθεραπεία).*

ΦΙΣΤΙΚΙΑ

Καρπὸς λίαν εὐχάριστος τὴν γεῦσιν, θρεπτικώτατος ἀλλὰ καὶ βαρὺς διὰ τὸν στόμαχον.

ΦΙΣΤΟΥΛΑΣ *(βλ. Συρίγγιον).*

ΦΙΤΕΡΙΣ *(Bad Fideris).*

Κλιματικὸς σταθμὸς καὶ λουτρόπολις ἐν Ἑλβετίᾳ εἰς ὕψος 1056 μ. μὲ ἀέρα πηγούσιον εἰς Ὄζον, καὶ τρεῖς πηγὰς σιδηροῦχους διὰ λουτρὰ καὶ πόσιν ***κατάλληλα*** δι' ἀναιμικούς, καὶ τοὺς ἔχοντας κατάρρους. ***Ἐποχή***: Ἰούνιος-Σεπτέμβριος.

ΦΛΑΜΟΥΡΙ *(Φιλύρα, τέϊον).*

Τὰ ἄνθη τοῦ φυτοῦ τούτου χρησιμοποιοῦνται ὡς ἔγχυμα 1 % ἢ ὡς λουτρὸν* ὡς κατπραϋντικά, ἀντισπασμωδικά.

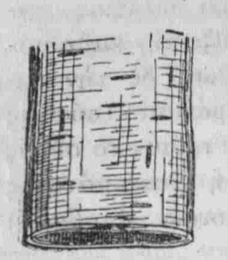
ΦΛΑΣΚΟΜΗΛΙΑ *(βλ. Ἐλελίφασκος).*

ΦΛΕΒΕΣ

Ἔχουν τὴν ἰδίαν ἀνατομικὴν σύστασιν ὡς καὶ αἱ ἀρτηρίαι, ἀποτελοῦνται δηλ. ἐκ τριῶν τοιχωμάτων. Εἰς τὸ ἐσωτερι-

ISMANOGLIO MEGARO

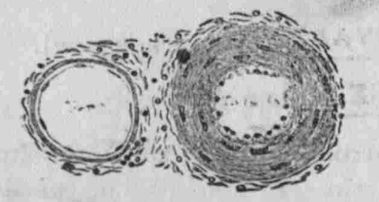
κόν των ἔχουν βαλβίδας, ἕνεκα τῶν ὁποίων τὸ αἷμα δὲν δύναται νὰ παλινδρομήσῃ. Αἱ φλέβες ὁδηγοῦν τὸ αἷμα ἐκ τῶν διαφόρων μερῶν τοῦ σώματος εἰς τὴν καρδίαν, εἶναι εὐρύτεραι καὶ πολυαριθμώτεραι, σχεδὸν διπλάσιαι, τῶν ἀρτηριῶν. Πολλαὶ διατρέχουν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν, ἄρχονται ἀπὸ τὰ τριχοειδῆ ἐν εἴδει λεπτῶν ἀναστομουμένων ἀγγείων καὶ ἐνώνονται εἰς μεγαλειτέρους κορμούς. Εἰς τὰς φλέβας τὸ αἷμα ρέει πολὺ βραδύτερον παρὰ εἰς τὰς ἀρτηρίας, σφυγμὸς ἐλλείπει διότι ἕνεκα τοῦ ἐν τῷ μεταξὺ τριχοειδοῦς συστήματος αἱ φλέβες ἔχουν καὶ ὀλιγώτερον στερεὰ τοιχώματα ἀπὸ τὰς ἀρτηρίας.

Εἰκ. 733

Φλὲψ

Διὰ τὴν κυκλοφορίαν τοῦ αἵματος εἰς τὰς φλέβας, ἐκτὸς φυσικὰ τῆς λειτουργίας τῆς καρδίας καὶ τῶν συσπάσεων τῶν τοιχωμάτων τῶν φλεβῶν, χρησιμεύει ἰδίως ἡ κατὰ τὴν εἰσπνοὴν εὔρυνσις τοῦ θώρακος, ὅτε τὸ αἷμα τῶν φλεβῶν ἀπορροφᾶται εἰς τὴν θωρακικὴν κοιλότητα, καθὼς καὶ αἱ συσπάσεις τῶν μυῶν κατὰ τὰς συσπάσεις τῶν μυῶν κατὰ τὰς κινήσεις, διότι οὕτω γίνεται πίεσις ἐπὶ τῶν φλεβῶν καὶ τὸ περιεχόμενον των ὠθεῖται πρὸς τὴν καρδίαν.

Εἰκ. 734

Φλὲψ *Ἀρτηρία*

Τομὴ φλεβὸς καὶ ἀρτηρίας

ΦΛΕΒΙΤΙΣ

Φλεγμονὴ τῶν φλεβῶν προερχομένη 1) κατόπιν τραύματος (κάταγμα, ἐγχείρησις κλπ.) 2) κατόπιν γενικῆς μολύνσεως (τυφοειδής, σηψαιμία ἐπιλόχειος πυρετὸς κλπ.) 3) κατόπιν διαπυήσεως τοῦ περιβάλλοντος τὴν φλέβα ἱστοῦ. Ἡ φλεβῖτις ἐπιφέρει ὑποκώφους ἢ ἰσχυροὺς πόνους, συχνάκις πυρετὸν καὶ ρίγη, τὸ δέρμα καθίσταται ἐρυθροῦν καὶ πρήζεται, ἡ φλέψ, ἐὰν εἶναι εἰς τὴν ἐπιφάνειαν γίνεται αἰσθητὴ ὡς σκληρὰ χορδή, εἶναι δὲ πλήρης θρόμβων*, οἵτινες ἢ ἀπορροφῶνται ἀργότερον ἢ ἐπιφέρουν διαρκῆ ἀπόφραξιν τῆς φλεβὸς καὶ κατὰ συνέπειαν οἰδήματα. Ἐνίοτε ἐπέρχονται ἐμβολαὶ μὲ τὰ ἐπικίνδυνα συμπτώματα καὶ τὰς συνεπείας των. Εἰς τὰς σηπτικὰς φλεβίτιδας αἵτινες προέρχονται ἀπὸ διαπύησιν τοῦ θρόμβου ἢ καὶ εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἐκ πυώδοτς μολύνσεως, ἡ γετικὴ κατάστασις εἶναι χειροτέρα*, τὰ ρίγη, οἱ ἱδαῶτες, αἱ διακυμάνσεις τῆς θερμ. ἐντονώτεραι. Ἐν γένει ἡ φλεβῖτις εἶναι νόσος σοβαρά, καὶ πρέπει τὸ ἐνωρίτερον νὰ προστρέξωμεν εἰς ἰατρικὴν περίθαλψιν. Θὰ τηρῆται ἀπόλυτος ἀκινησία τοῦ μέλους εἰς ὀλίγον ὑψηλὴν θέσιν, δι' ἐπιθεμάτων δὲ καὶ ἄλλων μέσων θὰ προσπαθήσωμεν νὰ στερεωθῇ ὁ θρόμβος καὶ νὰ προληφθοῦν οὕτω ἐμβολαὶ ὡς καὶ ἄλλαι ἐπιπλοκαί. Ἐνίοτε παρίσταται ἀνάγκη καὶ χειρουργικῆς ἐπεμβάσεως. Ἀπαιτεῖται μεγάλη ὑπομονή, διότι ἡ θεραπεία διαρκεῖ ἐπὶ μακρόν. *(βλ. Φλέγμασία λευκὴ ἐπώδυνος).*

ΦΛΕΒΟΛΙΘΟΙ *(βλ. Κιρσοί).*

ΦΛΕΒΟΤΟΜΙΑ *(βλ. Ἀφαίμαξις).*

ΦΛΕΒΟΤΟΜΟΣ

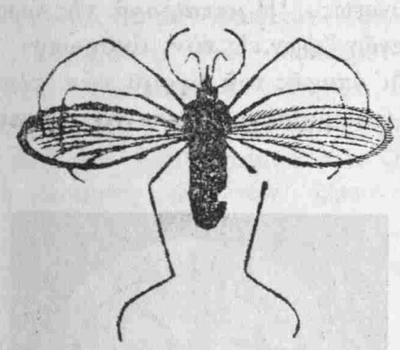
Μικρὸν ἔττομον, εἶδος κώνωπος, μήκους 2 χλμ. ἐλαφρῶς κιτρίνου χρώματος, καὶ κρατοῦντος τὸ σῶμά του κυρτόν. Ὅταν κάθηται τὰ πτερά του εἶνε ὄρθια, δαγκάνει ἰδίως τὴν νύκτα καὶ διὰ τοῦ δήγματός του μεταδίδεται ὁ ***παππατάκειος πυρετός****. (Εἰκ. 735)

ΦΛΕΜΑ *(βλ. Πτύελα, Βλέννα).*

ΦΛΕΓΜΑΣΙΑ ΛΕΥΚΗ ΕΠΩΔΥΝΟΣ

Ἐπώδυνον ἐξοίδημα, συνήθως τῶν

κάτω ἄκρων, μέ διατήρησιν τῆς λευκότητος τοῦ δέρματος. Ἔχει τὴν αὐτὴν μὲ τὴν φλεβίτιδα* αἰτιολογίαν, καὶ ἐπέρχεται ἰδίως κατὰ τὸν ἐπιλόχιον πυρετόν, καὶ εἰς καχεκτικὰς νόσους (καρκῖνος, φυματίωσις). Ἡ θεραπεία εἶναι ἡ αὐτὴ ὡς καὶ ἡ τῆς φλεβίτιδος. Ἡ γενικὴ κατάστασις δὲν ἐπηρεάζεται πολύ, ἡ δὲ νόσος διαρκεῖ 5-8 ἑβδομάδας.

Εἰκ. 735

Φλεβοτόμος

ΦΛΕΓΜΟΝΗ *(βλ. Φλόγωσις).*

ΦΛΕΓΜΩΝ

Φλόγωσις τοῦ ὑποδορείου ἢ τοῦ βαθέος συνδετικοῦ ἱστοῦ, ἰδίως τοῦ τραχήλου, τῆς μασχάλης.

Ἡ φλόγωσις δύναται νὰ εἶναι περιωρισμένη ἢ διάχυτος.

Ὁ ***περιορισμένος*** φλέγμων ἐπέρχεται συνεπείᾳ θλάσεως, πληγῶν, μολύνσεως (ξένα σώματα, οὖρον, κόπρανα, μολυσματικαὶ νόσοι), κατάγματος, ἀδενίτιδος. Ἐκδηλοῦται δι' ἐρυθρᾶς σκληρᾶς ἐξογκώσεως, πόνων ἐν εἴδει κτυπημάτων, πυρετοῦ καὶ ἄλλων γενικῶν καί τοπικῶν φαινομένων. Ἀπορροφᾶται ἢ τὸ συχνστερον σχηματίυει ἀπόστημα.

Ὁ ***διάχυτος*** φλέγμων ὅστις ἐπέρχεται ταχύτερον καὶ ἐπεκτείνεται καὶ ἐπιφέρει νέκρωσιν τῶν πέριξ, προέρχεται καὶ αὐτὸς συνεπείᾳ τραύματος ἢ οἱασδήποτε πληγῆς, ἤτις ἢ μολύνεται μὲ δραστήρια μικρόβια, ἰδίως σταφυλοκόκκους, ἢ εὑρίσκει ἔδαφος χωρὶς ἀντίστασιν, ὡς ὀργανισμοὶ ἀλκοολικῶν, διαβητικῶν κλπ. Εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἡ ἐξόγκωσις εἶναι διάχυτος ἐρυθρά, δεικνύει θερμότητα ἀνωτέραν τῶν πέριξ, οἱ πόνοι καθίστανται ἰσχυρώτεροι, ἡ δὲ γενικὴ κατάστασις εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς βαρεῖα· ὁ πυρετὸς δύναται νὰ φθάσῃ καὶ νὰ ὑπερβῇ τοὺς 40ο, ὑπάρχουν ρίγη ἰσχυρά, ἀϋπνία, παραλυρήματα κλπ. Εἰς λίαν κακοήθεις μορφὰς δύναται ἐντὸς τῶν πρώτων 3 ἡμερῶν νὰ ἐπέλθῃ ὁ θάνατος διὰ σηψαιμίας. Τὸ συνηθέστερον ὅμως κατὰ τὴν 6ην ἡμέραν ἐπέρχεται διαπύησις, ὅτε πρέπει ἀφεύκτως διὰ διαφόρων τομῶν νὰ ἐκκενωθῇ τὸ πῦον, ἄλλως δύναται πάλιν νὰ ἐπέλθῃ γενικὴ μόλυνσις.

Ὁ φλέγμων δύναται νὰ ἐπιφέρει καὶ ἐπικινδύνους ἐπιπλοκάς, ὡς αἱμοαρσγίας, φλεβίτιδας, πλευρίτιδας, ἐνδοκαρδίτιδας κλπ.

Ἡ ***πρόγνωσις*** εἶνε ἔτι βαρυτέρα εἰς τοὺς διαβητικούς, ἀλκοολικούς, καχεκτικούς.

Ἡ ***θεραπεία***, μέχρι τῆς διαπυήσεως, περιορίζεται εἰς ἐπιθέματα καὶ ἐπιθέματα καὶ γενικὰ τονωτικά. Μόλις ὅμως διριστωθῇ πῦον, εἶναι ἀνάγκη ἀμέσων ἐντομῶν. Εἰς περιπτώσεις τινὰς ὁ ἀντιστρεπτοκοκκικὸς ὀρρὸς, δίδει λαμπρὰ ἀποτελέσματα.

ΦΛΟΓΩΣΙΣ

Ὁ ἕνεκα μηχανικῶν ἢ θερμικῶν αἰτίων. ἢ μικροοργανισμῶν προκαλούμενος ἐρεθισμὸς ἱστοῦ, ἀκολουθούμενος ὑπὸ ηὐξημένης συρροῆς αἵματος, καὶ στάσεως αὐτοῦ, ὅτε λευκοκύτταρα καὶ ὑροὸς τοῦ αἵματος ἐξέρχονται ἀπὸ τὰ τριχοειδῆ ἀγγεῖα. Εἰς τά φλογισμένα μέρη συσσωρεύεται ἐξίδρωμα, τὸ ὁποῖον ἀπορροφᾶται μόλις παρέλθῃ ἡ φλόγωσις ἐὰν δὲ τὸ αἴτιον προέρχηται ἐκ μικροοργανισμῶν, γίνονται διαπυήσεις. Ὅταν δὲ ἔχει παύση ἡ θρέψις τῶν ἱστῶν, ἡ φλόγωσις ἀπολήγει εἰς νέκρωσιν ἢ γάγγραιναν.

SISMANOGLIO MEGARO

ΦΛΟΜΟΣ (*Ἀγγέραθος, Ἄσφάκα, τ. Σηγὴρ κουΐρουγοῦ Bouillon blanc*

Φυτὸν τοῦ ὁποίου τὰ φύλλα καὶ ἰδίως τὰ ἄνθη (χωρὶς τριχίτσας) χρησιμοποιοῦνται ὡς πτισάναι, (1%) μαλακτικαὶ καὶ καταπραϋντικαὶ τοῦ βηχός.

Εἰκ. 736

Φλόμος

ΦΛΟΡΙΖΙΝΗ

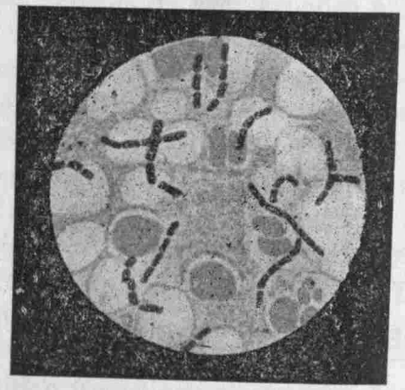
Οὐσία κρυσταλλική, παρασκευαζομένη ἐκ τοῦ φλοιοῦ δισφόρων δένδρων. Ἔσωθεν λαμβανομένη ἔχει τὴν ἰδιότητα νὰ ἐπιφέρῃ τεχνητὸν διαβήτην, δηλ παρουσίαν σακχάρου εἰς τὰ οὖρα. Χρησιμοποιεῖται πρὸς δοκιμὴν τῆς λειτουργίας τῶν νεφρῶν, ὅτε εἰς τοὺς ἀσθενεῖς νεφροὺς τὸ σάκχαρον ἀργεῖ νὰ παρουσιασθῇ εἰς τὰ οὖρα.

ΦΛΥΚΤΑΙΝΑ

Πομφόλυγες (φοῦσκες τοῦ δέρματος), περιέχουσαι πῦον. Αἱ βαθεῖαι ἀφίνουν μετὰ τὴν ἴασιν των οὐλάς.

ΦΛΥΚΤΑΙΝΑ ΚΑΚΟΗΘΗΣ (*Pustule muligne*)

Νόσος λίαν ἐπικίνδυνος ὀφειλομένη εἰς μόλυνσιν τοῦ αἵματος μὲ βακίλλους ἄνθρακος. Παρατηρεῖται ἰδίως εἰς ἄτομα περιποιούμενα ἀσθενῆ ζῶα (βόες, ἵπποι, πρόβατα, χοῖροι) ἢ καὶ χειριζόμενοι τὸ δέρμα, τὸ ἔριον, τῶν ζώων τούτων. Ἡ νόσος ὁδηγεῖ ταχύτατα εἰς τὸν θάνατον ἢ μὲ συμπτώματα ἀποπληξίας, ἢ ἀφ' οὗ παρουσιασθοῦν πολυάριθμα γαγγραινώδη ἀποστήματα (ἄνθρακες), ἢ μὲ φαινόμενα βαρείας ἐντερικῆς μολύνσεως. Ἡ *μεταφορὰ* τῆς νόσου ἐξ ἀσθενῶν ζώων εἰς τὸν ἄνθρωπον γίνεται δι' ἐπαφῆς τοῦ ὑγροῦ τῶν φλυκταινῶν (καὶ μυῖαι δύνανται νὰ τὸ μεταφέρουν). Διὰ τοῦτο οἱ μὲ ζῷα ἀσθενῆ ἔχοντες σχέσιν πρέπει νὰ φέρουν χειρόκτια ἀπὸ καουτσούκ· καὶ νὰ ἀπολυμαίνωνται συχνὰ μὲ φαινικὸν ὀξὺ ἢ μὲ ἄχνην ὑδραργύρου. Ἐπίσης μολύνουν τὸ κρέας καὶ τὸ γάλα ἀσθενῶν ζώων.

Εἰκ. 737

Βάκιλλοι ἄνθρακος

Πέντε ἕως ἓξ ἡμέρας μετὰ τὴν μόλυνσιν *ἐπέρχεται* ἐπὶ τοῦ δέρματος κηλίς, ὡς τὸ δάγκαμα τοῦ ψύλλου, ἐπιφέρουσα φαγούραν, κάψιμον. Ἐντὸς ὀλίγου ἡ κηλὶς γίνεται φλύκταινα καὶ τέλος καθίσταται γαγγραινώδης. Τὸ πέριξ δέρμα γίνεται ἐρυθρὸν εἰς ἀρκετὰ μέγαν χῶρον οἰδηματῶδες καὶ ἀποκτᾶ φυσαλλίδας. Ἡ ἐξέλκωσις δὲν διαπυεῖται καὶ δὲν φέρει πόνους. Τὴν ἐπομένην ἐπέρχονται σοβαρώτερα φαινόμενα, ὡς δύσπνοια, ἐξάντλησις, ὑψηλὸς

πυρετός κ.λ.π. Ἐὰν δὲ δὲν ληφθοῦν ἀμέσως μέτρα, *ἐπέρχεται ὁ θάνατος*.

Ἡ νόσος **δύναται νὰ *μεταδοθῇ*** εἰς τὸν ἄνθρωπον ***πολλὰ ἔτη*** μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ζῴου, διότι οἱ βάκιλλοι τοῦ ἄνθρακος ἔχουν μεγάλην ἀντίστασιν καὶ ζοῦν περὶ τὰ 20 ἔτη.

Πρέπει ἀμέσως ὡς παρουσιασθῇ ἡ πρώτη ἐκδήλωσις ἐπὶ τοῦ δέρματος (χεῖρες, πρόσωπον, τράχηλον) ***νὰ καυτηριασθῇ*** τὸ μέρος μὲ φαινικὸν ὀξύ, νιτρικὸν ἄργυρον ἢ ἔτι καλλίτερον νὰ καῇ μὲ πυρακτωμένον σίδηρον. Τὸ καλλίτερον ὅμως μέσον εἶναι ἡ προφύλαξις διὰ τοῦ ἐμβολιασμοῦ τῶν ζώων καὶ ἡ ἀποφυγὴ ἀσθενῶν ζώων. Τὰ ἀσθενῆ ζῶα θὰ ἀπομονόνωνται, τὰ ἀποθανόντα θὰ καίωνται, οἱ δὲ σταῦλοι θὰ ἀπολυμαίνωνται.

ΦΟΒΙΑ

Νοσηρὰ κατάστασις μερικῶν νευροψυχοπαθῶν κατὰ τὴν ὁποίαν οὗτοι ὑπὸ ὡρισμένας περιστάσεις καὶ εἰς ὡρισμένα αἴτια αἰσθάνονται αἴσθημα φόβου ἢ εὑρίσκονται σχεδὸν πάντοτε ὑπὸ τοιοῦτον αἴσθημα, αὐξανόμενον κατὰ περιόδους.

Αἱ φοβίαι δύνανται νὰ παρουσιασθοῦν ὡς μόνα συμπτώματα νευροπαθείας ἢ ψυχοπαθείας, οὕτως ὥστε ὅταν οἱ πάσχοντες δύνανται νὰ μὴ σκέπτωνται ἢ καὶ νὰ μὴ ὑφίστανται τὸ αἴτιον τὸ προκαλοῦν τὴν φοβίαν, νὰ μὴ ἔχουν καμμίαν ἐνόχλησιν. Αἱ φοβίαι εἶναι πλεῖσται ὅσαι. Ἐκ τῶν κυριωτέρων ἀναφέρομεν τὴν ***ἀγοραφοβίαν***,* τὴν ***ἐρυθροφοβίαν*** δηλ. τὸν φόβον τοῦ νὰ κοκκινήσωμεν ὅταν εὑρεθῶμεν πρὸ προσώπου ἢ πρὸ περιβάλλοντος μὴ πολὺ κοινοῦ πρὸς ἡμᾶς, μὲ ὡς συνέπειαν τρεμούλαν, ἀμηχανίαν κλπ., τὴν ***νοσοφοβίαν***, δηλ. τὸν φόβον τοῦ νὰ προσβληθῶμεν ἀπὸ νόσους, τὴν ***ρυποφοβίαν*** δηλ. τὸν φόβον τοῦ νὰ ἐγγίσωμεν ἀνθρώπους, ζῶα, ὅπερ μᾶς ἀναγκάζει νὰ πλυνώμεθα πλειστάκις κλπ., τὴν ***ἐγκλειστοφοβίαν*** δηλ. τὸν φόβον τὸν ὁποῖον μερικοὶ αἰσθάνονται ὅταν εὑρίσκωνται εἰς μέρος κλεισμένον καὶ ὅπου αἰσθάνονται ὅτι δὲν εἶναι ἐλεύθεροι (θέατρον, σιδηροδρόμους, ἀτμόπλοιον κλπ.

Αἱ διάφοροι φοβίαι συνοδεύονται μὲ ἄγχος* τρόμον, ζάλην, ἱδρῶτα, τάσιν πρὸς οὔρησιν καὶ ἐνίοτε διάρρυιαν.

Αἱ φοβίαι θεραπεύονται διὰ τονώσεως τοῦ ὅλου ὀργανισμοῦ καὶ τῆς θελήσεως, καὶ διὰ τῆς ψυχοαναλυτικῆς μεθόδου τοῦ Freud καὶ Steckel.

ΦΟΒΟΣ ΤΩΝ ΜΙΚΡΩΝ

Συχνάκις ὀφείλεται εἰς κληρονομηθεῖσαν νευρικὴν κατάστασιν ἰδίως ὅταν ἡ μήτηρ κατὰ τὴν ἐγκυμοσύνην της ὑπέφερεν ἰσχυρὰς συγκινήσεις. Παρουσιάζεται δὲ ὁ φόβος εἰς τὰ μικρὰ ἄλλοτε μὲν ὅταν πρόκειται νὰ ὑπάγουν εἰς σκοτεινὸν δωμάτιον, ἄλλοτε δὲ ὅταν εἶναι μόνα, ἄλλοτε ἀπὸ ζῷα κλπ.

Διὰ νὰ θεραπεύσωμεν τοὺς φόβους δὲν πρέπει νὰ ἀποφεύγωμεν τὰ αἴτια τὰ προξενοῦντα τὸν φόβον, παρὰ βαθμηδὸν καὶ μὲ τρόπον νὰ συνειθίσωμεν τὰ παιδία εἰς αὐτά, νὰ τὰ δώσωμεν διὰ καταλλήλου διδασκαλίας νὰ ἐννοήσουν ὅτι δὲν ὑπάρχει κίνδυνος. Ἐννοεῖται ὅτι κατ' οὐδένα τρόπον πρέπει νὰ φοβερίζωμεν τὰ παιδία, οὔτε μὲ τρομακτικὰ παραμύθια*, οὔτε πρὸς ἐπίπληξιν καὶ τιμωρίαν νὰ τὰ λέγωμεν τοῦτο ἢ ἐκεῖνο τὸ πρᾶγμα διὰ νὰ τὰ τρομάξωμεν (ἀράπης, μπαμπούλας). Τὸ τοιοῦτον εἶναι λίαν ἐπιβλαβές.

ΦΟΙΝΙΚΕΛΑΙΟΝ

Ἔλαιον χρησιμοποιούμενον διὰ κοσμητικοὺς σκοπούς.

ΦΟΙΝΙΚΕΣ (*Χουρμάδες*).

Ἐμπεριέχουν πολὺ σάκχαρον. Βραζόμενοι (5%) εἶναι μαλακτικοί. Διὰ τὴν χημικὴν σύστασίν των (βλ. *Τροφῶν Πίνακα*).

ΦΟΙΝΙΚΙΚΟΝ ΟΞΥ (*βλ. Παλμιτικὸν ὀξύ*).

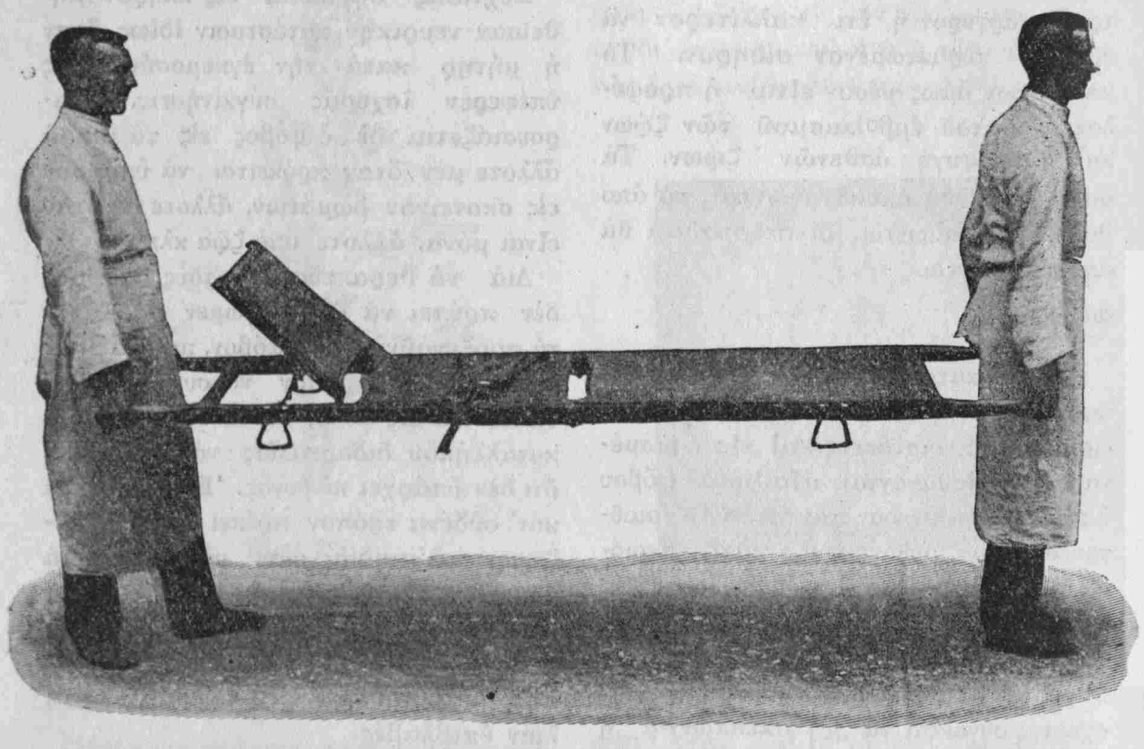
ΦΟΙΝΙΚΩΝ ΟΙΝΟΣ

Οἰνοπνευματῶδες ποτόν, γινόμενον ἐκ τῶν φοινίκων, περιέχον δὲ 5—8% οἰνόπνευμα.

SISMANOGLIO MEGARO

ΦΟΝΤΑΝΕΛΛΑ (*Φρεάτιον ἢ Καυτήριον*).

Ἡ εὐτυχῶς ἀποσκορακισθεῖσα καὶ ὑπὸ ἀνοήτων ἀκόμη μόνον ἐν χρήσει μέθοδος τῆς ἐπισπαστικῆς θεραπείας. Διὰ τομῆς ἢ ἐκδορίου προκαλεῖται ἐξέλκωσις καὶ εἰσάγεται ἐντὸς αὐτῆς ὑπὸ τὸ δέρμα ρεβίθι, πιζέλι, κερὶ κλπ. τὰ ὁποῖα ἀφίνονται ἐπὶ μῆνας ἐνιοτε, διὰ νὰ προκαλέσουν τὴν ἔκκρισιν ὑγροῦ καὶ πύου μὲ τὰ ὁποῖα νομίζεται ὅτι ταχέως θὰ ἐξαχθοῦν ἀπὸ τὸ σῶμα οἱ βλαβεροὶ χυμοὶ καὶ θὰ ἐπιτευχθῇ οὕτως ἡ θεραπεία.

Εἰκ. 738

Φορεῖον δι' ἀσθενεῖς

ΦΟΟΥΛΕΡ ΥΓΡΟΝ (*Liqueur de Fowler*).

Διάλυσις 1 γρ. ἀρσενικώδους καλίου εἰς 100 γρ. ὕδατος, δίδεται εἰς δόσιν 2=15 σταγ. εἰς τὰς διὰ ἀρσενικὸν* ἐνδεικνυομένας παθήσεις.

ΦΟΥΤΜΠΟΛ (*βλ. Ποδόσφαιρα*).

ΦΟΡΕΙΑ

Τὸ ἁπλούστερον φορεῖον εἶναι δύο ξύλα μεταξὺ τῶν ὁποίων ὑπάρχει τεταμένον χονδρὸν ὕφασμα (καραβόπανο), ἐπὶ τοῦ ὁποίου δύναται νὰ τεθῇ καὶ στρῶμα. Καλὸν εἶναι τὰ φορεῖα νὰ ἔχουν πάντοτε κάλυμμα, διὰ νὰ προφυλάσσεται ὁ ἀσθενής.

Μερικὰ εἴδη φορείων ἔχουν σχῆμα καθίσματος καὶ σηκώνονται ἀπὸ ἐμπρὸς καὶ ὀπίσω, ἄλλα δὲ τροχούς. (Εἰκ.739)

ΦΟΡΜΑΛΙΝΗ (*βλ. Ἀπολύμανσις*).

ΦΟΡΜΑΛΔΕΙΝΗ (*βλ. Ἀπολύμανσις*).

ΦΟΥΞΙΝΗ (*Fuchsine*).

Χρωστικὴ οὐσία ἐρυθρά, δηλητηριώδης, περιέχουσα ἀρσενικῶδες ὀξύ. Χρησιμοποιεῖται εἰς διαφόρους βαφὰς οἴνων, σιροπίων κλπ. Διὰ τὴν ἀνακάλυψιν τῆς φουξίνης (βλ. *Οἶνοι*).

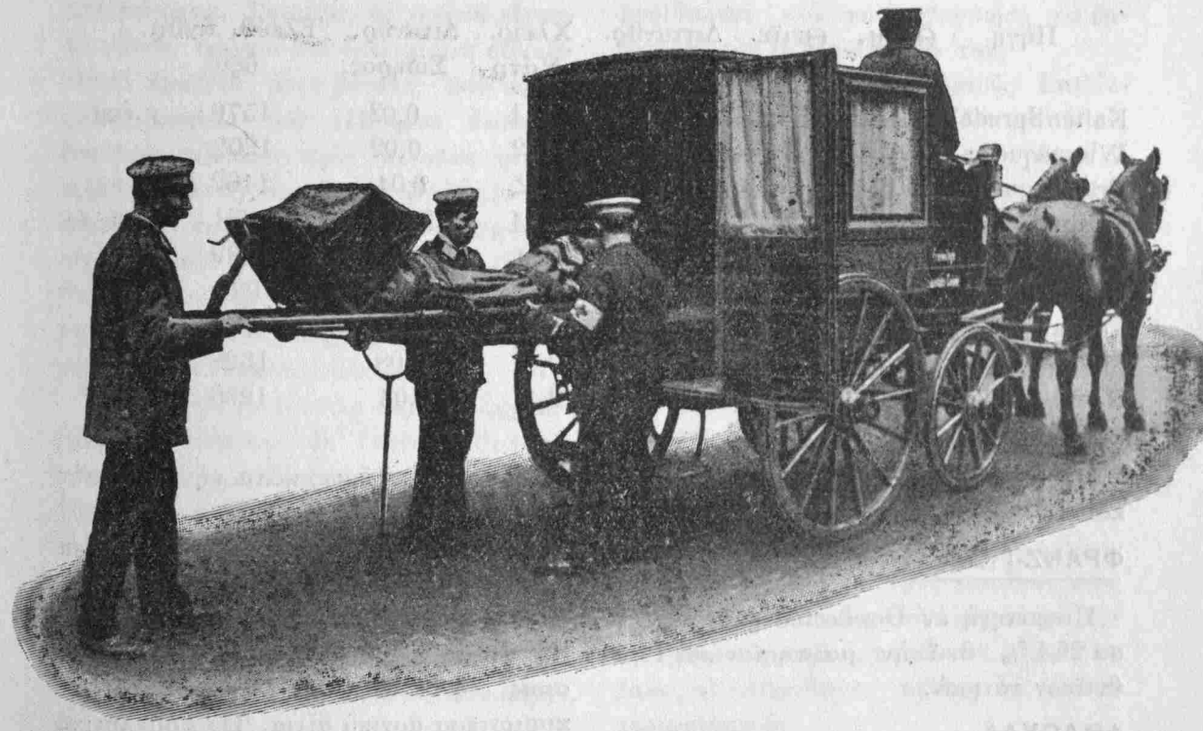
ΦΡΑΓΚΟΜΑΪΔΑΝΟΣ

Φυτὸν χρησιμοποιούμενον διὰ καρυκεύματα καὶ διὰ τὴν παρασκευὴν σούπας ἐκ χόρτων. Ἔχει ἀρωματώδη γεῦσιν. Διὰ τὴν σύστασιν βλ. *Πίνακα εἰς τὸ περὶ τροφῶν ἄρθρον*.

ΦΡΑΝΤΖΕΣΜΠΑΤ (*Franzensbad*)

Σπουδαία λουτρόπολις τῆς Βοημίας εἰς ὕψος 550 μ.ὑ.ἐ.θ. μὲ 14 ψυχρὰς πηγὰς ἀλκαλικὰς καὶ ἀνθρακούχους καὶ πλούσια εἰς σίδηρον τελματόλουτρα.

Θεραπεία εἰς Φράντζεσμπατ *ἐνδεικνυ-*

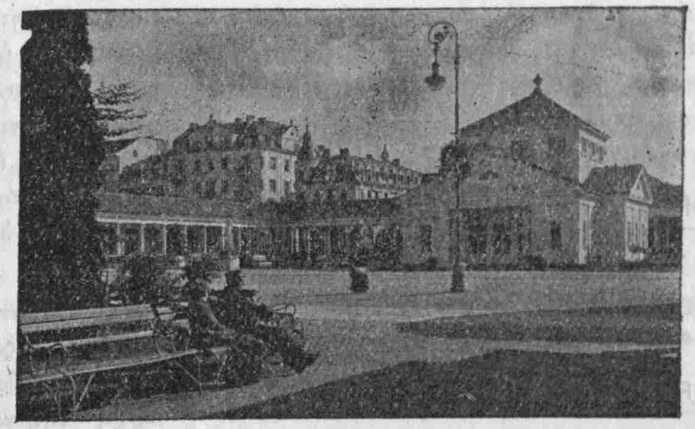
Εἰκ. 739

Ἅμαξα δι' ἀσθενεῖς

ΦΡΑΓΚΟΣΤΑΦΥΛΟΝ

Καρπὸς πλούσιος εἰς σάκχαρον, μηλικὸν καὶ κιτρικὸν ὀξύ.

Ὁ χυμός του παρασκευαζόμενος μὲ σάκχαρον εἶνσι δροσιστικός καὶ ὠφέλιμος εἰς πυρέσσοντας. Ἔχει ἐπίσης ἐλαφρὰν διουρητικὴν καὶ καθαρτικὴν ἐνέργειαν. Τὸ ἕτοιμον σιρόπι νοθεύετσι συχνὰ μὲ Φουξίνην*. Πρὸς ἐξέλεξιν τῆς νοθείας (βλ. *Οἶνος* (βλ. *Τροφῶν Πίνακα*).

Εἰκ. 740

Φράντζεσμπατ

SISMANOGLIO MEGARO

ται εἰς ἀναιμίαν, χοιράδωσιν, χρονίους κατάρρους τοῦ στομάχου, ἐντέρων, βρόγχων, κύστεως, εἰς ρευματισμούς, εἰς ἀρτηριοσκληρωτικούς, καρδιακούς καὶ γυναικολογικὰ νοσήματα.

Ἡ χημικὴ σύστασις τῶν κυριωτέρων ὑδάτων τοῦ Φράντζεσμπατ εἶναι:

Πηγὴ	Θερμ.	Θειϊκ. Νατρ.	Διττανθρ. Νάτρ.	Χλωρ. Νάτρ.	Διτανθρ. Σίδηρος.	Ἐλεύθ. ἀνθρ. ὑξύ	
Kalter Sprudel	11,4oE	3,5‰	0,4	1,1	0,03	1576	κ.ἑκμ.
Wiesenquelle	10,9	3,3	1,2	1,2	0,02	1202	»
Franzesquelle	10,5	3,1	0,9	1,2	0,04	1462	»
Salzquelle	10,1	2,1	0,7	1,1	0,009	831	»
Louisenquelle	10,0	2,7	0,7	0,9	0,04	1289	»
Neuquelle	10,1	2,6	0,7	1,0	0,12	1020	»
Loimannsquelle	10,3	2,1	0,7	0,8	0,05	999	»
Stahlquelle	12,5	1,6	0,5	0,6	0,08	1528	»
Nataliequelle	10,5	0,9	0,2	0,3	0,03	1296	»

Ἡ τελευταία πηγὴ (Natalie) περιέχει καὶ 0,01 ἀνθρακικὴν λιθίνην.

ΦΡΑΝΖ-ΓΙΟΖΕΦ (*Franz- Josef*).

Πικροπηγὴ ἐν Βουδαπέστῃ περιέχουσα 26,4 ‰ θειϊκὴν μαγνησίαν καὶ 1º,4 θειϊκὸν νάτριον.

ΦΡΑΟΥΛΑ

Καρπὸς δροσιστικός, διουρητικός, μὲ ἐλαχίστην θρεπτικὴν ἀξίαν. Διὰ τὴν χημικὴν σύστασιν (βλ. *Πίνακα εἰς τὸ περὶ τροφῶν ἄρθρον*). Ἐκ τῶν ἁλάτων τὰ κυριώτερα εἶναι τὸ φωσφορικὸν νάτριον καὶ κάλιον. Εἰς μεγάλην ποσότητα ἐπέρχεται εὐκοιλιότης. Εἰς μερικὰ δὲ ἄτομα ἡ ἔστω καὶ μετρία χρῆσις προκαλεῖ κνίδωσιν (βλ. *Τροφαί*).

ΦΡΕΑΤΤΥΣ (ΠΕΙΡΑΙΩΣ)

Τὸ ὕδωρ τῆς Φρεαττύδος ἀνήκει εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν Πικροπηγῶν (βλ. *Λουτροθεραπεία*).

ΦΡΕΝΟΒΛΑΒΕΙΑ

Ὑπὸ τὸν γενικὸν τοῦτον ὅρον περιλαμβάνονται αἱ νόσοι τοῦ ἐγκεφάλου, ἰδίως τοῦ φλοιοῦ αὐτοῦ, συνεπείᾳ τῶν ὁποίων ἐπέρχεται ἀνικανότης διὰ τὴν λογικὴν φορὰν τῆς σκέψεως καὶ ἐπομένως καὶ τὴν λογικὴν πρᾶξιν. Ἀρκεῖ καὶ ἡ ἐλαχίστη χημικὴ καὶ φυσικὴ ἀλλοίωσις τῆς ἐγκεφαλικῆς οὐσίας διὰ νὰ ἐπιφέρῃ διαταραχὰς τοῦ ἐγκεφάλου.

Ἡ φρενοβλάβεια ἐπέρχεται εἰς κάθε ἡλικίαν, ἰδίως ὅμως κατὰ τὴν ἐφηβικὴν καὶ νεανικήν.

Τὰ *αἴτια* τῆς φρενοβλαβείας εἶναι πλεῖστα ὅσα. Ἡ κληρονομικότης εὑρίσκεται εἰς τὰς 60 % τῶν περιπτώσεων. Ἡ αἱμομιξία, ὁ ἀλκοολισμός, ὁ ἐκφυλισμός, ἡ ἐπιληψία, ἡ σύφιλις εἶναι τὰ κυριώτερα ἀρχικὰ αἴτια. Ὡς προκλητικὰ δὲ αἴτια δύναται νὰ θεωρηθῶσιν αἱ φροντῖδες, αἱ λύπαι, ἡ ὀργή, ὁ τρόμος, ὁ ἀτυχὴς ἔρως, αἱ τύψεις συνειδότος, τὰ τραύματα κεφαλῆς, ἡ πνευματικὴ ὑπερκόπωσις, αἱ γεννητικαὶ κατάχρήσεις, διάφορα δηλητήρια (ὄπιον, ὑδράργυρος, μόλυβδος) ἡ ἐγκυμοσύνη, διάφοροι γενικαὶ ἢ τοπικαὶ παθήσεις (τυφοειδὴς πυρετός, μηνιγγῖτις, ἡλίασις, ἀρτηριοσκλήρωσις, ἐγκεφαλικοὶ ὄγκοι κλπ.).

Ἡ ταξινόμησις τῶν φρενικῶν παθήσεων εἶναι δύσκολος καὶ γίνεται διαφοροτρόπως.

Ἡ *ἀναγνώρισις* φρενοβλαβοῦς ὑπὸ μὴ ἰατροῦ δὲν εἶναι καὶ τόσον εὔκολος, ὅσον γενικῶς νομίζεται, διότι κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς νόσου οἱ φρενοβλαβεῖς ἔχουν ἀρκετὴν ἀκόμη διάνοιαν καὶ δύναμιν θελήσεως διὰ νὰ ἀποκρύψουν τὴν πάθησίν των τελείως εἰς συνήθη ἐπιπολαίαν συναναστροφήν.

Τὸ τοιοῦτον συμβαίνει ἰδίως εἰς τὰς λεγομένας ***μονομανίας*** μὲ ὡρισμένην παθολογικὴν κατεύθυνσιν (φόνοι, κλοπὴ κλπ.), ὅπου οἱ ἀσθενεῖς εἰς ὅλας τὰς λοιπὰς κατευθύνσεις φαίνονται νὰ σκέπτωνται ὀρθῶς. Εἰς προσεκτικὴν ἐν τούτοις παρατήρησιν ἀνακαλύπτωνται συμπτώματα. Τοιαῦτα δὲ ***γενικὰ*** εἶναι: ἀστάθεια, τρόποι καὶ ὁμιλίαι μὴ ἐσκεμμέναι, πράξεις ἄνευ βάσεως καὶ συναφείας, σκοπὸς καὶ ἐλατήρια ἄσκοπα, ἐναντίον πολλάκις πρὸς τὰ συμφέροντα των, ἄνευ ἀντιλήψεως τῆς βλάβης, τοῦ ἀηθίκου, τοῦ ἐπιληψίμου καὶ τιμωρητέου τῆς πράξεως, ἔμμονοι ἰδέαι (idées fixes) καταδιωκτικαὶ ἰδέαι, παραληρήματα, σατυρίασις, παρακρούσεις, νυμφομανία, βίος ἄτακτος κλπ.

Ὑπάρχουν ἐν τούτοις πολλοὶ φρενοβλαβεῖς οἱ ὁποῖοι ἀπ' ἐναντίας διακρίνονται διὰ τῆς ὀξυδερκείας των, ἄλλοι ἔχουν ὡς μόνον σύμπτωμα τὸ νὰ ἀγοράζουν, νὰ ἐξοδεύουν ἄσκοπα πέραν τῶν δυνάμεών των, ἄλλοι νὰ ταξιδεύουν κλπ. Οἱ τοιοῦτοι θεωροῦνται ὡς ὑγιεῖς χωρὶς νὰ γίνουν ἀντιληπτοί, μέχρις ὅτου διὰ τῆς μιᾶς ἢ τῆς ἄλλης πράξεώς των προδίδονται.

Ἡ φρενοβλάβεια δύναται καὶ αὕτη ὅπως καὶ αἱ λοιπαὶ παθήσεις νὰ προσλάβῃ ὀξεῖαν ἢ χρονίαν μορφήν.

Ὅταν ἡ φρενοβλάβεια ἔχει ἤδη ἐκδηλωθῇ, βεβαίως τότε ἡ ἀναγνώρισις δὲν εἶναι δύσκολος. Ἔχει δὲ μεγάλην σημασίαν ἡ ἔγκαιρος ἀναγνώρισις πάσης φρενοβλαβείας, διότι ὅσον ἐγκαιρότερον ληφθῇ μέριμνα καὶ τεθῇ ὑπὸ θεραπείαν ὁ πάσχων, τόσον περισσότεραι ἐλπίδες ἰάσεως ὑπάρχουν. Ἂν καὶ ἡ περίθαλψις τῶν φρενοβλαβῶν ἀνήκει εἰς ἰδιαίτερα θεραπευτήρια ἢ φρενοκομεῖα, ἐν τούτοις ἐνίοτε ἥσυχοι φρενοβλαβεῖς δυνατὸν νὰ θεραπεύονται ἐν τῇ κατοικίᾳ των. Βεβαίως ἡ περίθαλψις αὐτῶν εἶναι δύσκολος, διότι διὰ νὰ εἶναι ἐπιτυχὴς πρέπει ὁ περιθάλπων νὰ ἔχῃ κάποιαν πεῖραν, πρὸ πάντων ὅμως πρέπει νὰ ἠξεύρῃ ὅτι ὁ φρενοβλαβὴς πρέπει νὰ θεωρῆται ὡς ἀσθενὴς καὶ ὄχι τὸ ὅ,τι λέγει καὶ τὸ ὅ,τι πράττει, τὸ κάμνει ἀπὸ κακὴν θέλησιν. Ὁ νοσηλεύων φρενοβλαβεῖς πρέπει νὰ ἔχῃ μεγάλην ὑπομονὴν καὶ νὰ σιωπᾷ, νὰ φροντίζῃ ὥστε ὁ ἀσθενὴς νὰ εὑρίσκῃ τὴν ἡσυχίαν του, οὐδέποτε νὰ τὸν ἐρεθίζῃ, νὰ τὸν περιγελᾷ, νὰ τὸν ἐπιπλήττει, ἀλλὰ νὰ φροντίζῃ πάντοτε διὰ τὴν σωματικήν του περίθαλψιν καὶ νὰ κατορθώσῃ νὰ ἐμπνεύσῃ τὴν ἐμπιστοσύνην του.

Ἡ κατάστασις τοῦ ἀσθενοῦς ἐπιβάλλει συχνάκις τὴν μεταφορὰν αὐτοῦ εἰς ἰδιαίτερον θεραπευτήριον λ. χ. ὅταν ὁ ἀσθενὴς εἶναι ἐπικίνδυνος διὰ τὸ περιβάλλον του, ἢ διὰ τὸν ἑαυτόν του.

Ὁ φόβος τῶν Φρενοκομείων εἶναι τὴν σήμερον ἀδικαιολόγητος, διότι εὐτυχῶς ἡ ἐποχὴ τῶν κλειστῶν δωματίων, τῶν ὑψηλῶν τοίχων, τῶν ζουρλομανδύων, τῶν μαστίγων, τῶν ἁλυσσίδων, παρῆλθεν. Ἡ νεωτέρα ψυχιατρικὴ θεραπεύει ὡς καὶ ἡ λοιπὴ ἰατρικὴ ἀνθρωπιστικῶς. Τὸ σύγχρονον φρενοκομεῖον κατ' οὐδὲν σχεδὸν διαφέρει τοῦ ἄλλου νοσοκομείου. Οἱ ἀσθενεῖς ἔχουν τοὺς κοιτῶνάς των, τὴν ἐλευθερίαν των, τὴν τακτικήν των ἐνασχόλησιν, τὰ λουτρά των κλπ. Βεβαίως οἱ ἐπικίνδυνοι πρέπει νὰ μένουν περιωρισμένοι.

Διὰ τῆς ἀνθρωπιστικῆς νεωτέρας θεραπείας, οὐχὶ ὀλίγοι τῶν φρενοβλαβῶν ἰῶνται ἢ τοὐλάχιστον φέρονται εἰς ὑποφερτὴν κατάστασιν τόσον διὰ τὸν ἀσθενῆ ὅσον καὶ διὰ τὸ περιβάλλον του.

ΦΡΕΝΟΚΟΜΕΙΟΝ (*βλ. Φρενοβλάβεια*)

ΦΡΕΝΟΠΑΘΕΙΑ (*βλ. Φρενοβλάβεια*).

ΦΡΙΚΙΑΣΙΣ

Κατάστασις τοῦ δέρματος καθ' ἣν τοῦτο λαμβάνει ὄψιν δέρματος ὄρνιθος, προκαλουμένην ἢ ὑπὸ ψύχους, ἢ ρίγους, ἢ ἠλεκτρικοῦ ρεύματος, ἢ τρόμου καὶ φόβου. Γίνεται δὲ αὕτη διὰ συστολῆς τῶν εἰς τὸν βυθὸν τῶν βολβῶν τῶν τριχῶν* εὑρισκομένων μυϊκῶν ἰνῶν, αἵτινες συστελλόμεναι ἐγείρουν τοὺς βολβοὺς εἰς τὸ ὕψος. Οὕτω τὸ δέρμα καθίσταται αἰσθητὸν ὡς τραχὺ καὶ μὲ ἐπάρματα. Ἡ φρικίασις, παρέρχεται ὅταν παρέλθῃ καὶ ἡ σύσπασις.

SISMANOGLIO MEGARO

ΦΡΙΤΡΑΙΧ ΝΟΣΟΣ *Maladie de Friedreich*).

Κληρονομική πάθησις τοῦ Νωτιαίου μυελοῦ προσβάλλουσα ἰδίως τὴν παιδικὴν ἡλικίαν, καὶ χαρακτηριζομένη διὰ βαδίσεως μὲ ἀνοικτὰ τὰ σκέλη (διὰ νὰ τηρηθῇ ἡ ἰσορροπία) τρόμου καὶ κινήσεων ὡς κατὰ τὴν χορείαν, νυσταγμοῦ, ὁμιλίας βραδείας. Ἡ πάθησις ἂν καὶ ἀνίατος, δύναται διὰ φυσικοθεραπευτικῶν μέσων νὰ βελτιωθῇ. Διαρκεῖ δὲ ἐπὶ πολλὰ ἔτη.

ΦΡΙΤΡΙΧΡΟΔΑ (*Friedrichroda*).

Κλιματικὸς σταθμὸς ἐν Θυριγγίᾳ, ***κατάλληλος*** διὰ τοὺς πάσχοντας ἀπὸ νευρικὰ καὶ χλωρώσεις, ὕψος 450 μ.

Ἐποχή : 1 Μαΐου—Σεπτεμβρίου.

ΦΡΙΤΡΙΧΣΧΑΛ (*Friedrichshal*).

Πικροπηγὴ εἰς Σάξεν Μαϊνιγγεν, περιέχουσα θειϊκὴν Μαγνησίων (5,9‰), θειϊκὸν νάτριον (5,9), χλωριοῦχον νάτριον (7,3) καὶ χλωριοῦχον μαγνησίαν (4,7).

Εἶναι ἄρα ἐλαφρῶς καθαρτική.

ΦΡΟΪΤΕΝΣΤΑΤ (*Freudenstadt*).

Κλιματικὸς σταθμὸς ἐν Βυρτεμβέργῃ εἰς ὕψος 740 μ. μὲ ὡραίαν θέαν.

Κατάλληλος διὰ τοὺς πάσχοντας ἀπὸ ἐξάντλησιν, χλώρωσιν, νευρασθένειαν.

Ἐποχή: 1 Μαΐου—1ης Ὀκτωβρίου.

ΦΥΚΗ (*Ἄλγαι*).

Κατώτερα φυτικὰ ὄντα τόσον τῶν γλυκέων ὑδάτων, ὅσον καὶ τῆς θαλάσσης. Ὑπάρχουν διάφορα εἴδη φυκῶν καὶ χρησιμοποιοῦνται τινὰ μὲν διὰ φαρμακευτικοὺς σκοπούς, ἄλλα ὡς τροφή, ἄλλα δὲ εἰς διαφόρους χρήσεις (στρώματα μὲ φύκη).

Εἰς τὴν οἰκογένειαν τῶν φυκῶν ὑπάγονται τὸ ἀγὰρ-ἀγάρ*, τὸ Κορσικὸν Βρῦον*, ἡ Λαμινάρια* καὶ οἱ διάφοροι λειχῆνες (καραγηνός*, ἰσλανδικός*, ἰρλανδικὸς* κλπ.

ΦΥΜΑ (*Loupe*).

Μικρὰ στρογγυλὰ ἢ καὶ πλατέα περιορισμένα ἐξογκώματα, ἐπερχόμενα συνήθως εἰς τὸ μέτωπον καὶ τὴν κεφαλήν, ὀφειλόμενα δὲ εἰς ἀπόφραξιν τοῦ πόρου σμηγματογόνου*ἀδένος. Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἶναι μαλακά, σπανίως σκληρύνονται. Ἡ θεραπεία των συνίσταται εἰς ἔγκαιρον ἀφαίρεσιν.

ΦΥΜΑ ΑΝΑΤΟΛΗΣ (*Bouton d'Orient*

Παρουσιάζεται ἐν Ἀλγερίῳ, Αἰγύπτῳ, Συρίᾳ, Μεσοποταμίᾳ, Περσίᾳ, Ἰνδίαις, Βραζιλίᾳ, Γουϊνέᾳ καὶ ***προέρχεται*** ἀπὸ παράσιτα, τὰ ὁποῖα εἰσδύουν εἰς τὸ δέρμα καὶ προκαλοῦν ἕναϊ καὶ περισσότερα μικρὰ σπυράκια εἰς ἀκάλυπτα μέρη τοῦ δέρματος, ὡς ὅταν κεντηθῇ τις ἀπὸ κώνωπας. Τὰ σπυράκια μεγαλώνουν, σκληρύνονται καὶ διαπυῶνται. Τὸ συχνώτερον παρουσιάζονται εἰς τὸ πρόσωπον.

Τὸ ἕλκος καλύπτεται μὲ βρωμερὸν πῦον, μὲ χονδρὰς ἐφελκίδας (κροῦστες) καὶ διαρκεῖ ἐνίοτε μέχρις ἔτους.

Προφυλακτικῶς ἀπαιτεῖται μεγίστη καθαριότης, ποτὲ δὲν πρέπει νὰ ἐγγίζωμεν τοὺς μὲ ἕλκη ἰθαγενεῖς. Ἐν περιπτώσει προσβολῆς ὀφείλομεν εἰς κάθε μέρος φλογισμένον νὰ θέτωμεν Ἰώδιον καὶ νὰ καλοῦμεν τὸν ἰατρόν.

ΦΥΜΑΤΙΝΗ (*Tuberculine*).

Τὸ προϊὸν καλλιεργειῶν τοῦ μικροβίου τῆς φυματιώσεως, περιέχον τὰς τοξίνας αὐτοῦ. Χρησιμοποιεῖται ἰδίως εἰς μικροτάτας δόσεις καὶ ὑπὸ μορφὴν ὑποδορείων ἐνέσεων, διά τε τὴν διάγνωσιν καὶ θεραπείαν τῆς φυματιώσεως. Διὰ τὴν διάγνωσιν ἐκτὸς τῆς ὑποδορείου ἐνέσεως χρησιμοποιοῦνται καὶ ἄλλοι τρόποι, ὡς ἐνσταλλάξεις εἰς τὸν ὀφθαλμόν, ἁπλῆ ἐφαρμογὴ ἐπὶ τοῦ δέρματος, ἐμβολιασμὸς κατὰ τὸν αὐτὸν ὡς καὶ διὰ τὴν εὐλογίαν τρόπον, ἐνέσεις ἐντὸς τοῦ δέρματος κλπ.

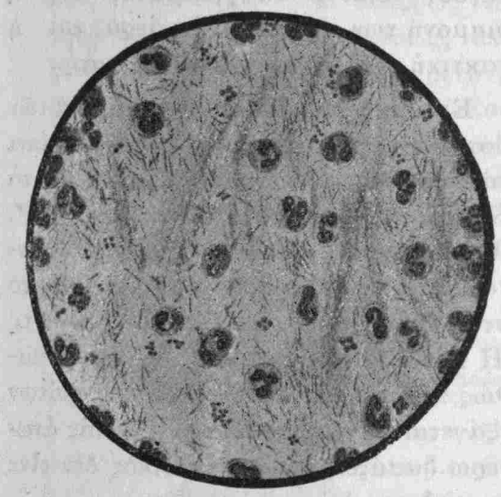
ΦΥΜΑΤΙΟΝ (*βλ. Φυματίωσις*).

ΦΥΜΑΤΙΩΣΙΣ

Λίαν διαδεδομένη νόσος, χαρακτηριζομένη ὑπὸ σχηματισμοῦ ***φυματίων***, τουτέστιν μικρῶν κοκκίων μεγέθους

κέγχρου ἢ πίσσου ἢ καὶ μεγαλειτέρου, μεμονωμένων ἢ κατὰ σωρούς, ἀναπτυσσομένων εἰς ὅλα τὰ ὄργανα, ἰδιαιτέρως εἰς τοὺς πνεύμονας, τὸν λάρυγγα, τὰ ἔντερα, τὸ περιτόναιον, τὰς μήνιγγας καὶ τὸν ὑπεζωκότα καὶ ὀφειλομένων, κατὰ τὴν γνώμην τῶν πλείστων, εἰς παρουσίαν εἰδικοῦ βακίλλου.

Ὁ ***βάκιλλος τῆς φυματιώσεως***, ἀνα-

Εἰκ. 741

Βάκιλλοι φυματιώσεως

καλυφθεὶς τῷ 1882 ὑπὸ τῶν Koch καὶ Baumgarten, ἔχει σχῆμα λεπτοῦ ραβδίου, μήκους 4 χιλιοστῶν τοῦ χλμ. καὶ εὑρίσκεται εἰς τὰ πτύελα, αἷμα, οὖρον, πῦον καθὼς καὶ εἰς τὸ γάλα καὶ τὸ κρέας ἀσθενῶν ζῴων. Ὁ βάκιλλος καταστρέφεται ἐντὸς μικροῦ χρονικοῦ διαστήματος ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ ἡλίου, τοῦ φωτός, καὶ τῆς ὑγρᾶς θερμότητος, ἐνῶ ἐν ξηρᾷ τοιαύτῃ 100ο καθὼς καὶ εἰς πάγον ἐξακολουθῇ νὰ ζῇ. Ὁ βάκιλλος εἰσέρχεται εἰς τὸν ὀργανισμὸν διὰ τριῶν ὁδῶν: τῆς ἀναπνευστικῆς, τῆς καὶ συχνωτέρας, τῆς πεπτικῆς, καὶ τῆς δερματικῆς.

Ἡ φυματίωσις εἶνε ***ἐξαιρετικὴ*** κατὰ τοὺς τρεῖς πρώτους μῆνας τῆς ζωῆς, ***σπανία*** τὸ πρῶτον ἔτος, γίνεται ***συχνὴ*** κατὰ τὴν παιδικὴν ἡλικίαν, ὅτε προσβάλλει ἰδίως τὰς μήνιγγας, τὸ περιτόναιον, τὰ ὀστᾶ, τὰς ἀρθρώσεις, τὰ γάγγλια. Ἀργότερον προσβάλλει ὅλας τὰς ἡλικίας μέχρι καὶ αὐτοῦ τοῦ γήρατος, συχνωτέρα ὅμως μεταξὺ τοῦ 20 καὶ 40 ἔτους, καὶ ἐντοπίζεται περισσότερον εἰς τοὺς πνεύμονας, τὰ ἔντερα καὶ τὸν λάρυγγα.

Ἡ φυματίωσις εἶνε νόσος συχνὴ καὶ εἰς τὰ ***κατοικίδια ζῷα*** (σκύλοι, γάτες, πίθηκοι, βόες ἀγελάδες, χοίροι, ἵπποι, πρόβατα, αἶγες, πτηνά), ὁπότε δύναται καὶ νὰ μεταδοθῇ εἰς τὸν ἄνθρωπον εἴτε ἀπ' εὐθείας, εἴτε διὰ τῆς χρήσεως κρέατος ἢ γάλακτος ἀπὸ τὰ ζῷα ταῦτα.

Ἡ ***μόλυνσις*** γίνεται ὡς ἑξῆς:

Πᾶς φθισικὸς πτύων κατὰ γῆς ἀποβάλλει μὲ τὰ πτύελά του βακίλλους, οἱ ὁποῖοι μὲ τὸν κονιορτὸν τῶν δωματίων ἢ τῶν δρόμων, εἰσπνέονται ἢ καὶ καταπίνωνται ἀπὸ τοὺς ὑγιεῖς, ἰδίως ἀπὸ τὰ κατὰ γῆς παίζοντα παιδία. Ἐπίσης διὰ τοῦ βηχός, τοῦ πταρνίσματος, τῆς ὁμιλίας, δύνανται οἱ βάκιλλοι νὰ ἐκσφενδονισθῶσι μέχρις ἀποστάσεως 1 μέτρου. Ἐὰν λοιπὸν οἱ εἰς τὸν ὀργανισμὸν εἰσδύσαντες βάκιλλοι εὕρουν αὐτὸν ἐξησθενημένον, καὶ ἀπαντήσουν κατάλληλον ἔδαφος ἀναπτύξεως, ὁ μέχρι τοῦδε τυχὸν ὑπάρχων κατάρρους γίνεται φυματικός, καὶ ἡ φυματίωσις ἀναπτύσσεται.

Βλέπομεν λοιπὸν ὅτι διὰ νὰ ἐπέλθῃ φυματίωσις δὲν ἀρκεῖ ἡ εἰς τὸ σῶμα εἴσοδος τοῦ βακίλλου. Διάφοροι ἄλλοι ὅροι πρέπει νὰ συνυπάρχουν. Εἰς τελείως ὑγιᾶ ὀργανισμὸν μὲ κατάλληλον ἀντίστασιν, οἱ βάκιλλοι ἢ ἀπομακρύνονται πάλιν, χωρὶς νὰ ἐπιφέρουν βλάβην τινὰ ἢ ἐμφωλεύουν κάπου ἀναμένοντες εὐκαιρίαν διὰ νὰ δράσουν. Ἀπὸ ἡμᾶς δὲ ἐξαρτᾶται, ὡς θὰ εἴδωμεν, νὰ δώσωμεν τὴν εὐκαιρίαν ταύτην.

Ἡ φυματίωσις δὲν εἶναι ***κληρονομική***. Τὰ παιδία φυματικῶν γονέων δὲν γεννῶνται φυματικά. Γενῶνται μόνον μὲ κάποιαν ***προδιάθεσιν*** διὰ τὴν φυματίωσιν. Μὲ τοιαύτην δὲ προδιάθεσιν γεννῶνται καὶ τὰ παιδία ἀλκοολικῶν, ἐκ χρονίων νοσημάτων πασχόντων, καὶ ἐν γένει καχεκτικῶν καὶ ἀδυνάτων γονέων. Χωρὶς νὰ εἶναι ἀκόμη τελείως γνωστὸν

SISMANOGLIO MEGARO

τὸ ποῦ βασίζεται ἰδίως ἡ κληρονομικότης τῆς προδιαθέσεως, γνωρίζομεν ὅτι αὕτη χαρακτηρίζεται δι' ὡρισμένων ἰδιοτήτων τοῦ σώματος.

Τὸ *σῶμα* τῶν διὰ τὴν φυματίωσιν προδιατεθειμένων ἀτόμων εἶναι λεπτόν, ἀδύνατον, ἔχει μακρὸν λεπτὸν λαιμόν, στῆθος στενόν, μακρόν, μικρὰν χωρητικότητα τῶν πνευμόνων, ὠμοπλάτας ἀπεχούσας ἀλλήλων καὶ τοῦ κορμοῦ, δέρμα καὶ βλεννογόνους χλωμά, τάσιν πρὸς κατάρρους. Τὰ λεμφατικὰ γάγγλια εἶναι ἀνεπαρκῆ καὶ ὄχι ἱκανὰ νὰ προκαλέσουν προφυλακτικὰ μέτρα ἐναντίον εἰσελθόντων μολυσμάτων. Ἡ προδιάθεσις αὕτη δύναται καὶ νὰ ἀποκτηθῇ, καὶ τοῦτο γενικῶς διὰ τῆς μὴ τηρήσεως ὡρισμένων κανόνων ὑγιεινῆς.

Οὕτω *προδιαθέτουν* διὰ φυματίωσιν: Γάμοι πρόωροι ἀδυνάτων καὶ χλωρωτικῶν γυναικῶν, συχναὶ ἐγκυμοσύναι, ἐπαγγέλματα συνεπιφέροντα εἰσπνοὴν κονιορτοῦ (ἀρτοποιοί, ἀνθρακεῖς, μαρμαρογλύπται, λιθοξόοι, τυπογράφοι, σιδηροποιοί),ἀνθυγιεινὰ σχολεῖα διαμονὴ εἰς κλειστά,σκοτεινά,μὴ καλῶς ἀεριζόμενα μέρη (γραφεῖα καταστήματα)κατοικίαι ὑγραί, σκοτειναί, μὴ ἐπαρκῶς ἀεριζόμεναι, ἀνεπαρκὴς θρέψις, ἀναπνοὴ (ἀνωμαλίαι ρινός), καὶ κίνησις, ἐξάντλησις ἐκ μολυσματικῶν ἢ γενικῶν παθήσεων (γρίππη, ἱλαρά, τυφοειδής, διαβήτης κλπ.) ἀλκοολισμός, ἠθικαὶ καταπτώσεις (λύπη, στενοχωρία) ἄτακτος ζωή, συχνὰ κρυολογήματα κλπ.

Ἀντιθέτως πρὸς τὰς προδιαθέσεις ταύτας, φαίνεται κατὰ τὸν Robin ὅτι οἱ ἀρθριτικοί, κατὰ τὸν Renon οἱ ἀσβέστιον εἰσπνέοντες ἐργάται, κατ' ἄλλους δὲ οἱ εἰς κόνιν ὀξεικοῦ χαλκοῦ ἐκτεθειμένοι καὶ οἱ τὰ δέρματα κατεργαζόμενοι, δυσκόλως προσβάλλονται ἀπὸ φυματίωσιν.

Ἡ *προφύλαξις* λοιπὸν τῆς νόσου, ἀρχίζει ἀπὸ τοῦ νὰ ἐμποδίζῃ τὸ νεογέννητον παιδίον, τὸ ὁποῖον, ὡς εἴδομεν, δὲν γεννᾶται φυματικόν, νὰ γίνῃ τοιοῦτον. Καὶ ἐν πρώτοις, ἡ ἐκ γενετῆς προδιάθεσις πρέπει νὰ καταπολεμηθῇ. Παιδία φυματικῶν γονέων πρέπει τὸ ἐνωρίτερον νὰ ἀπομακρυνθοῦν διὰ νὰ ἀποφύγουν τὴν μόλυνσιν, νὰ εὑρεθοῦν ὑπὸ καλλιτέρους ὅρους ζωῆς, νὰ σκληραγωγηθοῦν, καὶ νὰ ἀποκτήσουν δι' ὑγιεινῆς ἀγωγῆς αὔξησιν τῆς ἀντιστάσεως τοῦ ὀργανισμοῦ των.

Ἐπίσης ἀργότερον ἄτομα μὲ προδιάθεσιν διὰ φυματίωσιν πρέπει νὰ ἐκλέγουν τοιαῦτα ἐπαγγέλματα, ὥστε ἡ διαμονή των εἰς καθαρὸν ἀέρα καὶ ἡ τακτική των ζωή, νὰ εἶναι δυνατή.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ μόλυνσις γίνεται διὰ τῶν βακίλλων, τὰ πτύελα ποτὲ δὲν πρέπει νὰ πτύωνται εἰς τὸ μανδήλιον ἢ εἰς τὸ ἔδαφος, παρὰ πάντοτε εἰς πτυελίστραν*. Ὅσοι βήχουν πρέπει νὰ κρατοῦν πάντοτε τὸ μανδήλι των ἐμπρὸς εἰς τὸ στόμα, διὰ νὰ μὴ ραντίζεται ὁ ἀπέναντι. Ἡ καθαριότης μύστακος, γενείου, καθὼς καὶ τὸ ἐπικίνδυνον τῶν φιλημάτων ἐξάγεται ἐκ τῶν λεχθέντων. Ὁ τὰς ἀνωτέρω διατάξεις τηρῶν φθισικὸς δὲν εἶνε ἐπικίνδυνος διὰ τοὺς πέριξ του.

Ἡ ἐν γένει *διάγνωσις* τῆς φυματιώσεως, ἰδίως ἐν τῇ ἀρχῇ, διευκολύνεται διὰ διαφόρων ἀντιδράσεων φυματίνης, διὰ τῆς ἀκτινοσκοπίας καὶ διὰ τῆς ἀναζητήσεως τῶν βακίλλων. Ἡ εὕρεσις τῶν τελευταίων τούτων ἐπιβεβαιοῖ τὴν διάγνωσιν, ἐνῶ ἡ μὴ εὕρεσις δὲν ἀποκλείει πάντοτε τὴν ὕπαρξιν τῆς νόσου.

Ἡ ἐν γένει *θεραπεία* τῆς φυματιώσεως σύγκειται κυρίως εἰς τὴν διὰ διαφόρων ὑγιεινοθεραπευτικῶν μέσων ἐνίσχυσιν τοῦ ὀργανισμοῦ εἰς τὸν κατὰ τῆς νόσου πόλεμον, κατὰ δεύτερον δὲ λόγον εἰς τὴν καταπολέμησιν τῶν ἑκάστοτε τοπικῶν φαινομένων καὶ τῶν συμπτωμάτων.

Ἡ *θνησιμότης* τῆς φυματιώσεως εἶνε ἐν γένει μεγαλειτέρα εἰς τὰς πόλεις, καὶ ἰδίως τὰς μεγαλουπόλεις, καὶ ἀπ' αὐτὰς εἰς τὰς μὲ ἀτελῆ ἐφαρμογὴν τῶν κανόνων τῆς δημοσίας ὑγιεινῆς.

Ἡ φυματίωσις δύναται νὰ εἶναι *ὀξεῖα* ἢ *χρονία*, *τοπικὴ* (περιωρισμένη εἰς ἕν μέρος) ἢ *γενικευμένη* δηλ. νὰ

ἔχουν προσβληθῇ πολλὰ ὄργανα, ὅπερ συνήθως συμβαίνει ὅταν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς δὲν δίδεται ἡ δέουσα προσοχή.

Αἱ ἐκδηλώσεις τῆς νόσου εἶναι διάφοροι ἀναλόγως τοῦ προσβληθέντος ὀργάνου.

Ἡ ὀξεῖα φυματίωσις τῶν πνευμόνων ἀρχίζει μὲ γενικὴν ἀδιαθεσίαν, ῥῖγος, πόνον εἰς τὸ πλευρόν, βῆχα ξηρὸν ἢ μὲ ἐλαφρῶς αἱματηρὰ πτύελα ἢ καὶ αἱμοπτύσεις, ἀνορεξίαν,ἀπίσχνανσιν, ἄτακτον πυρετόν, ταχυσφυγμίαν. Βαθμηδὸν τὰ πτύελα γίνονται ἀφθονώτερα, αἱ αἱμοπτυσίαι ἐπαναλαμβάνονται, ἐπέρχεται δύσπνοια, διάρροια καὶ ἐντὸς 1—2 μηνῶν ἢ γίνεται χρονία ἢ ἐπιφέρει τὸν θάνατον.

Ἡ *καλπάζουσα* λεγομένη φθίσις, ἥτις ἐπέρχεται τόσον εἰς φαινομενικῶς ὑγιᾶ μέχρι τοῦδε ἄτομα, ὅσον καὶ

Εἰκ. 742

Φυματικός

εἰς τοιαῦτα μὲ χρονίαν φυματίωσιν, παρουσιάζεται μὲ ἐντονώτερα συμπτώματα δύναται οὐχ' ἧττον καὶ αὕτη νὰ λάβῃ ἐνίοτε χρονίαν μορφήν. Ἄλλη μορφὴ ὀξείας φυματιώσεως εἶνε ἡ *κεγχροειδὴς* ὀφειλομένη εἰς κινητοποίησιν καὶ εἴσοδον εἰς τὴν κυκλοφορίαν τοῦ αἵματος ἀβλαβῶν μέχρι τοῦδε ἐντὸς τῶν λεμφατικῶν γαγγλίων εὑρισκομένων βακίλλων. Ἐκ τῆς γενικεύσεως τῆς μολύνσεως ἐπέρχονται φαινόμενα ἐκ διαφόρων χωρῶν, ὡς μηνιγγίτιδες, πλευρίτιδες κλπ. Τοιαῦται μορφαὶ τὸ συνηθέστερον ἐντὸς μικροῦ χρονικοῦ διαστήματος κιταλήγουν εἰς θάνατον.

Ἐν γένει ἡ φυματίωσις τῶν πνευμόνων εἶναι *ἀνοικτὴ* ὅταν ὁ ἐν τῷ πνεύμονι ἐντοπισμὸς συγκοινωνεῖ μέ ἔξω καὶ τὰ πτύελα ἐξέρχονται, *κλειστὴ* δὲ ἐνόσῳ δὲν ὑπάρχει συγκοινωνία τοῦ ἐντοπιομοῦ μὲ ἔξω, καὶ κατὰ συνέπειαν οὔτε πτύελα ὑπάρχουν ἀλλ' οὔτε καὶ κίνδυνος μολύνσεως.

Ἡ χρονία φυματίωσις τῶν πνευμόνων εἶναι συχνωτέρα ἀλλὰ καὶ σπουδαιοτέρα, διότι θεραπεύεται εὐκολώτερον ἢ ἡ ὀξεῖα. Εἰς ταύτην, ἐκτὸς τῶν γενικῶν συμπτωμάτων (χλωμότης, ἀπίσχνανσις, ἀνορεξία, κούρασις κλπ). τὰ εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς παρουσιαζόμενα συμπτώματα εἶναι ἄτακτος, συνήθως μετὰ κούρασιν ἢ περὶ τὸ ἑσπέρας ἐπερχόμενος πυρετός, βήξ ξηρός, ἰδίως τὴν νύκτα ἐπερχόμενος καὶ προκαλῶν ἔμετον, πόνοι εἰς τὸ στῆθος, δύσπνοια, ταχυκαρδία, καὶ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ἄφθονοι αἱμοπτυσίαι.

Βαθμηδὸν ὁ βὴξ χειροτερεύει, τὰ φλέγματα γίνονται ἀφθονώτερα, πηκτώτερα καὶ πυώδη. Ἡ γενικὴ κατάστασις ἐπιδεινοῦται,ὁ πυρετός καὶ ἡ δύσπνοια αὐξάνουν, οἱ σφυγμοὶ ἐπιταχύνονται, οἱ ἱδρῶτες τῆς νυκτὸς γίνονται ἀφθονώτεροι. Ἀργότερον μετὰ παρέλευσιν ὀλίγων ἢ καὶ περισσοτέρων μηνῶν ἐπέρχεται ἡ περίοδος τῶν σπηλαίων, ὁ βὴξ γίνεται ἰσχυρώτερος, τὰ φλέγματα ρευστότερα, πρασινωπὰ καὶ κάκοσμα, αἱ αἱμοπτυσίαι καὶ οἱ ἱδρῶτες ἀφθονώτεροι. ὁ πυρετὸς πάντοτε ἄτακτος καὶ ἰσχυρώτερος, τὸ σῶμα λυώνει, φθίνει

SISMANOGLIO MEGARO

δυναμίας τῆς καρδίας ἢ ἐπιπλοκῆς τινὸς ἐπέρχεται ὁ θάνατος.

Ἐκ τῆς περιγραφείσης κλινικῆς εἰκόνος τῆς φυματιώσεως τῶν πνευμόνων βλέπομεν ὅτι τὰ ἀρχικὰ συμπτώματα, (ἀπίσχνασις, πόνοι, βήξ, ἐλαφρὸς πυρετός) ἂν καὶ εἰς ἄλλας νόσους παρουσιάζονται, εὐκόλως ὅμως δύνανται νὰ δώσουν ὑπονοίας περὶ τῆς νόσου.

Οἱ ὑποψίαν τινὰ ἔχοντες πρέπει τὸ ***ταχύτερον*** νὰὑποβάλλωνται εἰς ἰατρικὴν ἐξέτασιν, πρὸς ἐξακρίβωσιν ἢ μὴ τῆς νόσου των. Τὸ τοιοῦτον καὶ εἰς τὰς δύο περιπτώσεις θὰ τοῖς εἶνε ὠφέλιμον, διότι, ἐὰν μὲν δὲν ἔχουν τίποτε τοὐθόπερ τὴν σήμερον διὰ τῶν διαφόρων μέσων τὰ ὁποῖα διαθέτει ἡ ἐπιστήμη μετὰ πλήρους βεβαιότητος γίνεται, θὰ ἡσυχάσωσιν ἠθικῶς καὶ θὰ ἀπαλλαγῶσιν ἀπὸ τὸν κατέχοντα αὐτοὺς φόβον, ὅστις εἶνε ἱκανὸς νὰ ἐξαντλήσῃ εἰς τοιοῦτον βαθμὸν τὸ σῶμα, ὥστε νὰ τὸ προδιαθέσῃ εἰς τὴν νόσον. Ἐὰν δὲ ἤθελεν ὑπάρχῃ τι τὸ ἀσθενὲς, τότε ἂς εἶνε βέβαιοι ὅτι διὰ καταλλήλων μέσων ἀσφαλῶς θὰ προληφθῇ ἡ ἐπέκτασις τῆς νόσου, καὶ τοῦτο διότι ἡ φθῖσις ***ἰᾶται*** Πρὸς τοῦτο ὅμως πρέπει ἐγκαίρως νὰ ἀρχίσῃ ἡ ***θεραπεία***.

Δυστυχῶς οἱ περισσότεροι τῶν ἀσθενῶν δὲν δίδουν σημασίαν εἰς τὰ ὀλίγα σχετικῶς ἀρχικὰ συμπτώματα, καὶ μόνον ὅταν βαθμηδὸν ἐξαντλοῦνται, λιγνεύουν, ἔχουν πυρετόν, ἱδρῶτας, ὅταν ὁ βῆχας δὲν τοὺς ἀφίνει νὰ κοιμηθοῦν ὅταν εἰς τὴν παραμικρὰν κίνησιν ἔχουν δύσπνοιαν τότε μόνον ζητοῦν τὴν βοήθειαν τοῦ ἰατροῦ, καὶ ἀφίνουν οὕτω νὰ χαθῇ ἡ κατάλληλος εὐκαιρία δράσεως. Μόνον ἕν σύμπτωμα τρομάζει ἀμέσως τὸν ἀσθενῆ καὶ τὸν ὠθεῖ εἰς τὸν ἰατρόν, καὶ τοῦτο εἶνε ἡ αἱμοπτυσία.

Ἡ ***ἴασις*** τῆς πνευμονικῆς φυματιώσεως δὲν πρέπει νὰ ἐννοεῖται μὲ τὴν ἔννοιαν τῆς ἀνασυστάσεως τοῦ καταστραφέντος πνευμονικοῦ ἱστοῦ. Ὁ συχνώτερος τρόπος ἰάσεως γίνεται διὰ σχηματισμοῦ οὐλῆς ἐπὶ τοῦ ἀσθενοῦς σκει τὶς σήμεια ἰασεως ἢ μὴ ἰαθείσης φυματιώσεως, τὸ ὁποῖον ἀποδεικνύει τόσον τὴν τρομερὰν διάδοσιτ τῆς νόσου, ὅσον καὶ τὸ δυνατὸν τῆς ἰάσεως, καθότι οἱ παθόντες ἀπέθανον ἀπό ἄλλην νόσον.

Ἄλλος τρόπος ἰάσεως εἶνε ἡ διὰ βρόγχου βαθμιαία διὰ τοῦ βηχὸς ἀπομάκρυνσις τοῦ καταστραφέντος ἱστοῦ καὶ ἐπούλωσις τοῦ μέρους. Ἄλλοτε πάλιν διὰ καταθέσεως ἁλάτων ἀσβεστίου, γίνεται τελεία ἀποτιτάνωσις τοῦ ἀσθενοῦς ἱστοῦ.

Διὰ νὰ εἶναι ὅμως τὸ θεραπευτικὸν ἀποτέλεσμα τὸ ποθούμενον, πρέπει ἡ μὲν ***θεραπεία νὰ ἀρχίσῃ τὸ ἐνωρίτερον*** ὁ δὲ πάσχων νὰ ἔχῃ ἀρκετὴν ***νοημοσύνην*** διὰ νὰ ἀντιληφθῇ τὴν κατάστασιν του καὶ ἀρκετὴν ***θέλησιν*** διὰ νὰ ἀκολουθήσῃ τὴν ἀναγκαστικῶς συνεχῆ καὶ συστηματικὴν θεραπείαν. Διὰ τοῦτο εἴμεθα τῆς γνώμης ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἀποκρύπτεται ἀπὸ τὸν ἀσθενῆ ἡ κατάστασις του.

Εἰδικὸν φάρμακον κατὰ τῆς φυματιώσεως μέχρι τῆς σήμερον δὲν ὑπάρχει. Φάρμακα φονεύοντα τὸν βάκιλλον δὲν δύνανται νὰ χρησιμοποιηθῶσιν, διότι εἰς τὴν πρὸς τοῦτο ἀναγκαίαν δόσιν ἡ χορήγησις των εἶναι ἀδύνατος. Τὰ χορηγούμενα εἶναι συμπτωματικὰ καὶ δὲν δύνανται νὰ ἐπιφέρουν τὴν ἴασιν τῆς νόσου. Ἡ μόνη θεραπεία, δυνάμεθα δὲ νὰ εἴπωμεν ἡ ἀσφαλὴς θεραπεία τῆς φυματιώσεως ἐν γένει, τῶν πνευμόνων ἰδιαιτέρως, ἐπιτυγχάνεται διὰ τῆς ὀρθῆς, συνετῆς, καὶ συστηματικῆς ἐφαρμογῆς ***φυσικοθεραπευτικῶν μέσων*** (καταλλήλου διαίτης, ἀεροθεραπείας, ἡλιοθεραπείας, περιτυλίξεων, ἐπιθεμάτων, γυμναστικῆς κλπ.) διὰ τῶν ὁποίων καὶ τοπικὴ ἐπίδρασις ἐπιτυγχάνεται καὶ ἡ ἀντίστασις τοῦ ὀργανισμοῦ ἐνισχύεται εἰς τρόπον ὥστε νὰ ἀναλάβῃ οὗτος μὲ μεγάλας ἐλπίδας ἐπιτυχίας τὸν κατὰ τῆς νόσου ἀγῶνα καὶ τὴν νικήσῃ. Βεβαίως ἡ θεραπεία αὐτὴ δύναται καὶ πρέπει κατὰ τὸ δυνατὸν νὰ ὑποστηρίζεται δι' ἄλλων ἀντισηπτικῶν καὶ συμ-

τοῦ ***τεχνητοῦ πνευμοθώρακος*** δηλ. δι' εἰσαγωγῆς ἀερίου (ἀζώτου) ἐντὸς τοῦ μεταξὺ τῶν δύο φύλλων τοῦ ὑπεζωκότος χώρου, πιέσεως καὶ ἀκινητοποιήσεως τοῦ ἀσθενοῦς πνεύμονος, εἰς τρόπον ὥστε οὗτος νὰ μὴ λαμβάνῃ μέρος εἰς τὴν ἀναπνοήν, καὶ περιορισμοῦ οὕτως εἰπεῖν τῆς νόσου. Ἡ μέθοδος αὕτη ἤτις δίδει ἐνίοτε καλὰ ἀποτελέσματα, δὲν δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ παρὰ ὅταν ὁ εἷς μόνον πνεύμων εἶναι προσβεβλημένος καὶ ὅταν δὲν ἔχει προηγηθῇ πλευρῖτις.

Ἡ ***εἰδικὴ*** λεγομένη ***θεραπεία*** τῆς φυματιώσεως γίνεται διὰ τῶν διαφόρων φυματινῶν καὶ ὀρρῶν, οἵτινες περιέχουσι τὰς τοξίνας τοῦ μικροβίου ἢ μᾶλλον μερικὰς ἐξ αὐτῶν. Δι' ἐνέσεων μικροτάτων δόσεων προκαλεῖται ἐντὸς τοῦ σώματος σχηματισμὸς ἀντιτοξινῶν καὶ συνεπῶς καταπολεμοῦνται τὰ μικρόβια καὶ τὰ δηλητήρια των. Ἡ θεραπεία αὕτη εἶναι πολὺ λεπτὴ, ὄχι ἀκίνδυνος καὶ δὲν ἐφαρμόζεται εἰς κάθε περιστατικόν.

Σχετικῶς μὲ τὴν μεταφορὰν τοῦ ἀσθενοῦς εἰς κατάλληλον κλίμα παρατηροῦμεν ὅτι ἐφαρμοζομένων τῶν ρηθέντων θεραπευτικῶν μέσων, ἡ φυματίωσις εἰς κάθε κλίμα δύναται νὰ ἰαθῇ. (βλ. *Κλιματοθεραπεία*).

Ἐκτὸς τῆς διὰ τοῦ βακίλλου τῆς φυματιώσεως προξενουμένης φυματιώσεως, ὑπάρχουν καὶ νόσοι ὁμοιάζουσαι πρὸς τὴν φυματίωσιν, παρουσιάζουσαι δηλ. φυμάτια καὶ αἱ ὁποῖαι πρυκαλοῦνται ὑπὸ ἄλλων παθογόνων σπερμάτων. Εἶνε αἱ λεγόμεναι ***ψευδο-φυματιώσεις***.

Αἱ συχνώτεραι αὐτῶν εἶναι αἱ διὰ τοῦ ἀσπεργίλλου* προκαλούμεναι καὶ αἱ ἀκτινομυκώσεις*. Ἐκτὸς τούτων καὶ ἄλλοι μύκητες προκαλοῦν ψευδοφυματιώσεις. Αὗται κλινικῶς παρουσιάζουσιν τὰ αὐτὰ μὲ τὴν φθίσιν συμπτώματα, δύνανται δὲ μόνον δι' ἐπισταμένης ἐξετάσεως τῶν πτυέλων νὰ ἀναγνωρισθοῦν. Ἔχει δὲ ἡ ἔγκαιρος διάγνωσις μεγίστην σημασίαν, ὅσον ἀφορᾶ τὴν θεραπείαν, διότι διὰ καταλλήλου θεραπείας (Ἰώδιον, ἀρσενι-

Ἡ ***φυματίωσις τῶν ἄνω ἀναπνευστικῶν ὁδῶν ρινός, στόματος, φάρυγγος, λάρυγγος*** (*ΠΙΝ. 9* Εἰκ. 2 καὶ 3) (*ΠΙΝ. 1* Εἰκ. 4) ἀναπτύσσεται σχεδὸν πάντοτε μετὰ τὴν φυματίωσιν τῶν πνευμόνων, διὰ τῶν μικροβίων τὰ ὁποῖα μὲ τὰ οτύελα παρασύρονται εἰς τὰς ἄνω ἀναπνευστικὰς ὁδούς, εἰσέρχονται εἰς τὸν βλεννογόνον καὶ ἀρχίζουν τὸ καταστρεπτικὸν ἔργον των. Ἐπιφέρει ἕλκη διὰ τῶν ὁποίων ὄχι μόνον ὁ βλεννογόνος ἀλλὰ καὶ οἱ κάτωθεν ἱστοί, χόνδροι καὶ ὀστᾶ καταστρέφονται.

Εἰς τὴν ***ῥῖνα*** καταστρέφεται τόσον τὸ ἐσωτερικὸν ὅσον καὶ τὸ ἐξωτερικὸν μέρος. Τὰ πτερύγια τὸ χώρισμα εἰς τὴν μέσην, τὰ γειτονικὰ μέρη τοῦ ἄνω χείλους, δύνανται διὰ τῶν βαθμηδὸν προχωρούντων ἑλκῶν ἐν μέρει ἢ τελείως νὰ καταστραφοῦν καὶ νὰ παραμορφώσουν ὁριστικῶς τὸ πρόσωπον.

Ὅταν ἐπέλθουν ἕλκη φυματικὰ εἰς τὴν κοιλότητα τοῦ ***στόματος***, τὸν ***φάρυγγα*** τὴν ***ἐπιγλωττίδα*** παρατηροῦνται ἰσχυροὶ πόνοι κατὰ τὴν πρόσληψιν τροφῆς.

Ἡ ***φθίσις τοῦ λάρυγγος*** νόσος πολὺ συχνὴ δύναται νὰ παρουσιασθῇ τόσον ὡς πρῶτον φαινόμενον φυματιώσεως ὅσον καὶ ὡς συνοδὸς φυματιώσεως πνευμόνων. Δύναται νὰ ἀναφανῇ εἴτε ὡς φλόγωσις ἁπλῆ ἢ ἐν εἴδει ἑλκῶν.

Τὰ συμπτώματα εἶναι διάφορα ἀναλόγως τῆς ἐντοπίσεως τῆς νόσου καὶ τοῦ βαθμοῦ αὐτῆς. Σχεδὸν πάντοτε ὑπάρχει ἀλλοίωσις τῆς φωνῆς καὶ βήξ. Ἀργότερον, ἀλλὰ καὶ ὄχι πάντοτε παρουσιάζοντα πόνοι, δυσφαγία, δύσπνοια.

Ἡ ἀκριβὴς διάγνωσις γίνεται διὰ τοῦ λαρυγγοσκοπίου. Ἡ θεραπεία καὶ ἐδῶ ἔχει ὡς βάσιν τὴν γενικὴν θεραπείαν τῆς φυματιώσεως, καὶ τὴν τοπικὴν τοιαύτην δι' εἰσπνοῶν, ἐμφυσήσεων, ἐπιθήξεων, καυτηριάσεων, διαφόρων φαρμάκων, καὶ ἀποξέσεων τῶν ἑλκῶν. Τελευταίως δὲ ἔκτακτα ἀποτελέσματα ἐπετεύσθησαν διὰ τῆς ***φωτοθεραπείας*** καὶ τῆς ***ἀκτινοθεραπείας***.

'Η ***φυματίωσις τῶν ὀφθαλμῶν*** εἶναι σχετικῶς πανία. Σπανιώτατα προσβάλλονται τὰ βλέφαρα καὶ ὁ ἐπιπεφυκὸς συχνώτερα δὲ ἡ ἶρις, καὶ ὁ χοριοειδής.

Αἱ φυματικαὶ ἐκδηλώσεις ἐπὶ τοῦ ***δέρματος*** εἶναι διάφοροι:

Αἱ ἁπλούστεραι εἶναι τοπικὴ φυματίωσις ἐκδηλουμένη διὰ βλατίδων μικροτάτων, ἀτάκτων, ὀδυνηρῶν εἰς τὴν φήν, αἵτινες δυνάμεναι νὰ σχηματίσουν καὶ ἀποστήματα. Θεραπεύονται δι' ἐκτομῆς ἢ καὶ διὰ καυτηριάσεως.

Ἄλλοτε παρατηροῦνται ἐξελκώσεις, αἵτινες ἀρχίζουν ὡς μικρὰ ὀγκίδια καὶ ἐπέρχονται ἰδίως εἰς τὰ χείλη, ρῖνα καὶ τὸ ἀπευθυσμένον. Καὶ αὗται διὰ καυτηριασμοῦ ἢ ἐκτομῆς θεραπεύονται. Ἄλλη μορφὴ φυματιώσεως εἶναι τὰ φυματιώδη κομμιώματα, δυνάμενα νὰ καταλήξωσιν εἰς μεγάλα ἕλκη. (βλ. *Λῦκος*).

'Η ***φυματίωσις τῶν ὀστῶν*** δύναται νὰ παρουσιασθῇ τόσον ἐντετοπισμένη ὅσον καὶ διάχυτος μὲ πολλαπλᾶς ἐντοπίσεις. Αἱ συχνώτερον κατὰ τὴν νόσον ταύτην προσβαλλόμεναι χῶραι εἶνε αἱ ἀρθρώσεις (Βλ. *Λευκὸς ὄγκος*) οἱ σπόνδυλοι, τὸ κάτω ἄκρον τοῦ μηροῦ τὸ ἄνω τῆς περόνης τὰ ὀστᾶ τῆς χειρὸς καὶ τοῦ ποδὸς καὶ αἱ πλευραί.

Τὸ συνηθέστερον ἀρχίζουν ὑπούλως μὲ ἐντετοπισμένον πόνον εἰς τὸ βάθος ὅστις αὐξάνει κατὰ τὴν πίεσιν, βαθμηδὸν δὲ σχηματίζεται ἀπόστημα, τὸ ὁποῖον ὅμως δὲν περιορίζεται εἰς τὸ ἀρχικόν του μέρος, παρὰ ἀπομακρύνεται καὶ δύναται νὰ ἀνοίξῃ ἀλλαχοῦ.

Μετὰ τὸ ἄνοιγμα, τὸ ὑποῖον ἐπέρχεται μόνον του ἢ καὶ προκαλεῖται ὑπὸ τοῦ χειρούργου, σχηματίζονται συρίγγια, διὰ τῶν ὁποίων ἐκκενώνονται ἐπὶ μακρὸν χρόνον, πῦον καὶ ἐνίοτε ἀπολείμματα*. 'Η θεραπεία εἶναι καὶ ἐδῶ τόσον ἡ γενικὴ τῆς φυματιώσεως ὅσον καὶ τοπικῆ χειρουργική.

ΦΥΣΑΛΙΔΕΣ (κ. *φοῦσκες, Vesicules*)

Μικρὰ ἢ μεγάλα ἐπάρματα τῆς ἐπιδερμίδος, ταχέως σχηματιζόμενα συνεπείᾳ ἰσχυρῶν ἐξωτερικῶν ἐρεθισμάτων (ἔγκαυμα, ψῦχος, βυζικάντια) ἢ καὶ δερματικῶν παθήσεων. Ἐμπεριέχουν ὀρῶδες ὑγρόν.

ΦΥΣΗΤΗΡΕΣ (*βλ. Ἐμφυσήσεις*).

ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΙΑ

Ἂν καὶ πρὸ 2000 ἐτῶν ὁ Ἱπποκράτης ἐκήρυττεν ὅτι ἡ Φύσις εἶνε ἐκείνη ἥτις θεραπεύει τὰς νόσους, ἐν τούτοις μόλις κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἀνεπτύχθη ἡ φυσικοθεραπεία.

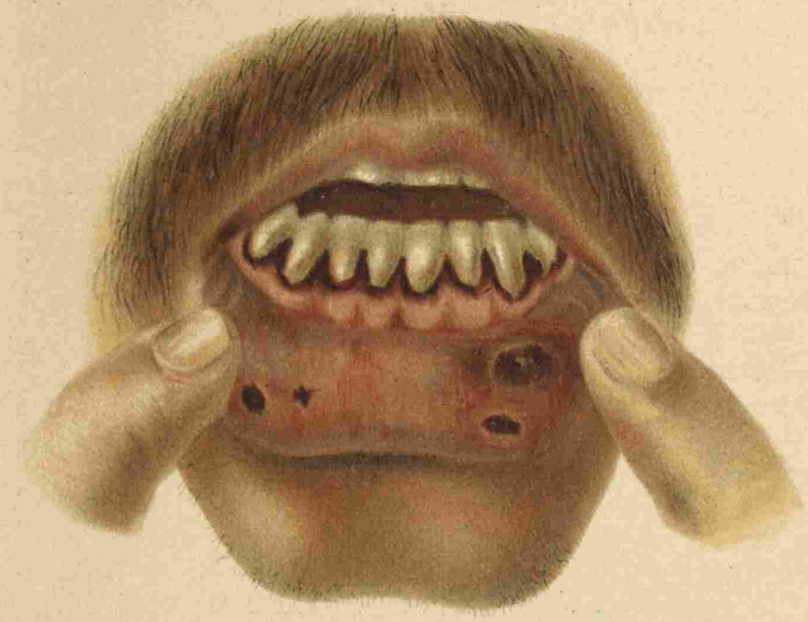
'Η φυσικοθεραπεία βασίζεται ἐπὶ τῆς ἐπιστημονικῆς χρησιμοποιήσεως καὶ ἐφαρμογῆς τῶν δυνάμεων ἐκείνων, αἵτινες καθημερινῶς ἐπιδρῶσιν ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλοιοῦσα, ἐνισχύουσα ἢ καὶ ἐλλατώνουσα αὐτὰς ἀναλόγως τῆς καταστάσεως ἑκάστου, εἰς τρόπον ὥστε νὰ ἐπιτευχθῇ ὅσον τὸ δυνατὸν τελεία λειτουργία τοῦ ὀργανισμοῦ. Ἀπὸ τῆς ἀπόψεως ταύτης ἔχει ἡ φυσικοθεραπεία σημασίαν ἀνωτέραν τῆς φαρμακευτικῆς θεραπείας ἢ καὶ τῆς χειρουργικῆς, διότι ὄχι μόνον προσδίδει εἰς τὸν ὑγιᾶ, ὅσον τὸ δυνατὸν μεγαλείτερον βαθμὸν ἀναπτύξεως, διατηρήσεως καὶ χρήσεως τῶν σωματικῶν καὶ πνευματικῶν του ἰδιοτήτων (***προφυλακτικὰ μέτρα***), ἀλλὰ καὶ χρησιμεύει ἐπίσης διὰ τὴν περίπτωσιν καθ' ἣν ἡ ὑγεία εὑρίσκεται ἐν κινδύνῳ (***θεραπευτικὰ μέτρα***).

Τὰ φυσικοθεραπευτικὰ μέσα δι' ἀσκήσεως, προφυλάξεως, ἀντισταθμίσεως ἐπαναφέρουν εἰς τὴν ὁμαλὴν κατάστασιν ἀλλοιώσεις προκληθείσας ἀπὸ αἴτια ἐσωτερικὰ (κληρονομικότης, προηγηθεῖσαι νόσοι κλπ.) ἢ ἐξωτερικὰ (ἐπάγγελμα, κλίμα κλπ.)

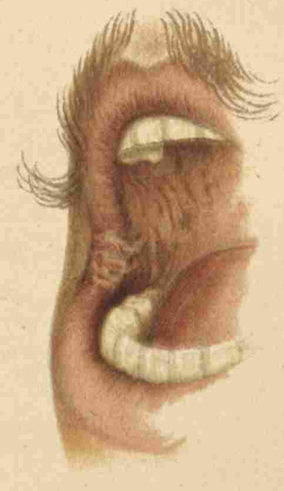
Ἐὰν ὅμως τινὰ τῶν φυσικοθεραπευτικῶν μέσων, δύνανται καὶ πρέπει νὰ ἐφαρμόζωνται καὶ εἰς ἡμέρας ὑγιείας, δὲν πρέπει νὰ νομίζομεν ὅτι ταῦτα εἶναι ὀλιγώτερον ***ἀβλαβῆ*** ἀπὸ τὰ φαρμακευτικά. Καὶ ἐδῶ ὅπως καὶ ἐκεῖ πᾶσα κατάχρησις καὶ σφαλερὰ ἐφαρμογὴ δύναται νὰ ἐπιφέρῃ σοβαρὰς συνεπείας. Καὶ ἐδῶ ἡ ἐπιστήμη πρέπει νὰ ἀποφαίνηται ἀναλόγως τῆς ἑκάστοτε καταστάσεως, τόσον

SISMANOGLIO MEGARO

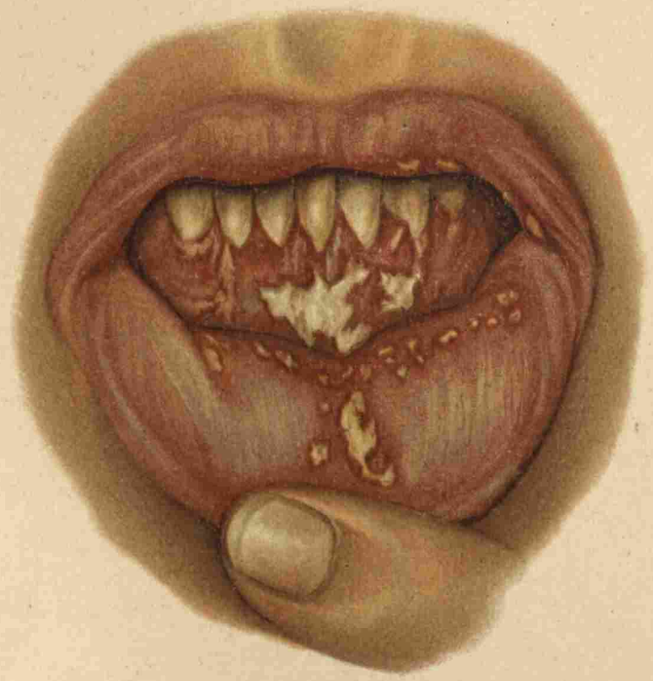
Πίναξ 9.

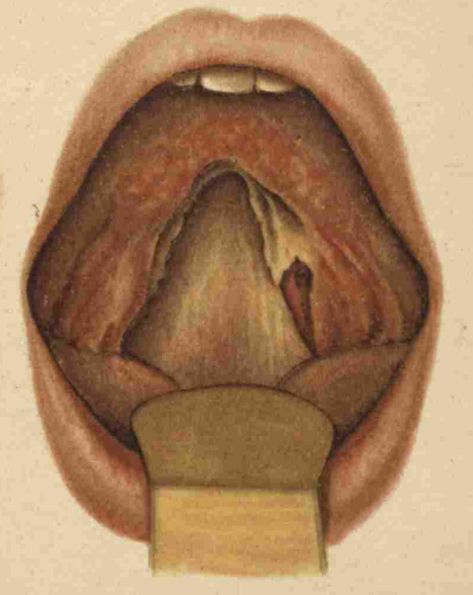
Εἰκ. 1 Σκορβοῦτον

Εἰκ. 2
Φυματίωσις τῆς γωνίας τῶν χειλέων

Εἰκ. 3
Φυματίωσις τοῦ βλεννογόνου τοῦ στόματος

Εἰκ. 4
Διάτρησις τοῦ οὐρανίσκου συνεπεία Συφιλίδος

περὶ τοῦ εἴδους ὅσον καὶ περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐφαρμογῆς.

Ἡ φυσικοθεραπεία χρησιμοποιεῖ ὡς μέσα, ἀποκλειστικῶς δυνάμεις, αἵτινες εἶνε: ***κινητικαὶ*** (γυμναστικαὶ ἀσκήσεις, ἀθλητισμός, μαλάξεις, κτνησιθεραπείακλπ), ***θερμικαὶ*** (κλιματοθεραπεία, ἀεροθεραπεία, ὑδροθεραπεία κλπ), ***ἀκτινικαὶ*** (ἡλιοθεραπεία, φωτοθεραπεία, ἀκτινοθεραπεία κλπ), ***ἠλεκτρικαὶ*** (ἠλεκτροθεραπεία) ***ψυχικαί*** (ψυχοθεραπεία, ὑπνωτισμός, ὑποβολή,) ***μαγνητικαὶ*** (μαγνητισμὸς) (βλ. *Φυσιοθεραπεία*).

ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ

Οἱ μύες τοῦ προσώπου εὑρίσκονται εἰς σχέσιν μὲ τὸν ἐγκέφαλον διὰ τῶν νεύρων. Ὅλαι δὲ αἱ αἰσθήσεις τόσον αἱ σωματικαὶ ὅσον καὶ αἱ ψυχικαὶ ἐπιδρῶσι δι' ἀντανακλάσεως ἐπὶ τῶν μυῶν τοῦ προσώπου. Εἰς πᾶσαν κάπως ἰσχυροτέραν ἐγκεφαλικὴν λειτουργίαν ἡ ἀνακλαστικὴ αὕτη κίνησις παρουσιάζεται τελείως ἀκουσίως εἰς τὸ πρόσωπον καὶ ὅταν τὸ τοιοῦτον κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον συχνὰ ἐπαναλαμβάνεται, μένει εἰς τὸ πρόσωπον ἔκφρασις ὡρισμένη ἤτις καὶ ἀποτελεῖ τὴν λεγομένην φυσιογνωμίαν.

Οὕτω κάθε ψυχικὴ διάθεσις ἔχει τὴν ἰδιαιτέραν της ἔκφρασιν εἰς τὸ πρόσωπον, δι' ὃ θεωρεῖται τοῦτο ὡς τὸ κάτοπτρον τῆς ψυχῆς. Ἐνίοτε καὶ μύες τοῦ λοιποῦ σώματος λαμβάνουν μέρος εἰς τὰς τοιαύτας ἐκφράσεις· οὕτω π.χ. κατὰ τὴν ἔκπληξιν καὶ τὸν τρόμον σηκώνομεν τὰς χεῖράς μας.

Νεογέννητα παιδία καὶ ἄνθρωποι ἀπαθεῖς καὶ χωρὶς πνεῦμα δὲν ἔχουν σαφῆ ἔκφρασιν φυσιογνωμίας. Ὁ πολὺς Δαρβῖνος μελετήσας τὸ ὅλον ζήτημα τῆς φυσιογνωμίας ἐστήριζεν αὐτὸ ἐπὶ ἐπιστημονικῶν βάσεων καὶ ἀπέδειξεν τὸν σπουδαῖον ρόλον τὸν ὁποῖον παίζει εἰς τὴν μιμικὴν ὁ νόμος τῆς κληρονομικότητος.

Ἐκ τοῦ σπουδαιοτάτου του βιβλίου. «Ἡ ἔκφρασις τῶν ψυχικῶν σιγκινήσεων παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ καὶ τοῖς ζώοις» παραλαμβάνομεν τὰς εἰκόνας : (745, 746 747, 748)

Εἰκ. 743

Εἰκ. 744

Φυσιογνωμία βρέφους 8 μηνῶν
παρατηροῦντος κωμικὸν μόρφασμονκαὶ ἀμέσως μετὰ ἀκροουμένου μιᾶς μελωδίας.

SISMANOGLIO MEGARO

ΦΥΣΙΟΘΕΡΑΠΕΙΑ

Χρῆσις τῆς ἀκατεργάστου καὶ μὴ ἐπιστημονικῶς μελετημένης καὶ ἐφαρμοζομένης φύσεως. (βλ. *Φυσικοθεραπεία*, *Ὑδροθεραπεία* (Κνάϊπ).

Εἰκ. 745

Ἔκφρασις θλίψεως

ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ

Ἡ ἐπιστήμη ἡ ἀσχολουμένη περὶ τῶν φαινομένων τῆς ζωῆς τοῦ ὀργανισμοῦ δηλ. περὶ αἵματος, ἀναπνοῆς, πέψεως, θρέψεως, σχηματισμοῦ θερμότητος, λειτουργίας,μυῶν καὶνεύρων φωνῆς,ὁμιλίας, συλλήψεως, ἀναπτύξεως, κλπ.

ΦΥΤΑ

Χάρις εἰς αὐτὰ ἡ ποσότης ὀξυγόνου τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος δὲν ἐλαττοῦται. Τὸ φυτὸν λαμβάνει ἐκτὸς μικρῶν ποσοτήτων ὀξυγόνου, διαρκῶς τὸ ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν ζώων ἐκπνεόμενον ἀνθρακικὸν ὀξὺ καὶ τό χωρίζει ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ φωτὸς τοῦ ἡλίου εἰς ἄνθρακα καὶ ὀξυγόνον. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον χρησιμοποιεῖ διὰ σχηματισμὸν τῶν ὀργάνων του, τὸ δὲ δεύτερον κατὰ μέγα μέρος ἐκπνέει πάλιν.

Εἰκ. 746

Ἔκφρασις περιφρονήσεως

Εἰκ. 747

Ἔκφρασις ἐκπλήξεως καὶ τρόμου

Εἰκ. 748

Ἔκφρασις μειδιάματος

ΦΥΣΟΣΤΙΓΜΙΝΗ (*βλ. Ἐσερίνη*)

SISMANOGLIO MEGARON

Ἐπίσης τὰ φυτὰ χρειάζονται ἄζωτον, τὸ ὁποῖον λαμβάνουν ὀξειδωμένον (ὁ κεραυνὸς ὀξειδώνει τὸ ἐλεύθερον ἄζωτον τοῦ ἀέρος καὶ τὸ καθιστᾶ κατάλληλον διὰ τὴν θρέψιν τῶν φυτῶν). Εἰς θυέλλας σχηματίζει τὸ ἄζωτον τοῦ ἀτμ. ἀέρος μὲ τὸ ὑδρογόνον τοῦ ὑγροῦ ἀέρος τῆς βροχῆς, τῇ συνεργασίᾳ ἠλεκτρισμοῦ Ἀμμωνίας καὶ ὀξυγόνου, νιτρῶδες ὀξύ. Ἐξ ἄλλου τὰ φυτὰ λαμβάνουν τὸ πρὸς τὴν θρέψιν των ἀναγκαῖον ἄζωτον καὶ ἐκ τῆς σήψεως φυτικῶν καὶ ζωϊκῶν οὐσιῶν.

Ἡ ἰδέα ὅτι διὰ τῶν φυτῶν ὁ ἀὴρ τῶν δωματίων καθαρίζεται, (ἀποδίδει ὀξυγόνον καὶ προσλαμβάνει ἀνθρακικὸν ὀξὺ δὲν ἐπιβεβαιοῦται, διότι ἡ ἐργασία αὕτη εἶναι μηδαμινή.

Τὰ διὰ φαρμακευτικὴν χρῆσιν φυτὰ εἶναι πάμπολλα, τὰ πλεῖστα δ' ἐξ αὐτῶν δηλητηριώδη, χρησιμοποιούμενα εἰς ἐλαχίστην δόσιν.Τὰ φυτὰ τὰ ὁποῖα πρόκειται νὰ διατηρηθῶσι θὰ συλλέγωνται εἰς ἡμέραν ἡλιακὴν καὶ τὰ φύλλα πρὶν πέσουν τὰ ἄνθη. Πολλῶν φυτῶν χρησιμοποιοῦνται μόνον αἱ ρίζαι.

Τὰ φυτὰ ἐπιφέρουν διαφόρους ἀλλοιώσεις ἐπὶ τοῦ δέρματος, ἀπὸ ἁπλοῦν ἐρύθημα μέχρις ἐρυσιπελατώδους καὶ ἐκζεματώδους ἐξανθήματος.

ΦΥΤΙΝΗ (*Phytine*).

Κόνις λευκή, γεύσεως ὀξείας, διαλυτὴ εἰς τὸ ὕδωρ, περιέχει φώσφορον, ἀσβέστιον καὶ μαγνησίαν. Δίδεται εἰς δόσιν 0,50—1 γρ. ὡς γενικὸν τονωτικὸν καὶ ἰδίως τοῦ νευρικοῦ συστήματος.

ΦΩΝΗ

Φωνὴ εἶναι ὁ ὑπὸ τοῦ λάρυγγος γινόμενος ἦχος καὶ ὅστις ἀλλοιοῦται διερχόμενος διὰ τοῦ στόματος. Διὰ νὰ σχηματίσωμεν ἦχον πρέπει ἡ *γλωττὶς* (βλ. *Λάρυγξ*, *Ὁμιλία*) ἐπαισθητῶς νὰ στενεύσῃ, ἵνα ὁ δι' αὐτῆς διερχόμενος ἀήρ, ἐπιφέρῃ ἠχηρὰς δονήσεις τῶν ***φωνητικῶν χορδῶν***. Ἡ φωνὴ ὅμως αὕτη δηλ. ἡ ἐκ τοῦ λάρυγγος καὶ μόνον ἐξερχομένη θὰ εἶναι ἡ ἰδία εἰς ὅλους, δὲν θὰ διαφέρει σχεδόν.Πρέπει ἄρα πρὸς τοῦτο νὰ ὑποστῇ ἀλλοίωσιν χαρακτηριστικὴν, τὸν ***φθόγγον*** (timbre), ὅστις καὶ γίνεται διὰ τοῦ φάρυγγος, στόματος καὶ ρινός.

Βλέπομεν λοιπὸν ὅτι ἡ φωνὴ ἀπορρέει ἐκ τῆς ταυτοχρόνου λειτουργίας τῶν πνευμόνων, τοῦ στόματος καὶ τῆς ρινός. Οἱ πνεύμονες παίζουν κύριον ρόλον διότι αὐτοὶ διατηροῦν τὸν ἀέρα καὶ τὸν ὠθοῦν εἰς τὸν λάρυγγα, ὅσον δὲ μεγαλειτέρα ἡ ἰσχὺς τοῦ ἐκφυσωμένου ἀέρος, τόσον ἰσχυρωτέρα καὶ ἡ φωνή.

Κατελογίσθη ὅτι ἡ δύναμις τῶν μυῶν κατὰ τὴν εἰσπνοὴν δια νὰ εὐρύνουν τὸν θώρακα εἶναι 50 χλγρ. ἡ δὲ δύναμις τοῦ ρεύματος τοῦ ἀέρος ἀνταποκρίνεται εἰς πίεσιν 13—17 χλμ. ὑδραργύρου

Ὁ λάρυγξ ὅμως εἶναι τὸ ὄργανον τὸ σχηματίζον ἦχον διὰ τῶν δονήσεων, τῶν φωτητικῶν χορδῶν, τῶν προκαλουμένων διὰ τοῦ διερχομένου ἀέρος, πρὸς τοῦτο ὅμως πρέπει αὗται νὰ εἶναι ὑγραὶ καὶ νὰ εἶναι τεταμέναι. Τὸ ὕψος ἢ τὸ βάθος τῆς φωνῆς ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸν ***ἀριθμὸν τῶν δονήσεων*** εἰς δευτερόλεπτα καὶ ὁρίζεται ἀπὸ τὸ μῆκος, πάχος, τέντωμα τῶν χορδῶν.

Ὅσον περισσότερον τεντωμέναι καὶ βραχύτεραι εἶναι αἱ χορδαὶ δηλ. ὅσον ταχύτερον δονοῦνται καὶ ὅσον στενωτέρα ἡ γλωττίς, τὸσον ὑψηλότεροι οἱ τόνοι καὶ τοὐναντίον ὅσον χαλαραὶ καὶ μακρότεραι αἱ χορδαὶ καὶ βραδύτερον δονοῦνται καὶ ὅσον εὐρυτέρα ἡ γλωττίς, τόσον βαθύτερος ὁ τόνος.

Τὸ εὔηχον δὲ καὶ ἡ γλυκύτης τῆς φωνῆς ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ***ἀκρίβειαν καὶ τάξιν*** τῶν ***δονήσεων***, καθὼς βεβαίως καὶ ἀπὸ τὴν κατασκευὴν τοῦ θώρακος καὶ τοῦ λάρυγγος.

Ὁ φθόγγος τῆς φωνῆς (timbre) γίνεται ἀπὸ τὰς ἀλλοιώσεις τοῦ σχήματος, τὴν μεγέθυνσιν ἢ σμίκρυνσιν τοῦ στόματος κατὰ τὴν ἀπόδοσιν τῆς φωνῆς. Εἶναι δὲ ἰδιαίτερος εἰς κάθε ἄνθρωπον. Ὑπάρχει δὲ κατὰ τὴν ἀπόδοσιν τῆς φωνῆς ἤ μᾶλλον τῶν διαφόρων ἤχων ἰδιαιτέρα κίνησις τῆς γλώσσης καὶ διά-

φορος διανομὴ τοῦ ἀέρος εἰςτὴν μύτην ἢ τὸ στόμα.

Ἐκτὸς τῆς βραγχνότητος ἤτις προκαλεῖ ἄτακτον κλείσιμον τῆς γλωττίδος καὶ ἀτάκτους δονήσεις τῶν χορδῶν, ἡ ἀλλαγὴ τῆς φωνῆς προέρχεται καὶ ἀπὸ τὴν τελείαν ἢ ὄχι ἀπόφραξιν τοῦ ρινοφαρυγγικοῦ χώρου, διότι κατὰ τὴν ὁμιλίαν ὁ ἀὴρ ἐξέρχεται ὄχι μόνον διὰ τοῦ στόματος, παρὰ καὶ ἐνίοτε κατὰ μέγα μέρος διὰ τῆς ρινικῆς κοιλότητος. Ὅταν λοιπὸν αὕτη εἶναι φραγμένη ἢ καὶ αἱ ἀμυγδαλαὶ πρησμέναι, ἡ φωνὴ ὑφίσταται ἀλλοίωσιν, καθὼς καὶ ὅταν ἡ γλῶσσα εἶναι ἀσθενὴς ἢ καὶ οἱ ὀδόντες λείπουν.

Ἡ φωνὴ εἶναι διάφορος ὄχι μόνον εἰς ἕκαστον ἄνθρωπον, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν ἴδιον κατὰ διαφόρους ἡλικίας. Εἰς τὰ μικρὰ παιδία ἡ ἔκτασις τῆς φωνῆς εἶναι σχεδὸν μιᾶς διαπασῶν (octave) κατὰ τὴν ἥβην ἡ φωνὴ ὑφίσταται ἀλλοίωσιν τινα, ἰδίως εἰς τὰ ἄρρενα. Εἰς αὐτὰ παρατηρῆται ἐνίοτε βλάβη τις τῆς φωνῆς, γνωστὴ ὑπὸ τὸ ὄνομα *τραγισμὸς* (mutation) καὶ ἥτις ὀφείλεται εἰς τὸ ὅτι εἰς τὴν ἡλικίαν ταύτην ὁ λάρυγξ ὑφίσταται ἰδιαιτέρως ζωηρὰν ἀνάπτυξιν καὶ ἡ ὑψηλὴ παιδικὴ φωνὴ βαθμηδὸν μετασχηματίζεται εἰς βαθεῖαν ἀνδρικήν. Κατὰ τὸν μεταβατικὸν τοῦτον χρόνον τὰ παιδία ὁμιλοῦν, ὁτὲ μὲν ὑψηλά, ὁτὲ δὲ χαμηλά.

Συχνάκις δὲ παρατηρεῖται ὅτι ἐν ᾧ ἐπὶ μακρὸν ὁμιλοῦν μὲ βαθείαν φωνὴν, ἡ φωνὴ αἰφνιδίως ἀλλάζει, γίνεται ὑψηλὴ καὶ ἀργότερον πάλιν γίνεται βαθεῖα.

Ἡ περίοδος αὕτη τοῦ τραγισμοῦ ἄλλοτε μὲν περιορίζεται εἰς μερικὰς ἑβδομάδας ἄλλοτε δὲ εἰς μερικοὺς μῆνας.

Εἰς τὸν ἐνήλικα ἡ ἔκτασις τῆς φωνῆς εἶναι διάφορος, σχεδὸν 4 διαπασῶν (octaves). Μὲ τὴν ἡλικίαν τὰ φωνητικὰ ὄργανα γίνονται εὐρύτερα καὶ ἡ φωνὴ χάνει εἰς δύναμιν, ἦχον, ἔκτασιν.

Οἱ εὐνοῦχοι ἔχουν τὴν ἰδιαιτέραν ἐκείνην φωνήν, τὴν ὁμοιάζουσαν πρὸς τὴν παιδικήν, διότι ὁ λάρυγξ των δὲν ἀναπτύσσεται φυσιολογικῶς.

Κατὰ τὸ *ψιθύρισμα* αἱ φωνητικαὶ χορδαὶ δὲν δονοῦνται καὶ ὁ ἦχος γίνεται διὰ των διαφόρων κινήσεων τοῦ φάρυγγος καὶ τῆς γλώσσης, ἄρα δὲν κουράζει τὸν λάρυγγα.

Εἰς τὸν ἴδιον ἄνθρωπον ἡ φωνὴ δύναται, νὰ εἶναι δύο εἰδῶν· ἡ τοῦ *στήθους* λεγομένη, ἥτις εἶναι ἡ φυσικὴ φωνή, ἥτις ὀλιγώτερον κουράζει, διαρκεῖ περισσότερον καὶ κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ θώραξ δονεῖται, καὶ ἡ τῆς *κεφαλῆς*, ἥτις γίνεται τῇ βοηθείᾳ τῶν ψευδῶν φωνητικῶν χορδῶν, δίδει ὑψηλοτέρους τόνους, ἀλλὰ κουράζει πολὺ καὶ κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ κεφαλὴ δονεῖται.

(Διὰ τὴν ὑγιεινὴν τῆς φωνῆς πρβλ. *Ἆσμα*, Βλ. καὶ *Ἐγγαστρίμμυθος*).

ΦΩΝΗΤΙΚΑΙ ΧΟΡΔΑΙ (*βλ. Λάρυγξ*).

ΦΩΣ

Αἴσθησις φωτὸς προέρχεται ὅταν αἱ δονήσεις τοῦ αἰθέρος φθάσουν εἰς τὸ δευτερόλεπτον τὸν ἀριθμὸν 400—800 δισεκατομμύρια. Καὶ ἡ μὲν ἔντασις τῶν δονήσεων καθορίζει τὴν ἰσχὺν τῆς ἐντυπώσεως τοῦ φωτός, ἡ δὲ ταχύτης ἢ τὸ μῆκος αὐτῶν τὸ χρῶμα.

Τὸ φῶς τοῦ ἡλίου* τό ὁποῖον μᾶς φαίνεται ἴσον λευκὸν εἶναι πολυσύνθετον χρωματιστὸν φῶς, τὸ ὁποῖον ἐν τῷ συνόλῳ του κάμνει ἐπὶ τοῦ ὀφθαλμοῦ τὴν λευκὴν ἐντύπωσιν. Δυνάμεθα νὰ τὸ ἀποσυνθέσωμεν εἰς τὰ συστατικά του, ρίπτοντες αὐτὸ διὰ στενῆς χαραμίδος ἐπὶ πρίσματος ἐξ ὑέλου, ὅτε βλέπομεν τὰ χρώματα τῆς *ἴριδος*, ἐρυθρόν, πορτοκαλί, κίτρινον, πράσινον, ἀνοικτὸν κυανοῦν, βαθὺ κυανοῦν, ἰῶδες.

Ὑπάρχει καί χρωματιστὸν φῶς τὸ ὁποῖον δὲν δυνάμεθα νὰ ἀναγνωρίσωμεν διὰ τῶν ὀφθαλμῶν μας, τὸ ὁποῖον ὅμως ἐπιστημανικῶς ἀπεδείχθη καὶ τοῦτο εἶναι τὸ *ὑπεριῶδες*, ἢ τὸ πέραν τοῦ ἰάνθου φῶς (ultra violet).

Τὸ *ἐρυθρὸν φῶς* ἔχει ἰδίως θερμαντικῶς ἐνεργούσας ἀκτίνας, τὸ *κυανοῦν ἰῶδες* καὶ *ὑπεριῶδες* τοὐναντιον περισσότερον χημικῶς ἐπενεργούσας. Αἱ *κίτριναι* καὶ *πράσινοι* ἀκτῖνες εἶναι μᾶλλον ὀπτικῆς φύσεως.

Τὸ *ἡλιακὸν φῶς* εἶναι πλουσιώτερον εἰς χημικὰς ἀκτῖνας εἰς ὑψηλὰ μέρη καὶ εἰς νότια, πτωχότερον εἰς βόρεια καὶ εἰς χαμηλά. Τὰ διάφορα σώματα ἀφίνουν, ἀναλόγως τοῦ εἴδους των, νὰ διέλθουν τὸ ἓν ἢ τὸ ἄλλο εἶδος φωτὸς κατ' ἐπιφάνειαν ἢ εἰς τὸ βάθος.

Τὸ φῶς τοῦ ἡλίου διαφέρει τοῦ τεχνητοῦ φωτός, ὡς ἔχον περισσοτέρας κυανᾶς ἀκτῖνας, ἐν ᾧ τὸ τεχνητὸν ἔχει περισσοτέρας ἐρυθρὰς καὶ κιτρίνας.

Τὰ φυτὰ ἔχουν ἀνάγκην τοῦ φωτὸς διὰ νὰ ἀνθίσουν, νὰ ἀναπτυχθοῦν,ἐν γένει διὰ τὴν ὅλην των φυσιολογίαν. Φαίνεται δὲ ὅτι δι' αὐτὰ τὸ ἠλεκτρικὸν φῶς δὲν ἔχει ὀλιγωτέραν ἀξίαν τοῦ ἡλιακοῦ φωτός. Ἐν τούτοις τόσον τὸ ὀλίγον ὅσον καὶ τό πολὺ φῶς τὰ πειράζει.

Ἡ βακτηριοκτόνος ἐνέργεια τοῦ φωτὸς δὲν ὀφείλεται τόσον εἰς τὴν θερμότητα ὅσον εἰς τὴν χημικὴν αὐτοῦ ἐνέργειαν. Τὸ ζωϊκὸν βασίλειον ὑφίσταται *ἐπίδρασιν* τοῦ φωτὸς ἐπὶ τοῦ νευρικοῦ του συστήματος, τὸ ὁποῖον διεγείρεται ἀναζωογονεῖται, καὶ τοῦτο διὰ τῶν χημικῶν ἰδίως ἀκτίνων.

Ἐπίσης διὰ τοῦ φωτὸς αὐξάνει καὶ διεγείρεται ἡ ἐναλλαγὴ τῆς ὕλης,ἡ πρόσληψις ὀξυγόνου αὐξάνει καθὼς καὶ ἡ ἀπόδοσις ἀνθρακικοῦ ὀξέος καὶ ὑδρατμῶν, ἡ δὲ ἀνάπτυξις ἐπιταχύνεται. Εἰς τὸν ἄνθρωπον τὸ φῶς εἰσέρχεται εἰς τὸ σῶμα διὰ τῶν ὀφθαλμῶν καὶ διὰ τοῦ δέρματος. Διὰ τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τῶν ὀπτικῶν νεύρων ὁδηγῶνται εἰς τὸν ἐγκέφαλον ποιοτικῶς καὶ ποσοτικῶς διάφοροι αἰσθητικαὶ ἐντυπώσεις καὶ ἐκεῖθεν ὑφίστανται τὴν ἐπίδρασίν του, ἡ θρέψις, ἡ ἀναπνοή, τὸ κυκλοφορικὸν σύστημα.

Διὰ τῶν νεύρων τοῦ δέρματος ὁ ἐρεθισμὸς τοῦ φωτὸς ὁδηγεῖται εἰς τὰ νευρικὰ κεντρικὰ ὄργανα καὶ ἐκεῖθεν εἰς τοὺς μῦς καὶ ἀδένας.

Ἐπίσης διὰ τοῦ δέρματος τὸ φῶς, εἰσδῦον εἰς τοῦτο ἐπιφέρει καὶ ἄμεσον κατὰ βάθος ἐπίδρασιν.

Ἂν καὶ τὸ αἷμα ἀπορροφᾷ ἐν μέρει τὰς χημικὰς ἀκτίνας, οὐχ' ἧττον ἀρκετὴ ποσότης φωτὸς διεισδύει εἰς τὸν ὀργανισμὸν καὶ ἐπενεργεῖ. Ἡ αἱμοσφαιρίνη ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ φωτὸς αὐξάνει καθὼς εἴδομεν, ὡς καὶ ἡ ὅλη θρέψις. Ἡ ἐπίδρασίς του δὲ διὰ τὴν ἀνάπτυξιν εἶναι καταφανής.

Τὴν ἐπὶ τῆς ψυχῆς ἐπίδρασιν τοῦ φωτὸς τὴν βλέπομεν ἐκ τοῦ ὅτι εἴμεθα δύσθυμοι καὶ ἄθυμοι εἰς συνεφιασμένας ἡμέρας καὶ ζωηροὶ καὶ χαρωποὶ ὅταν μερικαὶ μόνον ἀκτῖνες ἡλίου μᾶς φθάσουν. Τὸ φῶς διαδίδεται μετὰ μεγάλης ταχύτητος,διατρέχον εἰς δευτερόλεπτον 300,000 χιλιόμετρα δηλ. διὰ νὰ φθάσῃ ἀπό τὸν ἥλιον εἰς τὴν γῆν χρειάζεται $8\,^1/_4'$.

Ἀναφορικῶς πρὸς τὸ μῆκος τῶν δονήσεων, τοῦτο κυμαίνεται εἰς τὰς ὁρατὰς ἀκτῖνας ἀπὸ 724 χιλιοστὰ τοῦ χλμ, ἕως 410 χιλιοστὰ τοῦ χλμ. δονήσεις.

Μῆκος ἄνω τῶν 724 καὶ κάτω τῶν 410 ὁ φυσιολογικὸς ὀφθαλμὸς τοῦ ἀνθρώπου δὲν τὰς βλέπει. (βλ. *Ἥλιος*, *Φωτισμός*, *Φωτοθεραπεία*, *Ἡλιόλουτρα*.)

ΦΩΣΦΑΤΙΝΗ

Μίγμα ριζαλεύρου, ταπιόκας, ἀμύλου, ἀραρούτης, κακάου, σακχάρεως καὶ φωσφατούχου ἀσβεστίου, διδόμενον ὡς τροφὴ εἰς τὰ βρέφη.

ΦΩΣΦΑΤΟΥΡΙΑ

Διὰ τοῦ οὔρου ἐξέρχωνται εἰς τὸ 24ωρον 1,70—2,10 ἅλατα φωσφατοῦχα,τινὰ μὲν διαλυτά, τινὰ δὲ ἀδιάλυτα. Ἐνίοτε ὅμως ταῦτα αὐξάνουν καὶ ἐάν μὲν πρόκειται περὶ τῶν μὴ διαλυτῶν ἁλάτων χαρακτηριζομένων διὰ τοῦ γνωστοῦ καθιζύματος εἰς τὸ οὐροδοχεῖον, τῶν ἐρυθρωπῶν καὶ προσκεκολλημένων οὐσιῶν, δὲν εἶναι τόσον σοβαρὸν καὶ προέρχεται ἀπὸ τροφὴν (γάλα, αὐγὰ κλπ.), κατὰ τὸν πυρετόν, ἀπὸ χρῆσιν ἀλκαλικῶν ὑδάτων κλπ.

Ἡ φωσφατουρία ὅμως ἡ προερχομένη ἀπὸ ἄλλας αἰτίας σπουδαιοτέρας, ὡς ὑπερχλωρυδρία, φυματίωσις, διαβήτης, νευρασθένεια κλπ. εἶναι σοβαρά, διότι ἐπιφέρει ἐξάντλησιν γενικὴν ὡς ἐκ τῆς ἀπομακρύνσεως τῶν σπουδαιοτάτων διὰ τὸ σῶμα καὶ ἰδίως διὰ τὸ νευρικὸν σύστημα φωσφατούχων ἁλάτων. Πολλοὶ

SISMANOGLIO MEGARO

ἀπὸ τοὺς πάσχοντας ἀπὸ γενικὴν ἀδυναμίαν, ἐξάντλησιν, ἀπίσχνανσιν κλπ. πάσχουν ἀπὸ φωσφατουρίαν. Ὅπως δὲ ἀναφέρομενεὶς τὰ οὖρα, ἀνάγκη ὁ καθεὶς τοὐλάχιστον δύο φορὰς τὸ ἔτος νὰ ἐξετάζῃ τὰ οὖρα του, διὰ νὰ φανερωθῇ τὸ σύμπτωμα τοῦτο καὶ ἐξακριβωθῇ ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ ἡ αἰτία καὶ θεραπευθῇ καταλλήλως.

ΦΩΣΦΟΡΙΚΑ ΑΛΑΤΑ

Τὰ κυριώτερα τούτων εἶναι τὸ *φωσφορικὸν ἀσβέστιον*, χορηγούμενον ὡς τονωτικὸν καὶ ἀντιραχιτικόν, ὁ *φωσφορικὸς σίδηρος* καὶ τὸ *φωσφορικὸν νάτριον*.

ΦΩΣΦΩΡΙΚΟΝ ΟΞΥ

Ρευστὸν ἄχρουν, ἄοσμον, διαυγές. Χρησιμοποιεῖται εἰς δόσιν 0,20 ἑκγρ. ἕως 2 γρ. εἰς παθήσεις ὀστῶν, αἱμορραγίας, νευρασθενείας ὡς δροσιστικὸν εἰς πυρετοὺς καὶ ὡς ἀντιπυρετικὸν ἐν διαλύσει 2—4 ἕως 200 γρ. μὲ σιρόπιον ἢ εἰς σταγόνας (10—20).

ΦΩΣΦΟΡΟΣ

Στερεά, ἐλαφρῶς κιτρίνη, διαφανής, λίαν δηλητηριώδης οὐσία, μὲ σκληρότητα κηροῦ καὶ ὀσμὴν ὁμοιάζουσαν τὴν τοῦ σκόρδου. Ἐξατμίζεται ἤδη εἰς συνήθη θερμοκρασίαν καὶ ὀξειδοῦται εἰς τὸν ἀέρα, σχηματίζων καπνόν. Εἰς τὸ σκότος φωτίζει. Δι' ὅλας αὐτὰς τὰς ἰδιότητάς του δὲν δύναται νὰ εὑρίσκηται ἐλεύθερος εἰς τὸν ἀέρα, ἀλλὰ εἰς ἑνώσεις ἁλάτων μὲ φωσφορικὸν ὀξύ. Ὀλίγον θερμαινόμενος, καίει ζωηρῶς ἑνούμενος μὲ ὀξυγόνον εἰς φωσφορικὸν ὀξύ, οὐσίαν σπουδαίαν διὰ τὰ σώματα τῶν φυτῶν, ζῴων καὶ τοῦ ἀνθρώπου, διότι εἰσέρχεται ὡς φωσφορικὸν ἀσβέστιον εἰς τὴν σύνθεσιν τῶν ὀστῶν. Ὁ σκελετὸς τοῦ ἀνθρώπου περιέχει ἕως 750 γρ. φωσφόρου.

Ἐκ τῆς γῆς, ὅπου οὐδέποτε λείπει ὁ φώσφορος, φθάνουν τὰ φωσφορικὰ ἅλατα εἰς τὰ φυτά, ὅπου εἶναι ἀναγκαῖα εἰς τὴν τροφὴν των καὶ ἐκ τούτων πάλιν τὰ λαμβάνουν τὰ ζῷα καὶ ὁ ἄνθρωπος. Ἐκτὸς τῶν ὀστῶν ὁ φώσφορος, εὑρίσκεται εἰς λευκωματούχους οὐσίας ἐγκέφαλον, νεῦρα, αὐγά, γάλα, κρέας, ὀπωρικά, σιτηρά. Ὁ φώσφορος ἑνούμενος μὲ ὑδρογόνον δίδει δηλητηριώδες πολὺ βρωμερὸν καὶ εὔφλεκτον ἀέριον, ἀναπτυσσόμενον ἰδίως κατὰ τὴν σῆψιν ζωϊκῶν οὐσιῶν, εἰς ὀχετοὺς κλπ. καὶ τὸ ὁποῖον φέρει ἀσφυξίαν

Ὑπάρχουν δύο εἴδη φωσφόρου: ὁ *κίτρινος* ἢ κοινός, ὅστις πρέπει νὰ διατηρῆται πάντοτε ἐντὸς ὕδατος ὅπου, ἐὰν μείνῃ ἐπὶ πολὺν καιρόν, γίνεται ὁ λεγόμενος *ἐρυθροῦς* ἢ ἄμορφος φώσφορος Ὁ πρῶτος ἀναφλέγεται εἰς 44οΕ ὁ δὲ δεύτερος εἰς 260ο.

Ἐν τῇ ἰατρικῇ ὡς ἐπικίνδυνον φάρμακον, σπανίως χρησιμοποιεῖται. Συνηθεστέρα εἶναι ἡ χρῆσίς του ὑπὸ μορφὴν ἁλάτων καὶ φωσφορούχων ἐλαίων.

Ἤδη εἰς δόσιν ὀλίγων ἑκγρ. ὁ φώσφορος ἐπιφέρει θανατηφόρον δηλητηρίασιν. Τὰ συμπτώματα τοιαύτης *ὀξείας* διὰ φωσφόρου *δηλητηριάσεως* εἶναι: πόνοι εἰς τὸν στόμαχον, ἔμετοι μὲ ὀσμὴν σκόρδου καὶ ἐκπέμποντες φῶς εἰς τὸ σκότος, ἀργότερον παρουσιάζονται πόνοι εἰς τὸ ἦπαρ, ἴκτερος, ἐπιστάξεις, αἱματεμέσεις, αἱμορραγίαι τοῦ δέρματος, μυοκαρδῖτις, νεφρῖτις, παραλήρημα καὶ παράλυσις. Ὁ θάνατος δύναται νὰ ἐπέλθῃ μετὰ 2—3 ἡμέρας, ἐξαιρετικῶς δὲ εἰς μερικὰς ὥρας. Εἰς τὰ παιδία ἐπέρχεται ταχύτερον. Μόλις παρουσιασθοῦν συμπτώματα δηλητηριάσεως διὰ φωσφόρου πρέπει ἀμέσως νὰ προσκληθῇ ὁ ἰατρὸς διὰ νὰ ἀπομακρύνῃ ἐκ τοῦ στομάχου, πλύνων αὐτόν, τὸ δηλητήριον. Ἐν τῷ μεταξὺ δὲ πρέπει νὰ δοθῇ *ἐμετικόν*, λ. χ. 10—30 ἑκγρ. θειϊκοῦ χαλκοῦ (sulfate de cuivre) καὶ κατόπιν *καθάρσιον*, ὡς λ. χ. ἀγγλικὸν ἅλας. Κάθε δὲ $^1/_2$ ὥραν πρέπει νὰ δίδωνται 2—4—10 γρ. *τερεβενθινελαίου* εἰς καψύλια, ἐπίσης δύνανται νὰ χορηγηθῶσι κεκαυμένη *Μαγνησία*, βλεννώδη ποτὰ (χυλὸς) ἀλευρώδεις τροφαί, κόλλα, ἄρτος, καὶ τοῦτο ἵνα μὴ ἔλθῃ τὸ δηλητήριον εἰς ἐπαφὴν μὲ τὸν στόμαχον.

Κατ' οὐδένα δὲ τρόπον θὰ δίδωνται γάλα, κρόκος τοῦ αὐγοῦ ἢ ἐν γένει λιπαραὶ οὐσίαι, διότι αὗται ἐπιφέρουν τὴν διάλυσιν καὶ κατὰ συνέπειαν τὴν ὑπὸ τοῦ ὀργανισμοῦ ἀπορρόφησιν τοῦ φωσφόρου.

Τοιαῦται ὀξεῖαι δηλητηριάσεις γίνονται οὐχὶ σπανίως ἕνεκα λήψεως ἐξ ἀπροσεξίας τοῦ λεγομένου *ποντικοφαρμακου*, τὸ ὁποῖον εἶναι μῖγμα φωσφόρου μὲ ἄλευρον, βούτυρον ἢ σάκχαρον. Πολὺ ἐπικίνδυνα ἐπίσης καὶ τὰ *πυρεῖα*, τῶν ὁποίων ἕκαστον ἐμπεριέχει σχεδὸν 0,005 τοῦ γρ. φωσφόρου.

Χρονία δηλητηρίασις παρουσιάζεται εἰς τοὺς ἐργάτας πυρείων ἢ χημικῶν ἐργοστασίων ποιούντων χρῆσιν φωσφόρου, ἰδίως δὲ τοιούτων μὴ ἐπαρκῶς ἀεριζομένων καὶ ὅπου οἱ ἐργάται εἶναι ἐκτεθειμένοι εἰς τοὺς ἀτμοὺς τοῦ φωσφόρου. Τοιαύτη χρονία δηλητηρίασις ἐκδηλοῦται μὲ πυώδεις *περιοστίτιδας* καὶ νεκρώσεις τῶν *ὀστῶν*, ἰδίως τῶν ὀδόντων καὶ σιαγόνων. Πολλάκις δύνανται ὁλόκληροι σιαγόνες νὰ καταστραφοῦν.

Πρὸς πρόληψιν τούτων πρέπει νὰ ἐκριζοῦνται οἱ πάσχοντες ὀδόντες ἢ νὰ σφραγίζωνται, καθὼς καὶ αἱ ρίζαι.

Τὰ ἐργοστάσια θὰ ἀερίζωνται καλῶς, οἱ ἐργάται δὲν θὰ τρώγουν κατὰ τὴν ἐργασίαν. Ἐπίσης εἶναι ἀπαραίτητοι αἱ εἰσπνοαὶ ἀτμῶν τερεβινθίνης κατὰ τὴν ἐργασίαν, ὡς καὶ συχνὸν πλύσιμον τοῦ στόματος.

Δηλητηρίασις διὰ *πυρείων* δύναται νὰ ἐπέλθῃ καὶ ὅταν, καίοντες πυρεῖον, πέσῃ τοῦτο ἐπὶ πληγωμένου δέρματος.

Ἀμέσως δύναται νὰ προκληθῇ φλόγωσις ἀγγείων αἱματοφόρων ἢ λεμφατικῶν. Πρὸς πρόληψιν τῆς δηλητηριάσεως ταύτης πλύνομεν τὸ μέρος μὲ καθαρὸν νερὸ καὶ ἔπειτα μὲ *διάλυσιν σόδας*, ὅτε ὁ φώσφορος μετασχηματίζεται εἰς μὴ διαλυτὸν καὶ κατὰ συνέπειαν εἰς ἀκίνδυνον ἅλας.

ΦΩΤΑΕΡΙΟΝ

(*βλ.* *Ἀεριόφως*)

ΦΩΤΙΣΜΟΣ

Ἓν τῶν σπουδαιοτάτων κεφαλαίων τῆς ὑγιεινῆς εἶναι τὸ τοῦ φωτισμοῦ. Εἰς τὸ περὶ φωτὸς ἄρθρον εἴδομεν τὰς ἐπιδράσεις τοῦ φωτὸς ἐπὶ τοῦ ὀργανισμοῦ καὶ τὴν ἀπόλυτον ἀνάγκην αὐτοῦ διὰ τὴν συντήρησιν τῆς ὑγείας καὶ τὰς συνεπείας ἃς ἔχει ἡ ἔλλειψις ἤ καὶ ἡ ἀτέλεια αὐτοῦ.

Ἓν ὄργανον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου τὸ φῶς ἔχει ἰδιαιτέραν ὅλως ἐπίδρασιν εἶναι ὁ *ὀφθαλμὸς* τοὐτέστι τὸ ὄργανον ἀκριβῶς ἐκεῖνο διὰ τοῦ ὁποίου καὶ ἐπιδρᾷ ἐπὶ τοῦ ὅλου ὀργανισμοῦ.

Διὰ τὸν φωτισμὸν ἄρα, τόσον τὸν φυσικὸν δηλ. τὸν διὰ τοῦ ἡλίου, ὅσον καὶ τὸν τεχνητὸν πρέπει νὰ λαμβάνηται ἰδίως ὑπ' ὄψει ὁ ὀφθαλμὸς εἰς τὸν ὁποῖον μὴ *ἀρκετὸς φωτισμὸς* ἐπιφέρει ἐλάττωσιν τῆς ἰσχύος τῆς ὁράσεως, ὅτε λεπτὰ ἀντικείμενα δὲν διὰ νὰ ἀναγνωρισθοῦν καλῶς πρέπει νὰ φέρωνται πλησιέστατα τοῦ ὀφθαλμοῦ ὅπερ ἐπὶ μακρὸν γινόμενον ὁδηγεῖ ἀσφαλῶς εἰς τὴν μυωπίαν. *Λίαν ἰσχυρὸς* δὲ φωτισμὸς ἐπιφέρει θάμβωσιν. Ὁ ὀφθαλμὸς δύναται νὰ ὑποφέρει ἀβλαβῶς ἀρκετὰ ἰσχυρὸν φῶς, ὅταν ἐκτίθηται ὄχι αἰφνιδίως, ἀλλὰ βαθμηδὸν εἰς αὐτό.

Ἐπέρχεται δὲ ἡ θάμβωσις τόσον διὰ κατ' εὐθεῖαν φωτὸς ὅσον καὶ διὰ θλάσεως τοιούτου.

Οὐδέποτε πρέπει νὰ ἀτενίζωμεν πρὸς τὸν ἥλιον, εἶναι δὲ γνωστὸν πόσοι ἀπρόσεκτοι θέλοντες ν' ἀτενίσωσι κατ' εὐθεῖαν πρὸς τὸν ἥλιον κατὰ τὰς ἐκλείψεις αὐτοῦ, χάνουν τὴν ὅρασίν των.

Τὸ κατ' εὐθεῖαν φῶς τοῦ ἡλίου δύναται νὰ βλάψῃ καὶ διὰ τῶν κλειστῶν βλεφάρων, ἰδίως τὰ βρέφη. Ἐκ τῶν διὰ διαθλάσεως τοῦ φωτὸς προσκαλουμένων θαμβώσεων εἶναι ἡ λεγομένη *χιονοτυφλότης*, ἡ προερχομένη ὅταν μὲ ἰσχυρὸν ἥλιον (ἀρκτικαὶ χῶραι, ὑψηλὰ βουνὰ) ἤ καὶ μὲ διάχυτον φῶς ἡμέρας διατρέχει τις χωρὶς προφύλαξιν τῶν ὀφθαλμῶν του μεγάλας χιονοσκεπεῖς ἐκτάσεις. Θάμβωσις προέρχεται δι' ἀνα-

SISMANOGLIO MEGARO

κλάσεως τοῦ ἡλίου εἰς τὸ *ὕδωρ* (λίμνη, θάλασσαν).

Ἐπίσης ὅταν οἱ δρόμοι φωτίζονται ἰσχυρῶς ὑπὸ τοῦ ἡλίου καὶ γίνεται ἀντανάκλασις τοῦ φωτὸς διὰ *λευκῶν προσόψεων* οἰκιῶν (Ἀθῆναι)

Ἡ *προφύλαξις* ἀπὸ τοιούτων βλαβῶν γίνεται διὰ καταλλήλων ὀμματοϋαλίων *

Τὰ ρηθέντα πρέπει νὰ λαμβάνωνται ὑπ' ὄψει τόσον διὰ τὸν φυσικὸν φωτισμόν, ὅσον καὶ διὰ τὸν τεχνητὸν καὶ τόσον διὰ τὰς κατοικίας ὅσον καὶ ἔξω αὐτῆς. Ἐν γένει καὶ κατ' ἀρχὴν οὐδέποτε πρέπει νὰ ἀτενίζωμεν πρὸς τὴν πηγὴν τοῦ φωτός, τόσον ἄν αὕτη εἶναι ὁ ἥλιος ἤ ἄλλη τις.

Φυσικὸς φωτισμός

Ὁ ἥλιος* εἶναι ἡ ἰσχυροτέρα, καὶ ἡ ὑγιεστέρα πηγὴ φωτός. Πρέπει ἄρα τὰ μέρη ὅπου διαμένομεν δηλ. αἱ κατοικίαι μας νὰ ἔχουν ὅσον τὸ δυνατὸν ἄπλετον φῶς. Ἐξαρτᾶται δὲ ὁ φωτισμὸς τῶν κατοικιῶν* ἀπὸ τὸ μέγεθος τῶν παραθύρων καὶ μία κατοικία εἶναι τόσον ὑγιεστέρα, ὅσον αἱ ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου εἰσέρχονται κατ' εὐθεῖαν, ὡς εἶναι τὰ πρὸς Ν., ΝΔ καὶ ΝΑ κείμενα δωμάτια.

Ὅλαι αἱ γωνίαι τῶν δωματίων πρέπει νὰ φωτίζωνται, πρέπει δὲ ἀπὸ τὸ μέρος ὅπου κάθηταί τις νὰ βλέπῃ οὐρανόν.

Ἐδῶ γίνεται κατάδηλον τὸ ἐπιβλαβὲς τῶν διαφόρων παραπετασμάτων καὶ στοριῶν, τὰ ὁποῖα ἐκτὸς τοῦ κονιορτοῦ τὸν ὁποῖον συναθροίζουν, ἐμποδίζουν καὶ ἀπὸ τοῦ νὰ εἰσέλθῃ τὸ φῶς. Τὸ πολὺ ἰσχυρὸν φῶς πρέπει νὰ μετριάζηται μὲ στόρια λευκὰ καὶ ὄχι χρωματιστά, τὰ ὁποῖα μετριάζουν μέγα μέρος τοῦ φωτός-

Ἀναφορικῶς διὰ τὰ παράθυρα, ὅσον ὑψηλότερα εἶναι ταῦτα, τόσον περισσότερον φῶς εἰσέρχεται. Ἐκ τούτου δὲ ἕπεται ὅτι ὅσον ὑψηλότερον κατοικεῖ τις τόσον καὶ περισσότερον φῶς ὡς καὶ καλλίτερον ἀέρα ἔχει.

Τεχνητὸς φωτισμός.

Ἡ ἀντικατάστασις τοῦ φυσικοῦ φωτὸς γίνεται διὰ διφόρων μέσων.

Ἀπαιτεῖ δὲ ἡ ὑγιεινὴ τοιοῦτον τεχνητὸν φωτισμόν, ὅστις νὰ πλησιάζῃ ἀπό κάθε ἔποψιν τὸν φυσικὸν δηλ. τὸ φῶς τῆς ἡμέρας.

Ὡς *γενικοὶ κανόνες* τίθενται τὸ νὰ ἀποκρύπτηται ἡ πηγὴ τοῦ φωτὸς ἀπὸ τὴν ἄμεσον ὅρασιν, τὸ νὰ εἶναι ἡ ἔντασις τοῦ φωτὸς σταθερὰ καὶ νὰ διανέμηται τὸ φῶς ἐξ ἴσου ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου, τὸ ὁποῖον παρατηροῦμεν.

Ὁ τεχνητὸς φωτισμὸς πρέπει νὰ εἶναι ἀρκετός, εἶναι δὲ τοιοῦτος ὅταν ὅλαι αἱ γωνίαι τοῦ δωματίου φωτίζονται τέλειος δέ, ὅταν δὲν πίπτει κατ' εὐθεῖαν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς, ὡς λ.χ. κατὰ τὴν γραφὴν ἀπὸ ἐμπρὸς ἢ ἀπὸ τὰ δεξιά.

Τὸ τεχνητὸν φῶς βλάπτει.

α) Ὅταν εἶναι πολὺ ἰσχυρόν, ὅτε φέρει θάμβωσιν, κούρασιν, ἀδυναμίαν καὶ φλόγωσιν τῆς ὁράσεως.

β) Ὅταν κινεῖται.

γ) Ὅταν εἶναι ἀδύνατον, ὅτε κουράζει ἐρεθίζει, φέρει μυωπίαν.

δ) Ὅταν θερμαίνῃ πολὺ (κεφαλόπονος, κούρασις).

ε) Ὅταν ὑπάρχῃ κίνδυνος ἐκρήξεως.

Τὸ *καλλίτερον* ἄρα τεχνητὸν φῶς πρέπει νὰ εἶναι τὸ ἔμμεσον, τὸ λευκότερον, τὸ σταθερωτέραν θερμότητα προξενοῦν, τὸ μὴ μολῦνον τὴν ἀτμόσφαιραν καὶ τὸ δίδον ἐπαρκῆ φωτισμόν-

Ἡ βιομηχανία τοῦ τεχνητοῦ φωτισμοῦ λαμβάνουσα ὑπ' ὄψει τὰς ἀνωτέρω ἀπαιτήσεις τῆς ὑγιεινῆς ἔκαμε μεγίστας προόδους καὶ μὲ αὐτὰς ἱκανοποίησε τὴν ἀπόλυτον ἀνάγκην τῆς συγκρίσεως τῆς φωτεινότητος τῶν διαφόρων μεθόδων καὶ τῆς ἀμέσου καταμετρήσεως αὐτῆς.

Πρὸς τοῦτο λαμβάνεται ὡς μονὰς φωτεινότητος τὸ *μέτρον κηρίου* δηλ. ἡ φωτεινότης φύλλου λευκοῦ χάρτου φωτιζομένου καθέτως, εἰς ἀπόστασιν 1 μ. ἀπὸ εἰδικοῦ κηρίου, (κηρίον ἐκ παραφίνης ἢ στέατος, ἔχον βάρος 83 γρ. διάμετρον 20 χλμ. καὶ 50 χλμ. ὕψος φλογὸς καὶ τὸ ὁποῖον καταναλίσκει 10 γρ. παραφίνης ἢ στέατος τὴν ὥραν.

Γενικῶς δὲ παραδέχονται ὅτι ἡ ποσότης τοῦ φωτὸς ἡ πίπτουσα ἐπὶ τραπέζης καὶ προκειμένου διὰ χονδρὴν ἐργασίαν πρέπει νὰ εἶναι ἕως 50 μετροκηρίων.

Ἡ ποσότης τῶν ἐκ πηγῆς τινος φωτισμοῦ προερχομένων *ἀκτίνων θερμότητος* εἶναι διάφορος, οὕτω λ. χ. κηρία καὶ λυχνίαι πετρελαίου ἐκπέμπουν πολὺ μεγαλειτέραν θερμότητα ἀπὸ ἀεριόφως, ὀλιγωτέραν ἐκπέμπει τὸ ἠλεκτρικὸν φῶς, ἅπαντα βεβαίως ὑπολογιζόμενα μὲ τὸ αὐτὸ μέτρον φωτός. Ἡ θερμότης αὕτη προκαλεῖ, ὡς εἴδομεν δυσάρεστα φαινόμενα. Ἐλαττώνομεν αὐτὴν ἀπομακρύνοντες τὸ φῶς, ἀλλὰ τότε ἐλαττώνεται καὶ ἡ φωτεινότης καὶ μάλιστα ἐν ἀναλογίᾳ πρὸς τὸ τετράγωνον τῆς ἀποστάσεως. Πρέπει ἄρα διὰ νὰ ἀποφύγωμεν τὴν θερμότητα καὶ νὰ ἔχωμεν τὴν αὐτὴν φωτεινότητα, νὰ ἐνισχύσωμεν ἀρκούντως τὸ φῶς. Ἐν μέρει ὅμως ἐπηρεάζεται ἡ ἀκτινοβολία τῆς θερμότητος καὶ διὰ τῶν γλόμπων, οἵτινες ἰδίως προφυλάττουν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀπὸ τοῦ νὰ ἐπιπέσουν κατ' εὐθεῖαν ἐπ' αὐτῶν ἀκτῖνες φωτός. Οἱ γλόμποι οὗτοι πρέπει νὰ διαθλάττουν τὸ φῶς, ὅσον τὸ δυνατὸν ἀφθονώτερον ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας, ἐπὶ τῆς ὁποίας χρειαζόμεθα τὸ φῶς, δὲν πρέπει νὰ ἀποκλείουν τὸ φῶς ἀπὸ τὰ ἄνω καὶ νὰ σκοτεινιάζουν τὸν ὑπόλοιπον χῶρον, ὅστις πρέπει νὰ μένῃ ἀρκετὰ φωτεινός.

Οἱ καλλίτεροι γλόμποι ἀπ'αὐτῆς τῆς ἀπόψεως εἶναι οἱ σχήματος χωνίου ἐκ γαλακτόχρου ὑάλου ἢ καὶ τὰ σκιάδια (Abats jours) ἐκ θαμβῆς ὑάλου, χάρτου ἢ ὑφάσματος, χρώματος κυανοῦ ἢ πρασίνου, πάντως ὄχι κοκκίνου διότι ἐρεθίζει. Κατὰ τὸν φωτισμὸν μεγάλων χώρων, ὡς αἰθουσῶν, σχολείων κλπ. θέτομεν κάτωθεν τοῦ κρεμαμένου φωτός, ἀδιαφανῆ δίσκον, τοῦ ὁποίου ἡ ἐσωτερικὴ πλευρὰ εἶναι λευκὴ (laquée) καὶ ὅστις ρίπτει τὸ φῶς πρὸς τὴν ὀροφὴν ἥτις, διὰ νὰ γίνῃ ἡ διάθλασις τοῦ φωτὸς, πρέπει τόσον αὕτη ὅσον καὶ τοὐλάχιστον τὸ ἄνω τρίτον τῶν τοίχων νὰ εἶναι λευκά. Ἐδῶ ἀναφέρομεν ὅτι ἡ διάθλασις τοῦ φωτὸς γίνεται εἰς λευκοὺς τοίχους καὶ ὀροφὴν κατά 70—80 % τοῦ φωτὸς τὸ ὁποῖον φθάνει εἰς αὐτούς, εἰς κιτρίνους 40 % κυανοῦς 25 % καὶ φαιοὺς μόνον κατὰ 12 %.

Ὡς διάφορα εἴδη τεχνητοῦ φωτισμοῦ, χρησιμοποιοῦνται κηρία, πετρέλαιον, ἔλαιον, ἀεριόφως, ἠλεκτρισμός.

Ἐκτὸς τοῦ *ἠλεκτρικοῦ φωτός*, κάθε ἄλλος φωτισμὸς εἶναι φλὸξ ἀερίου. Εἰς τὰ *κηρία* λ. χ. τὸ *ἔλαιον* καὶ τὸ *πετρέλαιον*, γίνεται τὸ ἀέριον εἰς τὸ φωτίζον μέρος εἰς τὸ *φωταέριον* ἐξ ἄλλου γίνεται εἰς τὸ ἐργοστάσιον. Ὅλαι αἱ οὐσίαι αὗται ἐμπεριέχουν ἀνθρακούχους οὐσίας, ἐκ τῶν ὁποίων ἓν μέρος κατὰ τὴν καῦσιν μετασχηματίζεται εἰς ἀνθρακικὸν ὀξύ, τὸ ἄλλο διὰ τῆς θερμότητος τῆς φλογὸς πυρακτοῦται καὶ δίδει τὸ φῶς.

Οὐσίαι δέ, ὡς τὸ *οἰνόπνευμα*, τὸ *ὑδρογόνον* ἢ παραπλήσιαι, ἐμπεριέχουσαι ἐλάχιστον ἄνθρακα, καιόμεναι δὲν φωτίζουν. Διὰ τὴν καῦσιν τοῦ ἐκ τοῦ ὑλικοῦ σχηματιζομένου ἀερίου ἀναγκαῖα εἶναι ἡ παρουσία *ὀξυγόνου* τοῦ ἀέρος, ἐκ τοῦ ὁποίου καὶ ἐξαρτᾶται ἡ φωτεινὴ δύναμις τοῦ ὑλικοῦ. Εἰς ὀλίγον ἀέρα (ὀξυγόνον), ἡ φλὸξ καπνίζει, εἰς ἰσχυρὸν δὲ δὲν φέγγει ἰσχυρά, διότι δὲν μένουν ἀρκετὰ μερίδια ἄνθρακος ἄκαυστα.

Ὁποιονδήποτε καὶ ἂν εἶναι τὸ ὑλικὸν δηλ. κηρίον, ἔλαιον, πετρέλαιον ἢ ἀεριόφως, σχηματίζεται πάντοτε ἐκ τῆς καύσεως αὐτῶν σειρὰ προϊόντων ἐκ τῶν ὁποίων τὸ μὲν ἢ τὸ δὲ περισσότερον, ὅλα ὅμως ὁμοῦ εἶναι ἐπιβλαβῆ διὰ τὴν ὑγείαν. Κυρίως πρόκειται περὶ ἄλλων ἐρεθιστινῶν ὀξέων, ὡς θειϊκοῦ, νιτρικοῦ ὀξέος καὶ τέλος συχνότατα, ὄχι μικρᾶς ποσότητος καπνιᾶς.

Ὁ διὰ τοῦ *πετρελαίου* φωτισμός, παρ' ὅλην τὴν γενίκευσιν τοῦ ἠλεκτρισμοῦ, θὰ εἶναι πάντοτε εἰς ὡρισμένας τοὐλάχιστον περιστάσεις ἐν χρήσει. Μὲ ὅλας τὰς βελτιώσεις, αἵτινες ἐφηρμό-

SISMANOGLIO MEGARO

νον δὲ πολὺ πλησίον δίδουν ἀρκε-
φῶς. Οὕτως εἰς ὕψος 30 ἑκμ. ἄνω-
τραπέζης καὶ εἰς πλευρικὴν ἀπό-
σιν 50 ἑκμ. ἐκ τῆς φλογός, ὑπάρχει
13 κηρίων, ἄρα ἀρκετόν, ἀλλὰ εἰς
ρικὴν ἀπόστασιν 75 ἑκμ. δὲν
χει παρὰ μόνον 6 κηρίων φῶς.
ς εἴδομεν, τὸ πετρέλαιον χρησιμο-
κατὰ τὴν καῦσιν αὐτοῦ ποσότητα
όνου ἐκ τοῦ ἐνυπάρχοντος ἐν τῷ
τίῳ καὶ σχηματίζει διάφορα ἀέρια,
ἀναμιγνύονται μὲ τὸν ἀέρα καὶ
οῖα τόσον περισσότερα εἶναι, ὅσον
σότερον ἀκάθαρτον εἶναι τὸ πε-
ιον. Εἶναι δὲ ἡ ἀτμόσφαιρα τό-
λεονἀκάθαρτος ὅσον περισσότεραι
αι καίουν καὶ ὅσον μικρότερον
τὸ δωμάτιον.
τετρέλαιον προξενεῖ ἰσχυρὰν θερ-
καὶ ξηραίνει τὸν ἀέρα τοῦ δω-
.Δύναται δὲ καὶ νὰ ἐκραγῇ ὅταν
εῖον θερμανθῇ μὲ ἰσχυρὰνφλόγα.
ν ἡ λυχνία καθαρίζεται πάντοτε
καὶ γίνεται χρῆσις ὅσον τὸ δυ-
καθαροῦ πετρέλαιου, ἡ ἀκαθαρ-
ἀτμοσφαίρας κατά τι ἐλαττοῦ-
ν εἶναι δὲ τὸ ἴδιον ἐὰν ἡ φλὸξ
ψηλὰ ἢ χαμηλά, διότι εἰς τὴν
ν φλόγα, ἀναπτύσσονται εὐκο-
, συνεπεία τῆς ἀτελοῦς καύ-
άκοσμα καὶ ἐπικίνδυνα ἀέρια,
δὲ ἡ ἔντασις τοῦ φωτὸς εἶναι
ένη, χωρὶς νὰ γίνεται οἰκονο-
ελαίου. Τουναντίον ἀπεδείχθη
ίαι πετρελαίου ἐξοδεύουν ὀλι-
σχετικῶς πετρέλαιον, ὅταν
ν μεγαλειτέραν των φωτιστι-
μιν.
ν εἴσοδον τῆς ἀναγκαίας καὶ
ου ποσότητος ὀξυγόνου, χρη-
νται τὰ *ράμφη*, (bec), ἐκ
ων ὑπάρχουν δύο εἴδη. Πλα-
σμὴν εἰς τὴν μέσην καὶ στρογ-
σχισμὴν ὁλόγυρα. Τὰ τελευ-
τὰ καλλίτερα, διότι τόσον
τερικὸν τῆς φλογὸς ὅσον

καλλίτερος, ἡ σχηματιζομένη θερμότης μικροτέρα καὶ ἡ μόλυνσις τῆς ἀτμοσφαίρας ὀλιγωτέρα.

Ἡ δύναμις ἡ φωτεινὴ τῆς φλογὸς *αὐξάνει*, ὅταν ἡ ὕαλος εἶναι στενωτέρα πρὸς τὰ ἄνω, διὰ νὰ ἐξαναγκάζεται οὕτως ὁ ἀὴρ νὰ εἰσέρχηται περισσότερον εἰς τὴν φλόγα, διὰ νὰ ἑνώνηται δὲ ὁ ἀὴρ εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ στρογγύλου τοῦ ῥάμφους ἀκόμη περισσότερον μὲ τὴν φλόγα, ὑπάρχει στερεωμένον εἰς τὸν κοῖλον χῶρον τοῦ ῥάμφους κονδύλιον μὲ ὁριζόντιον στρογγυλὸν δίσκον εἰς τὸ ἄνω ἄκρον. Ὁ διὰ πετρελαίου φωτιστὸς γινόμενος ὑπὸ τοὺς ἄνω ὅρους καὶ ἰδίως μὲ γλόμπον χωνιοειδῆ, διὰ νὰ προφυλάσσηται ἀφ' ἑνὸς ὁ ὀφθαλμὸς ἀπὸ τὰς ἀμέσους ἀκτῖνας τοῦ φωτός, ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ φωτίζωνται ἀρκούντως τὰ πέριξ, ἀνταποκρίνεται εἰς τὰς ἀνάγκας φωτισμοῦ μικροῦ μέρους, γραφείου κλπ. Διὰ φωτισμὸν ὅμως μεγάλων χώρων εἶναι ἀκατάλληλος, ἀφ' ἑνὸς διότι κρεμώμεναι αἱ λυχνίαι ὑψηλὰ χάνουν μέρος τῆς φωτιστικῆς των δυνάμεως, ἀφ' ἑτέρου δὲ διότι πρέπει, διὰ νὰ φωτίσουν, νὰ εἶναι πολλαὶ καὶ ἑπομένως θὰ ἔχωμεν περισσοτέραν μόλυνσιν τῆς ἀτμοσφαίρας.

Τὸ *οἰνόπνευμα* δια νὰ χρησιμεύσῃ εἰς φωτισμὸν πρέπει νὰ προσλάβῃ καὶ ἄλλας ἀνθρακούχους οὐσίας, ἐπειδὴ δὲν περιέχει ἀρκετὰς λ.χ. βενζίνην, καὶ νὰ ἀεροποιηθῇ. Δίδει οὕτω μὲ χειρίδα (manchon) Auer καλὸν φῶς, προτιμώτερον τοῦ τοῦ πετρελαίου. Ἔχει ὅμως τό ἐλάττωμα τοῦ νὰ ἀργῇ ν' ἀνάψῃ, νὰ παράγῃ κρότον, νὰ ἀκτινοβολῇ μεγάλην θερμότητα καὶ νὰ ἔχει τὸν κίνδυνον ν' ἀναφλεγῇ.

Διὰ τῶν κηρίων ἡ ἀκαθαρσία τῆς ἀτμοσφαίρας εἶναι ἑπτάκις μεγαλειτέρα τῆς τοῦ πετρελαίου. Εἶναι δὲ ταῦτα ἐπικίνδυνα τόσον διὰ τὸν κίνδυνον πυρκαϊᾶς, ὅσον καὶ τὴν ἐκ τῶν

πισμὸν, οὗτος γινομένης δι' ἀνοικτῆς φλογὸς ἐπιφέρει μεγίστην μόλυνσιν τῆς ἀτμοσφαίρας ἀφ' ἑνός, βλάβας δὲ τῶν ὀφθαλμῶν διὰ τῆς συνεχοῦς κινήσεως τοῦ φλογός. Διὰ τῆς χρήσεως τοῦ ῥάμφους (bec) ἰδίως τοῦ στρογγυλοῦ εἰς τὸ ὁποῖον δύναται νὰ προστεθῇ καὶ κύλινδρος, ἐπέρχεται βελτίωσίς τις. Ἀλλ' ἡ τελειοποίησις τοῦ διὰ τοῦ φωταερίου φωτισμοῦ ἐπῆλθε διὰ τῆς ἐφευρέσεως τοῦ Auer δηλ. τοῦ δι' ἀεριοπυρακτώσεως φωτός, διὰ τοῦὁποίου ἡ ἔντασις ἐτριπλασιάσθη σχεδόν, καὶἡ κατανάλωσις ἠλαττώθη κατὰ τὸ τρίτον. Ἡ ἀκτινοβολία τοῦ διὰ φωταερίου φωτὸς εἶναι μικροτέρα τῆς τοῦ ἠλεκτρικοῦ φωτός. Δίδει φῶς λευκόν, ἥσυχον, δυνατόν. Θερμαίνει 6 φορὰς ὀλιγώτερον τοῦ πετρελαίου καὶ μολύνει ὀλίγον τὸν ἀέρα.

Οἱ ἔχοντες ἀεριόφως, ὡρισμένως πρέπει νὰ χρησιμοποιοῦν τὸ bec Auer, εἰς τὸ ὁποῖον τὸ ἀέριον ἀναμιγνύεται μὲ τριπλασίαν ποσότητα ἀέρος καὶ τὸ ὁποῖον ἔχει χειρίδα (manchon) ἐκ βαμβακεροῦ ὑφάσματος ἐμπεποτισμένου μὲ ὀξείδεια (thorium) καὶ (cerium) καὶ τὸ ὁποῖον ὑπό τὴν ἐπίδρασιν τῆς θερμότητος πυρακτοῦται καὶ δίδει ἰσχυρὰν φωτεινότητα. Μεταρρύθμισις τοῦ φωτός Auer, τὸ ὁποῖον καίει πρὸς τὰ ἄνω, ἐγένετο διὰ τοῦ λεγομένου *Γκράτσιν* (Gratzin) *φωτός*, ὅπου ἡ χειρὶς (manchon) εἶναι κάτω ἀπὸ τὴν φλόγα καὶ τὸ ὁποῖον ἔχει τὰ ἑξῆς προτερήματα ἀπο τὸ φῶς Auer: 1ον ὅτι τὸ φῶς, ὡς ἐκ τῆς διευθύνσεώς του καὶ τῆς μὴ ὑπάρξεως σκιᾶς χρησιμοποιεῖται περισσότερον, 2ον ἡ ἔντασις τοῦ φωτὸς εἶναι ἰσχυρωτέρα, 3ον ἡ κατανάλωσις ἀερίου εἶναι μικροτέρα. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἔπεται ὅτι τόσον τὸ φῶς Auer, ὅσον καὶ τὸ Gratzin εἶναι κατάλληλα διά μεγάλας καὶ διὰ μικρὰς ἐγκαταστάσεις ὅτι δίδουν ἔκτακτον φῶς πλησιάζον κατὰ τό πλεῖστον τὸ φῶς τῆς ἡμέρας καὶ τὸ ὁποῖον διὰ τὸν ὀφθαλμὸν εἶναι

πρὸς φωτισμὸν εἶναι ἡ *Ἀσετυλίνη* (Acetylen). Τοῦτο γίνεται διὰ προσθήκης ὕδατος εἰς ἀιθρακῶδες ἀσβέστιον (carbure de calcium) 1 χλγρ. τοῦ ὁποίουδίδει 300 λίτρας ἀερίου.

Ἡ ἀσετυλίνη ἐπαφίνει μικρὰν ποσότητα προϊόντων καύσεως, δίδει ὡραῖον φῶς, ἔχει ὅμως μέγαν κίνδυνον ἐκρήξεως. Χρησιμοποιεῖται ἐκεῖ ὅπου δὲν ὑπάρχει οὔτε ἠλεκτρισμός, οὔτε ἀέριον, ὡς λ.χ. εἰς σιδηροδρόμους.

Τὸ ἠλεκτρικὸν φῶς παράγεται δι' ἠλεκτρικοῦ ρεύματος προερχομένου διὰ δυναμομηχανῶν κεντρικῶν σταθμῶν ἢ ἐγκατεστημένων ἐν αὐτῷ τῷ οἰκήματι. Ἡ ἠλεκτρικὴ ἐνέργεια δι' ἀγωγῶν μεταβιβάζεται εἰς τὰς ἠλεκτρικὰς λυχνίας ὅπου μετατρέπεται εἰς θερμότητα καὶ εἰς φῶς.

Ἡ *ἔντασις* τοῦ ἠλεκτρικοῦ φωτὸς μετρᾶται εἰς *κηρία* (Ἔντασις φωτιστικὴ 1 κηρίου εἶναι τὸ $^1/_{20}$ τῆς φωτιστικῆς ἐντάσεως, τῆς ὡς διεθνοῦς μονάδος ἐκλεγείσης λαμπάδος Violle, ἤτοι τὸ φῶς λευκοχρύσου τηκομένου, ἐπιφανείας ἑνὸς τ. ἑκμ.)

Τὸ ἠλεκτρικὸν φῶς εἶναι δύο εἰδῶν τὸ διὰ τοῦ *βολταϊκοῦ τόξου* (τοξοειδὲς φῶς) (Bogenlicht, lampes à arc) καὶ τὸ διὰ *πυρακτώσεως* (Gluhlicht, lampes à incadescence). Εἰς τὸ *τοξοειδὲς φῶς* συγκεντροῦται ἡ διὰ τοῦ ἠλεκτρικοῦ ρεύματος γινομένη θερμότης, διὰ δύο ῥάβδων ἐξ ἄνθρακος, τῶν ὁποίων τὰ ἄκρα, ὡς ἐκ τῆς μεγάλης ἀντιστασεως εἰς τὴν θέσιν τῆς ἐπαφῆς, πυρακτοῦνται καὶ σχηματίζεται μεταξὺ τῶν δύο ἀνθράκων κυρτὸν φωτεινὸν τόξον, ὅπου ἡ θερμότης δύναται νὰ φθάσῃ 3—4000ο.

Τὸ τοξοειδὲς φῶς εἶναι τὸ καταλληλότερον διὰ τὸν δημόσιον φωτισμόν, διὰ μεγάλους χώρους, ἐργοστάσια, αἰθούσας. Παρὰ τὴν φωτιστικήν του ἔντασιν δὲν παρατηρεῖται οὔτε ἀκτινοβολία θερμότητος, οὔτε μόλυνσις τῆς ἀτμοσφαίρας. Πρέπει ὅμως, ὡς ἐκ τῆς

SISMANOGLIO MEGARO

λίτερον γαλακτόχρου, ὅτε ναί μὲν ἐπέρχεται κάποια ἐλάττωσις τῆς φωτιστικῆς ἐντάσεως, ἀλλὰ προφυλάττει τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀπὸ τὰς ἰσχυρὰς φωτεινὰς ἀκτῖνας.

Διὰ τὸν φωτισμὸν ὅμως τῶν κατοικιῶν γίνεται χρῆσις τοῦ δευτέρου εἴδους, τοὐτέστι τοῦ διὰ τῆς ***πυρακτώσεως***. Εἰς τοῦτο τὸ ἠλεκτρικὸν ρεῦμα εἰσερχόμενον εἰς λυχνίας ἐξ ὑέλου, ἐχούσας σχῆμα ἀπίου, ἀπὸ τὰς ὁποίας ἔχει ἀφαιρεθῇ ὁ ἀήρ, πυρακτώνει λεπτότατα νήματα ἐξ ἄνθρακος καὶ οὕτω δίδεται τὸ φῶς. Τοιαῦται λυχνίαι κατασκευάζονται δι' ἔντασιν μέχρι 500 κηρίων, αἱ μᾶλλον δὲ ἐν χρήσει εἶναι τῶν 25, 32, 50 καὶ 100. Τὸ οὕτω διὰ ἀνθρακίνων νημάτων διδόμενον φῶς, ὅπερ εἶναι ὅμως κιτρινωπόν, διὰ τοῦτο δὲ ἀκριβῶς γίνεται εἰς μερικὰς λυχνίας χρῆσις μεταλλίνων νημάτων, ὅτε τὸ φῶς εἶναι λευκότερον καὶ ἡ κατανάλωσις τοῦ ρεύματος μικροτέρα.

Τὸ ἠλεκτρικόν φῶς ἀποδίδει ἐλαχίστην θερμότητα καὶ δὲν ἔχει ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς ἀτμοσφαίρας, εἶναι καθαρόν.

Συνοψίζοντες τὰ περὶ φωτισμοῦ, εὑρίσκομεν ὅτι ὁ ***καλλίτερος φωτισμὸς*** εἶναι:

1ον Ὁ δι' ἠλεκτρικοῦ φωτός.

2ον Ὁ δι' ἀεριόφωτος μὲ χειρίδα Auer

3ον Ὁ δι' οἰνοπνεύματος.

4ον Ὁ διὰ πετρελαίου.

5ον Ὁ δι' ἐλαιολάδου.

6ον Ὁ διὰ κηρίων.

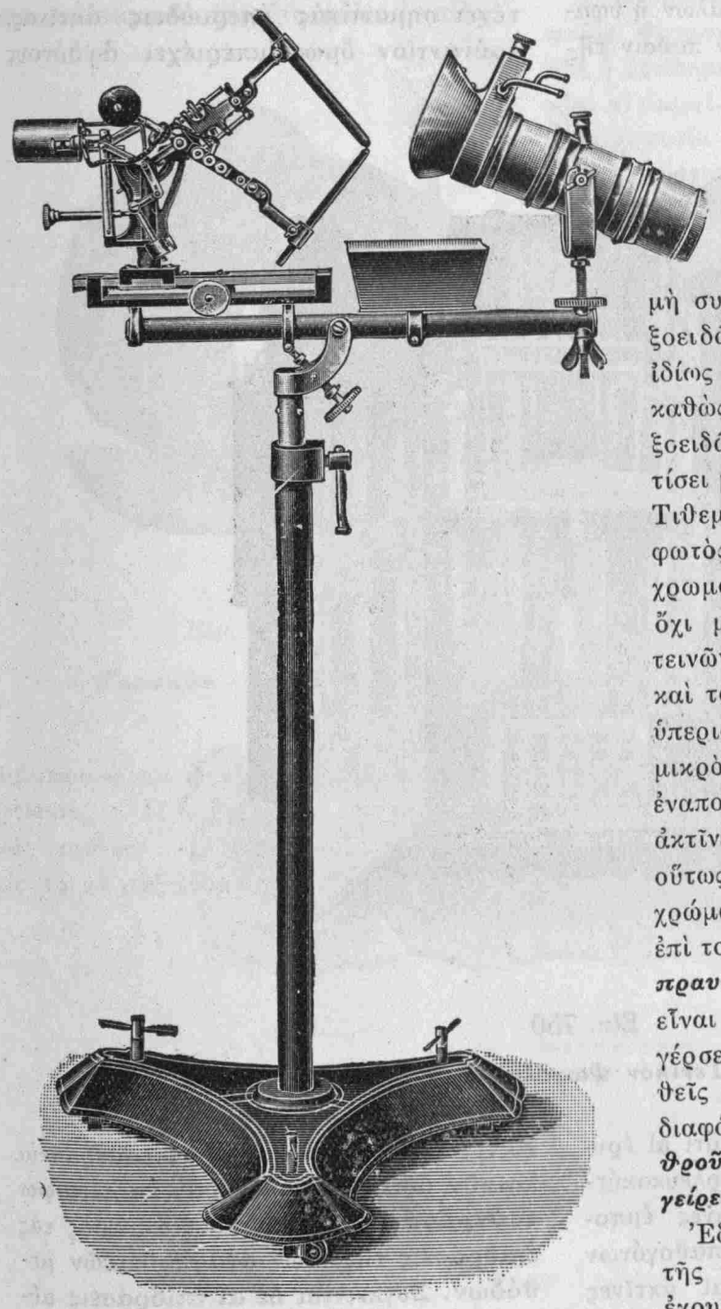
ΦΩΤΟΘΕΡΑΠΕΙΑ

Ἕκαστον σῶμα διαρκῶς ἐκπέμπει ἀκτῖνας. Τὸ μέγεθος δὲ καθὼς καὶ ἡ ποιοτικὴ σύστασις αὐτῶν ἐξαρτᾶται ἐκτὸς τῆς ἐπιφανείας καὶ τῆς συστάσεως τοῦ σώματος καὶ ἐκ τῆς θερμοκρασίας αὐτοῦ. Εἰς θερμ.526ο ἀρχίζουν αἱ ἀκτῖνες νὰ γίνωνται φωτειναί. Εἰς τὸ περὶ φωτὸς κεφάλαιον εἴδομεν τὰς ἐπιδράσεις αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ὀργανισμοῦ. Ἐκ τούτου ἔπεται ὅτι, ἐπειδὴ ὅλαι αἱ ἀκτῖνες φωτὸς ἀπορροφῶνται ἀπὸ τὰ κύτταρα τῶν ἱστῶν καὶ ἔχουν τὰ αὐτὰ φυσιολογικὰ τελειωτικὰ ἀποτελέσματα δύνανται διὰ καταλλήλου χρήσεως καὶ προσεκτικῆς ἐλαττώσεως τῆς δυνάμεως των κατ' ἀρχὴν νὰ χρησιμοποιηθῶσιν ἅπασαι αἱ πηγαὶ φωτός. Ἐπειδὴ ὅμως αἱ χημικαὶ ἀκτῖνες ἀπορροφῶνται περισσότερον ὑπὸ τῶν ζώντων ἱστῶν καὶ εἰς μικροτέραν ἔντασιν ἐπιφέρουν μεγαλειτέραν ἐνέργειαν, διὰ τοῦτο αὗται προτιμῶνται.

Ἂν καὶ ὑπὸ πολλῶν εἶχε προταθῇ ἡ χρῆσις τῶν ἀκτίνων διὰ ***θεραπευτικοὺς*** σκοπούς, ἐν τούτοις ὁ Δανὸς Finsen καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἵδρυσαν ἐπὶ ἐπιστημονικῶν βάσεων τὴν φωτοθεραπείαν καὶ πρὸς τοῦτο ἐχρησιμοποίησεν ὁ Finsen τὰς κυανᾶς ἰώδεις καὶ ὑπεριώδεις ἀκτῖνας,διότι κατὰ τὰ πειράματά του αἱ ἀκτῖνες αὗται εἶχον τὰς δύο ἰδιότητας ἐπὶ τῶν ὁποίων πρέπει νὰ βασίζεται ἡ φωτοθεραπεία δηλ. τὴν βακτηριδιοκτόνον καὶ τὴν φλογιστικὴν ἐνέργειαν.

Ὁ Finsen κατ' ἀρχὰς ἐχρησιμοποίησεν ἡλιακὸν φῶς, ἀργότερον ὅμως, ἕνεκα τῆς ἀσταθείας καὶ τῆς ἐλλείψεως ἐνίοτε τούτου, ἔκαμεν χρῆσιν φωτὸς τοξοειδῶν λαμπτήρων ἄνθρακος (βλ. *Φῶς ἠλεκτρικόν*), τὸ ὁποῖον εἶναι πλούσιον εἰς χημικὰς ἀκτῖνας. Εἰς τὴν συσκευήν του δὲ κατώρθωσε νὰ ἐξαλείψῃ, τόσον ἐκ τοῦ ἡλιακοῦ φωτός, ὅσον καὶ ἐκ τοῦ ἠλεκτρικοῦ, τὰς ἀκτῖνας θερμότητος (δηλ. τὰς ἐρυθρᾶς, πορτοκαλόχρους, κιτρίνας), αἵτινες καίουν τοὺς ἱστοὺς καὶ νὰ κρατήσῃ τὰς χημικὰς (κυανᾶς, ἰώδεις), ἀφίνων νὰ διέρχωνται αἱ φωτειναὶ ἀκτῖνες διὰ μέσου στρώματος ὕδατος βαμμένου μὲ κυανοῦν μεθυλένιοε ἢ ἐναμμωνίου θειϊκοῦ χαλκοῦ καὶ τὸ ὁποῖον στρῶμα κεῖται εἰς τὸ ἐσωτερικὸν φακοῦ κενοῦ χρησιμεύοντος εἰς συγκέντρωσιν καὶ διὕλισιν (filtre) τοῦ φωτός. Οὕτως ἔχομεν φῶς κυανοῦν ἰῶδες μὲ ἔκτακτον βακτηριοκτόνον ἐνέργειαν.

Κατὰ τὴν χρῆσιν ἠλεκτρικοῦ φωτός, τοῦτο συγκεντρώνεται ἔτι περισσότερον δι' ὁλοκλήρου συστήματος φακῶν, αἱ δὲ ταυτοχρόνως ὑπάρχουσαι ἄφθονοι ἀκτῖνες θερμότητος ὑφίστανται ψῦξιν διὰ διαφόρων μηχανημάτων, ἰδίως ὅμως διὰ συμπιεστῆρος (compressorium)

Εἰν. 749

Μηχάνημα φωτοθεραπείας Finsen-Reyn

ἐκ Quarz τὸ ὁποῖον πιεζόμενον ἐπὶ τοῦ δέρματος ἐπιφέρει τοπικὴν ἀναιμίαν, ὅτε τὸ τὰς χημικὰς ἀκτῖνας ἀπορροφοῦν αἷμα μηχανικῶς ἀπομακρύνεται ἐκ τῶν περιφερικῶν ἀγγείων τοῦ δέρματος καὶ οὕτως ἡ ἐνέργεια ἡ διεισδυτικὴ καθὼς καὶ ἡ ἔντασις τῶν ἀκτίνων ἐνισχύεται.

Ἡ κατὰ Finsen καὶ ὑπὸ τοῦ Reyn τελειοποιηθεῖσα φωτοθεραπεία χρησιμοποιεῖται ἰδίως κατὰ τῆς ***φυματιώσεως τοῦ δέρματος***, τοῦ ***λύκου*** (Lupus).

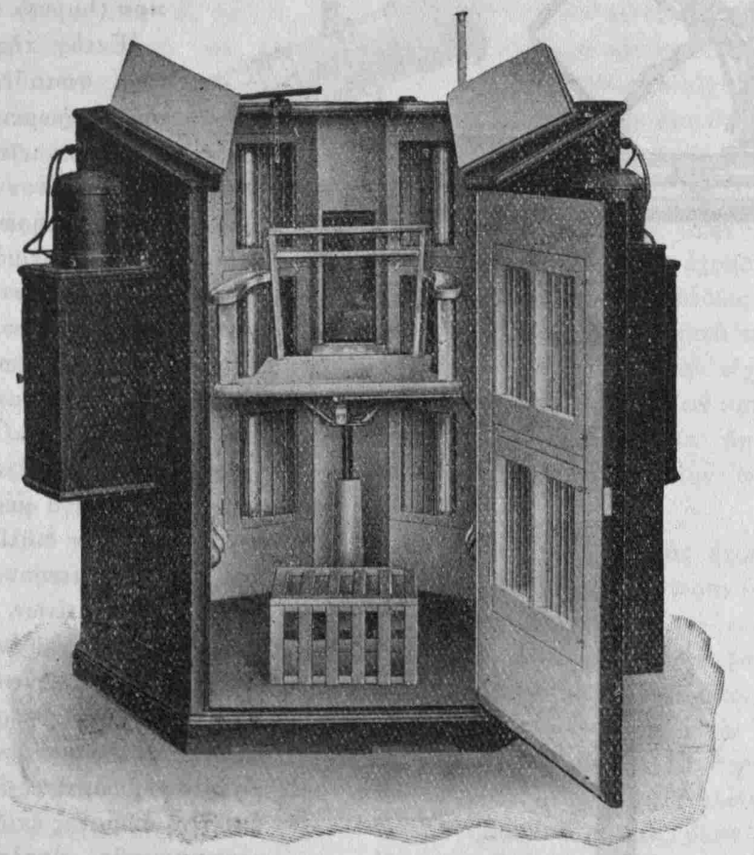
Ἐκτὸς τῆς ἀναφερθείσης φωτοθεραπείας διὰ συγκεντρωμένου φωτός, χρησιμοποιεῖται ἐπίσης καὶ μὴ συγκεντρωμένον τοιοῦτον τοξοειδῶν λαμπτήρων καὶ τοῦτο ἰδίως εἰς δερματικὰς παθήσεις, καθὼς καὶ ὡς ***φωτόλουτρον*** τοξοειδῶν λαμπτήρων ἐν συνταυτίσει μὲ πυρακτώσεως λαμπτῆρας. Τιθεμένων δὲ ἔμπροσθεν τοῦ φωτὸς τοξοειδῶν λαμπτήρων χρωματισμένων ὑαλίνων πινάκων, ὄχι μόνον μέγα μέρος τῶν φωτεινῶν ἀκτίνων διϋλίζεται, ἀλλὰ καὶ τὸ μεγαλείτερον μέρος τῶν ὑπεριωδῶν ἀκτίνων, οὕτως ὥστε μικρὸν μέρος τοῦ ἐνεργοῦ φωτὸς ἐναπομένει. Μολονοτοῦτο τοιαῦται ἀκτῖνες ἔχουν διάφορον ἐνέργειαν: οὕτως αἱ ***κυανοῦ*** καὶ αἱ ***ἰώδους*** χρώματος ἀκτῖνες ἐπιριπτόμεναι ἐπὶ τοῦ σώματος ἐπιδρῶσι ***καταπραυντικῶς, ἀναλγητικῶς*** καὶ εἶναι ἐν χρήσει εἰς τοὺς ἐν διεγέρσει εὑρισκομένους νευροπαθεῖς ἢ καὶ φρενοπαθεῖς καὶ εἰς διαφόρους νευραλγίας. Τὸ ***ἐρυθροῦν***, ἐξ ἐναντίας, χρῶμα, ***διεγείρει*** (μελαγχολικοί, ἄθυμοι).

Ἐδῶ θὰ εἴπωμεν τινὰ περὶ τῆς «***χρωμοθεραπείας***», ἥτις ἐχρησιμοποιεῖτο εἰς τὴν ἀρχαιότητα καὶ κατὰ τὸν Μεσαίωνα. ἐμπειρικῶς ἰδίως εἰς γενικὰ μολυσματικὰ νοσήματα, πρὸ πάντων εἰς τὴν εὐλογίαν. Ἡ ἐπιστήμη ἤρχισε νὰ τὴν ἐφαρμόζῃ ἀπὸ τὰς ἀρχὰς τοῦ τελευταίου αἰῶνος, ἰδίως ὅμως μετὰ τὸν Finsen ὅστις ἔθεσε τὰς ἐπιστημο-

SISMANOGLIO MEGARO

νικὰς βάσεις. Αἱ διδόμεναι ἐξηγήσεις διὰ τὴν θεραπείαν ταύτην εἶναι αἱ ἑξῆς:

Διὰ τῆς ***εὐλογίας*** τὸ δέρμα καὶ ὁ ὀργανισμὸς ἐν γένει ὑφίστανται μεγάλην ὑπεραισθησίαν ἀπέναντι τῶν χημικῶν ἀκτίνων. Ἀποκλείοντες τὰς χημικὰς ταύτας ἀκτῖνας διὰ ἐρυθρῶν ὑάλων ἢ ὑφασμάτων, προκαλοῦμεν δῆθεν παῦσιν τῆς

Εἰκ. 750

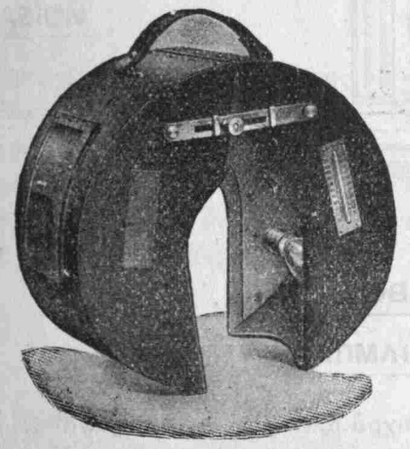
Γενικὸν Φωτόλουτρον

νόσου. Ἐξ ἄλλου φαίνεται ὅτι αἱ ἐρυθραὶ ἀκτῖνες προκαλοῦν ὑπερλευκοκύττωσιν καὶ φαγοκύττωσιν, αἵτινες ἐμποδίζουν τὴν ἀνάπτυξιν τῶν παθογόνων τῆς νόσου αἰτίων. Αἱ κυαναῖ ἀκτῖνες ἔχουσιν, ὡς εἴδομεν, ἀναλγητικὴν ἐπίδρασιν καὶ κατευναστικὴν γενικὴν καθὼς καὶ ἐπὶ κνησμῶν.

Φωτοθεραπεία διὰ φωτὸς τοξοειδῶν λαμπτήρων γίνεται καὶ δι' ἄλλων μεθόδων, ὡς διὰ τοῦ λεγομένου ***σιδηρούχου φωτός***, δηλ. λαμπτῆρος τοξοειδοῦς, ἔχοντος ἀντὶ ἄνθρακος, τεμάχια σιδήρου, διὰ τῶν λαμπτήρων ***ὑδραργύρου***, ἐκ τῶν ὁποίων πάλιν ὑπάρχουν δύο εἴδη ἡ διὰ Uviol (εἶδος ὑάλου) καὶ ἡ τοῦ Kromayer

Διὰ τῆς θεραπείας δι' ἠλεκτρικῶν λαμπτήρων πυρακτώσεως ἐκτίθεται ὁ ἀσθενὴς εἰς ἀκτινοβολίαν, ἥτις δὲν κατέχει σημαντικὰς ὑπεριώδεις ἀκτῖνας, τοὐναντίον ὅμως ἐμπεριέχει ἀφθόνους ἀκτῖνας θερμότητος. Ἡ φωτοθεραπεία λοιπὸν αὕτη, ἥτις ὀρθότερον καλεῖται ***φωτοθερμοθεραπεία***, διαφέρει ὡς πρὸς τὰς ἐπιδράσεις της τῶν ἀναφερθεισῶν μεθόδων. Σύγκεινται δὲ αἱ ἐπιδράσεις αὗται κυρίως εἰς ἰσχυρὰν διαθέρμανσιν τοῦ θεραπευομένου ἱστοῦ.

Ἡ συχνωτέρα χρῆσις τοῦ φωτὸς πυρακτώσεως γίνεται διὰ ***φωτολούτρου***, τοὐτέστι κιβωτίου ξυλίνου, εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ ὁποίου, εἰς τὰ τοιχώματα, ὑπάρχει ἀριθμὸς ἠλεκτρικῶν λαμπτήρων, οὕτως ὥστε ὁ ἀσθενὴς ἀκτινοβολεῖται ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη. Εἰς τὸ λουτρὸν τοῦτο μένουν οἱ ἀσθενεῖς περὶ τὰ 20 λεπτὰ καὶ εἰς μέσην θερμ. 70ο. Ἐκτὸς τοῦ γενικοῦ τούτου φωτολούτρου, εἰς τὸ ὁποῖον, ἀναλόγως τοῦ σχήματός του, κάθηται ἢ πλαγιάζει ὁ ἀσθενὴς, ὑπάρχουν καὶ τοπικὰ τοιαῦτα πάλιν ἐν εἴδει

Εἰκ. 751

Τοπικὸν φωτόλουτρον

κιβωτίου ἢ καὶ ἐν εἴδει προβολέων (projecteurs.) Ἡ ἐνέργεια τῶν θερμικῶν τούτων ἀκτινοβολιῶν σύγκειται εἰς τὸ νὰ αὐξάνουν τὴν θερμοκρασίαν τῶν ἱστῶν καὶ τῶν ὑγρῶν τοῦ σώματος, ἰδίως τοῦ αἵματος, τοῦ ὁποίου ἐπιταχύνουν τὴν κυκλοφορίαν καὶ ἐπιφέρουν ἐφίδρωσιν καὶ ἐν γένει αὔξησιν τῆς λειτουργίας τῶν κυττάρων.

Αἱ ἀσθένειαι αἱ ὑπὸ τῆς ***φωτοθεραπείας θεραπευόμεναι*** εἶναι ὁ κοινὸς καὶ ὁ ἐρυθηματώδης Λῦκος, ἡ ἀλωπεκία, αἱ ἀκμαὶ, τὰ ἀγγειώματα, αἱ ἐλαίαι ἡ τριχοφυτία διάφοροι ἀνωμαλίαι τῆς μελαγχρωστικῆς οὐσίας τοῦ δέρματος, ὑπὸ δὲ τῆς ***Φωτοθερμοθεραπείας*** ὅλατὰ κρυολογήματα, ρευματισμοὶ μυῶν καὶ ἀρθρώσεων, νευραλγίαι, ὑδρωπικαὶ καταστάσεις καρδιακῶν καὶ νεφριτικῶν νοσημάτων, δηλητηριάσεις (μόλυβδος, ὑδράργυρος), παχυσαρκία, βρογχίτιδες, ἆσθμα, ἐμφύσημα, διάφοροι ἀσθένειαι ὀφθαλμῶν, ὀστῶν, ἕλκη, δοθιῆνες ἀρθρώσεων γαγγλίων, μητρικὰ νοσήματα, περιτονῖτις φυματική, κλπ.

ΦΩΤΟΘΕΡΜΟΘΕΡΑΠΕΙΑ *(βλ. Φωτοθεραπεία)*

ΦΩΤΟΛΟΥΤΡΟΝ *(βλ. Φωτοθεραπεία)*

ΦΩΤΟΦΟΒΙΑ

Κατάστασις τοῦ ὀφθαλμοῦ, εἰς τὸν ὁποῖον συνεπείᾳ παθήσεώς τινος, τὸ φῶς εἶναι δυσάρεστον.

SISMANOGLIO MEGARO

ΧΑΒΙΑΡΙ

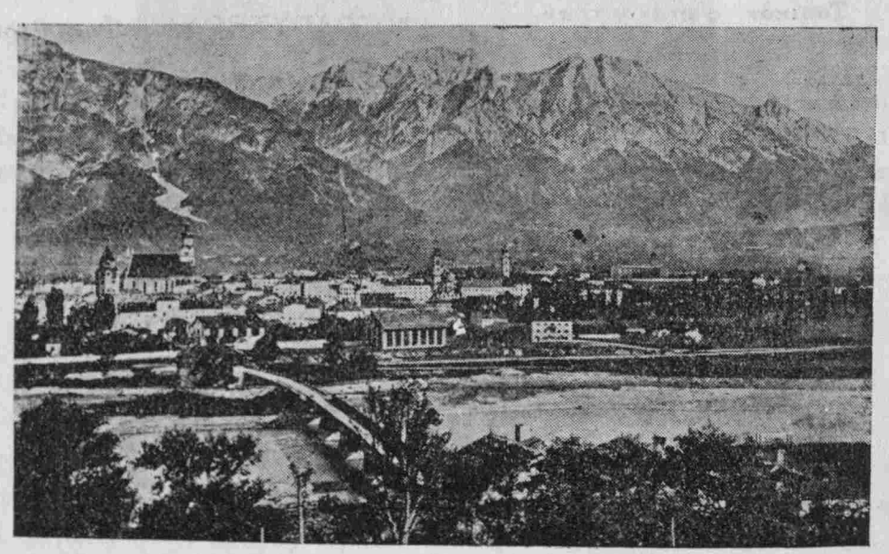
Ἁλατισμένα ὡὰ τῶν ἰχθύων. Τὸ καλλίτερον χαβιάρι προέρχεται ἀπὸ τὴν μύρραιναν (ξυρύχι, μερσίνι). Ἐπίσης καλὸν εἶναι καὶ τὸ προερχόμενον ἀπὸ τὸν λύκον (ἔσοξ), κυπρῖνον, ρέγγαν. Ἕνεκα τοῦ λευκώματος, λίπους τῆς εὐπεπτικότητος καὶ ὀρεκτικότητος αὐτοῦ εἶναι τροφὴ λίαν ἀξιοσύστατος. Τὸ χαβιάρι δὲν πρέπει νὰ εἶναι ξυνὸν ἢ ταγγὸν οἱ δὲ κόκκοι του, δηλ. τὰ ὠά, οὔτε ζαρωμένα, οὔτε καὶ ἀκάθαρτα. (βλ. *Τροφῶν Πίνακα*).

ΧΑΒΟΥΤΣΙ (*βλ. Καρότα*)

ΧΑΙΛΜΠΡΥΝ (*Heilbrunn*)

Ψυχρὰ ἁλιπηγὴ ἐν Βαυαρίᾳ, θερμ. 11ο Ε περιέχουσα 5 ‰ χλωριοῦχον Νάτριον.

ΧΑΙΡΕΦΥΛΛΟΝ (*βλ. Σκάνδυξ*)

Εἰκ. 752

Χὰλ Τυρόλου

ΧΑΛ (*Bad' Hall*)

Ἰωδιοῦχος πηγὴ ἐν Αὐστρίᾳ (Tessilo), εἰς ὕψος 376 μ.

Κατάλληλος διὰ τοὺς πάσχοντας ἀπὸ χοιράδωσιν, ραχίτιδα, σύφιλιν, ἀδενίτ

δας, ὀστεῖτιδας καὶ βρογχοκήλην. ***Ἐποχή*** : 1 Μαΐου—30 Σεπτεμβρίου.

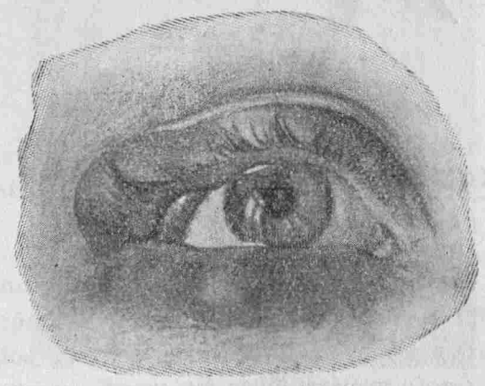
ΧΑΛ (*Hall à Tirol*)

Ἁλατοῦχος πηγὴ ἐν Τυρόλῳ τῆς Αὐστρίας εἰς ὕψος 560 μ. ***κατάλληλος*** διὰ τοὺς πάσχοντας ἀπὸ ἀρθρίτιδας, ρευματισμοὺς καὶ κατάρρους.

ΧΑΛΑΖΙΟΝ

Μικρὸς ὄγκος σχηματιζόμενος εἰς τὸ ἐλεύθερον μέρος τῶν βλεφάρων, ὀφειλόμενος δὲ εἰς φλεγμονὴν καὶ μετέπειτα σκλήρυνσιν τοῦ Μεϊβομιανοῦ ἀδένος.

Δὲν δίδει μεγάλας ἐνοχλήσεις. Ἀφαιρεῖται δι' ἐγχειρήσεως.

Εἰκ. 753

Χαλάζιον

ΧΑΛΑ·Ι·Ν (*Halleîn*)

Ἁλατοῦχος πηγὴ ἰσχυρὰ ἐπὶ τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς Salsburg - Insburg, εἰς ὕψος 450 μ. ἔχει κλῖμα ἥπιον.

Κατάλληλος διὰ τοὺς πάσχοντας ἀπὸ χοιράδωσιν, ἀναιμίαν, ραχίτιδα, κατάρρους. ***Ἐποχὴ*** Μάϊος—Ὀκτωβρίου.

ΧΑΛΙΚΙΝΗ (*Ρευστὴ ὕαλος, Silicate de Potasse*)

Ρευστὸν σιροπιοειδὲς χρησιμοποιούμενον δι' ἐπιδέσμους εἰς κατάγματα, ἀντὶ γύψου. Ἀλοιφόμενον εἰς λεπτὸν στρῶμα πήγνυται ταχέως καὶ ἐντὸς 5 ὡρῶν εἶναι τελείως σκληρόν. Διὰ νὰ ἀφαιρεθῇ ὁ ἐπίδεσμος μαλακώνεται μὲ θερμὸν ὕδωρ. Τὰ διὰ χαλικίνης ἀλειφόμενα ξύλα, χαρτία καὶ πανία, γίνονται ***ἄφλεκτα***.

ΧΑΛΚΟΣ

Τὸ γνωστὸν μέταλλον μὲ τὸ χαρακτηριστικὸν λάμπον καὶ ἐρυθροῦν χρῶμά του, ἔχει πλείστας ὅσας χρήσεις, ὡς μαγειρικὰ σκεύη, διαφόρους μηχανάς, νομίσματα, βαφὰς κλπ.

Ἐν τῇ ἰατρικῇ χρησιμοποιοῦνται μόνον τὰ ἅλατά του ἐκ τῶν ὁποίων τὰ κυριώτερα εἶναι :

Ὁ ***ὀξεικὸς χαλκὸς*** (διβασικὸς) (sous acetate de cuivre, vert de gris) ἀποτελούμενος ἀπὸ πράσινα κρύσταλλα καὶ χρησιμοποιούμενος ***ἐξωτερικῶς***, ὡς καυστικόν, ἢ ὡς ἔμπλαστρον κατὰ τῶν κάλων τῶν ποδῶν καὶ ἑλκῶν.

Ὁ ***θειϊκὸς χαλκὸς*** (sulfate de cuivre) διδόμενος ***ἐσωτερικῶς*** ὡς ἐμετικὸν (0,10 0,30 ἑκγρ. εἰς 100 νεροῦ καὶ 25 σιροπίου μένθης, κάθε 10 λεπτὰ ἀνὰ ἓν κ.σ. ***ἐξωτερικῶς*** δὲ ὡς στυπτικόν, ὡς κολλήριον (βλ. *Θειϊκὸν ὀξύ*)

Τὰ ἅλατα χαλκοῦ εἶναι ***δηλητηριώδη***. Δηλητηριάσεις δύνανται νὰ προέλθωσιν ἐκτὸς τῆς προσλήψεως φαρμάκων, χαλκοῦ εἰς μεγάλην ποσότητα, σταφυλῶν ἐπὶ τῶν ὁποίων διὰ νὰ προφυλαχθοῦν ἀπὸ τὴν φυλλοξήραν ἔχουν ῥίψῃ θειϊκὸν χαλκόν, ἢ καὶ δολοφονικῶν ἀποπειρῶν (νομίσματα χαλκοῦ εἰς ὄξος), διὰ τροφῶν μὲ ὄξος μαγειρευμένων καὶ αἵτινες μένουν καὶ κρυώνουν εἰς χάλκινα δοχεῖα, ἢ ὅταν ταῦτα δὲν εἶναι ἐκαλῶς γανωμένα, ἢ καὶ εἰς ἐργάτας χειριζομένους χαλκὸν ἢ τὰ ἅλατα αὐτοῦ, ἢ διὰ βαφῶν καὶ ἐνδυμάτων βαμμένων μὲ χρώματα ἐμπεριέχοντα χαλκὸν ἢ καὶ μὲ κονσέρβας εἰς τας ὁποίας διὰ νὰ δώσουν τὸ πράσινον χρῶμα προσθέτουν ἅλατα χαλκοῦ.

Ἡ ὀξεῖα δηλητηρίασις χαλκοῦ ἐκδηλοῦται εἰς $^1/_4$ — $^1/_2$ ὥρας. μετὰ τὴν πρόσληψιν τῆς δηλητηριώδους οὐσίας, διὰ πρασινωπῶν ἢ φαιῶν ἐμέτων, εὐκοιλιότητος, αἱματουρίας, κωλικῶν, δυσπνοίας, σιελορροίας, γεύσεως μεταλ-

SISMANOGLIO MEGARO

λικῆς. Βραδύτερον δύνανται νὰ ἐπέλθουν σπασμοί, νάρκωσις, παραληρήματα καὶ θάνατος ἐντὸς 6—12 ὡρῶν. Πρὸς ***ἐξακρίβωσιν*** τῆς δηλητηριάσεως, ἀναμιγνύωμεν τὰ ἐμέσματα μὲ ὀλίγην ἀμμωνίαν, ὅτε, ἐὰν ὑπάρχῃ χαλκὸς λαμβάνουσιν ταῦτα χρῶμα κυανοῦν.

Ἐπὶ τῆς δηλητηριάσεως ταύτης πρέπει νὰ δίδηται ἀμέσως λευκωματοῦχον ὕδωρ,γάλα,ἀσπράδι τοῦ αὐγοῦ, διάλυσις Μαγνησίας κεκαυμένης Ἐπίσης θὰ δίδηται κριθαρόνερον, καφές, λαύδανον 20 σταγόνες καὶ θὰ τίθενται ζεστὰ καταπλάσματα ἐπὶ τῆς κοιλίας.

Εἰς τὰς ***χρονίας δηλητηριάσεις*** ἐκ χαλκοῦ τὰ οὖλα ἔχουν κυανομέλανα ἀφρόν, ἐνίοτε τὸ δέρμα καὶ αἱ τρίχες πρασινίζουν, ἐπέρχονται δὲ κωλικόπονοι, διάρροιαι, αἱμορραγίαι, ἐξάντλησις καὶ πρήξιμον τῆς κοιλίας.

Ἰδίως προσβάλλονται ἐκ ταύτης οἱ γανωταί, οἱ σιδηρουργοί, οἱ βαφεῖς. Ἡ καλλιτέρα θεραπεία εἶναι ἡ ἀπομάκρυνσις ἀπὸ τὴν αἰτίαν.

Τὰ ***πράσινα χρώματα*** τὰ περιέχοντα χαλκὸν τὰ ἀνακαλύπτομεν ὅταν, εἰς τὰ εἰς τὸ ὕδωρ λυωμένα καὶ μὲ νιτρικὸν ὀξὺ ὀξυθέντα χρώματα, θέσωμεν στιλβωθέντα τεμάχια σιδήρου ἐπὶ τῶν ὁποίων κατατίθεται ὁ χαλκός.

ΧΑΜ (*Bad Hamm*).

Ἀλατοῦχος θερμοπηγὴ ἐν Βεστφαλίᾳ εἰς ὕψος 62 μ. Τὸ ὕδωρ αὐτῆς 33οΕ εἶναι ***κατάλληλον*** διὰ χοιραδικούς, ἀρθριτικούς,ρευματικούς. ***Ἐποχὴ*** Μάϊος—Σεπτέμβριος.

ΧΑΜΑΙΑΚΤΗ (*κ. Βουζιᾶ, Hiehle*).

Θάμνος τοῦ ὁποίου ἡ ρίζα καὶ ὁ φλοιὸς τῶν κλώνων θεωροῦνται ὡς ἐμετικὰ καὶ καθαρτικά, οἱ δὲ καρποὶ ὡς ἐφιδρωτικοὶ καὶ διουρητικοὶ καὶ δίδονται κατὰ τῆς ὑδροπικίας. (Εἰκ. 754)

ΧΑΜΑΙΔΑΦΝΗ (*Θυμελαία, Κνίδαιος κόκκος τῶν ἀρχαίων. Garou*)

Φυτὸν τοῦ ὁποίου ὁ φλοιὸς οἱ καρποὶ καὶ τὰ φύλλα, χρησιμοποιοῦνται ὡς καθαρτικὰ καὶ ὡς ἐκδόρια.

Εἰκ.754

Χαμαιακτῆ

ΧΑΜΑΙΛΕΩΝ Ο ΛΕΥΚΟΣ (*Atractylis*)

Φυτὸν διαδεδομένον ἀνὰ τὰ παράλια τῆς Μεσογείου, μὲ ὀγκώδη ρίζαν, ὀσμῆς βαλσαμώδους καὶ γεύσεως γλυκείας καὶ ἡ ὁποία περιέχει ἰδίως ἐν νωπῇ καταστάσει διάφορα ὀξέα καὶ ἅλατα δηλητηριώδη.

Ἐν περιπτώσει ***δηλητηριάσεως*** θὰ δοθοῦν ἀμέσως καθαρσία διουρητικὰ διεγερτικὰ καὶ ἀντισπασμωδικὰ ἄλλως ὁ θάνατος ἐπέρχεται δι' ἀσφυξίας.

ΧΑΜΑΙΛΕΩΝ Ο ΜΕΛΑΣ (*Καρδοπάθιον τὸ Ἀνατολικόν*)

Φυτὸν λίαν διαδεδομένον ἐν Θράκῃ, Μακεδονίᾳ,νήσοις.Ἡ ρίζα του ἔχει ναρκωτικὰς ἰδιότητας καὶ χρησιμοποιεῖται ἐξωτερικῶς εἰς παθήσεις τοῦ δέρματος.

ΧΑΜΑΙΛΕΥΚΗ (*Βήχιον, Tussilage. τ. ὀκσυρούκ ὀτοῦ*).

Φυτὸν ὑγρῶν καὶ ἀργιλλωδῶν μερῶν, τοῦ ὁποίου τὰ φύλλα ἕνεκα βλεννώδους τινὸς οὐσίας τὴν ὁποίαν ἐμπεριέχουν, χρησιμοποιοῦνται ὡς ἔγχυμα(5 %) κατὰ τοῦ βηχὸς καὶ τῆς χοιραδώσεως.

ΧΑΜΑΙΜΗΛΟΝ (*Χαμόμηλον τ. παπάτια Camomille*)

Τὰ ἄνθη του χρησιμοποιοῦνται ὡς στομαχικά, καταπραϋντικά, ἐφιδρωτικά. Εἰς τὰ παιδία γίνεται χρῆσις αὐτοῦ ὡς κλῦσμα.

Δι'ἀποστάξεως τῶν ἀνθέων του προέρχεται τὸ ***Χαμαιμηλέλαιον*** (huile de Camomille/ χρώματος κυανοῦ χρησιμοποιούμενον εἰς ἐντριβάς.

Εἰκ. 755

Χαμαιλεύκη

ΧΑΜΑΜ (*βλ. Λουτρά*).

ΧΑΠΙΑ (*βλ. Καταπότια*).

ΧΑΡΑ

Ἡ χαρὰ καὶ ἡ εὐχαρίστησις ἔχουν μεγάλην ἐπίδρασιν ἐπὶ τοῦ νευρικοῦ συστήματος καὶ τῆς ψυχικῆς καταστάσεως. Ἐπιταχύνει ὅλας τὰς λειτουργίας τοῦ σώματος. Εἶναι ἀναγκαῖα δι' ἐκεῖνον ποῦ ἐργάζεται πνευματικῶς, διότι κάμνει τὴν ἐργασίαν πλέον παραγωγόν.

Αἰφνιδία μεγάλη χαρὰ εἶναι ἐπικίνδυνος διότι δύναται νὰ ἐπιφέρει νόσους καὶ τὸν θάνατον. Ὁ Σοφοκλῆς ἀπέθανε ἀπὸ τὴν χαράν του ὅτε κατὰ τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνας αἱ τραγωδίαι του ἐβραβεύθησαν. Χείλων ὁ Λακεδαιμόνιος ὅταν ὁ υἱόςτου τῷ ἀνεκοίνωσε ὅτι ἔλαβε βραβεῖον.

Λέων ὁ 10ος κατὰ τὴν ἀγγελίαν τῆς ἀνακαταλήψεως τῆς Πάρμης.

ΧΑΡΑΚΤΗΡ

Τὸ σύνολον διαφόρων ἰδιοτήτων καλῶν ἢ κακῶν ἑνὸς ἀτόμου. Αἱ ἰδιότητες αὗται προυπῆρξαν εἰς τὴν μακρὰν σειρὰν τῶν προγόνων του εἰς ἄλλους μὲν εἰς ἰσχυρὸν βαθμὸν ἀνεπτυγμέναι, εἰς ἄλλους δὲ ἐλαφρότερον. Οὕτως ὁ ἄνθρωπος ἐρχόμενος εἰς τὸν κόσμον κληρονομεῖ τὰς ἰδιότητας ταύτας αἵτινες ἀποτελοῦν τὸν χαρακτῆρα του.

Ὁ χαρακτὴρ τοῦ ἀνθρώπου δύναται νὰ ἀλλαγῇ, πρὸς τοῦτο ὅμως πρέπει πρὶν ἢ ἐδραιωθῇ ἀκόμη ὁ χαρακτὴρ,δηλ.πρὶν ἤ ἄνθρωπος γνωρίσῃ ἑαυτόν,νὰ ἐνισχυθοῦν διὰ συχνῶν καὶ καταλλήλων διεγέρσεων αἱ καλαὶ ἰδιότητες αὐτοῦ, νὰ καταπολεμηθοῦν αἱ κακαὶ καὶ οὕτω διὰ τῆς συνηθείας βαθμηδὸν νὰ ἐπέλθῃ ἡ μεταβολὴ τοῦ χαρακτῆρος. Τὸ τοιοῦτον γίνεται διὰ τῆς ***ἀγωγῆς**** ἥτις βασίζεται εἰς τὸ νὰ δώσῃ εἰς τὸν χαρακτῆρα ὡρισμένην βάσιν καὶ κατεύθυνσιν. Ἀργότερον ἀλλοίωσίς τις τοῦ χαρακτῆρος μόνον δι' ἰσχυρᾶς θελήσεως δύναται νὰ ἐπέλθῃ, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον εἶναι δυνατόν, ἀλλὰ δυσκολώτερον.

ΧΑΡΟΥΠΙΑ (*βλ. Ξυλοκέρατα*).

ΧΑΡΤΗΣ

Δια τὸν χάρτην τῶν βιβλίων καὶ τῆς γραφῆς (βλ. ***Ἀνάγνωσις***).

Ὁ χάρτης προστατεύει ἀπὸ τὸ ψῦχος, διὰ τοῦτο καὶ ἡ συνήθεια νὰ τίθηται ἐφημερὶς ἐπὶ διαφόρων μερῶν τοῦ σώματος ἢ καὶ ἵνα καλύπτωνται ταῦτα μὲ χάρτην. (βλ. *Δοκιμαστικὸς χάρτης,* ***Ἄσθμα***)

ΧΑΡΤΣΜΠΟΥΡΓ (*Harzburg*).

Ἔκτακτος τοποθεσία ἐν Χάρτζ τῆς Γερμανίας (Braunschweig)ἔχουσα ἰαματικὴν ἁλατοῦχον καὶ ραδιοῦχον πηγήν. Εἶναι ***κατάλληλος*** δι' ἀναρρωνύοντας

SISMANOGLIO MEGARO

ὡς καὶ διὰ πάσχοντας ἐκ χοιραδώσεως, διὰ νευρικοὺς κ.ὶ ἀρθριτικούς.

ΧΑΣΙΣ (*Hachisch*).

Οὐσία λαμβανομένη διὰ βρασμοῦ καὶ ἐξατμίσεως τῶν ἀνθέων κσὶ φύλλων τοῦ ***ἰνδικοῦ κανάβεως***.*Παρασκευαζομένη μὲ γλυκὰ τρώγεται καὶ ξηραινομένη καπνίζεται, τὸ συχνώτερον δὲ διὰ ναργελέ. Τὸ χασὶς εἰς μικρὰν δόσιν ***διεγείρει*** τὸ νευρικὸν σύστημα καὶ τὴν φαντασίαν εἰς μεγαλειτέραν ὅμως ***ἐπιφέρει*** κστ' ἀρχὰς μανίαν καὶ παραλήρημα, ἀργότερον δὲ ἐξάντλησιν, παράλυσιν τῶν δυνάμεων καὶ ὕπνον.

ΧΑΣΜΟΥΡΙΣΜΑ (*Χάσμησις*).

Βραδεῖα βαθεῖα εἰσπνοή, ἐν ᾧ τὸ στόμα μένει σπασμωδικῶς ἀνοιγμένον, ἀκολουθουμένη ὑπὸ ἠχηρᾶς ἐκπνοῆς. Εἶναι σημεῖον ἀνάγκης προσλήψεως ὀξυγόνου, καθότι ἐπέρχεται εἰς γενικὴν καὶ πνευματικὴν κόπωσιν εἰς στενοχωρίαν, εἰς νυσταγμόν, ἀνακάτωμα, καὶ πρὸ τῆς λιποθυμίας. Ἡ χάσμησις εἶναι πρᾶξις ἀκουσία καὶ ὑπόκειται εἰς μίμησιν, δύναται ὅμως νὰ γίνῃ καὶ ἑκουσίως ὅτε συνοδεύεται συχνάκις μὲ τέντωμα τοῦ σώματος. Ἡ χάσμησις πολλάκις φέρει ἐξάρθρωσιν τῆς σιαγόνος.

ΧΕΙΛΗ

Ἀνατομικαὶ πτυχαὶ τοῦ δέρματος ἐντὸς τῶν ὁποίων ὑπάρχει μῦς καὶ αἱ ὁποῖαι περιβάλλουν τὸ στόμα. Εἰς τὰ ζῶα τὰ χείλη εἶναι λεπτὰ καὶ ἴσα, εἰς τὸν ἄνθρωπον κάπως φουσκωμένα, ἕνεπα τῆς ἱκανότητος τοῦ ὁμιλεῖ. Ὅσον δὲ ἀνεπτυγμένη εἶναι ἡ ἱκανότης αὕτη τόσον μορφωμένα γίνονται τὰ χείλη. Ἕκαστον χεῖλος ἑνώνεται εἰς τὸ μέσον μὲ τὰ οὖλα διὰ μικροῦ δέρματος.

Τὸ ***σκάσιμον τῶν χειλέων***, προφυλάσσεται δι' ἀμυγδαλελαίου ἢ διὰ γλυκερίνης. Οἱ ***ἀμυχαὶ*** εἰς τὰς γωνίας θεραπεύντσι ὡς ἑξῆς: ἀφ' οὗ ἐξαγάγωμεν τὰς κρούστας, βρέχομεν τὰ μέρη διὰ χλιαροῦ ὕδατος καὶ θέτομεν μετὰ ταῦτα βαζελίνην βορικοῦχον ἢ διάλυσιν στύψεως. Ἡ κοιλότης εἰς τὸ μέσον τοῦ ἄνω χείκους λέγεται ***φίλτρον***. (βλ. *Καρκῖνος*, *Ἕρπης*, *Λαγώχειλος*).

ΧΕΙΛΗ (*βλ. Αἰδοῖον*).

ΧΕΙΛΟΗΔΕΣ (*Cheloide*).

Ἰνώδες ὄγκωμα τοῦ δέρματος ἐπερχόμενον τὸ συνηθέστερον ἐπὶ οὐλῶν, διαφόρου προελεύσεως. Εἶναι κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον σκληρόν, σχήματος μακροῦ καὶ ἐπιφέρει συχνὰ κνησμὸν καὶ πόνους.

Θεραπεύεται δι' ἀφαιρέσεως, ἀλλ' ἔτι ἀσφαλέστερον δι' ἀκτινο-ραδιοθεραπείας.

ΧΕΙΡ

Ἀποτελεῖται ἀπὸ τὸν ***καρπόν***, τὸ ***μετακάρπιον*** καὶ τὰς ***φάλαγγας***. Αἱ κινήσεις αὐτῆς γίνονται ἀπὸ μῦς (καμπτῆρας καὶ ἐκτείνοντας τοῦ πήχεως). Εἰδικοὶ δὲ μύες ὑπάρχουνἐν τῇ παλάμῃ καὶ μεταξὺ τῶν μικρῶν ὀστῶν οἵτινες θέτουν εἰς κίνησιν τὰ δάκτυλα.

Εἰς τὴν ρίζαν (καρπὸν) τῆς χειρὸς ὑπάρχουν 8 μικρὰ ὀστᾶ, συνδεόμενα μὲ ἀρθρώσεις καθὼς καὶ μὲ τὰ 5 ὀστᾶ τῆς μέσης χειρὸς (μετακάρπιον).

Ἡ κατασκευὴ τῆς χειρὸς εἶναι κατάλληλος ***διὰ ἁφήν***.

Εἰς τὴν παλάμην εὑρίσκονται προφυλαγμένα 2 ἀρτηριακὰ τόξα, φλέβες, καὶ νεῦρα. Εἰς τὴν χεῖρα παρατηροῦνται διάφοροι ***παραμορφώσεις*** προερχόμεναι ἀπὸ παραλύσεις ἢ συσπάσεις τῶν διαφόρων μυῶν ἐπιφέρουσαι δὲ διάφορον ἑκάστοτε μορφήν.

Ἐπίσης εἰς τὴν χεῖρα συχνάκις συμβαίνουν ***κατάγματα****, ***ἐξαρθρώσεις****, ***ἀποστήματα***, ***πληγαί***.

Μεγάλην σημασίαν ὄχι μόνον διὰ τὴν χεῖρα, ἀλλὰ καὶ δι'ὅλον τὸ σῶμα ἔχει ἡ ***καθαριότης*** καὶ ἡ ἐν γένει ὑγιεινὴ τῆς χειρός,ὡς ἐκτοῦ σπουδαίου ρόλου αὐτῆς. (βλ. *Ὄνυχες Δάκτυλα*).

Διὰ νὰ διατηρηθῇ τὸ δέρμα τῶν χειρῶν ***μαλακόν***, χρησιμοποιεῖται ἡ γλυκερίνη. Αὕτη ὅμως εἰς καθημερινὴ χρῆσιν κιτρινίζει τὸ δέρμα. ***Καλὴ ἀλοιφὴ***

διὰ τὸ δέρμα τῶν χειρῶν γίνεται ὡς ἑξῆς: Ἀναμιγνύωμεν μὲ τεμάχιον ξύλου 75 γρ. καθαρᾶς γλυκερίνης μὲ 50 γρ. μαλακοῦ σάπωνος (savon mou),προσθέτωμεν 500 γρ. ἔλαιον γλυκῶν ἀμυγδάλων, καὶ 5 σταγόνας ἀποστάγματος βανίλης (essence de vanille) καὶ ἀλοίφωμεν τὸ ἑσπέρας τὰς χεῖρας.

ΧΕΙΡΑΓΡΑ

Ἀρθρῖτις ἐντετοπισμένη εἰς τὴν χεῖρα.

ΧΕΙΡΟΚΤΙΑ

Τὰ glacés ἐμποδίζουν τὴν κατ' ἐπιφάνειαν κυκλοφορίαν, καὶ προδιαθέτουν εἰς κρυοπαγήματα. Ὠφέλιμα διὰ τὸν χειμῶνα εἶναι τὰ ***μάλλινα***, ἅτινα προφυλάττουν τὸ δέρμα. Τὸ θέρος τὰ χειρόκτια εἶναι περιττά. Χειροκτίων ἐκ ***καουτσούκ*** γίνεται χρῆσις ἐν τῇ ἰατρικῇ δι' ἐγχειρήσεις, δι' ἐξετάσεις μολυσμένων μερῶν καὶ θεραπευτικῶς διὰ δερματικὰ νοσήματα.

ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ

Κλάδος τῆς ἰατρικῆς περιλαμβάνων τὰς νόσους εἰς τὰς ὁποίας ἡ ἐγχείρησις δύναται νὰ εἶναι ἀναγκαία. Ὅταν δὲ λέγομεν ἐγχειρησιν δὲν ἐννοοῦμεν μόνον τὴν αἱματηρὰν τοιαύτην, ἀλλὰ καὶ τὰς μὴ τοιαύτας, ὡς λ. χ. θεραπείαν κατάγματος, ἐξαρθρώσεως κλπ. Ἡ χειρουργικὴ ἐφημόζετο καὶ εἰς τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους. Ἤδη πρὸ $4\frac{1}{2}$ χιλιετηρίδων οἱ Αἰγύπτιοι ἐνεχείριζον καταρράκτην, οἱ Ἰνδοὶ ἐξετέλουν πλαστικὰς ἐγχειρήσεις καὶ ἀκρωτηριασμούς, ὁ Ἀσκληπιὸς φαίνεται ὅτι ἦτο ἐνήμερος τῆς τραχειοτομίας καὶ οἱ Ρωμαῖοι τοῦ τρυπάνου.

Τὴν σήμερον ἡ χειρουργικὴ διὰ τῆς ἀντισηψίας, ἀσηψίας, ναρκώσεως, καὶ τελειοποιήσεωςτῶνμεθόδων,ἔχει εἰσδύσῃ εἰς ὅλα σχεδὸν τὰ ὄργανα, αἱ ἐπιτυχεῖς δὲ αὐτῆς ἐπεμβάσεις ὁλονὲν αὐξάνουν.

ΧΕΙΡΩΝΕΙΑ ΕΛΚΗ (*βλ. Ἕλκη κνήμης*)

ΧΕΛΓΚΟΛΑΝΤ (*Helgoland*).

Νῆσος τῆς Βορείου θαλάσσης, ἀπέχουσα τοῦ Ἀμβούργου 170 χιλιόμετρα

Ἔχει θαλάσσια λουτρὰ ***κατάλληλα*** δι' ἀναρρωνύοντας ὡς καὶ διὰ τοὺς πάσχοντας ἐκ χρονίων κατάρρων. ***Ἐποχή***: Ἰούνιος—Ὀκτωβρίου.

ΧΕΛΙ (*Ἔγχελυς*).

Ἰχθῦς τῆς θαλάσσης καὶ τοῦ ποταμοῦ.

Ὁ τῆς θαλάσσης ἔχει λίπος 5%,ὕδωρ 80%.Ὁ τοῦ ποταμοῦ λίπος 28%καὶ 57% ὕδωρ. Ὁ τοῦ ποταμοῦ δὲν πρέπει νὰ τρώγηται πολὺ διότι εἶναι δύσπεπτος, ὁ τῆς θαλάσσης εἶναι πλουσιώτερος τοῦ ποταμίου εἰς ἄζωτον καὶ ἅλατα, ὥστε εἶναι καὶ εὐπεπτώτερος καὶ θρεπτικώτερος. Ὑπάρχει εἶδός τι ἐγχέλυος, ὅστις ἔχει εἰς τὴν οὐρὰν ἠλεκτρικὸν ὄργανον, δίδον ἠλεκτρικὰς δονήσεις, τὸ μεταχειρίζεται δὲ ὡς ὅπλον του. (Βλ. *Τροφῶν Πίνακα*).

ΧΕΛΙΔΟΝΙΟΝ ΤΟ ΜΕΓΑ (*Chelidoine*).

Φυτὸν ἐκ τοῦ κορμοῦ τοῦ ὁποίου ἐξέρχεται ὀπὸς γαλακτώδης κιτρινωπός, ἔχων καυστικὴν ἐνέργειαν καὶ χρησιμο-

Εἰκ. 756

Χελιδόνιον τὸ μέγα

ποιούμενος ὑπὸ τοῦ λαοῦ διὰ τὴν καταστροφὴν κρεατοελῶν, κάλων κλπ.

Ὁ χυμὸς τῶν φρέσκων φύλλων τοῦ φυτοῦ δίδεται ἐσωτερικῶς ὡς καθαρτι-

SISMANOGLIO MEGARO

κὸν καὶ καταπραϋντικόν. Εἰς μεγάλας δόσεις εἶναι δηλητήριον.

ΧΕΛΟΥΑΝ (*Helouan, βλ. Αἴγυπτος*).

ΧΕΛΩΝΗ

Τὸ κρέας της εἶναι λεπτὸν γελατινῶδες καὶ εὔπεπτο. Ἰδίως τὰ ὠά της εἶναι περιζήτητα. (Βλ. *Τροφαί*, *Κρέας*).

ΧΕΡΚΥΛΕΣ-ΜΠΑΤ (*Herkules-Bad*).

Θειοῦχοι θερμοπηγαὶ (56οΕ) ἐν Οὐγγαρίᾳ, ἐπὶ τῆς σιδηροδρ. γραμμῆς Βουδαπέστης—Ὄρσοβας. Εἶναι ***κατάλληλοι*** δι' ἀρθριτικάς, ρευματικὰς παθήσεις, παραλύσεις νευραλγίας, δερματικά, ραχίτιδα, ἀδενίτιδα, στείρωσιν. ***Ἐποχή*** λουτρῶν: 1 Μαΐου— 1 Ὀκτωβρίου.

ΧΕΡΣΦΕΛΤ (*Hersfeld*) (*Lullus brunnen*).

Ἁλατοῦχος πηγὴ (θειϊκὸν νάτριον 2, 282⁰/₀₀) ἐν Γερμανίᾳ, νοτίως τοῦ Χες-Νασάου εἰς ὕψος 212μ. ***κατάλληλος*** διὰ πεπτικὰς παθήσεις, ἀναιμίας, νεφρίτιδας καὶ ἐν γένει παθήσεις θρέψεως.

ΧΗΝ

Τό κρέας της ἕνεκα τῆς μεγάλης ποσότητος λίπους εἶναι δύσπεπτον.

ΧΙΡΣΠΡΟΥΝΓ ΝΟΣΟΣ (*Μεγάκολον συγγενές, Maladie dc Hirschsprung*).

Συνίσταται εἰς μεγάλου βαθμοῦ διεύρυνσιν τοῦ παχέος ἐντέρου. Ἐπιφέρει τυμπανισμὸν καὶ ἐπίμονον δυσκοιλιότητα. Ἡ πάθησις εἶναι ἐκ γενετῆς καὶ παρουσιάζεται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς παιδιά. Εἶναι ἐπικίνδυνος διότι διὰ τῆς μεγίστης συσσωρεύσεως τῶν κοπράνων, δηλητηριάζεται τὸ σῶμα, δύναται δὲ νὰ φέρῃ καὶ ὅλα τὰ συμπτώματα ἐντερικῆς ἀποφράξεως. Ἡ διὰ φαρμάκων, κλυσμάτων, μαλάξεων, ἠλεκτρισμῶν, θεραπεία δὲν δίδει πάντοτε ἱκανοποιητικὰ ἀποτελέσματα. Ἡ ριζικὴ θεραπεία συνίσταται εἰς τὴν δι' ἐγχειρήσεως ἀφαίρεσιν τοῦ εὐρυθέντος τμήματος τοῦ κόλου. (Εἰκ. 757)

ΧΙΤΩΝ ΦΘΑΡΤΟΣ (*Decidua*).

Ὅταν τὸ ὠάριον* εὑρίσκεται ἀκόμη εἰς τὴν σάλπιγγα*, περιβάλλεται τὸ ἐσωτερικὸν τῆς μήτρας μὲ στρῶμα ἀποτελούμενον ἐξ ἀδένων τῆς μήτρας, νεοσχηματισθέντων κυττάρων, ἐπιθηλίων τοῦ συνδετικοῦ ἱστοῦ καὶ τῶν τριχοειδῶν. Τὸ στρῶμα τοῦτο περιβάλλον τὸ μετέπειτα γονιμοποιούμενον ὠάριον σχηματίζει τὸ μητρικὸν μέρος τοῦ πλακοῦντος.*

Εἰκ. 757

Μεγάλη διεύρυνσις τοῦ ἐντέρου εἰς νόσον τοῦ Hirschprung

(*Ἐκ τῆς συλλογῆς τοῦ ἰατροῦ κ. Δ. Δρακοπούλου Κων)πολις*)

ΧΛΟΑΣΜΑ

Μικραί, συνήθως στρογγυλαὶ κηλῖδες τοῦ δέρματος, χρώματος φαιοκιτρίνου, παρουσιαζόμεναι ἰδίως εἰς τὸ μέτωπον, ἀλλὰ καὶ εἰς τ πρόσωπον, τὸν λαιμὸν καὶ τὸν κορμόν. Προέρχονται ἀπὸ συσσώρευσιν καὶ ἀλλοίωσιν φαιᾶς, λεπτῆς χρωστικῆς οὐσίας εἰς τὰ κύτταρα τῆς ἐπιδερμίδος.

Ἡ αἰτία των δὲν εἶναι γνωστή. Συχνάκις παρουσιάζονται κατὰ τὴν ἐγκυμοσύνην καὶ παρέρχονται κατὰ τὴν λοχείαν ἢ καὶ κατὰ τὴν ἐπάνοδον τῶν ἐμμήνων. Ἐπίσης παρουσιάζονται καὶ εἰς τὰς ἀναιμίας. Ἡ θεραπεία ἐπιτυγχάνεται ἐνίοτε δι' ἐξωτερικῶν φαρμάκων (διάλυσις ἄχνης ὑδραργύρου, ὀξυγονοῦχον ὕδωρ, ἀλοιφὴ ψευδαργύρου κλπ.). Πάντως ὅμως πρέπει νὰ λαμβάνηται ὑπ' ὄψιν ἡ αἰτία.

ΧΛΩΜΟΤΗΣ

Ἡ χλωμότης τοῦ δέρματος ὀφείλεται ἢ εἰς πτωχείαν αἵματος καὶ ἰδιαιτέρως τῶν ἐρυθρῶν αἱμοσφαιρίων (ἀναιμία, χλώρωσις, αἱμορραγία, ἀθρεψία, κακοήθεις ὄγκοι) ἢ εἰς νευρικὴν σύσπασιν τῶν ἀγγείων ὅτε ἐμποδίζεται τὸ αἷμα νὰ εἰσχωρήσῃ μέχρι τῆς ἐπιδερμίδος (συγκινήσεις, τρόμοι, δηλητηριάσεις, κρῦον κλπ.). Ἀνάλογος πρέπει νὰ εἶναι καὶ ἡ θεραπεία.

ΧΛΩΡΕΤΟΝ (*Chloretone*)

Λευκὴ κόνις μὲ ὀσμὴν καμφορᾶς χρησιμοποιουμένη, ***ἐσωτερικῶς*** εἰς δόσιν 9,50—10γρ. ὡς ὑπνωτικόν, ***ἐξωτερικῶς*** δὲ ἐν διαλύσει 2 % ὡς ἀναισθητικόν, τοπικόν.

ΧΛΩΡΙΑΛΗ ΕΝΥΔΡΟΣ (*Hydrate de chloral*)

Ἄχρωμοι διαφανεῖς κρύσταλλοι μὲ πικρὰν καυστικὴν γεῦσιν καὶ ἀρωματικὴν ὀσμήν. Χρησιμποιεῖται ἐν διαλύσει ***ἐσωτερικῶς*** εἰς δόσιν 1—4—5 γρ. ὡς καταπραϋντικὸν καὶ ὑπνωτικὸν ἐνεργεῖ μετὰ ¹/₄— ¹/₂ ὥραν χωρὶς δυσάρεστον αἴσθημα, ***ἐξωτερικῶς*** δὲ διὰ δερματικά τινα νοσήματα καὶ ὡς ἀντισηπτικόν.

Ἐνίοτε ἡ χλωριάλη ἐπιφέρει ἐξάνθημα ἢ καὶ ***δηλητηρίασιν*** ὁμοίαν τὴν τῆς μορφίνης*.

Ἡ χρῆσις τῆς χλωριάλης δὲν πρέπει νὰ γίνεται συνεχῶς, πάντοτε δὲ τῇ ἀδείᾳ τοῦ ἰατροῦ.

ΧΛΩΡΙΟΝ

Ἀέριον χλωμὸν κιτρινοπράσινον μὲ ὀσμὴν ἀσφυκτικήν, γεῦσιν καυστικήν.

Ρευστοποιεῖται εἰς μεγάλην πίεσιν καὶ ἰσχυρὸν ψῦχος. Χρησιμοποιεῖται εἰς διάλυσιν περιέχουσαν 2 λίτρα ἀερίου εἰς λίτρον ὕδατος κατὰ ἰσχυροῦ κνησμοῦ.

Οὐδέποτε εὑρίσκεται ἐλεύθερον, πάντοτε ἐν συνθέσει. Εἰσπνεόμενον εἰς μικρὰν ποσότητα προκαλεῖ βῆχα, αἱμοπτύσεις, εἰς μεγάλην δὲ εἶναι ***θανατηφόρον***.

Ἔχει καταστρεπτικὴν ἐνέργειαν ἐπὶ τῶν ζωϊκῶν καὶ φυτικῶν οὐσιῶν. Οἱ ἐργαζόμενοι μὲ τοῦτο θὰ κρατοῦν πανὶ ἢ σπόγγον πρὸ τοῦ στόματος καὶ τῆς ρινός των, ἢ θὰ χρησιμοποιῶσιν ἀναπνευστῆρας.

Εἰς τὰ ἐργοστάσια θὰ τίθενται διάφορα δοχεῖα μὲ ὕδωρ διότι τοῦτο ἔχει μεγάλην ἑλκυστικὴν δύναμιν διὰ τὸ χλώριον. Εἰς τὰς ἐκ χλωρίου ***δηλητηριάσεις*** ἐπιβάλλονται αἱ εἰσπνοαὶ θερμῶν ὑδρατμῶν καὶ Ἀμμωνίας. Τὸ χλώριον χρησιμοποιεῖται ἐνίοτε δι' ἀντισηψίαν ἀντικειμένων δωματίου. Ἀναπτύσσεται δὲ ὅταν περιχύνωμεν χλωριοῦχον ἀσβέστιον μὲ θειϊκὸν ὀξὺ καὶ ἀφίνομεν τὸ δοχεῖον ἐπὶ 12 ὥρας εἰς τὸ ἑρμητικῶς κεκλεισμένον δωμάτιον. (βλ. *Ἀπολύμανσις*).

ΧΛΩΡΙΟΥΧΟΝ ΝΑΤΡΙΟΝ (*βλ. Ἄλας Μαγειρικόν*).

ΧΛΩΡΙΟΦΟΡΜΙΟΝ (*Chloroforme*).

Φάρμακον καταπραϋντικόν, ἀναισθητικόν, ἀντισπασμωδικόν. Τὸ καθαρὸν ἄχρωμον καὶ ἐξατμισθὲν ὑγρὸν ἔχει ἰδιαιτέραν γλυκεῖαν ὀσμὴν καὶ γλυκεῖαν γεῦσιν. Ἀπὸ τοῦ 1847 εἶναι ἐν χρήσει διὰ ναρκώσεις.

Ἐσωτερικῶς χρησιμοποιεῖται ἐν εἴδει χλωροφορμιούχου ὕδατος (eau chloroformée), ***ἐξωτερικῶς*** δὲ ὡς χλωροφορμιοῦχον ἔλαιον (huile chloroformèe).

Ἡ ***δηλητηρίασις*** προέρχεται δι' εἰσπνοῶν (βλ. *Ἀσφυξία*) καὶ διὰ προσλήψεως μεγάλης ποσότητος ἐκ τοῦ στόμα-

SISMANOGLIO MEGARO

τος. Τὰ συμπτώματα ἄτινα παρουσιάζουνται κατὰ ταύτην εἶναι ὀσμὴ χλωροφορμίου τῆς ἐκπνοῆς, πόνοι εἰς τὸν λαιμόν, κρῦα ἄκρα, ἀδυναμία σφυγμῶν. Ἡ ἰσχυρὰ ἐπίδρασις τῆς δηλητηριάσεως δύναται νὰ ἐπιφέρῃ τὸν θάνατον διὰ παραλύσεως τῆς καρδίας.

Διὰ τὴν ***θεραπείαν*** πρέπει ἀμέσως νὰ προκληθῇ ἔμετος διὰ γαργαλίσματος ἢ ἰπέκας, ὕστερον δὲ θὰ δοθῇ διάλυσις ἀνθρακούχου νατρίου.

ΧΛΩΡΟΔΥΝΗ *(Chlorodyne)*.

Σκευασία Ἀγγλική, ἀποτελουμένη ἐκ χλωροφορμίου, αἰθέρος, μορφίνης, ἰνδικοῦ κανάβεως, καψικοῦ, πρωσικοῦ ὀξέος, μένθης καὶ μελίσσης, διδομένη ***ἐσωτερικῶς*** εἰς 4—20 σταγόνας εἰς ὕδωρ, ***ἐξωτερικῶς*** δὲ εἰς ἐντριβὰς ὡς ἀναλγητικόν, καταπραϋντικόν, διεγερτικόν.

ΧΛΩΡΥΔΡΙΚΟΝ ΟΞΥ *(βλ. Ὑδροχλωρικὸν ὀξύ)*.

ΧΛΩΡΩΣΙΣ

Νόσος συχνὴ κορασίων εἰς ἀνάπτυξιν, προερχομένη ἀπὸ ἔλλειψιν ἐρυθρῶν αἱμοσφαιρίων καὶ αἱμοσφαιρίνης. Κατὰ ταύτην παρουσιάζονται τὰ ἑξῆς ***συμπτώματα***: χλωμότης δέρματος, καὶ βλεννογόνων (χείλη, ἐπιπεφυκώς), κούρασις, δύσπνοια, ζάλη, βόμβοι, παλμοί, ἀνορεξία, πόνοι στομάχου γαστραλγίαι, ὄρεξις δι' ἀσυνήθη πράγματα λ. χ. ξύδι κλπ. ἔμμηνα ἄτακτα ἢ ἀμμηνόρροια ἢ δυσμηνόρροια, δυσθυμία, εὐερεθιστικότης, συμφορήσεις καὶ ἐξάψεις, οἰδήματα ποδῶν. Προδιαθέτει εἰς ἕλκη στομάχου καὶ φυματίωσιν.

Ἡ σωματικὴ κατάστασις δύναται νὰ εἶναι ἔκτακτος. ***Αἴτια*** τῆς νόσου εἶναι: Θρέψις μὴ ἀρκετὴ καὶ μὴ ὀρθή, ἔλλειψις ἀέρος καὶ κινήσεως, ὡς ἐκ τῶν ὁποίων σχηματίζονται ἐνίοτε ἀποσυνθέσεις εἰς τὸν στόμαχον καὶ αἱ χλωρωτικαὶ ὑποφέρουν ἀπὸ ξυνῖλες. Δὲν πρέπει νὰ νυμφεύωνται πρὶν ἢ ἰαθοῦν. *(βλ. Ἀναιμία)*. Ἡ χλώρωσις θεραπεύεται διὰ καταπολεμήσεως τῶν αἰτίων, δι' ὑγιεινῆς ὀρθῆς, διὰ σιδηρούχων καὶ ἀρσενικούχων σκευασιῶν.

ΧΟΑΝΑΙ *(βλ. Ρίς)*.

ΧΟΙΡΑΔΩΣΙΣ *(Scrofulose)* *(ΠΙΝ. 10)*

Ἡ τὴν παιδικὴν καὶ νεανικὴν κυρίως ἡλικίαν (2—14 ἐτῶν) προσβάλλουσα αὕτη νόσος σύγκειται ἰδίως εἰς διαταραχὴν τῆς θρέψεως, διὰ τῆς ὁποίας ἡ ἀντίστασις τῶν ἱστῶν κατὰ ἐξωτερικῶν ἐπιδράσεων εἶναι ἠλαττωμένη. Ἡ διάθεσις αὕτη, διότι περὶ διαθέσεως κυρίως πρόκειται, εἶναι ἐν μέρει κληρονομικὴ (γονεῖς φυματικοί, καχεκτικοί, συφιλιδικοὶ) ἢ ἀποκτᾶται (κακὴ θρέψις, ὑγραὶ ἀνθυγιειναὶ κατοικίαι κλπ.). καὶ χαρακτηρίζεται διὰ φλογώσεων τῶν λεμφατικῶν γαγγλίων, τραχήλου, λαιμοῦ, στήθους καὶ κοιλίας (χοιράδες), διά φλογώσεων βλεννογόνων ὀφθαλμοῦ, ρινός, ὤτων καθὼς καὶ διὰ παθήσεων ἀρθρώσεων τῶν ὀστῶν.

Τὰ λεμφατικὰ γάγγλια ἐξοιδαίνονται, πονοῦν, διαπυοῦνται, ἐξελκώνονται ἢ εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς λαμβάνουν χρονίαν μορφὴν ἐξοιδαινόμενα μόνον καὶ μετασχηματιζόμενα εἰς σκληρά, ἀνώδυνα ἐπὶ πολλὰ ἔτη μένοντα γάγγλια.

Τὰ ***χοιραδικὰ παιδία*** διακρίνονται μακρόθεν, ὡς ἔχοντα ἰδιαιτέραν φυσιογνωμίαν. Ἔχουν μετρίαν ἀνάπτυξιν, δέρμα ὠχρόν, χαλαρόν, χείλη παχέα ρίνα εὐρεῖαν παρειὰς προεχούσας, στῆθος στενόν, κοιλίαν μεγάλην, μῦς χαλαρούς, ὀστᾶ λεπτά, φωνὴν ἔρρινον, καταρροήν, βήχουν, τὰ μάτια των κοκκινο-ἐρεθισμένα, πάσχουν ἀπὸ βλεφαρίτιδα, φωτοφοβίαν, δακρυόρροιαν κερατίτιδα, ὠτίτιδα. Τὰ δὲ διάφορα ἐξοιδήματα τῶν γαγγλίων, ἐνίοτε πυορροοῦντα συμπληρώνουν τὴν εἰκόνα.

Μεταξὺ ***φυματιώσεως*** καὶ ***χοιραδώσεως*** ὑπάρχουν στεναὶ σχέσεις, πολλὰ δὲ χοιραδικὰ παιδία, ἐὰν δὲν νοσηλευθοῦν ἐγκαίρως καὶ καταλλήλως γίνονται φυματικά.

Ἡ ***θεραπεία*** τῆς χοιραδώσεως σύγκει-

SISMANOGLIO MEGARO

Πίναξ 10.

Χοιράδωσις

Οἰκ. Ἰατρ. Ἐγκυκλοπαιδεία Ἰ. Βεγκλίδου.

ται εἰς τὴν γενικὴν τόνωσιν τοῦ ὀργανισμοῦ καὶ εἰς αὐστηρὰν γενικὴν ὑγιεινήν.

Ὁ καθαρὸς ἀήρ, ὁ ἥλιος, ἡ καθαριότης, ἡ ἄφθονος καὶ καλὴ τροφὴ (χόρτα, γάλα, αὐγά), εἶναι τὰ κυριώτερα μέσα τῆς θεραπείας. Ὑποβοηθεῖται δὲ ἀκόμη διὰ θειούχων λουτρῶν, μυραινελαίου, ἀρσενικοῦ, ἰωδίου κλπ.

ΧΟΙΡΟΣ

Ἔχει κρέας βαρὺ δύσπεπτον, πτωχότερον εἰς λεύκωμα καὶ ὕδωρ, πλουσιώτερον δὲ εἰς γελατινώδεις οὐσίας καὶ ἰδίως εἰς λίπος, ἀπὸ τὰ ἄλλα μυρηκαστικά. Τὸ λίπος τοῦ χοίρου εἶναι κατάλληλον δι' ἀλοιφάς, ἔμπλαστρα. Διὰ τοῦ ἁπλοῦ χοιρείου κρέατος ἢ τῶν ἀλλάντων δύνανται νὰ ἐπέλθουν ***δηλητηριάσεις***, καθότι τὸ κρέας τοῦτο ὑπόκειται συχνάκις εἰς προσβολὴν εἰδικῆς νόσου, προξενουμένης διὰ μικροβίων (butulinus) ἐπιφερόντων γαστροεντερίτιδα, γενικὴν ἐξάντλησιν, νάρκην τῆς κνήμης, διαταραχὰς νευρικὰς καὶ τῆς ὁράσεως, ἐνίοτε δὲ καὶ τὸν θάνατον. Ἡ ἀνάρρωσις ἐκ τῆς νόσου ταύτης εἶναι μακρά. Πρὸς πρόληψιν πρέπει νὰ ψήνηται τὸ κρέας καλῶς, διότι τὰ ρηθέντα μικρόβια καταστρέφονται μόνον εἰς θερμ. 60—70.ο (βλ. *Ταινίαι, Τριχίναι, Κρέας, Τροφῶν Πίνακα*).

Τὸ ***χοιρίδιον*** (γουρουνόπουλο) ἔχει κρέας ἐλαφρότερον καὶ εὐγευστότερον τοῦ χοίρου.

Ὁ ***Ἀγριόχοιρος*** ἔχει κρέας σκληρότερον μὲ ὀλιγώτερον λῖπος, πλέον ἀρωματῶδες καὶ εὔγευστον τοῦ συνήθους χοιρείου.

Τὸ ***Χοιρομήριον*** (jambon) γινόμενον δι' ἁλατίσματος, καπνίσματος, καὶ προσθήκης νίτρου (εἰς 8 κοιλὰ κρέατος $^1/_2$ κοιλὸν ἅλας καὶ 20 γρ. νίτρου) πρέπει νὰ τρώγηται πάντοτε βραστὸν ἕνεκα τυχὸν εὑρισκομένων τριχινῶν. Εἶναι θρεπτικὸν καὶ εὔπεπτον κατάλληλον δι' ἀναρρωνύοντας καὶ δυσπεπτικούς. (βλ. *Τροφῶν Πίνακα*).

ΧΟΚΕΥ (*Hockey*)

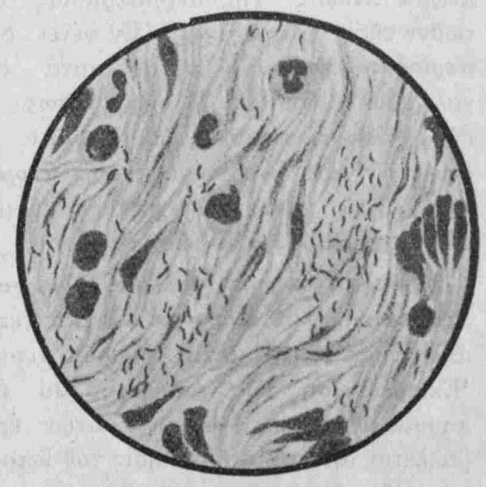
Παίγνιον σφαίρας. Καλὸν ὡς ἄσκησις. Ἀπαιτεῖται ὅμως προσοχὴ εἰς κτυπήματα ἀπὸ τὸ ξύλον τὸ ὁποῖον χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ κτυπᾶ τὴν σφαῖραν.

ΧΟΛΑΙΜΙΑ

Νοσηρὰ κατάστασις προερχομένη ἐκ τῆς ἀναμίξεως χολῆς μὲ τὸ αἷμα, ὅταν αὕτη, ἕνεκα διαφόρων λόγων δὲν ἐκχύνηται εἰς τὸ ἔντερον. Ἐπιφέρει ἴκτερον, βραδυκαρδίαν, καὶ ἄλλα συμπτώματα.

ΧΟΛΕΡΑ ΑΣΙΑΤΙΚΗ (*Ἑβραϊστὶ Cholé ra κακὴ νόσος*).

Νόσος ἐνδημικὴ εἰς τὰς Ἰνδίας, ἐπιδημικὴ δὲ ἐν Εὐρώπῃ ἀπὸ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρελθόντος αἰῶνος. Ὀφείλεται εἰς ἀερόβιον μικρόβιον τὸ ὁποῖον πολλαπλασιάζεται τρομερὰ εἰς τὸ ἔντερον καὶ τοῦ ὁποίου αἱ τοξίναι εἶναι λίαν δηλητηριώδεις.

Εἰκ. 758

Χολέρας βάκιλλοι

Ἡ ***μόλυνσις*** γίνεται διὰ τῆς εἰσάξεως εἰς τὸ στόμα, τοῦ μικροβίου τὸ ὁποῖον εὑρίσκεται εἰς τὰς κενώσεις, καὶ τοὺς ἐμέτους τῶν ἀσθενῶν, καὶ δύναται νὰ μεταδοθῇ μέσῳ ἀσπρορούχων, ἐνδυμάτων, γάλακτος, ὕδατος καὶ ἐν γένει ὠμῶν τροφῶν.

SISMANOGLIO MEGARO

Ξηρασία ἐπί τινας ἡμέρας, θερμότης 60οΕ ἐπὶ $^1/_2$ ὥραν, ἀντισηπτικαὶ διαλύσεις (διάλυσις φαινικοῦ ὀξέος, ἄχνης ὑδραργύρου κλπ.) τὰ ὀξέα τοῦ γαστρικοῦ χυμοῦ, καταστρέφουν τὸ μικρόβιον.

Προδιατίθενται εἰς τὴν νόσον οἱ ἀπὸ ἐντερικᾶς παθήσεις πάσχοντες, οἱ ἄτακτον βίον διάγοντες, καὶ οἱ κακῶς καὶ μὴ ἐπαρκῶς τρεφόμενοι.

Τὰ ***συμπτώματα*** τῆς νόσου εἶναι: εὐκοιλιοτης ὑδαρής, (ὡς ριζόνερον) ἄνευ πόνων καὶ ὀσμῆς, ἔμετος. Ἕνεκα δὲ τῆς μεγάλης ἀπωλείας τοῦ ὕδατος του, διὰ τοῦ στομάχου καὶ τῶν ἐντέρων, τὸ αἷμα πηκτώνει καὶ δυσκόλως κυκλοφορεῖ. Κατὰ συνέπειαν ὡς ἄλλα συμπτώματα τῆς νόσου ἐπέρχονται, ἐλάττωσις τοῦ σφυγμοῦ, ὅστις μόλις γίνεται αἰσθητός, κυάνωσις, μεγάλη ξηρασία τοῦ δέρματος καὶ τῶν βλεννογόνων, συσπάσεις μυῶν, ἰδίως τῆς κνήμης, μεγάλη δίψα, φωνὴ βραχνή, δύσπνοια, ἄγχος, ἀνουρία ἀπώλεια τῆς ἐλαστικότητος τοῦ δέρματος ἀπάθεια, καὶ ὡς χαρακτηριστικὸν σύμπτωμα πτῶσις τῆς θερμοκρασίας κάτωθεν τῆς φυσιολογικῆς. Ἐν γένει δύο ***περίοδοι*** παρουσιάζονται κατὰ τὴν χολέραν: ἡ πρώτη, ἡ τῆς ***ψύξεως*** μὲ εὐκοιλιότητα, ἔμετον, ὑποθερμίαν, ἀσφυγμίαν, καὶ ἡ δευτέρα, ἡ τῆς ***θερμότητος***, καθ' ἣν ἐπανέρχεται ἡ θερμότης, ὁ σφυγμός, ὁ ἱδρώς, τὸ οὖρον.

Ἡ ***Θεραπεία*** τῆς χολέρας εἶνε συμπτωματική, ἡ δὲ ***διάρκειά της*** ἐκτείνεται ἀπὸ ὥρας τινας μέχρι ἡμερῶν τινων. Ἐκδηλωθείσης τῆς νόσου, ἤ καὶ ἐπὶ παρουσίᾳ ὑτόπτων συμπτωμάτων ἐπιβάλλεται ἄμεσος πρόσκλησις τοῦ ἰατροῦ μέχρι δὲ τῆς ἀφίξεώς του θὰ γίνῃ χρῆσις θερμῶν, ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν.

Ἡ ***προφύλοξις*** ἀπὸ τὴν νόσον συνίσταται εἰς τὴν ἀποκλειστικὴν χρῆσιν ἐν καιρῷ ἐπιδημίας ὕδατος βρασμένου, εἰς ἓν ποτήριον τοῦ ὁποίου προσθέτωμεν τόσον διὰ τὴν γεῦσιν ὅσον καὶ διὰ ἀντισηψίαν μικρὰν ποσότητα τρυγικοῦ, ἢ γαλακτικοῦ ἢ ὑδροχλωρικοῦ ὀξέος, τεΐου, οἴνου, ἀποφυγὴν ὠμῶν καὶ ὑπόπτου προελεύσεως τροφῶν, παντὸς δυναμένου νὰ προκαλέσῃ ἐντερικὴν διαταραξιν, ἀποφυγὴν μερῶν ὅπου ὑπάρχει νόσος, καὶ καλὸν πλύσιμον τῶν χειρῶν πρὸ ἑκάστου γεύματος. Ἐπίσης ἐπιβάλλεται ὁ ἔγκαιρος κατὰ τῆς νόσου ***ἐμβολιασμός.***

Ἰδιαιτέρως ἐκτεθειμένοι εἰς τὴν μόλυνσιν εἶναι οἱ χολεριῶντας περιθάλποντες, ἢ μὲ τοιούτους συγκατοικοῦντες, ὅταν δὲν λαμβάνονται τὰ δέοντα μέτρα ἀπομονώσεως καὶ ἀπολυμάνσεως.*

Ἐκτὸς τῆς ἀναφερθείσης μορφῆς τῆς χολέρας, ἥτις συχνὰ εἶναι θανατηφόρος, ὑπάρχει καὶ μία ἐλαφροτάτη μορφὴ χαρακτηριζομένη ἁπλῶς μὲ ὑδαρεῖς κενώσεις, ἀλλὰ καὶ μὲ παρουσίαν μικροβίων εἰς αὐτάς. Δύναται ἄρα καὶ αὕτη νὰ μολύνει καὶ κατὰ συνέπειαν ἐπιβάλλεται καὶ εἰς αὐτὴν ἀπομόνωσις καὶ ἀπολύμανσις.

Ἡ ***ξηρὰ*** λεγομένη χολέρα παρουσιάζεται χωρὶς εὐκοιλιότητα καὶ εἶνε λίαν ἐπικίνδυνος καὶ θανατηφόρος.

ΧΟΛΕΡΑ ΗΜΕΔΑΠΗ

Συχνὴ νόσος θερινή, λίαν ἐπικίνδυνος εἰς τὰ παιδία, ἀκίνδυνος εἰς ἐνήλικας. ***Προέρχεται*** ἕνεκα χαλασμένων καί ἀποσυντεθειμένων τροφῶν, ἰδίως γάλακτος, ἀμυλωδῶν καὶ ὀπωρικῶν. Προδιαθέτει δὲ εἰς ταύτην κρυολόγημα κοιλίας. Τὰ ***συμπτώματα*** τῆς νόσου εἶναι: εὐκοιλιότης συχνή, ὑδαρής, ἄχρωμος, ἐμετός, εἰς σοβαρωτέρας μορφὰς παρουσιάζονται κωλικοὶ λίαν ἰσχυροί, τὸ σῶμα παγώνει καὶ ἐπέρχονται σπασμοί. Θεραπευτικῶς συνιστῶνται: αὐστηρὰ δίαιτα, ζέστη εἰς τὸ κρεββάτι, μερικαὶ σταγόνες ὀπίου. *(βλ. Ἐντερῖτις τῶν παίδων).*

ΧΟΛΕΡΙΝΗ

Κατὰ ταύτην ***παρουσιάζονται*** ὑδαρεῖς κενώσεις, ἔμετος, πόνοι στομάχου, βορβορυγμοί, δίψα, βόμβοι, παλμοί, ἀδυναμία, πυρετός. ξηρὰ γλῶσσα, φωνὴ βραχνή, ἐλαφραὶ συσπάσεις μυῶν, κνήμης. Ἡ ἀνάρρωσις γίνεται πολὺ βραδεῖα. Ἡ νόσος δύναται νὰ ἰαθῇ ἢ νὰ καταλήξῃ εἰς ἀληθῆ χολέραν.

ΧΟΛΕΡΥΘΡΙΝΗ (*Bilirubine*)

Χρωστικὴ οὐσία τῆς χολῆς.*

ΧΟΛΗ

Ὑγρὸν πολὺ πικρόν, κιτρινο-πρασινόφαιον. Εἰς τὸν ἀέρα ἡ κιτρίνη χολὴ χρωματίζεται πρασίνη. Αἱ σχηματίζουσαι αὐτὴν χημικαὶ οὐσίαι εἶνε ἅλατα Νατρίου.

Σχηματίζεται ἐκ δύο ὀξέων: τοῦ ***γλυκοχολικοῦ***, ἄνευ θείου καὶ τοῦ ***ταυροχολικοῦ*** μετὰ θείου, ἅτινα καὶ δίδουν εἰς αὐτὴν τὴν πικρὰν γεῦσιν. Τὸ χρῶμά της προέρχεται ἀπὸ τὴν ***χολερυθρίνην*** ἥτις δι' ὀξειδώσεως γίνεται ***χολοπράσινη*** (biliverdine) καὶ προέρχεται ἀπὸ τὰς χρωστικὰς οὐσίας αἵματος. Ἐπίσης ὑπάρχει καὶ ἡ χολεστερίνη καὶ ἔνζυμα διὰ τόν σχηματισμὸν σακχάρεως. Ἡ χολὴ σχηματιζομένη εἰς τὸ ἧπαρ χρησιμεύει διὰ τὴν πέψιν* ὅπου ἐξουδετεροῖ τὸ ἐλεύθερον ὑδροχλωρικὸν ὀξύ, ὑποβοηθεῖ τὴν γαλακτωμάτωσιν καὶ ἀπορρόφησιν τῶν λιπαρῶν οὐσιῶν.

Τὸ μεγαλείτερον μέρος τῆς χολῆς ἀπορροφᾶται πάλιν ἀπὸ τὸ ἔντερον εἰς τὸ αἷμα, μικρὸν μέρος ἀποσυντίθεται καὶ ἐξέρχεται μὲ τὰ κόπρανα. Ἡ ἔκκρισις εἶναι διαρκής, χύνεται εἰς τὴν χοληδόχον κύστιν, ὅπου καὶ συμπυκνοῦται. Εἰς 24 ὥρας σχηματίζονται $^1/_2$—1 λίτρα χολῆς. Ὅταν εἶναί τις νῆστις, οὔτε σταγὼν χύνεται εἰς τὸ ἔντερον, ὡσαύτως δὲν χύνεται καὶ κατὰ τήν λῆψιν ὕδατος καὶ ὀξέων. Ἡ ποιότης τῆς χολῆς μένει ἡ αὐτή οἱαδήποτε καὶ ἂν εἶνε ἡ τροφή, μόνον ἡ ποσότης ἀλλάζει ἥτις καὶ λαμβάνεται ἐκ τῆς χοληδόχου κύστεως.

Ἐν τῷ ἥπατι κατασταλλάζει ἀνὰ μέσον τῶν κυττάρων δι' ἰδιαιτέρων ὁδῶν, συμμαζεύεται πρῶτον εἰς λεπτοτέρους, ὕστερον εἰς μεγαλειτέρους χολαγωγούς, χύνεται εἰς τὴν χοληδόχον κύστιν, ὅπου συσσωρευθεῖσα ἀναμένει ἑτοίμη τὴν χρησιμοποίησίν της κατὰ τὴν πέψιν. Διὰ τῆς χολῆς ἀπαλάσσεται τὸ ἧπαρ ἀχρήστων χρωστικῶν οὐσιῶν τοῦ σώματος καὶ ἄλλων οὐσιῶν, ἅς ὁδηγεῖ τὸ αἷμα, ἀφ' οὗ αἱ οὐσίαι αὗται ἔχουσιν ὑποστῇ τοιαύτας ἀλλοιώσεις, ὥστε ἡ ἐκ νέου ἐντὸς τοῦ ἐντέρου ὑπὸ τοῦ αἵματος ἀπορρόφησις αὐτῶν νὰ μὴ εἶναι δυνατή.

ΧΟΛΗΔΟΧΟΣ ΚΥΣΤΙΣ (*βλ. Κύστις*)

ΧΟΛΗΔΟΧΟΣ ΠΟΡΟΣ

Πόρος σχηματιζόμενος ἐκ τοῦ ἡπατικοῦ καὶ κυστικοῦ πόρου. Ἔχει σχεδὸν 8 ἑκμ. μῆκος καὶ διὰ αὐτοῦ ἡ εἰς τὸ ἧπαρ σχηματιζομένη χολή, ἐκχύνεται εἰς τὸ δωδεκαδάκτυλον*. Ἀπόφραξις τούτου φέρει ἴκτερον*.

ΧΟΛΟΚΥΣΤΙΤΙΣ

Φλεγμονὴ τῆς χοληδόχου κύστεως χαρακτηριζομένη δι' ἰσχυρωτάτων πόνων δεξιά, κάτωθεν τῶν πλευρῶν, αὐξανομένων ὅταν ἀναπνέωμεν βαθέως, ἢ βήχωμεν, ἢ πιέσωμεν τὸ μέρος. Προέρχεται συνήθως ἀπὸ χολολίθους.

ΧΟΛΟΛΙΘΙΑΣΙΣ

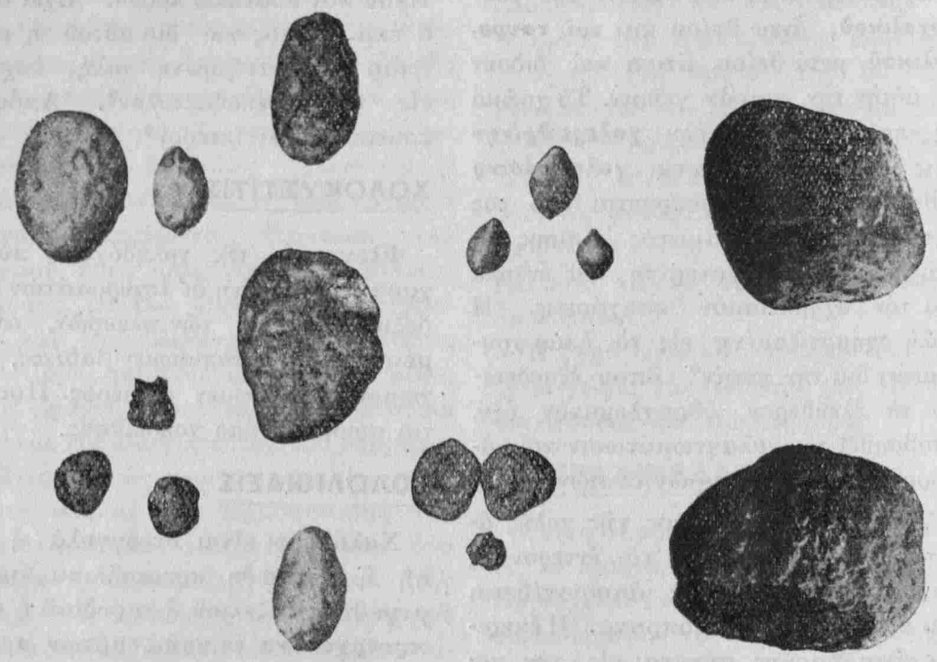
Χολόλιθοι εἶναι στρογγυλὰ ἢ ὠοειδῆ ἢ γωνιώδη κρυσταλλικὰ σώματα μεγέθους πιζελιοῦ ἢ καρυδιοῦ ἢ αὐγοῦ ***προερχόμενα*** ἐκ καθιζημάτων μερικῶν οὐσιῶν περιεχομένων ἐν τῇ χολῇ. Σχηματίζονται τόσον εἰς τὴν χοληδόχον κύστιν ὅσον καὶ εἰς τοὺς χολαγωγούς, συχνώτερον εἰς γυναῖκας, ὅταν ἡ χολὴ δὲν ἐκρέει, εἰς καθιστυΐαν ζωήν, εἰς τροφὴν πλουσίαν εἰς κρέας, εἰς ἀλκοολικούς, εἰς σφίξιμον τῶν ἐνδυμάτων, εἰς μολύνσεις τῆς χοληδόχου κύστεως, μετὰ τοκετὸν κλπ. Συνήθως ὑπάρχουν πολλοὶ χολόλιθοι. (Εἰκ. 759)

Χολόλιθοι δύνανται νὰ ὑπάρχουν εἰς τὴν κύστιν καθ' ὅλην τὴν ζωὴν χωρὶς νὰ παρουσιάζουν φαινόμενα. Ἄλλοτε πάλιν δύνανται νὰ κατέλθουν ἐκ τῆς κύστεως εἰς τὸ ἔντερον ἄνευ ἐκδηλώσεως. Εἰς τὰς χειρίστας περιπτώσεις οἱ μὲ αἰχμηρὰς γωνίας χολόλιθοι διατρυποῦν τὴν κύστιν, καὶ προκαλεῖται περιτονῖτις.

Τὸ συχνώτερον ὅμως σύμπτωμα τῶν

SISMANOGLIO MEGARO

χολολίθων εἶναι οἱ ***κωλικοὶ*** οἴτινες συμβαίνουν ὅταν κατερχόμενος ὁ χολόλιθος ἐκ τῆς κύστεως, ἐνσφηνωθεῖ εἰς χολαγωγόν. Τότε ἐπέρχονται, ἰδίως μερικὰς ὥρας μετὰ τὰ γεύματα, ἰσχυρότατοι πόνοι εἰς τὸ ἦπαρ μὲ διαφόρους διακλαδώσεις, ἀνακάτωμα, ἐμετός, ἐνίοτε ρῖγος μὲ πυρετόν, λιποθυμία. Οἱ κωλικοὶ διαρκοῦν ὥρας τινας ἢ καὶ ἡμέρας καὶ παρέρχονται ὅταν ὁ λίθος κατέλθῃ εἰς τὸ δωδεκαδάκτυλον ἔντερον, ἢ ἐπιστρέψει ὀπίσω εἰς τὴν κύστιν. Ἐπειδὴ συνήθως ὑπάρχουν πολλοὶ λίθοι αἱ προσβολαὶ ἐπανέρχονται. Συχνὰ ἐπιφέρουν ἴκτερον ἢ χολοκυστίτιδα ἢ καὶ ἀπόστημα. Ἄλλοτε πάλιν δὲν δίδουν βαρέα συμπτώματα, παρὰ προκαλοῦν μόνον γαστροεντερικὰς διαταραχάς. Χολόλιθοι δύνανται νὰ εἶναι αἰτία καρκίνου. Κωλικοὶ δύνανται νὰ προέλθωσιν καὶ ἄνευ χολολίθων, ὅτε ὀφείλονται ἁπλῶς εἰς μίαν μὲ χολὴν ὑπερπληρωμένην χοληδόχον κύστιν ἥτις διὰ πιέσεως καὶ ἐντάσεως προκαλεῖ τοὺς πόνους.

Εἰκ. 759

Χολόλιθοι

Ἡ ***θεραπεία*** τῶν κωλικῶν συνίσταται εἰς θερμὰ καταπλάσματα ἐπὶ τῆς χοληδόχου κύστεως. θερμὰ λουτρὰ ἢ περιτυλίξεις. Ὁ προσκαλούμενος ἰατρὸς ἐκτελεῖ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἔνεσιν μορφίνης κατὰ τῶν πόνων ἢ ἄλλας ἐνέσεις (καφορᾶς, καφεΐνης) ἐὰν ἡ καρδία εἶναι ἐξηντλημένη.

Ἡ παρουσία κωλικῶν ἐπιβάλλει τὴν ***συστηματικὴν θεραπείαν*** τῆς χολολιθιάσεως. Ἐπειδὴ ὁ σχηματισμὸς χολολίθων καθὼς καὶ ἡ χολοκυστῖτις ἥτις προκαλεῖ αὐτόν, προέρχονται ἀπὸ βραδεῖαν καὶ ἀτελῆ κίνησιν τῆς χολῆς ἐντὸς τῶν χολαγωγῶν, καὶ ἐπειδὴ συνεπείᾳ τῆς μὴ κινήσεως ταύτης δύνανται βακτηρίδια τοῦ ἐντέρου νὰ ἀνέλθωσιν, καὶ νὰ προκαλέσωσιν φλεγμονήν, πρέπει ἡ χολὴ νὰ τεθῇ εἰς κίνησιν. Τὸ τοιοῦτον γίνεται ἀφ' ἑνὸς μὲν διὰ γυμναστικῶν ἀσκήσεων καὶ ἐπιταχύνσεως τῆς ἐκκρίσεως τῆς χολῆς, ἀφ' ἑτέρου διὰ πλυσίματος τῶν χοληδόχων ὁδῶν διὰ μεταλλικῶν ὑδάτων ὡς τοῦ Βισύ, τοῦ Καρλσμπάτ, τοῦ Μαριεμπὰτ κλπ

χωρὶς βεβαίως νὰ μειωθῇ ἡ ἀξία τῶν λοιπῶν κανόνων ὑγιεινῆς, ὡς ἀποφυγή, πολλῶν τροφῶν διὰ μιᾶς, δυσκοιλιότητος, σφικτῶν ἐνδυμάτων (ζῶναι, κορσές).

Εἰς τὴν ***δίαιταν*** θὰ ἀποφεύγεται πᾶσα κατάχρησις ἐν γένει, θὰ λαμβάνωνται περισσότερα χόρτα, ὀλίγον κρέας, καὶ θὰ ἀποφεύγωνται τὰ λάχανα, αἱ τομάτες οἱ ἀστακοί, τὰ ἀρτύματα, τὸ μυαλό, οἱ κρόκοι τοῦ αὐγοῦ, τὰ πολλὰ λίπη, τὸ οἰνόπνευμα κλπ.

Ἡ δι' ἐλαιολάδου θεραπεία, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ ἀσθενὴς λαμβάνει τὸ πρωῒ δύο ἢ καὶ περισσότερα χουλιαράκια, καθὼς τὸ γνωστὸν φάρμακον τοῦ Durand, ἀποτελούμενον ἀπὸ 15 γρ. αἰθέρος καὶ 10 γρ. Τερεβινθινελαίου, ἐκ τοῦ ὁποίου λαμβάνονται τὸ πρωῒ 2 γρ. σκοποῦν κυρίως τὴν διέγερσιν τῆς λειτουργίας τῶν ἐντέρων.

Ἐὰν παρ' ὅλην τὴν ἐσωτερικὴν θεραπείαν οἱ κωλικοὶ ἐπαναλαμβάνονται, τότε τὸν λόγον ἔχει ἡ χειρουργική.

ΧΟΛΟΣΤΕΑΤΙΝΗ (*Cholesterine*).

Οὐσία κρυσταλλίνη εὑρισκομένη ἐν τῇ χολῇ καὶ ἐκ τῆς ὁποίας ἰδίως σχηματίζονται οἱ χολόλιθοι. Εὑρίσκεται ἐπίσης εἰς τὸν κρόκον τοῦ αὐγοῦ καὶ εἰς τὸν ἐγκέφαλον.

ΧΟΛΟΣΤΕΑΤΩΜΑ

Εἶδος λιπώματος.

ΧΟΜΠΟΥΡΓ (*Bad Homburg*).

Λουτρόπολις, πλησίον τῆς Φραγκφούρτης εἰς ὕψος 196 μ. μὲ πηγὴν ἀνθρακοῦχον, σιδηροῦχον καὶ ἁλατοῦχον. Εἶναι ἀνοικτὴ ὅλον τὸ ἔτος διὰ τοὺς ***πάσχοντας*** ἀπὸ καρδιακὰ νοσήματα, ἀναιμίας καὶ κατάρρους.

ΧΟΝΕΦ (*Honnef*).

Χωρίον ἐπὶ τοῦ Ρήνου, μεταξὺ Κολωνίας καὶ Κομβλέντζ μὲ φθισιατρεῖον.

ΧΟΝΔΡΙΝΗ

Ζωϊκὴ κόλλα. Προκύπτει ὅταν βράσωμεν χόνδρον. Εἶναι σῶμα ὑαλοειδὲς ἄοσμον, ἄγευστον Διαλύεται εἰς 1:20 βραστοῦ ὕδατος. Διαφέρει τῆς γελατίνης καθότι περιέχει θεῖον.

ΧΟΝΔΡΟΣ

Ἱστὸς ἐλαστικός, χρώματος λευκοκιτρίνου ὅστις βραζόμενος δίδει τὴν χονδρίνην. Εἶναι ἡ βάσις τῶν ὀστῶν, τὰ ὁποῖα προέρχονται ἐκ τοῦ χόνδρου. Ἀναλόγως δὲ τῆς συστάσεώς του εἶναι ὑάλινος, ἐλαστικός, ἰνώδης. Εἰς τὸ πρῶτον εἶδος ἀνήκει ὁ χόνδρος τοῦ λάρυγγος, τῆς τραχείας καὶ τῶν ἀρθρώσεων, εἰς τὸ δεύτερον ὁ τοῦ ὠτὸς καὶ τῆς ἐπιγλωττίδος καὶ εἰς τὸ τρίτον οἱ μεταξὺ τῶν σπονδύλων χόνδροι.

ΧΟΝΔΡΩΜΑ ἢ ΕΓΧΟΝΔΡΩΜΑ

Στρογγυλὸς καὶ ὀλίγον σκληρὸς ὄγκος ἐκ χόνδρου, ἰδίως εἰς τὰ μικρὰ ὀστᾶ τῶν δακτύλων τῆς χειρὸς καὶ τοῦ ποδός, τῶν νέων. Αὐξάνει βαθμηδόν. Πρὸς θεραπείαν ἀπαιτεῖται ἐγχείρησις.

ΧΟΡΔΩΣΙΣ

Κύρτωσις τοῦ πέους γινομένη κατὰ τὴν στῦσιν αὐτοῦ, καὶ προερχομένη ἐκ τοῦ ὅτι εἰς περιωρισμένον μέρος ὁ ἱστὸς τοῦ σηραγγώδους σώματος αὐτοῦ κατεστράφη καὶ ἀντικατεστάθη ὑπὸ οὐλῆς. Κατὰ συνέπειαν ὅταν γίνηται ἡ συρροὴ αἵματος ἡ ἐπιφέρουσα τὴν στῦσιν, τὸ πέος δὲν ὀρθοῦται, ἀλλὰ κυρτοῦται. Τὸ τοιοῦτον ὀφείλεται γενικῶς εἰς βλεννόρροιαν καὶ δύναται νὰ φέρῃ ἀνικανότητα πρὸς ἐκτέλεσιν συνουσίας. Ἡ χόρδωσις δὲν θεραπεύεται.

ΧΟΡΕΙΑ (*Χορὸς τοῦ Veit. Chorée de Sydenham. Danse de Sut Guy*).

Νεύρωσις συνισταμένη εἰς ἀσκόπους καὶ ἐν πλήρει συναισθήσει γινομένους κλονικοὺς σπασμοὺς τῶν ἐκουσίων μυῶν προκαλοῦντων ἀσυνήθεις κινήσεις ἄκρων ἢ κορμοῦ, κεφαλῆς, προσώπου. Συνήθως ἡ νόσος ἀρχίζει ἀπὸ τὰς χεῖρας καὶ παρουσιάζεται εἰς τὰ παιδία, τοὺς νέους,

SISMANOGLIO MEGARO

᾽δίως εἰς τὰ ἀδύνατα καὶ νευρικὰ κοράσια.

Αἱ ***ἔμεσοι αἰτίαι*** τῆς νόσου εἶνε : φόβος, τρόμος, ἀπομίμησις, αὐνανισμός, ἕλμινθες. Ἔχει μεγάλην σχέσιν μὲ τὴν πολυαρθρίτιδα. Ἡ διανοητικὴ κατάστασις τοῦ πνεύματος σπανίως ἐπηρεάζεται. Ἐπιφέρει ἐνίοτε ἀβουλίαν καὶ παραληρήματα.

Ἡ ***διάρκεια*** τῆς νόσου εἶναι 6—8 ἑβδομάδας ἢ μῆνας, πολλάκις δὲ καὶ ἔτη. Ἀπαιτεῖται ἀπομόνωσις τῶν πασχόντων, διότι ἡ νόσος εἶναι ἐπιδημική.

Ἡ ***θεραπεία*** ἐπιτυγχάνεται συνήθως διὰ τονωτικῶν καὶ ὑγιεινοθεραπευτικῶν μέσων. Ἡ ἄμεσος αἰτία εἶναι ἄγνωστος. Τείνει δὲ ἡ ἐπιστήμη νὰ παραδεχθῇ ὅτι πρόκειται περὶ μολύνσεως καὶ μάλιστα διὰ τοῦ ἰδίου μικροβίου μὲ τὸ τῆς πολυαρθρίτιδος καὶ ἐνδοκαρδίτιδος, καθότι αἱ τρεῖς αὗται νόσοι συχνάκις παρατηροῦνται ὁμοῦ.

ΧΟΡΕΙΑΙ

Ἐκτὸς τῆς χορείας τοῦ Sydenham ὑπάρχουν καὶ ἄλλα εἴδη χορειῶν ὡς:

Ἡ ***χορεία τοῦ*** Huntington, ἥτις παρατηρεῖται μετὰ τὰ 30 ἢ 40 ἔτη καὶ συνοδεύεται μὲ διανοητικὰς ταραχάς.

Ἡ ***χορεία τῶν ἐγκύων*** γυναικῶν, ὁμοία πρὸς τὴν χορείαν τοῦ Sydenhan καὶ δυναμένη νὰ διαρκέσῃ καθ' ὅλην τὴν ἐγκυμοσύνην.

Ἡ χορεία τοῦ Bergeron-Henoch ἢ ἡ ***ἠλεκτρικὴ*** λεγομένη χορεία, παρατηρουμένη καί αὐτὴ εἰς τὴν παιδικὴν ἡλικίαν καὶ χαρακτηριζομένη δι' αἰφνηδίων κλονισμῶν ὡς εἰς ἠλεκτρικὸν ρεῦμα. Ἡ ***χορεία τῶν ὑστερικῶν*** (βλ. *Ὑστερία*).

ΧΟΡΙΟΕΙΔΗΣ ΧΙΤΩΝ

Ἡ μέλαινα μεμβράνη τοῦ ὀφθαλμοῦ, ἡ ὑπάρχουσα μεταξὺ τοῦ σκληροῦ καὶ τοῦ ἀμφιβληστροειδοῦς χιτῶνος. Ἀπὸ τὸ ὄπισθεν μέρος αὐτοῦ εἰσέρχεται εἰς τὸν ὀφθαλμὸν τὸ ὀπτικὸν νεῦρον, φθάνον ἐμπρὸς μέχρι τῆς πλευρᾶς τοῦ κερατοειδοῦς, ὅπου στηρίζεται ἐν μέρει μὲ τὸν διὰ τὴν λειτουργίαν τοῦ ὀφθαλμοῦ σπουδαῖον μῦν, ἐν μέρει δὲ σχηματίζει πρὸς τὰ ἐντὸς στεφάνην ἐξ 70—80 ἀδένων πέριξ τοῦ φακοῦ, καὶ κρατεῖ τὸν τελευταῖον εἰς τὴν θέσιν του.

Τὸ ἐξωτερικόν στρῶμά του ἀποτελεῖται ἀπὸ ἀγγεῖα μεγάλα καὶ κύτταρα μὲ μελάγχρους κόκκους, τὸ ἐσωτερικὸν ὑπὸ δίκτυον τριχοειδῶν.

ΧΟΡΙΟΕΙΔΙΤΙΣ

Φλεγμονὴ τοῦ χοριοειδοῦς χιτῶνος τοῦ ὀφθαλμοῦ, μὲ βαθμιαίαν ἢ ταχεῖαν ἀπώλειαν ὁράσεως, χρωματοψίαν, ἐπιφέρουσα συχνὰ πόνους.

Ἡ νόσος ὀφείλεται εἰς διάφορα αἴτια. Ἐπιβάλλεται ἄμεσος καὶ ταχεῖα ἰατρικὴ περίθαλψις.

ΧΟΡΙΟΝ *(βλ. Δέρμα.)*

ΧΟΡΙΟΝ

Τὸ ἀρχικῶς λεῖον καὶ διαφανὲς ἐξωτερικὸν περικάλυμμα τοῦ ὠαρίου*

Κατὰ τὴν διάβασιν τοῦ ὠοῦ ἀπὸ τὴν σάλπιγγα, προσλαμβάνει τὸ χόριον μεγάλην ποσότητα λαχνῶν αἵτινες βαθμηδὸν σχηματίζουν κάλυμμα μὲ πυκνὰς λαχνὰς πέριξ τοῦ ὠαρίου. Αἱ λάχναι αὗται ἐντὸς τῆς μήτρας εἰς τὸ ἄνω ἀμβλὺ ἄκρον τοῦ ὠαρίου ἀναπτύσσονται ἰσχυρότερον καὶ σχηματίζουν τὸν ***πλακοῦντα,*** * ἐν' ᾧ εἰς τὸ κάτω μέρος μαραίνονται καὶ καταστρέφονται. (βλ. *Ἔμβρυον*)

ΧΟΡΟΣ

Ὁ χορὸς μορφώνει, ἐπιφέρει σωματικὴν εὐκινησίαν, προκαλεῖ δὲ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς χάριτος καὶ τῆς καλῆς στάσεως τοῦ σώματος.

Εἶναι ἔκτακτος ἄσκησις, ἐν ὅσῳ δὲν γίνεται ἐπὶ μακρὸν καὶ μὲ στέρησιν τοῦ ὕπνου.

Πρέπει δὲ νὰ γίνηται ὁ χορὸς εἰς αἰθούσας ὄχι ζεστὰς καὶ μὲ κονιορτο-

SISMANOGLIO MEGARO

βριθῆ καὶ ἀκάθαρτον ἀέρα, οὔτε μὲ στενὰ φορέματα, οὔτε καὶ μὲ χρῆσιν οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν κατ' αὐτόν.

Ὁ χορὸς δὲν πρέπει νὰ ἐκτελεῖται κατὰ τὴν περίοδον τῶν ἐμμήνων, διότι προκαλεῖ ἀταξίας καὶ φλογώσεις. Ἐπίσης καὶ αἱ ἔγκυοι πρέπει νὰ τὸν ἀποφεύγουν, τὰ δὲ παιδία να κάμνουν χρῆσιν μετρίαν.

Εἰκ. 760

Εἰκ. 761

Ὑγιεινὸς καὶ αἰσθητικὸς χορὸς τῆς Isadore Duncan

Κατὰ τὸν χορὸν οἱ μύες, ἰδίως τοῦ κάτω μέρους τοῦ σώματος, κινοῦνται, τὰ ὄργανα τῆς κοιλίας ὑφίστανται δονήσεις ἐλαφρᾶς, προκαλεῖται διέγερσις τῆς θρέψεως, τῆς κυκλοφορίας, τῶν πνευμόνων, τοῦ δέρματος. Ὁ ὑπέρμετρος ὅμως χορὸς προκαλεῖ λιποθυμίας, αἱμοπτυσίας, ἀποπληξίας, κρυολογήματα, ἰδίως ὅταν ἐξέρχηταί τις ἱδρωμένος ἢ πίῃ κρῦον νερὸ ἢ παγωτόν.

Πρὶν ἢ ἐγκαταλειφθῇ ἡ αἴθουσα, πρέπει νὰ γίνηται ἐπί τινα καιρὸν ἐλαφρῶς περίπατος, διὰ νὰ ἐπανέλθῃ ὁ ὀργανισμὸς εἰς τὴν ἰσορροπίαν του. Ὡσαύτως οἱ ἀσθενεῖς μὲ πνευμονικὰς ἢ καρδιακὰς ἀσθενείας δὲν πρέπει νὰ χορεύουν.

ΧΟΡΤΑΣΜΟΣ *(Κόρος).*

Τὸ αἴσθημα τοῦ χορτασμοῦ εἶναι τὸ μέτρον τὸ ὁποῖον μᾶς δεικνύει ὅτι ἡ ποσότης τῆς τροφῆς, ἡ εἰσαχθεῖσα εἰς τὸν στόμαχον, εἶναι ἀρκετή.

Τὸ μέτρον δὲ τοῦτο εἶναι διάφορον εἰς ἕκαστον, καὶ προέρχεται ἐξ ὡρισμένου ἐρεθίσματος τοῦ ἐγκεφάλου, προκαλουμένου ὑπὸ τῶν νεύρων τοῦ στομάχου, ὅταν οὗτος ἔχει ὑποστῇ ὡρισμένην πλήρωσιν. Ὅταν τὸ αἴσθημα τοῦτο δὲν λαμβάνηται ὑπ' ὄψει ἐπέρχεται γενικῶς νοσηρὰ βλάβη.

ΧΟΡΤΑΡΙΚΑ

Ὑπὸ τὸ κοινὸν τοῦτο ὄνομα περιλαμβάνομεν ἁπάσας τὰς διὰ τὴν τροφὴν τοῦ ἀνθρώπου χρησιμοποιουμένας οὐσίας τοῦ φυτικοῦ βασιλείου. Περὶ τῆς

εἰδικῆς ἀξίας ἑκάστου τῶν χορταρικῶν παραπέμπομεν εἰς τὰ ἰδιαίτερα ἄρθρα καὶ εἰς τὸν περὶ τροφῶν πίνακα. Τὰ χορταρικὰ ἐν γένει περιέχουν πολὺ ὕδωρ, ὀλίγας θρεπτικὰς οὐσίας, πολλὰς ἀπέπτους τοιαύτας (κυτταρίνην). Μεγάλην ὅμως σημασίαν ἔχουσι τὰ ἐν αὐτοῖς θρεπτικὰ ἅλατα.

Ἐκτὸς τῶν ἁλάτων, τὰ θρεπτικὰ συστατικὰ τῶν χορταρικῶν εἶναι ἰδίως ὑδατάνθρακες 4—15 %, λεύκωμα εἰς πολὺ μικρὰν ποσότητα καὶ λίπος εἰς ἐλαχίστην. Ὡς ὀργανικὰ δὲ ὀξέα ἐμπεριέχουν κιτρικὸν ὀξύ, ὀξαλικόν, μηλικὸν καὶ πηκτινικὸν (pectinique).

Ἐὰν τὰ χορταρικὰ πρόκειται νὰ φαγωθοῦν ὠμά, πρέπει νὰ ***καθαρισθοῦν καλῶς*** καὶ μὲ καθαρὸν νερό, ἄλλως διὰ τῶν σκωλήκων ἢ βακτηριδίων, τὰ ὁποῖα δυνατὸν νὰ περιέχουν, προκαλοῦν νόσους. Ἐν γένει ἐν καιρῷ ἐπιδημικῶν νόσων, πρέπει νὰ ἀπέχωμεν ἀπὸ ὠμὰ χόρτα.

Αἱ ***κονσέρβαι***** χόρτων γίνονται διὰ βρασίματος αὐτῶν καὶ ἑρμητικοῦ κλεισίματος εἰς δοχεῖα, δι' ἁλατίσματος, δι' ἀποξηράνσεως. Ἀπαιτεῖται προσοχὴ μήπως ἀνακατωθοῦν μὲ δηλητηριώδη χόρτα.

Δηλητηριάσεις μὲ κονσέρβας νωπῶν χαρταρικῶν (φασόλια, ἀγγούρια κλπ.) πασέρχονται ἐξ ἁλάτων χαλκοῦ (βιτριόλιον), τὰ ὁποῖα προστίθενται διὰ νὰ δώσουν τὸ ὡρσῖον πράσινον χρῶμα ἢ καὶ τὰ ὁποῖα παράγονται κατὰ τὸ βράσιμον ἐπὶ μακρὸν χρόνον εἰς δοχεῖα ἐκ χαλκοῦ ἢ ὀρειχάλκου (μπρούντζου). Τὸ ἰσχυρὸν πράσινον χρῶμα εἶναι ὑποπτον. Διὰ νὰ βεβαιωθῶμεν χώνομεν στιλπνὸν μαχαίρι εἰς τὸ χόρτον. Ἐὰν ὑπάρχῃ βιτριόλιον καλύπτεται τὸ μαχαίρι μὲ κιτρινοπράσινον χρῶμα, ἐὰν δὲ ὑπάρχῃ χαλκός, ἁπλῶς μὲ κόκκινον.

Τὸ δύσπεπτον κάλυμμα τῶν χορταρικῶν, τὸ ὁποῖον ἐν τούτοις ἔχει εὐνοϊκὴν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῶν κενώσεων, πρέπει ἢ νὰ ξεφλουδίζηται (πατάτες, φασούλια φρέσκα) ἢ διὸ τοῦ βρασίματος (πιζέλια, λάχανα) ἢ κοπανισμοῦ) (τουρέδες) νὰ καταστρέφηται.

Τὸ ὅτι τὰ χορταρικὰ εἶναι δύσπεπτα ἢ ἀφομοιοῦνται δυσκόλως, ὀφείλεται ἰδίως εἰς τὴν ***σφαλερὰν παρασκευὴν*** αὐτῶν.

Εἶναι γνωστὸν ὅτι, φρέσκια σαλάτα ἢ ὠμὰ τρωγόμενα χόρτα ἢ λαχανικὰ εἶνε εὔπεπτα καὶ ὅτι τὸ φούσκωμα τὸ παρουσιαζόμενον μετὸ τὴν πρόσληψιν βρασμένων φρέσκων χορταρικῶν καὶ ἰδίως λαχανικῶν δὲν ὑπάρχει, ὅταν τρώγωμεν ὠμὴν σαλάτα. Διὰ τῆς συνηθείας τοῦ νὰ χύνηται τὸ νερὸ ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἔβρασαν τὰ χόρτα, χάνωνται μαζὺ μὲ τὸ νερὸ καὶ τὰ ὠφέλιμα ἁλκάλια. Ἀφ' ἑτέρου δὲ βράζοντες τὰ χόρτα μὲ πολὺ νερὸ διαλύομεν τὰ ἁλκάλια, τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ συνδεθοῦν μὲ τὰ κατὰ τὴν πέψιν τῶν χορταρικῶν γινόμενα ζυμωτικὰ ὀξέα.

Ἐπειδὴ λοιπὸν τὰ ἁλκάλια οὕτως ἐλλείπουν, σχηματίζονται ἀνώμαλοι ἀποσυνθέσεις εἰς τὸν στόμαχον, διότι τὸ ὀξὺ τοῦ στομάχου μένον ἐλεύθερον ἀναπτύσσει μεγάλην ἐνέργειαν. Ἐπίσης ἡ ἐντερικὴ πέψις, ἕνεκα τῶν πλεοναζόντων ζυμωτικῶν ὀξέων, γίνεται ὑπὸ ὀξεῖαν ἀντίδρασιν ἀντὶ ὑπὸ ἀλκαλικήν, ὅπως ἀποδεικνύεται ἀπὸ τὰς ξυνὴν ὀσμὴν ἐχούσας κενώσεις τῶν χορτοφάγων.

Οὕτω διὰ τῆς συνήθους μεθόδου μαγειρικῆς τῶν χορταρικῶν. χάνεται μέγα τοὐλάχιστον μέρος τῶν χρησίμων θρεπτικῶν ἁλάτων.

Πρὸς ἀποφυγὴν τούτου καὶ διὰ νὰ γίνουν εὔπεπτα, πρέπει τὰ χόρτα μὲ τὸ νερὸ μὲ τὸ ὁποῖον ξεπλύνονται, στραγγισμένα, νὰ τεθοῦν, χωρὶς προσθήκην ξένου νεροῦ εἰς δοχεῖον μὲ κάλυμμα καὶ νὰ ἀχνίζονται. Θὰ καταβιβασθοῦν ἀφ' οὗ μαλακώσουν καλῶς, ὕστερον δὲ θὰ περιχυθοῦν μὲ σάλτσαν ἢ ζωμόν.

Ἐν τούτοις μερικὰ χορταρικά, μὲ δυνατὴν ὀσμήν, ὡς ἀγκινάραι, σπανάκια κουνοπίδια, κλπ. δὲν δύνανται νὰ μαγειρευθοῦν οὕτω. Ταῦτα διὰ νὰ γίνουν εὔγευστα καὶ εὔπεπτα ἢ θὰ περιχύονται μὲ βραστὸν νερὸ ἢ θὰ τίθενται εἰς βραστὸν νερὸ μετὰ ἢ ἄνευ προσθήκης

τεμαχίων ἄρτου τὰ ὁποῖα ἀφαιροῦν τὴν ὀσμὴν καὶ τὰ ὁποῖα ἀργότερον θὰ ἀφαιρῶνται.

ΧΟΡΤΟΦΑΓΙΑ

Ὁ τρόπος οὗτος τῆς διατροφῆς ὡς προτερήματα μὲν παρουσιάζει τὸ ὅτι εἶναι εὐθυνός, προκαλεῖ διὰ τῆς κυτταρίνης τὴν ὁποίαν ἐμπεριέχουν τὰ χορταρικὰ τακτικὰς κενώσεις, καὶ παρέχει εἰς τὸν ὀργανισμὸν ἀρκετὰ θρεπτικὰ ἅλατα, ὡς ἐλαττώματα δὲ ὅτι χρησιμοποιούμενος ἰδίως ὡς ἀποκλειστικὸς τρόπος διατροφῆς, ὑπερφορτώνει τὸν στόμαχον καὶ τὰ ἔντερα, καὶ προκαλεῖ ζυμώσεις καὶ ἀέρια.

Ἡ ***ἀπόλυτος χορτοφαγία*** σπανίως εἶναι ἐν χρήσει. Εἶναι δὲ βλαβερὰ διότι περιέχει πολλὰ ἄπεπτα συστατικά, καὶ δὲν ἀνταποκρίνεται εἰς τὰς ἀνάγκας τοῦ πνευματικῶς καὶ σωματικῶς ἐργαζομένου. Εἶναι ἀδύνατον νὰ ζήσῃ τις τὴν σήμερον μὲ ἀπόλυτον χορτοφαγίαν. Εἶνε δὲ ἀμφίβολον ἂν καὶ οἱ πρόγονοι μας ἔζων ἀποκλειστικῶς μὲ χόρτα. Ἐξ ἄλλου καὶ τὸ ἔντερον τοῦ ἀνθρώπου δὲν ἀνταποκρίνεται δι' ἀπόλυτον χορτοφαγίαν. Τὰ χορτοφάγα ζῷα διὰ νὰ χωνεύσουν τὴν τροφήν των ἔχουν πολὺ μακρὸν ἔντερον.

Τοὐναντίον ὠφελιμωτάτη εἶναι ἡ ***σχετικὴ*** λεγομένη ***χορτοφαγία*** κατὰ τὴν ὁποίαν ἐπιτρέπεται ἡ χρῆσις αὐγῶν, δημητριακῶν καρπῶν, ὀσπρίων, ὀπωρικῶν ἀλευρωδῶν, καὶ βουτύρου, ὡς ποτῶν δὲ ἐκτὸς τοῦ ὕδατος, γάλακτος, λεμονάδων, καφέδων. Διὰ τῆς σχετικῆς χορτοφαγίας ἀποφεύγεται ἡ αὐτοδηλητηρίασις τοῦ ὀργανισμοῦ, καὶ παρέχεται εἰς τὸ σῶμα ὑγεία, καθαρὸν χρῶμα, εὐκινησία, εὐθυμία. (βλ. *Θρέψις, Σίτισις*).

ΧΟΥΜΕΛΙ *(βλ. Βρυωνίς)*.

ΧΟΥΝΑΚΙ *(βλ. Αἰγόκλιμα)*.

ΧΟΦΜΑΝ ΡΕΥΣΤΟΝ *(βλ. Αἰθήρ)*.

ΧΟΧΕΝΣΑΛΤΖΑ

Ἰωδιοῦχος - Βρωμιοῦχος πηγή, ἐν Bromberg τῆς Γερμανίας, εἰς ὕψος 96 μ. μὲ λουτρὰ διὰ ρευματιῶντας καὶ πάσχοντας ἐκ πλευρικῶν νοσημάτων. ***Ἐποχή***: 15 Μαΐου—10 Ὀκτωβρίου.

ΧΡΑΝΟΣ *(βλ. Ραφανίς)*.

ΧΡΥΣΑΡΟΒΙΝΗ

Κόνις κιτρίνη, χρησιμοποιουμένη ὡς φάρμακον εἰς δερματικὰς νόσους. Ἐξάγεται ἐκ φυτοῦ τινος τῆς Βραζιλίας. (βλ. *Χρυσοφανικὸν ὀξύ*).

ΧΡΥΣΟΞΥΛΟΝ ΤΟ ΔΗΛΗΤΗΡΙΩΔΕΣ

(*Sumac veneneux*).

Δενδρύλιον, τοῦ ὁποίου τὰ φύλλα περιέχουσι ρητινώδη χυμόν, ὅστις ἐπὶ τοῦ δέρματος φερόμενος ἐρεθίζει αὐτό, προκαλεῖ φυσαλλίδας, ἐὰν δὲ ἔλθῃ εἰς τοὺς ὀφθαλμούς, ἐπιφέρει λίαν ἐπικίνδυνον φλόγωσιν.

Εἰκ. 762

Χρυσόξυλον

Τὸ ἐρεθισθὲν δέρμα, δυνάμεθα νὰ πλύνωμεν μὲ μολυβδόνερον.

ΧΡΥΣΟΣ

Τοῦ πολυτίμου τούτου μετάλλου δύο μόνον ἅλατα χρησιμοποιοῦνται ἐν τῇ

ἰατρικῇ,καὶ τοῦτο σπανίως,ὁ χλωριοῦχος χρυσὸς καὶ ὁ βρωμιοῦχος χρυσὸς εἰς δόσιν 5—10 χλστγρ. εἰς ἀμηνόρροιαν, δυσμηνόρροιαν, νευρικὰ νοσήματα, καὶφυματίωσιν Ἡ ἐν τῇ ὀδοντοϊατρικῇ χρῆσίς του εἶναι γνωστή.

ΧΡΥΣΟΦΑΝΙΚΟΝ ΟΞΥ

Κρύσταλλα χρυσοκίτρινα ἐξαγόμενα τόσον ἐκ τῆς ρίζης τοῦ ρήου (φυτοῦ), ὅσον καὶ ἐξ ἑνὸς ἄλλου δένδρου τῆς Βραζιλίας, ἐξ οὗ ἐξάγεται καὶ ἡ ***χρυσαροβίνη***.

Χρησιμοποιεῖται εἰς δερματικὰ νοσήματα, εἰς ἀλοιφὰς ἢ διαλύσεις. Ἐπιφέρει ὅμως ἐνίοτε ἰσχυρὸν ἐρεθισμὸν τόσον ἐπὶ τοῦ δέρματος, ὅσον καὶ εἰς τοὺς βλεννογόνους.

ΧΡΩΜΑΤΑ

Τὸ μῆκος καὶ τὸ κατὰ μᾶλλον καὶ ἧττον ταχὺ ἐπαλληλον τῶν δονήσεων τῶν κυμάτων τοῦ αἰθέρος ἐπιφέρουν εἰδικὰς διαφορὰς τῆς ἐντυπώσεως τοῦ φωτός, λεγομένας χρώματα.

Ὅταν λ. χ. ὁ ἀμφιβληστροειδὴς προσβάλλεται ὑπὸ ἀκτῖνος φωτός, τοῦ ὁποίου τὸ κῦμα ἔχει μῆκος 0,4 μικροχιλιοστομέτρων (Mikromillimètres) (1 Mikromillimètre=$^1/_{1000}$ τοῦ χιλιοστομέτρου) καὶ τὸ ὁποῖον κάμνει εἰς 1 δευτερόλεπτον 750 δισεκατομμύρια δονήσεις, τότε βλέπομεν αὐτὸ ***ἰοειδὲς*** (violet). Ἐν ᾧ ἀκτὶς φωτὸς τοῦ ὁποίου τὸ κῦμα ἔχει μῆκος 0,7 mikrom. καὶ κάμνει 430 δισεκατομμύρια δονήσεις εἰς τὸ δευτερόλεπτον, μᾶς τὸ δίδει ***ἐρυθρόν***. Τὸ ἐρυθρὸν μὲ τὰς βραχυτέρας δονήσεις ἔχει τὰ μακρότερα, τὸ ἰοειδὲς τὰ βραχύτερα κύματα, μεταξὺ δὲ τῶν δύο εὑρίσκονται τὰ λοιπὰ χρώματα ***(ἐρυθρόν***, πορτοκαλόχρουν, κίτρινον, πράσινον, ἀνοικτὸν κυανοῦν, βαθὺ κυανοῦν, ***ἰοειδές***).

Τὰ ***ἑπτὰ χρώματα*** τοῦ ***πρίσματος*** ἢ Ἴριδος εἶναι τὰ ***ἁπλᾶ*** καὶ ταῦτα δὲν ἀποσυντίθενται διὰ πρίσματος, μένουν ἀναλλοίωτα, ἐν ᾧ ὅλα τὰ ἄλλα, τὰ ἐκ τούτων τῶν χρωμάτων γινόμενα, ἀποσυντίθενται καὶ εἶναι ***μικτὰ*** χρώματα, δι' ἀποσυνθέσεως δὲ δίδουν 2 ἢ περισσότερα τῶν ἑπτὰ τούτων χρωμάτων τοῦ πρίσματος.

Τὰ ἐκ δύο ἁπλῶν χρωμάτων προερχόμενα μικτὰ εἶναι : ***Κόκκινον*** καὶ ***ἰοειδὲς*** τὰ ὁποῖα δίδουν ***πορφυροῦν***. ***Κόκκινον*** καὶ ***κυανοῦν*** : ***ροδόχρουν***. ***Κόκκινον***, καὶ ***πράσινον*** : ***θαμβὸν κίτρινον***. ***Κόκκινον*** καὶ ***κίτρινον*** : ***πορτοκαλόχρουν***, ***Κίτρινον*** καὶ ***ἰοειδές*** : ***ροδόχρουν***, ***Πράσινον*** καὶ ***ἰοειδές*** : ***ἀνοικτὸν κυανοῦν Κυανοῦν*** καὶ ***ἰοειδὲς*** χρῶμα indigo.

Ἓν σῶμα τὸ ὁποῖον ἐκπέμπει ὅλας τὰς ἀκτῖνας χρώματος φαίνεται ***λευκόν***. Τὸ λευκὸν δὲν γίνεται μόνον ἐξ ἀναμίξέως ὅλων τῶν χρωμάτων τοῦ πρίσματος, ἀλλὰ δύναται νὰ γίνῃ δι' ἀναμίξεως μερικῶν ἁπλῶν ἢ μικτῶν χρωμάτων τοῦ πρίσματος

Ἐν τούτοις τὸ λευκὸν τοῦτο δὲν εἶναι τόσον στιλπνὸν ὅσον εἰς τὸ ἡλιακὸν φῶς. Χρώματα τοιαῦτα, ἅτινα ἀναμιγνυώμενα μεταξύ των δίδουν λευκὸν καλοῦνται ***συμπληρωματικά***. Οὕτω τὸ κιτρινοπράσινον εἶναι συμπληρωματικὸν τοῦ κοκκίνου. Τὸ πορτοκαλόχρουν καὶ τὸ χρυσοκίτρινον εἶναι συμπληρωματικὰ τοῦ κυανοῦ. Τὸ κίτρινον τοῦ ἰοειδοῦς. Τὰ σώματα τὰ κρατοῦντα τὰς ἡλιακὰς ἀκτῖνας καὶ μὴ ἐκπέμποντα οὔτε μίαν ἀκτῖνα χρώματος εἶναι ***μαῦρα***.

Οἱ μὲ χρώματα καὶ χρωματιστικὰς οὐσίας ἐργαζόμενοι (βαφεῖς, ζωγράφοι, βιβλιοδέται, ράπται, ἀνθοπῶλαι κλπ.) εἶναι ἐκτεθειμένοι εἰς βλάβας ἀπὸ τὰ περιεχόμενα τῶν χρωμάτων : (Ἀντιμόνιον, ἀρσενικόν, βάριον, μόλυβδον, χρώμιον, χαλκόν, ὑδράργυρον κλπ. (βλ. *Ἕκαστον*, (βλ. *Ὅρασις, Βαφαί*.)

ΧΡΩΜΟΘΕΡΑΠΕΙΑ

(*βλ. Φωτοθεραπεία*).

ΧΡΩΜΙΚΟΝ ΟΞΥ (*Acide Chromique*).

Ἀποτελεῖται ἀπὸ κρύσταλλα κόκκινα διαλυόμενα εἰς τὸν ἀέρα. Χρησιμοποιεῖται ἐν διαλύσει (1:10) δι' ἐξωτερικοὺς καυτηριασμούς,ἐνεργεῖ δὲ ἰδίως εἰς τὸ βάθος.

Ἐκ τῶν ἁλάτων του τὸ ἐν χρήσει εἶναι τὸ ***διχρωμικὸν κάλιον*** (bichromate de potasse), ὡς καυστικόν.

Εἰς τὴν βιομηχανίαν χρησιμοποιοῦνται εἰς βαφάς, εἰς τὴν ἡλεκτρικήν, τυπογραφίαν, ὁπλοποιείαν, τόσον τὸ χρωμικὸν ὀξὺ ὅσον καὶ τὰ ἅλατά του, τὰ ὁποῖα δύνανται νὰ προκαλέσωσι σοβαρὰς δηλητηριάσεις, καὶ ὅταν προσλαμβάνωνται ***ἐσωτερικῶς*** καὶ ὅταν ***εἰσπνέωνται***, ὅτε ἐπιφέρουσιν ἐκτὸς τῶν συνήθων φαινομένων τῆς διὰ καυστικῶν οὐσιῶν δηλητηριάσεως καὶ ἀλλοιώσεις τῆς ρινός, (γάγγραινα τοῦ ὀστοῦ κλπ.), ἐξελκώσεις τῆς τραχείας ἀρτηρίας καὶ τῶν βρόγχων.

ΧΥΛΟΣ

Ὑγρὸν τοῦ λεπτοῦ ἐντέρου ἀπορροφώμενον κατὰ τὴν πέψιν, ὑπὸ τῶν λεμφατικῶν ἀγγείων τοῦ ἐντερικοῦ βλεννογόνου ἐκ τοῦ χυμοῦ τῶν τροφῶν καὶ διακρινόμενον ἀπὸ τὴν λέμφονμόνον ἀπὸ τὴν ἀνώμαλον ποσότητα λίπους κατὰ τήν πέψιν λιπώδους τροφῆς. Εἰς τροφὴν δὲ ἐστερημένην λίπους ὁ χυλὸς εἶναι διαυγὴς καὶ διαφανὴς ὡς ἡ λέμφος καὶ σχεδὸν τῆς ἰδίας συσπάσεως. Διὰ τῶν χυλοφόρων ἀγγείων ἀπομυζᾶται κατὰ τὴν πέψιν ἐκ τῆς τροφῆς ὁ χυλὸς καὶ ὁδηγεῖται διὰ τοῦ θωρακικοῦ πόρου εἰς τὴν ὑποκλείδιον φλέβα καὶ οὕτως εἰς τὸ αἷμα.

ΧΥΛΟΥΡΙΑ

Καλεῖται οὕτω ἡ ἐν τοῖς οὔροις παρουσία χυλοῦ, ὅτε τὸ οὖρον λαμβάνει γαλακτώδη ὄψιν. Παρουσιάζεται τὸ συνηθέστερον, ὡς σύμπτωμα ἀσθενειῶν τοῦ ἥπατος.

ΧΥΜΟΣ

Ἡμίρρευστος οὐσία σχηματιζομένη διὰ τῆς ἐπιδράσεως τῆς πέψεως ἐπὶ τῆς προσληφθείσης τροφῆς καὶ εὑρισκομένη εἰς τὸ λεπτὸν ἔντερον.

ΧΩΛΟΤΗΣ

Ἡ χωλότης προέρχεται ἐκ διαφόρων αἰτιῶν· χωλαίνει τις ὅταν ἔχῃ ἁπλῆν πληγὴν καὶ πόνους εἰς τὸν πόδα, καθὼς καὶ ὅταν πρόκειται περὶ σπουδαιοτέρας αἰτίας λ.χ. ὅταν τὰ ὀστᾶ δὲν εἶναι ἴσα (ἀγκύλωσις)ἢ ἕνεκα χρονίας τινὸς παθήσεως τῶν ὀστῶν τόσον τῆς πυέλου ὅσον καὶ τοῦ σκέλους,τῆς κνήμης, τοῦ ποδός.

ΧΩΝΕΥΣΙΣ (*βλ. Πέψις*).

ΧΩΝΟΥΔΙ (*βλ Αἰγόκλιμα*).

SISMANOGLIO MEGARO

ΨΑΚΗ (*βλ. Ἀκόνιτον*).

ΨΑΛΛΩ (*βλ. Φωνὴ καὶ Ἆσμα*).

ΨΑΜΜΙΑΣΙΣ (*βλ. Νεφρολιθίασις*).

ΨΑΜΜΩΜΑΤΑ

Εἶδος ὄγκων παρουσιαζομένων ἰδίως εἰς τὰς μήνιγγας καὶ περιεχόντων ἀμμῶδες σῶμα.

ΨΑΡΑΣ (*βλ. Ἀλιεία*).

ΨΑΡΙ (*βλ. Ἰχθῦς*).

ΨΕΙΡΑ (*βλ. Φθεῖρες*).

ΨΕΚΑΣΤΗΡ (*Pulverisateur*).

Μηχάνημα διὰ τοῦ ὁποίου ρευστόν τι μετατρέπεται εἰς μικροτάτας σταγόνας (ψεκάδες). Ὑπάρχουσι διάφορα εἴδη ψεκαστήρων, λειτουργούντων τῶν μὲν δι' ***ἀτμοῦ***, τῶν δὲ ***διὰ σφαιρῶν*** ἐξ ἐλαστικοῦ. Τὸ οὕτω κοινοποιηθὲν ὑγρὸν φάρμακον ὁδηγεῖται εἰς τοὺς πάσχοντας βλεννογόνους τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων πρὸς τοπικὴν ἐπίδρασιν ἐπ' αὐτῶν.

Ἐπίσης διὰ ψεκασμοῦ δύναται νὰ γίνῃ, χρησιμοποιουμένου τοῦ καταλλήλου φαρμάκου (λ.χ. αἰθέρος) καὶ τοπικὴ ἀναισθησία καθὼς καὶ ἀπολύμανσις ἀντικειμένων. (Εἰκ. 763)

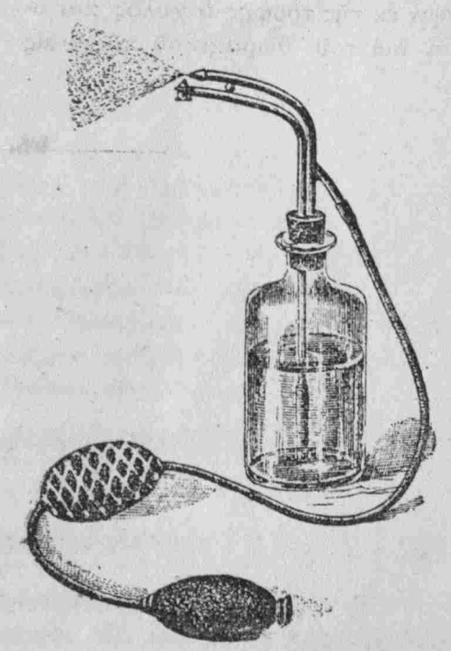
ΨΕΛΛΟΤΗΣ (*βλ. Τραυλότης, Ὁμιλία*)

ΨΕΥΔΑΙΣΘΗΣΕΙΣ

Ἡ ἕνεκα παθολογικῆς καταστάσεως ὑπὸ τοῦ ἐγκεφάλου σφαλερὰ ἀντίληψις διὰ τῶν αἰσθητηρίων ὀργάνων, τῶν ἐξωτερικῶν ἀντικειμένων.

ΨΕΥΔΑΡΓΥΡΟΣ

Μέταλλον εὑρισκόμενον πάντοτε ἡνωμένον μὲ ὀρυκτά. Ἔχει χρῶμα λευκόν,

Εἰκ. 763
Ψεκαστὴρ

κλῖνον πρὸς τὸ κυανοῦν. Αἱ ἑνώσεις του, εὑρισκόμεναι ἐν εὐρείᾳ χρήσει ἐν τῇ ἰατρικῇ, ἰδίως ἐξωτερικῶς, χρήσει εἶναι ὅλαι ***τοξικαὶ*** καὶ λίαν ***δραστήριοι***. Αἱ κυριώτεραι δὲ εἶναι:

1) τὸ ***ψευδαργυροξείδιον*** (Oxyde de zinc), κόνις λευκὴ διδομένη σπανίως, ἐσωτερικῶς (0,05 2—3 τὴν ἡμέραν) ὡς ἀντινευραλγικὸν καὶ ἀντισπασμωδικόν.

Συνηθέστερον χρησιμοποιεῖται ἐξωτερικῶς ὡς ἀλοιφή, ἔμπλαστρον ἢ εἰς κόνιν ὡς ξηραντικόν, στυπτικὸν καὶ καταπραϋντικὸν ἐρεθισμοῦ.

2) Ὁ ***χλωριοῦχος ψευδάργυρος*** (chlorure de zinc.) Χρησιμοποιεῖται ὡς καυτήριον, διότι εἶναι λίαν ὑγροσκοπικόν, καὶ ὡς ἀπολυμαντικὸν ἐπίπλων, δοχείων κλπ. ἐν διαλύσει (χλωρ.ψευδάργυρος 50 γρ. καὶ χλωρυδριμὸν ὀξὺ 1.5 γρ. καὶ ὕδωρ 100 γρ.)

3) Ὁ ***θειϊκὸς ψευδάργυρος*** (Sulfate de zinc). Λευκὰ κρύσταλλα, ἄτινα χρησιμοποιοῦνται ὡς κολλύριον (1:10), ὡς ἐμετικὸν (0,25), ὡς στυπτικὸν (0,20), ὡς περιορίζοντα ἐκκρίσεις παθολογικὰς *Βλεννόρροια*)

4) ***Φωσφοροῦχος ψευδάργυρος*** (Phosphure de zinc) εἰς δόσιν 5 χλγρ. χρησιμοποιούμενος ἐπὶ ἀνικανότητι.

5) ***Ναρδικὸς ψευδάργυρος*** (Valerianate de zinc) εἰς δόσιν 0,10—0,40 ὡς ἀντινευραλγικὸν καὶ καταπραϋντικὸν τῶν νεύρων.

Καὶ ἐν τῇ βιομηχανίᾳ τὰ ἅλατα ψευδαργύρου εὑρίσκονται ἐν μεγάλῃ χρήσει (βαφαί, φωτογραφία) καὶ προξενοῦσιν, οὐχὶ σπανίως, ***δηλητηριάσεις*** μὲ ἀκατασχέτους ἐμέτους, κάψιμον στόματος καὶ οἰσοφάγου, νευρικὰς παραλύσεις. Ὡς ***ἀντίδοτον*** εἰς τοιαύτας δηλητηριάσεις πρέπει νὰ δίδηται ἀνθρακικὸν νάτριον ἢ πότασσα (Carbonate de soude) γάλα, νερό, ἀσπράδι αὐγοῦ μὲ χλιαρὸν τσάϊ, καὶ νὰ τίθενται καταπλάσματα θερμὰ εἰς τὴν κοιλίαν.

ΨΕΥΔΑΡΘΡΩΣΙΣ

Ἀνώμαλος ἄρθρωσις μεταξὺ δύο τμημάτων ὀστοῦ, συνεπείᾳ κακῶς θεραπευθέντος κατάγματος λ. χ. κακὴ στάσις κατὰ τὴν ἴασιν. Οὕτω εἰς τὸ μέρος τοῦ κατάγματος ἀντὶ νὰ γίνῃ ἕνωσις διὰ ὀστοῦ, γίνεται τοιαύτη μὲ συνδετικὸν ἱστόν, οὕτως ὥστε τὰ δύο ἄκρα νὰ κινῶνται (βλ. *Κάταγμα*.)

ΨΕΥΔΟΚΡΟΥΠ

Ὀξὺς κατάρρους τοῦ λάρυγγος, ἡπίας συνήθως μορφῆς, παρουσιαζόμενος εἰς τὰ μικρὰ παιδία. (βλ. *Λαρυγγῖτις*).

ΨΕΥΔΟΛΕΥΧΑΙΜΙΑ

Νόσος ἔχουσα τὰ ἴδια συμπτώματα μὲ τὴν λευχαιμίαν*. Διαφέρει ὅμως ταύτης καθότι τὰ λευκὰ αἱμοσφαίρια δὲν εἶναι ηὐξημένα.

ΨΗΦΙΑ (*βλ. Ἀνάγνωσις*).

ΨΙΛΩΘΡΑ

Χημικαὶ σκευασίαι, ἔχουσαι καυστικὴν ἰδιότητα. Χρησιμοποιοῦνται διὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῶν τριχῶν. Λέγομεν δὲ ἀφαίρεσιν διότι κυρίως περὶ τοιαύτης πρύκειται καὶ ὄχι περὶ ***ψιλώσεως***,* γνωστοῦ ὄντος ὅτι μόνον τὸ ἐξωτερικὸν μέρος καταστρέφεται καὶ συνεπῶς τὸ ἀποτέλεσμα τῆς χρήσεως τῆς χημικῆς ταύτης σκευασίας εἶναι προσωρινόν. Τοιαῦτα ψίλωθρα εἶναι:

1.) Ἄσβεστος (chaux vive) 40 γρ. θειοῦχον ἀρσενικὸν (sulfure jaune d'arsenic) 5 γρ. Τὰ δύο ταῦνα κτυπῶμεν μὲ ἀσπράδι αὐγοῦ, ἕως ὅτου σχηματίσουν μάζαν καὶ ἀλοίφομεν μὲ αὐτὴν τὸ μέρος καὶ τὸ ἀφίνομεν ἕως 15 λεπτά, κατόπιν τὸ ξεπλύνομεν διὰ σπόγγου μὲ θερμὸν νερό.

2.) Ἄσβεστος (chaux vive) 10 γρ., ἔνυδρον θειϊκὸν νάτριον (hydrosulfite de soude) 10 γρ. καὶ ἄμυλον 10 γρ. Τελευταίως συνεστήθησαν τὸ ***ὀξυγονοῦχον*** ὕδωρ (eau oxygenée). ***καὶ τὸ ὀξικὸν θάλλιον*** (βλ. *Ψίλωσις*).

ΨΙΛΩΣΙΣ

Ἡ τεχνικὴ ἐκρίζωσις τριχῶν, ἡ ἕνεκα διαφόρων λόγων (ἀσθένειαι, καλλωπισμὸς κλπ.) ἐκτελουμένη διὰ ἰδιαιτέρας λαβίδος (τσιμπίδι), δι' ἠλεκτρισμοῦ ἢ δι' ἀκτίνων τοῦ Roentgen. Ἡ ριζικὴ ψίλωσις γίνεται διὰ τῶν δύο τελευταίων μέσων, ἀπαιτεῖται ὅμως μεγάλη τέχνη καὶ προσοχή, διότι ἀφίνουσιν ἐνίοτε καὶ οὐλάς.

Σχετικῶς μέ τὴν ἀφαίρεσιν τῶν τριχῶν τοῦ **προσώπου** κυριῶν, τὸ συνηθέστερον μέσον εἶναι ἡ διὰ τῆς λαβίδος. Δὲν πρέπει ὅμως νὰ λησμονῆται ὅτι ἔτσι ἐρεθίζεται ἡ ρίζα τῆς τριχὸς καὶ φυτρώνουν περισσότεραι καὶ χονδρότεραι. Διὰ τοῦτο καλὸν εἶναι ἀφοῦ ἐξαχθῇ ἡ τρίχα νὰ τίθηται ἐπὶ τοῦ δέρματος ἐπίθεμα μὲ οἰνόπνευμα ἢ διάλυσιν Burrow. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν χρῆσιν τοῦ ἐνύδρου θειϊκοῦνατρίου ἢ ποτάσσης (hydrosulfite de soude ou de Potasse) τοῦτο καταστρέφει καὶ τὰς ἐντὸς τοῦ δέρματος τρίχας. Διὰ τὴν χρῆσιν ἀναμιγνύεται ἡ οὐσία μὲ τὴν διπλασίαν ἢ τριπλασίαν ποσότητα ἀμύλου ἕως ὅτου σχηματισθῇ πολτός, ὅστις ἐπιτίθεται ἐπὶ τοῦ τριχωτοῦ, μένει 10 λεπτὰ καὶ ἀφαιρεῖται. Ἐπειδὴ ὅμως συχνὰ τὸ δέρμα ἐρεθίζεται, καλὸν εἶναι νὰ γίνονται μετὰ, ἐπιθέματα μὲ διάλυσιν 3 κ. σ. ὀξυγονούχου ὕδατος εἰς $^1/_2$ λίτρον νεροῦ.

ΨΙΜΥΘΙΑ

Σκευασίαι περιέχουσαι συχνὰ οὐσίας δηλητηριώδεις: ἀρσενικόν, μόλυβδον, ὑδράργυρον, ψευδάργυρον. Ἐπιφέρουν μετὰ παρέλευσιν καιροῦ δηλητηριάσεις, διὰ τοῦτο πρέπει νὰ χρησιμοποιῶνται, κατὰ τὸ δυνατὸν ἀβλαβεῖς οὐσίαι κατὰ τὴν παρασκευήν των. Τινὲς ἔχουσι τὴν πρόληψινὅτι δίδουν νωπότητα (φρεσκάδα) εἰς τὸ πρόσωπον δηλ. εἰς τὸ δέρμα, ἀλλ' ἀπαντῶνται. Τὸ μόνον ἀποτέλεσμα των εἶναι ὅτι ἀποφράσσουν τοὺς πόρους ἀδένων ξηραίνουν τὸ δέρμα, τῷ δίδουν ὄψιν περγαμηνώδη καὶ τὸ πρόσωπον γηράσκει ἀντὶ νὰ ἀνανεοῦται. Φέρουν δὲ ἐπὶ πλέον καὶ ἡμικρανίας. Τὰ ψιμύθια ἦσαν γνωστὰ καὶ ἐχρησιμοποιοῦντο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων, οὕτω οἱ Αἰγύπτιοι ἔδιδον εἰς μὲν τὰς παρειὰς των τοὺς ὄνυχας χειρῶν καὶ ποδῶν κόκκινον χρῶμα, εἰς δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς μαῦρον. Ἐλάμβανον δὲ τὰ διάφορα χρώματα ἀπὸ τὴν κηνᾶ.

Οἱ Ρωμαῖοι ἐχρησιμοποίουν σκευασίας ἐκ φυτικῶν οὐσιῶν, τὰς ἔθετον τὸ ἑσπέρας καὶ τὸ πρωῒ τὰς ἀπέπλυνον μὲ γάλα ὄνου καὶ κοσμητικοῦ ὕδατος. Ὁλόκληρον ἐπιτελεῖον δούλων ἀπησχολεῖτο διὰ τὴν ἐργασίαν ταύτην. Κόκκινον χρῶμα ἔθετον αἱ ἐλαφρῶν ἠθῶν, χλωμὸν αἱ ἐρωτευμέναι. Κυανᾶ ἔβαφον τὰ ἀγγεῖα τῶν κροτάφων, μαῦρα δὲ τὰ βλέφαρα.

ΨΙΤΤΑΚΩΣΙΣ

Νόσος μολυσματικὴ πολὺ ὁμοιάζουσα πρὸς τὸν παράτυφον* καὶ προερχομένη ἀπὸ μόλυνσιν, ἰδίως ἐκ παπαγάλου ἀσθενοῦς, δι' ἰδιαιτέρου μικροβίου. Τὰ **συμπτώματα** αὐτῆς εἶναι: πυρετὸς ἕως 40ο, κεφαλόπονος, ρίγη, ἐξάντλησις, διάρροια, ἐπίσταξις, ἐμετοί, παραλήρημα, ἐρυθραὶ κηλῖδες ἐπὶ τοῦ δέρματος, ἐνίοτε καὶ πνευμονικὰ φαινόμενα. **Διαρκεῖ** δὲ ἡ νόσος τρεῖς ἑβδομάδας. Ἵνα μὴ διατρέχωμεν κίνδυνον τοιαύτης τινὸς μολύνσεως, δὲν πρέπει νὰ δίδωμεν εἰς τὰ ζῷα νὰ τρώγουν ἀπὸ τὸ στόμα μας, καὶ νὰ πλυνώμεθα ὅταν τὰ πιάνωμεν. **Θεραπεία**: ὡς τοῦ παρατύφου καὶ τοῦ τυφοειδοῦς.

ΨΟΑΙ

Δύο μύες τῆς λεκάνης ἐπὶ τοῦ ἐμπροσθίου μέρους τῶν ὀσφυακῶν σπονδύλων.

Κάμπτουσι τοὺς μηροὺς ἐπὶ τῆς κοιλίας.

ΨΟΪΤΙΣ

Φλόγωσις τῶν ψοῶν* ἕνεκα κοπώσεως, σηκώματος βαρέος φορτίου, πτώσεως ἢ φλογώσεως τῶν πέριξ μερῶν.

Κατὰ τὴν περίπτωσιν ταύτην παρουσιάζεται πόνος δυνατὸς εἰς τὴν ὀσφὺν καὶ τὴν λαγόνειον χώραν ὡς καὶ μούδιασμα ἐμποδίζον τὴν κάμψιν τῶν μηρῶν, πυρετός, ἀκινησία. Δύναται νὰ

σχηματισθῇ ἀπόστημα, τὸ ὁποῖον μὴ ἐκκενούμενον ἐγκαίρως ἐπιφέρει σοβαρὰς ἐπιπλοκάς.

ΨΥΛΛΟΙ

Τὰ γνωστὰ ἔντομα, ζοῦν ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων καὶ πολλῶν ζώων. Δὲν ἔχουν πτερά, καὶ ἐν τούτοις πηδοῦν. Τὸ πήδημά των ὀφείλεται εἰς τὸ ὅτι ἔχουν τὰ ὀπίσθια σκέλη ἀνεπτυγμένα. Ὁ ἀρσενικὸς ψύλλος ἔχει μῆκος $2^1/_2$ χλμ. πλάτος δὲ $1\ ^1/_2$. Ὁ θηλυκὸς εἶναι κατά τι μεγαλείτερος τοῦ ἀρσενικοῦ. Οἱ ψύλλοι ζοῦν περίπου ἕνα μῆνα. Εἰς ὑγρασίαν καὶ ἰσχυρὰν ξηρασίαν καταστρέφονται. Ἐπίσης καὶ εἰς ὑψηλὴν θερμ. (35ο).

Γεννοῦν 2—3 ὠάρια ἄσπρα, τὰ ὁποῖα εὑρίσκονται εἰς τὰς χαραμίδας τῶν σανιδωμάτων τῶν οἰκιῶν καὶ εἰς ἀκάθαρτα ἀσπρόρρουχα. Τὰ ὠάριά των μεταμορφώνονται ἐντὸς 20 ἡμερῶν εἰς ἔντομα τέλεια. Οἱ ψύλλοι σκύλλου δὲν ζῶσιν ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου. Τὰ δήγματά των εἶναι ὀχληρὰ καὶ ἐπικίνδυνα. Εἶναι δὲ ἰδιαιτέρως ἐπικίνδυνα διότι οἱ ψύλλοι εἶναι καὶ φορεῖς τῶν βακίλλων τῆς πανώλους, τοὺς ὁποίους λαμβάνουν ἐκ των ποντικῶν καὶ δύνανται νὰ μεταδώσουν τὴν νόσον εἰς τὰς τρεῖς πρώτας ἡμέρας μετὰ τὴν μόλυνσίν των. Πρὸς **καταστροφὴν** τῶν ψύλλων πρέπει νὰ πλύνωμεν τὰς χαραμίδας μὲ βραστὸν νερὸ ἀσβέστου, μὲ ἔλαιον καὶ καπνόν. Οἱ ἵπποι, βόες καὶ τὰ πρόβατα δὲν ἔχουν ψύλλους. Ἀρκεῖ νὰ καλυφθῇ τις μὲ σκέπασμα ἀλόγου, ἐπὶ καιρὸν μεταχειρισμένον. διὰ νὰ **προφυλαχθῇ**.

ΨΥΧΑΝΑΛΥΣΙΣ

Ἡ ὑπὸ τοῦ Freud τῆς Βιέννης συστηθεῖσα νεωτάτη αὕτη θεραπευτικὴ μέθοδος τῶν ψυχονευρώσεων συνίσταται εἰς τὴν διὰ καταλλήλου ἀναλύσεως τῆς ψυχικῆς καταστάσεως τοῦ ἀσθενοῦς ἐξεύρεσιν τῶν ψυχολογικῶν στοιχείων διὰ τῶν ὁποίων συνδέονται αἱ ἐξωτερικαὶ ἐκδηλώσεις τῆς νευρώσεως, καθὼς καὶ κρυφῶν τινῶν ἐπιθυμιῶν ἀπὸ τὰς ὁποίας ἐξαρτῶνται αἱ ἐκδηλώσεις.

Πρὸς ἐξεύρεσιν τῶν στοιχείων τούτων ἡ ψυχανάλυσις λαμβάνει ὡς βάσιν καὶ ἐπεξηγεῖ τὰς στιγμιαίας ἰδέας τοῦ ἀσθενοῦς, ἰδίως ὅμως διάφορα μικρὰ συμβάντα τῆς ψυχολογικῆς ζωῆς (λ. χ. τὸ νὰ γράφῃ τις μίαν λέξιν ἀντὶ μιᾶς ἄλλης, τὸ νὰ ἀναγινώσκῃ μίαν λέξιν ἀλλέως ἀφ' ὅτι εἶναι γραμμένη ἢ τυπωμένη, τὸ νὰ λησμονῇ ἕνα σχέδιον ἢ ἀντικείμενον κλπ.) καθὼς καὶ τὰ ὄνειρα. Τὸ περίεργον εἶναι ὅτι ἡ ψυχανάλυσις ὡς αἴτιον πλείστων ψυχονευρώσεων ἀνακαλύπτει γεννητικῆς φύσεως τοιοῦτον.

ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ

Κλάδος τῆς ἰατρικῆς ἀσχολούμενος εἰς τὴν μελέτην τῶν ψυχώσεων καὶ τῶν φρενικῶν νοσημάτων.

ΨΥΧΟΒΟΛΗ

Ἡ ἐπὶ τοῦ ὀργανισμοῦ, διὰ τῆς ἐπιδράσεως μεγάλου ψύχους προξενουμένη νοσηρὰ κατάσταοις, εἰς τὴν ὁποίαν προδιαθέτουν ὁ ἀλκοολισμός, αἱ κοπώσεις, ἀνεπαρκὴς τροφή, ἠθικαὶ καταπτώσεις.

Παρουσιάζεται μὲ κεφαλαλγίαν, ἄγχος, πόνους εἰς τὰς κνήμας, μούδιασμα τῶν ποδῶν, ἀδυναμίαν τῆς ὁράσεως χλωμότητα, γενικὴν ἀδυναμίαν, ἥτις τόσον προχωρῇ, ὥστε ὁ πάσχων δὲν δύναται νὰ προχωρήσῃ καὶ πίπτῃ. Ὁ θάνατος δύναται νὰ προέλθῃ ἐξ ἀναιμίας.

Θεραπευτικῶς πρέπει νὰ γίνωνται ἐντριβαὶ μὲ χιόνι, ὕστερον ὁ πάσχων θὰ καλύπτεται μὲ χλιαρὰ καὶ τελευταῖον μὲ ζεστὰ ἀσπρόρρουχα. Ἐπίσης ἡ θερμοκρασία τοῦ δωματίου θὰ αὐξάνηται βαθμηδόν. Ἐσωτερικῶς, ἐὰν συνέλθῃ, δύνατσι νὰ λάβῃ τέϊον, οἰνόπνευμα, ἐν ἀνάγκῃ δὲ γίνεται χρῆσις καὶ τεχνητῆς ἀναπνοῆς.

ΨΥΧΟΘΕΡΑΠΕΙΑ

Θεραπευτικὴ μέθοδος ἐφαρμοζομένη ἐν μέρει μὲν εἰς ὅλας ἀνεξαιρέτως τὰς νόσους, ἰδίως ὅμως εἰς τὰς νευροψυχο-φρενοπαθείας.

Συνίσταται εἰς τὴν ἐνίσχυσιν τῆς θελήσεως καὶ κατανίκησιν τῆς ἀβουλίας καὶ ἀμφιβολίας τοῦ ἀσθενοῦς διὰ κα-

SISMANOGLIO MEGARO

ταλλήλου ἐπιδράσεως τοῦ ἰατροῦ (βλ. *Ὑποβολή. Ὑπνωτισμός*)

ΨΥΧΟΜΑΧΩ (*βλ. Ἀγωνία*)

ΨΥΧΟΣ

Τὸ δέρμα κατὰ τὸ ψῦχος εἶναι χλωμόν, διότι τὰ ἀγγεῖα του συστέλλονται καί αἱ λεπταὶ ἶνες τῶν δερματικῶν μυῶν σύρουν τὸ δέρμα τόσον πολύ, ὥστε σηκώνονται αἱ τρίχες καὶ οἱ μικροὶ σμηγματογόνοι ἀδένες τεντόνωνται καὶ σχηματίζουν τὸ γνωστὸν δέρμα ὄρνιθος (βλ. *Ρίγη, Φρικίασις*)

Ὁ ἄνθρωπος ἀποδίδει τόσον περισσοτέραν θερμότητα, ὅσον μεγαλειτέρα εἶναι ἡ ἐπιφάνειά του καὶ διὰ τοῦτο, διὰ νὰ ἐξοικονομηθῇ κατὰ τὸ δυνατὸν θερμότης, μικραίνει ἐξ ἐνστίκου τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ σώματός του, ζαρώνων.

Τὰ θερμὰ ποτὰ δὲν ὠφελοῦν πολύ, διότι ἡ θερμότης των δὲν εἶναι μεγάλη. Κατὰ τὸ ψῦχος ἔχομεν πεῖναν καὶ ὄρεξιν διὰ λιπαρὰς οὐσίας, αἵτινες εἶναι καλαὶ θερμαντικαὶ οὐσίαι. Εἰς πολλὰ μέρη τῆς Σιβηρίας πίνουν οἱ ἄνθρωποι λυωμένον βούτυρον. Ἐπειδή, ὅσον μεγαλειτέρα ἡ ἐπιφάνεια τοῦ σώματος, τόσον ἰσχυρωτέρα ἡ ἀπόψυξις, οἱ λιγνοὶ ἄνθρωποι κρυώνουν περισσότερον ἀπὸ τοὺς παχεῖς ἔχοντας ὡς πρὸς τὸ σῶμά των ἀρκετὰ μεγάλην ἐπιφάνειαν. Οἱ παχεῖς δὲν πολυστενοχωροῦνται ἀπὸ τὸ κρῦον, διότι προφυλάττονται ἀπὸ ἀπόδοσιν θερμότητος διὰ τοῦ χονδροῦ στρώματος λίπους, καὶ εἶναι καλῶς ἀπομεμονωμένοι. Ὅπως ἡ μεγάλη θερμότης βλάπτει καὶ ἐπιφέρει τὴν θερμοβολήν, οὕτω καὶ τὸ μέγα ψῦχος ἐπιφέρει ἰδίαν νοσηρὰν κατάστασιν τὴν ψυχοβολήν. Προφυλαττόμεθα ἀπὸ τὸ ψῦχος διὰ τῶν ἐνδυμάτων, θερμάνσεως, τροφῶν λιπωδῶν καὶ ὑδατανθρακούχων. Ἡ ἀντίστασις τοῦ σώματος διὰ τοῦ ψύχους ἐλαττοῦται. Οὕτως εἰς μεγάλα ψύχη ἡ θνησιμότης εἶναι μεγάλη.

Τὸ ψῦχος ἐπιδρᾷ καὶ ἐπὶ τῶν ζῴων. Οἱ ἰχθῦς οἵτινες παγώνουν εἰς—15ο διὰ προσεκτικῆς θερμάνσεως δύνανται νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὴν ζωήν.

Οἱ βάτραχοι ὑποφέρουν ψῦχος εἰς—28ο. Οἱ κοχλίαι εἰς—120ο. Τὰ βακτηρίδια ὅμως ἔχουν τὴν μεγαλειτέραν ἀντίστασιν λ. χ. τὰ τῆς χολέρας, τὰ ὁποῖα εἶναι εὐαίσθητα εἰς ἐξωτερικὰς ἐπιδράσεις, δύνανται νὰ ὑποφέρωσι ἐπὶ μίαν ἑβδομάδα μέχρι—190ο (πειράματα μὲ ὑγρὸν ἀέρα), χωρὶς νὰ χάσουν τι τῆς ζωτικότητος καὶ τῆς δηλητηριότητός των, ὑπάρχουσι δὲ ἄλλα μὴ ἀποθνήσκοντα οὔτε εἰς—252ο (πειράματα μὲ ρευστὸν ὑδρογόνον).

ΨΥΧΡΟΘΕΡΑΠΕΙΑ

Ἡ διὰ τοῦ ψύχους θεραπεία, ἥτις καὶ χρησιμοποιεῖται συχνότατα ὡς θεραπευτικὸν μέσον. Ἡ ἐπίδρασίς της ἐπὶ τοῦ ***σώματος*** εἶναι ἠέξῆς: ἑλκύει ἐκ τῶν ἱστῶν μὲ τοὺς ὁποίους εὑρίσκεται ἐν συναφείᾳ τὴν θερμότητα καὶ διὰ μακρᾶς ἐπιδράσεως καταβιβάζει τὴν θερμοκρασίαν, συσπᾷ τὰ ἀγγεῖα εἰς τὸ μέρος τῆς ἐπιδράσεώς των καὶ ἐλαττώνει οὕτω τὴν ποσότητα τοῦ αἵματος τῶν ἱστῶν, συνάμα δὲ καὶ τὴν αἰσθητικότητα. Οὕτω χρησιμοποιεῖται εἰς συμφορήσεις ἱστῶν, φλογώσεις, πυρετόν, αἱμορραγίας, πόνους. Παροδικῶς χρησιμοποιουμένη ἐρεθίζει τὸ δέρμα, αὐξάνει τὴν συσώρευσιν αἵματος καὶ διεγείρει τὴν ὄρεξιν. Χρησιμοποιεῖται ἐπίσης ὑπὸ μορφὴν λουτροῦ, ἐπιθεμάτων ὕδατος ψυχροῦ ἢ πάγου. Ἀντὶ πάγου γίνεται καὶ χρῆσις δι' ἐξωτερικὸν σκοπὸν καὶ μιγμάτων ἁλάτων, τὰ ὁποῖα ἐπὶ τῶν ἱστῶν ἑλκύουν τὴν θερμότητα. Τοιαῦτα μίγματα ***γίνονται*** δι' 1 μέρους νίτρου, 8 μερῶν ὄξους 10 μ. ὕδατος ἢ 1 μ. ἀμμωνίας 12 μ. ὄξους 40 μ. ὕδατος ἢ 3 μ. νίτρου, 1 μ. ἀμμωνίας.

Τὰ ἄνω μίγματα θέτομεν εἰς κύστιν πάγου καὶ οὕτω πως χρησιμοποιοῦμεν αὐτά. Ὑπάρχουν διάφορα εἴδη κύστεων καὶ ἄλλων μηχανημάτων διὰ νὰ ρέῃ ὕδωρ παγωμένον, πρὸς ἐφαρμογὴν ψύχους εἰς διάφορα μέρη τοῦ σώματος, ὡς οὐρήθρα, κολεός, ἔντερον. Ἡ ψυχροθεραπεία χρησιμοποιεῖται καὶ ***ἐσωτερικῶς***. Πολὺ ψυχρὰ ποτὰ ἐπενεργῶσιν συσπαστικῶς ἐπὶ τῶν ἀγγείων τοῦ

στομάχου καὶ τῶν πέριξ. Οὕτως αὐξάνουν τὴν πίεσιν αἵματος εἰς ἄλλα ἀγγεῖα, ἰδίως ὅταν εἰς συγχύσεις, εἰς ἰσχυρὰς κινήσεις (χορός), ἤδη ἔχει αὐξηθῇ αὕτη. Εἶναι δυνατὸν ἐνίοτε εἰς ἀνθρώπους ἔχοντας εὔθραυστα ἀγγεῖα νὰ φέρῃ αἱμορραγίσς εἰς σπουδαῖα ἀγγεῖα (πνεύμονας, ἐγκέφαλον). Ψυχρὸν ὕδωρ ἐπὶ θερμοῦ δέρματος εἰς κρῦον περιβάλλον βλάπτει καὶ προξενεῖ φλογώσεις. Συνήθεια ἀποκτᾶται διὰ σκληραγωγίας. (βλ. *Κρυολογήματα*).

Ἡ θεραπευτικὴ ἐνέργεια τοῦ ψύχους εἶναι ἀναισθητική, ἀντιαιμορραγική, καταπραϋντικὴ ἢ καὶ διεγερτική, τονική· (βλ. *Ὑδροθεραπεία*).

ΨΥΧΡΟΛΟΥΣΙΑ (*βλ. Ὑδροθεραπεία*)

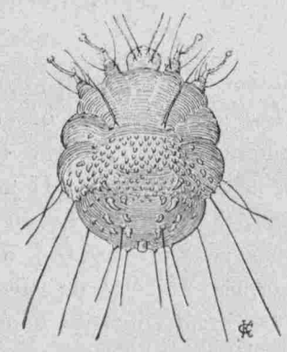
ΨΥΧΩΣΙΣ (*Ψυχασθένεια, Ψυχοπάθεια*)

Αἱ ψυχώσεις περιλαμβάνουν τὰς διαταραχὰς τῆς ψυχῆς συνηνωμένας μὲ τοιαύτας τῆς λειτουργίας τοῦ νευρικοῦ συστήματος καὶ αἱ ὁποῖαι ἔχουν ὡς βάσιν νοσηρὰν κατάστασιν ἐγκεφάλου καὶ νεύρων, προερχόμεναι κυρίως ἀπὸ γενικὰς βλάβας τῆς θρέψεως. Συγκαταλέγονται μεταξὺ τῶν φρενικῶν παθήσεων ἄν καὶ εἶναι κάτι μεταξὺ ἐγκεφαλικῆς ὑγείας καὶ τῶν κυρίως φρενικῶν παθήσεων, διότι εἰς τὰς ψυχώσεις ἡ πνευματικὴ ζωὴ καὶ ἡ λειτουργία τῶν νεύρων εἶναι μὲν βεβλαμμένη ἀλλ' ὄχι καὶ τόσον διατεταραγμένη ὡς εἰς τὰς φρενοπαθείσς. Αἱ ψυχασθένειαι δύνανται νὰ εἶνει παροδικαί, διαρκοῦσαι ἐπὶ μικρὸν χρόνον καὶ ἀφίνουσαι ἐπίδρασίν τινα ἐπὶ τῆς μελλούσης ὑγείας τοῦ ἐγκεφάλου ἢ διαρκεῖς, αἵτινες ἐνίοτε μένουν καθ' ὅλην τὴν ζωήν,

Εἰς τὰς ψυχώσεις καταλέγονται καὶ αἱ διάφοροι παθολογικαὶ ἰδέαι*, αἱ συνεπείᾳ τραυμάτων ἢ δηλητηριάσεων (ἀλκοολισμός, μολυβδίασις, μολύνσεις κλπ. προερχόμεναι ἀνώμαλοι ψυχικαὶ διαταράξεις.

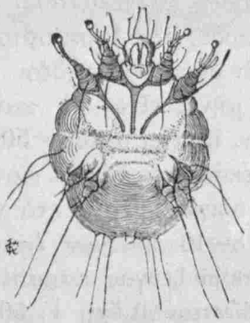
ΨΩΡΑ

Τὸ ***ψωρικὸν ἄκαρι***, παράσιτον ἀνῆκον εἰς τὰ ἀραχνοειδῆ, προξενεῖ τὴν δυσάρεστον αὐτὴν δερματικὴν νόσον. Τρυπᾷ τὴν ἐπιδερμίδα, ἐρεθίζει τὰ δερματικὰ νεῦρα, φέρει φαγοῦραν καὶ διὰ τοῦ ξυσίματος μερικοὶ ἀδένες τοῦ δέρματος φλογίζονται, ἡ φλόγωσις δὲ αὕτη φέρει

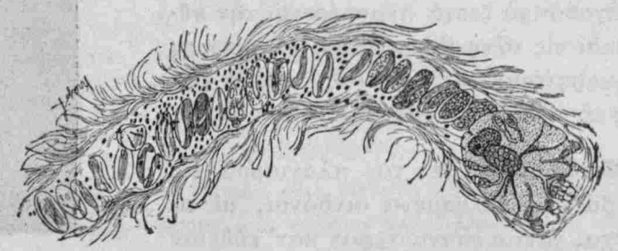
Εἰκ. 764

Ψωρικὸν ἄκαρι (*ἄνω πλευρά*)

Εἰκ. 765

Ψωρικὸν ἄκαρι (*κάτω πλευρά*)

Εἰκ. 766

Διάτρησις τῆς ἐπιδερμίδος διὰ τοῦ ἀκάρεως.

μικρὰ ἐξανθήματα ἤ καὶ φυσσαλλίδια καὶ φλυκταίνας. Μεταξὺ τῶν φλυκταινῶν φαίνονται αἱ κρύπται δηλ. αἱ ἐρυθραὶ γραμμαί, αἵτινες δεικνύουσι τὸν δρόμον τῆς εἰσδύσεως καὶ τὸ κρυσφύγετον τοῦ παρασίτου.

Ἡ γραμμὴ αὕτη ἔχει μέγεθος $^1/_2$— 1 ἑκμ. Αἱ δὲ ραγάδες, αἵτινες σχηματίζονται διὰ τοῦ ξυσίματος ἀφίνουσιν ὕστερον καὶ ἔκζεμα, πολὺ σκληρόν.

Τὸ ***παράσιτον*** ἔχει μῆκος 0,5 χλμ. πλάτος 0,4 χλμ. φαίνεται δὲ εἰς τὸν γυμνὸν ὀφθαλμὸν ὡς μικρὸν ἄσπρον σημεῖον, ὡς κόκκος ἄμμου. Ἡ κόκκινη κεφαλὴ μὲ τὰς 8 τριχίδας, ἡνωμένη μὲ τὸ σῶμα, περιέχει 2 ἄνω χείλη στερεωμένα μὲ ἐλαφρῶς ὀδοντωτὰς ἄνω σιαγόνας καὶ 2 εἰς ὀριζόντιον διεύθυνσιν πριονοειδεῖς κάτω σιαγόνας μὲ τὰ ἀκίνητα κάτω χείλη. Ὀφθαλμοὶ λείπουν.

Κορμὸς πρὸς τὰ κάτω πλατύς, ἐπάνω δὲ κυρτός. Ράχις φέρουσα εἰς τὰ πλάγια καὶ τὰ ὀπίσω 20 ἀκάνθας. Τέσσαρες πρόσθιοι πόδες καὶ 4 ὀπίσθιοι. Τὸ ἀρσενικὸν δὲν διαφέρει σχεδὸν τοῦ θηλυκοῦ, ζῇ 6 μῆνας εἶναι δὲ κατὰ $^1/_3$ μεγαλείτερον. Κάμνει σχεδὸν 50 ᾠά, ἀλλὰ ἕν μόνον ἑκάστοτε. Εἰς τὸ ᾠὸν ἀναπτύσσεται εἰς ὀλίγας ἡμέρας τὸ νέον ἄκαρι καὶ ἐντὸς 8—10 ἡμερῶν ἐκκολάπτεται. οὕτως ὥστε ἓν ζεῦγος παρασίτων ἐντὸς 3 μηνῶν δύναται νὰ ἔχῃ 1. 500.000 ἀπογόνους. Τὸ παράσιτον ἐκλέγει μαλακὰ καὶ ζεστὰ μέρη ὡς τὸ ἐξωτερικὸν τῆς χειρός, τὸ μεταξὺ τῶν δακτύλων, τὸν καρπὸν τῆς χειρός, τὴν μασχάλην τὸ πέος καὶ ὡς ἀγαπὸν τὰ ζεστὰ περιφέρεται τὴν νύκτα καὶ εἰς τὸ κρεββάτι. Ἐὰν κεντήσωμεν μὲ καρφίτσαν τὰς κρύπτας, εἰς τὸ βάθος τὸ συλλαμβάνομεν.

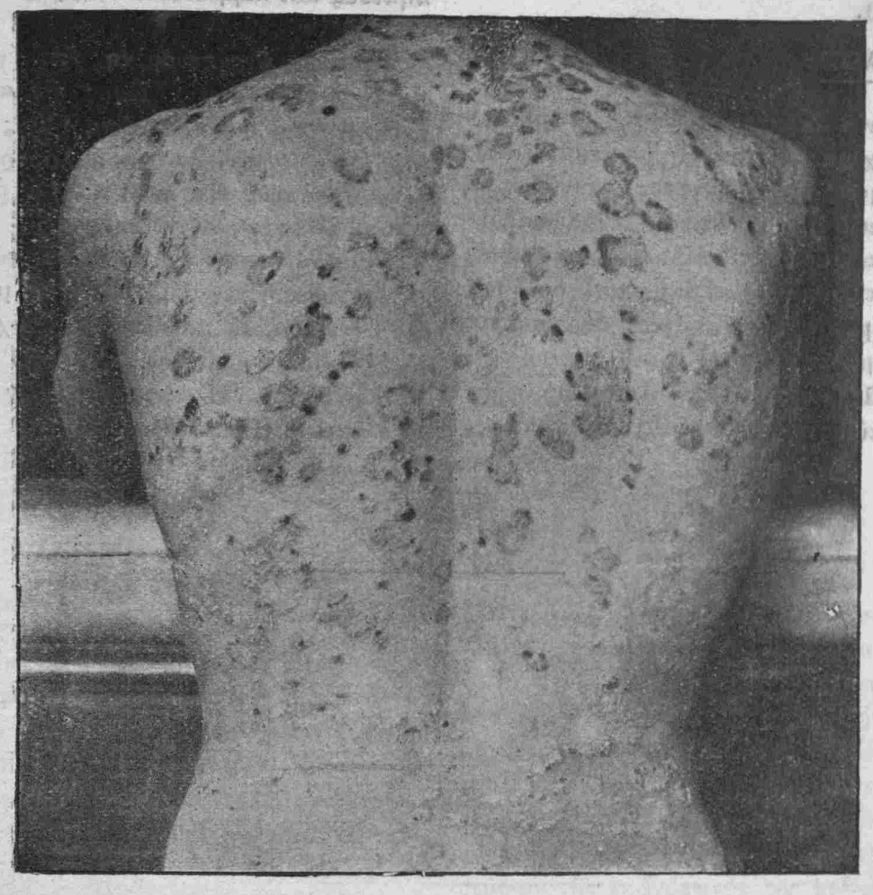
Μεταδίδεται μὲ τὸ πλάγιασμα εἰς κρεβάτι μὲ μολυσμένα σινδόνια, μὲ τὰ ροῦχα, γάντια, σπανιώτερον κατ' εὐθεῖαν μὲ τὴν χειραψίαν. Ἡ ψώρα οὐδέποτε θεραπεύεται μόνη της. Εἶναι ἀκίνδυνος ἀλλὰ δυσάρεστος νόσος.

Διὰ τὴν ***θεραπείαν*** τῆς ψώρας ἡ ἁπλουστέρα μέθοδος εἶναι ἡ ἑξῆς, νὰ τρίβεται τὸ ἑσπέρας τὸ σῶμα μὲ πετρέ-

Εἰκ. 767

Ψώρα μὲ δευτερεῦον ἔκζεμα

Εἰκ. 768

Ψωρίασις

λαιον συνειθισμένον, τὸ ὁποῖον θὰ ἀφεθῇ ἐπὶ τοῦ σώματος ὅλην τὴν νύκτα. Τὸ ἴδιον θὰ ἐπαναληφθῇ ἐπὶ 3 ἡμέρας κατὰ συνέχειαν. Προσοχὴ ἀπὸ φῶς. Κατόπιν λουτρὸν καὶ καλὸν σαπούνισμα. Ἀντὶ τοῦ πετρελαίου προτιμώτερον καὶ ἀποτελεσματικώτερον νὰ χρησιμοποιῶνται φάρμακα.

Πρὸ τῆς θεραπείας πρέπει νὰ γίνεται θερμὸν λουτρόν, διαρκείας μιᾶς ὥρας μὲ καλὸν σαπούνισμα (savon noir) ὕστερον θὰ τίθεται τὸ φάρμακον (ἀλοιφὴ Helferich Hardy ἢ Styrax ἢ βάλσαμον Περουβιανὸν κλπ. Ταῦτα θὰ μείνουν ὅλην τὴν νύκτα. Θὰ ἐπαναληφθῇ 1 — 2 — 3 φορὰς καὶ θὰ ἐπακολουθῇ νέον λουτρόν.

Πάντως μετὰ τὸ λουτρὸν καθαριότητος δὲν θὰ γίνῃ πλέον χρῆσις τῶν ἰδίων ἐνδυμάτων καὶ ἰδίως τῶν ἰδίων ἀσπροροῦχων καὶ σινδονῶν, ἄλλως ὑποτροπιάζει.

Τὰ ροῦχα καὶ τὰ ἀσπρόρουχα ἐὰν μὲν βράζωνται θὰ τὰ βράζωμεν, ἄλλως ἢ θὰ τὰ ἀφίνωμεν ἐπί τινας ἡμέρας ἄχρηστα, ὅτε ἐλλείψει τροφῆς ἀποθνήσκει τὸ ἄκαρι ἢ θὰ τὰ θέτωμεν εἰς ἀπολυμαντικὸν κλίβανον, ἢ ἐν ἀνάγκῃ εἰς συνήθη φοῦρνον.

Ἐπειδὴ καὶ τὰ κατοικίδια ζῷα πάσχουν ἀπὸ ψώραν καὶ δύνανται νὰ τὴν μεταδώσουν εἰς τὸν ἄνθρωπον κσὶ τἀνάπαλιν, διὰ τοῦτο ἀπαιτεῖται προσοχή. Εἶδος ψώρας παρουσιάζεται εἰς τοὺς

SISMANOGLIO MEGARO

ἐργαζομένους μὲ ἀμμοκονίαν (κορασάνι, ciment).

ΨΩΡΙΑΣΙΣ

Χρονία δερματικὴ νόσος, κληρονομική, χαρακτηριζομένη μὲ κερατοειδεῖς ἐξανθήσεις τοῦ δέρματος, συνήθως ἄνευ κνισμοῦ. Κατ' ὀρχὰς παρουσιάζονται μικρὰ ἄσπρα λεπίδια ἅτινα μετασχηματίζονται εἰς πλάκας καὶ συνήθως εἰς τὸ μέσον τῆς πλακὸς θεραπεύεται τὸ δέρμα καὶ γίνεται πέριξ κύκλος ἐπὶ ἐρυθρᾶς βάσεως. Ὅταν ἀπομακρύνωμεν τὰς λεπίδας τὸ δέρμα αἱματώνει εὐκόλως, διὰ νέων δὲ ἐμφανίσεων ἑνόνωνται αἱ κηλῖδες καὶ λαμβάνουσι διάφορα σχήματα.

Ἡ νόσος θεραπευομένη ἐπανέρχεται μετὰ 2 — 3 μῆνας. Πρὸς ***θεραπείαν*** ἐνδείκνυνται διάφορα μέσα, ἰδίως χρυσαροβίνη, ἀρσενικόν, θερμὰ λουτρά. Τελεία θεραπεία εἶνε σπανία. Οἱ ἄνδρες προσβάλλονται συχνώτερον.

Προσβάλλονται δὲ ἰδίως τὰ γόνατα, οἱ ἀγκῶνες, ἡ κεφαλὴ (τριχωτὸν μέρος), τὰ βλέφαρα, αἱ παλάμαι, οἱ ὄνυχες. Ὁ ἀρθριτισμὸς φαίνεται νὰ ἔχῃ σχέσιν μὲ τὴν νόσον. Ἡ ψωρίασις δὲν εἶναι ***κολλητική***. (Εἰκ. 768)

ΩΑΡΙΟΝ

Τὸ ὠάριον τῆς γυναικός, τὸ ὁποῖον γονιμοποιούμενον ὑπὸ τοῦ σπερματοζωαρίου σχηματίζει τὸν ἄνθρωπον, εἶναι μικροσκοπικόν, στρογγυλὸν κύτταρον, μεγέθους 0,2 – 0,3 χλμ., χωρὶς ἐξωτερικὸν χιτῶνα, ἀποτελούμενον ἀπὸ τὸ μαλακόν, βλεννῶδες, κοκκιῶδες, ἰδίως ἐκ λευκώματος καὶ λεκιθίνης ***πρωτόπλασμα*** καὶ ἀπὸ ἕνα ***πυρῆνα*** εἴδους φυσαλίδος, τὸ ***βλαστικὸν*** λεγόμενον ***κυστίδιον***, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ὑπάρχει ἕν σωμάτιον ἢ ***βλαστοκηλίς***. Βλέπομεν λοιπὸν ὅτι τὸ ὠάριον εἶναι ἕν τέλειον κύτταρον, τὸ ὁποῖον ἐμπεριέχει χιλίας φορὰς περισσοτέραν θρεπτικὴν οὐσίαν (τὸ πρωτόπλασμα) παρὰ γονιμοποιητικὴν τοιαύτην (τὴν βλαστοκηλίδα.)

Τὸ ὠάριον ***σχηματίζεται*** εἰς τὰ θυλάκια τῆς ὠοθήκης (Γραφιανὰ) ὅπου εἶναι περιβεβλημένον μὲ ὑελῶδες ἄνευ ἰδιαιτέρας κατασκευῆς, κάπως χονδρὸν κάλυμμα, τὴν ***διαφανῆ ζώνην***, ἀνήκουσαν μᾶλλον εἰς τὰ θυλάκια. Ὠάρια εὑρίσκονται ἐν πληθώρᾳ, ἤδη εἰς τὰ νεογέννητα κοράσια. Περιέχουν δὲ κατὰ τὸν Henle αἱ δύο ὠοθῆκαι αὐτῶν περὶ τὰς 100 χιλιάδας. Εὑρίσκονται ὅμως εἰς κατάστασιν οὐχὶ ἀνεπτυγμένην ἀλλ' οὔτε καὶ γονιμοποιήσιμον. Ἀρχίζουν δὲ νὰ ὡριμάζουν βαθμηδὸν κατὰ τὴν παιδικὴν ἡλικίαν, καὶ κατὰ τὴν ὡρίμανσιν τοῦ γένους εἶναι τελείως ἀνεπτυγμένα.

Ἡ τελεία ὡρίμανσις ἐκδηλοῦται διὰ τῆς πρώτης παρουσίας τῶν ***ἐμμήνων****, ἀργότερον δὲ συνδέεται ἡ τελεία ὡρίμανσις τοῦ ὠαρίου εἰς τὴν ὠοθήκην μὲ ὡρισμένον χρόνον οὕτως ὥστε ἀπὸ τὸν χρόνον τῆς εἰς ὅδου τῆς γυναικὸς εἰς τὸ στάδιον τῆς ἱκανότητος τῆς συλλήψεως μέχρι τοῦ γήρατος καὶ τῆς ἀπωλείας τῆς ἱκανότητος τοῦ γονιμοποιεῖσθαι, γίνεται μία, μόνον διὰ τῆς ἐγκυμοσύνης ἢ νόσου διακοπτομένη καὶ κατὰ μέσον ὅρον κάθε τέσσαρας ἑβδομάδας περιοδικῶς ἐπερχομένη ὡρίμανσις ἑνὸς ὠαρίου. Τὸ τοιοῦτον, δηλ. ἡ ὡρίμανσις ἑνὸς καὶ μόνου, δὲν σημαίνει ὅτι σχηματίζεται ἕν καὶ μόνον, ἀπ' ἐναντίας γίνονται πολλαὶ χιλιάδες (κατὰ τὸν Sappey ὑγιὴς γυνὴ 18 ἕως 20 ἐτῶν κάμνει 700,000 ὠάρια), αἵτινες καταστρέφονται καὶ ἐκκενώνονται, ὡριμάζει δὲ μόνον ἕν. Τὸ ***ὥριμον τοῦτο*** ὠάριον ἀποκολλᾶται ἐκ τῆς ὠοθήκης καὶ πίπτει εἰς τὴν κοιλίαν. Ἐκεῖ συλλαμβανόμενον ἀπό ἐπιθήλιον τι τῆς σάλπιγγος ὁδηγεῖται δι' αὐτῆς εἰς τὴν μήτραν, ἐδῶ δέ, ἐὰν δὲν γονιμοποιηθῇ ἐντὸς 8 ἡμερῶν ἐξέρχεται.

Ὅπως ἀνεφέραμεν καὶ εἰς τὸ περὶ γονιμοποιήσεως* ἄρθρον, τὸ ὠάριον

μένει δὲ νὰ ἔλθῃ πρὸς αὐτό, ἵνα τὸ γονιμοποιήσῃ, τὸ εὐκίνητον σπερματοζῳάριον. Δεδομένου δὲ ὅτι ἡ διάμετρος τοῦ ὠαρίου εἶναι τέσσαρας φορὰς μεγαλειτέρα τοῦ μήκους τοῦ σπερματοζωαρίου ἢ εἰδικώτερον, λαμβανομένου ὑπ' ὄψει ὅτι μόνη ἡ κεφαλὴ τοῦ σπερματοζωαρίου ἔχει σημασίαν, βλέπομεν ὅτι τὸ ὠάριον εἶναι περισσότερον τῶν 175 χιλιάδων φορῶν μεγαλείτερον τοῦ γονιμοποιοῦντος αὐτὸ πυρῆνος, τοῦ σπερματαζωαρίου.

Τὸ γονιμοποιηθὲν ὠάριον στερεοῦται εἰς τὸ τοίχωμα τῆς μήτρας καὶ ἀναπτύσσεται ἐκεῖ μέχρι τελείου ἀνθρώπου.

ΩΔΙΝΕΣ

Οἱ πόνοι τοῦ τοκετοῦ, προερχόμενοι ἀπὸ τὰς σπασμωδικὰς συσπάσεις τῆς μήτρας, ἥτις προσπαθεῖ νὰ ἐξαγάγῃ τὸ ἔμβρυον. Καὶ ἐν ὅσῳ μὲν αἱ ὠδῖνες εἶναι ἰσχυραὶ καὶ κανονικαί, ἐπέρχεται ὁμαλὴ ἐξέλιξις τοῦ τοκετοῦ, ἐνίοτε ὅμως αὗται καθίστανται ἀδύνατοι ἢ μικρᾶς διαρκείας, ὅτε ὁ τοκετὸς διαρκεῖ καὶ γίνεται τότε ἀνάγκη ἰατρικῆς ἐπεμβάσεως. (βλ. *Τοκετός*)

ΩΛΕΚΡΑΝΟΝ

Ἡ πρὸς τὰ ἄνω καὶ ὀπίσω προεξοχὴ τῆς ὠλένης.

ΩΛΕΝΗ

Τὸ πρὸς τὰ μέσα ὀστοῦν τοῦ *πήχεως*,* σχηματίζον μὲ τὸ ἄνω μὲν ἄκρον του, ὅπου ἔχει δύο προεξοχάς, τὸ ***ὠλέκρανον*** καὶ τὴν ***κορονοειδῆ*** ἀπόφυσιν, τὴν ἄρθρωσιν τοῦ ἀγκῶνος μὲ τὸν βραχίονα, μὲ τὸ κάτω δέ, ὅπου ὑπάρχει ἄλλη προεξοχή, ἡ ***στυλοειδὴς***, σχηματίζει ἄρθρωσιν μὲ τὸν καρπὸν τῆς χειρός.

ΩΜΟΠΛΑΤΗ

Ἀποτελεῖται ἐκ πλατέος ὀστοῦ σχήματος τριγωνικοῦ. Εἰς τὴν ἄνω ἐξωτε-

ταξυ 3ης—7ης πλευρᾶς ὅπου ὑπάρχει ὀστεώδης προεξοχή, τῆς ὁποίας ἡ ἀπόφυσις πρὸς τὰ ἔξω εἶναι τὸ ***ἀκρώμιον***. Δευτέρα ἀπόφυσις εἶναι ἡ ***κορακοειδὴς*** λεγομένη, ἥτις προστατεύει τὴν ἀρθρικὴν ἐπιφάνειαν. Ἀπ' ἐδῶ ἐκφύονται οἱ μύες διὰ τὸν βραχίονα.

ΩΜΟΠΛΑΤΟΕΙΔΗΣ

Μῦς, κείμενος εἰς τὰ πλάγια τοῦ τραχήλου, σύρει τὸ ὑοειδὲς ὀστοῦν πρὸς τὰ κάτω.

ΩΜΟΣ

Κινητὴ ἄρθρωσις μεταξὺ θώρακος καὶ βραχίονος. Σχηματίζεται δὲ ἀπὸ τὴν ὠμοπλάτην, τὴν κλεῖδα τὰ ὀστᾶ τοῦ ἄνω βραχίονος, καὶ ἀπὸ τὰ αὐτόθι μαλακὰ μέρη.

Οἱ μύες τῶν ὤμων διήκουσιν ἀπὸ τὴν ὠμοπλάτην ἢ καὶ τὴν κλεῖδα εἰς τὸν ἄνω βραχίονα καὶ χρησιμεύουσι διὰ τὴν ἔγερσιν καὶ τὴν πρὸς τὰ ἐντὸς στροφὴν τοῦ βραχίονος. Ὁ ἰσχυρὸς μῦς ὁ καλύπτων τὸν ὦμον εἶνε ὁ δελτοειδής.

ΩΟΘΗΚΑΙ

Δύο ὠοειδῆ, ἀδενοειδῆ σώματα, βάρους 5—8 γρ. ὁμοιάζοντα πρὸς πλατὺ δαμάσκηνον, κείμενα εἰς τὰ πλάγια τῆς μήτρας, ἡνωμένα μὲ αὐτὴν διὰ συνδέσμων καὶ περικεκαλυμμένα μὲ πτυχὴν περιτοναίου.

Ἐντὸς ἑκάστης ὠοθήκης ὑπάρχουσιν, ἐντὸς μυϊκοῦ ἱστοῦ, πολυάριθμα μικρὰ καὶ μεγάλα κυστίδια, μεγέθους πίσσου, ἐντὸς τῶν ὁποίων εὑρίσκονται τὰ ὠάρια.

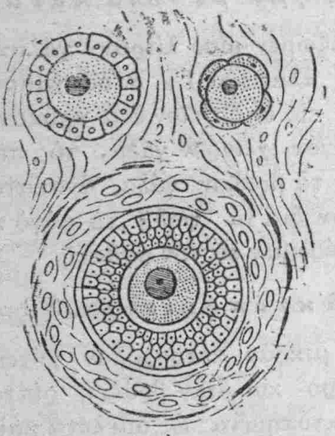
Αἱ ὠοθῆκαι ***ἀσθενοῦν*** ἢ μόναι ἢ ὁμοῦ μὲ τὰ γειτονικὰ ὄργανα (μήτρα, σάλπιγγες). Διὰ τὴν φλεγμονὴν τῶν ὠοθηκῶν (βλ. *Ὠοθηκῖτης*)

Συχνάκις εἰς τὰς ὠοθήκας παρατηροῦνται ***ὄγκοι***. Εἶναι δὲ οὗτοι κύστεις ἢ κακοήθους μορφῆς (καρκῖνοι, σαρκώματα).

γρὸν τὸ ὁποῖον καὶ φθάνει μέχρι 10—15—30 λιτρῶν. Αἱ κύστεις ἐπιφέρουν στενοχωρίαν, δυσκοιλιότητα, πόνους οἰδήματα κλπ. Ὑπάρχει δὲ καὶ κίνδυνος περιτονίτιδος ὅταν τυχὸν διαρραγῇ ἡ κύστις.

Αἱ μικραὶ κύστεις δὲν φέρουν ἐνοχλήσεις καὶ μένουν ἀπαρατήρητοι Ἡ θεραπεία μόνον δι' ἀφαιρέσεως ἐπιτυγχάνεται.

Σαρκώματα καὶ καρκῖνοι ἔχουν τὰ αὐτὰ σχεδὸν συμπτώματα καὶ θεραπεύονται, ἐγκαίρως διαγιγνωσκόμενοι δι' ἐγχειρήσεως, ἀκτινοθεραπείας καὶ ραδιοθεραπείας.

Εἰκ. 769

Γραφιανὰ θυλάκια τῆς ὠοθήκης εἰς διάφορον στάδιον ἐξελίξεως

Νευραλγίαι τῶν ὠοθηκῶν, οὐχὶ σπανίως παρατηρούμεναι, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲ εἰς ὑστερικὰς καὶ νευροπαθεῖς. Χαρακτηρίζονται διὰ λίαν δυσαρέστων πόνων, οἵτινες ἄρχονται ἀπὸ τὰς ὠοθήκας καὶ τὴν μήτραν, τὸ συνηθέστερον ἀριστερά, ἐκτείνονται εἰς τὴν ράχιν καὶ τοὺς πόδας, καὶ συνοδεύονται ὑπὸ ἐμέτων καὶ νευρικῶν κρίσεων. Θεραπεύονται δι' ὑδροθεραπευτικῶν μέσων, ἠλεκτρισμοῦ.

ΩΟΘΗΚΙΤΙΣ

κατὰ τὴν περίοδον συνοδεύομένη μὲ πόνους φέρῃ καὶ γενικὴν περιτονίτιδα. Διὰ τοῦτο εἰς περιόδους συνοδευομένας μὲ πόνους πρέπει ἡ πάσχουσα νὰ μένῃ κλινήρης.

Ἡ ὠοθηκῖτις συχνὰ συνοδεύεται μὲ σαλπιγγίτιδα καὶ δύναται νὰ προέλθῃ ἀπὸ μητρίτιδα ἁπλῆν ἢ βλεννοροϊκήν, ἀποβολήν, φυματίωσιν κλπ. Συνήθως λαμβάνει χρονίαν μορφήν. Χαρακτηρίζεται δὲ μὲ πόνους εἰς τὰ πλάγια, εἰς τὴν ράχιν καὶ εἰς τὰ σκέλη. Οἱ πόνοι αὐξάνουσι κατὰ τὰς κινήσεις καὶ κατὰ τὰ ἔμμηνα. Ἡ νόσος αὕτη φέρει αἱμορραγίαν. Δύναται νὰ προκαλέσῃ καὶ κύστεις εἰς τὴν ὠοθήκην.

Ἡ θεραπεία αὐτῆς συνήθως εἶνε μακρά. Καὶ ὅσον τὸ ἐνωρίτερον γίνῃ τόσον τὸ καλλίτερον, ἄλλως γίνεται ἀνάγκη νὰ ἐξαχθῇ ἡ ἀσθενὴς ὠοθήκη.

ΩΟΝ

Πολύτιμος τροφὴ διότι εἰς μικρὰν ποσότητα περιέχει μεγάλην θρεπτικὴν ἀξίαν (1 αὐγὸ ἰσοδυναμεῖ ὡς πρὸς τὴν θρεπτικὴν ἀξίαν πρὸς 150 γρ. γάλακτος ἢ πρὸς 20 γρ. παχέος μαγειρευμένου κρέατος κρέατος ἢ πρὸς 20 παχέος τυροῦ. Διὰ νὰ τραφῇ δὲ ἐνῆλιξ ἀποκλειστικῶς μὲ αὐγά, πρέπει νὰ τρώγῃ 33 τὴν ἡμέραν). Τὸ αὐγὸν ὄρνιθος ζυγίζει περίπου 53 γρ. ἐκ τῶν ὁποίων 6γρ. ἀνταποκρίνονται εἰς τὸ κέλυφος, 31 γρ. εἰς τὸ λευκὸν καὶ 16 γρ. εἰς τὸν κρόκον τοῦ αὐγοῦ.

Τὸ ***κέλυφος*** τοῦ αὐγοῦ, ἀποτελούμενον ἀπὸ ἀνθρακικὸν ἀσβέστιον εἶναι πορῶδες. Δι' αὐτοῦ ἀφ' ἑνὸς τὸ αὐγὸ ἐξατμίζεται σιγὰ σιγά, ἀφ' ἑτέρου σπόροι καὶ μύκητες δύνανται νὰ εἰσέλθουν καὶ νὰ προκαλέσωσιν τὴν σῆψιν αὐτοῦ. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον τὰ αὐγὰ θὰ βράζονται πάντοτε εἰς καθαρὸν νερὸ καὶ ὄχι μαζὺ μὲ ἄλλα πράγματα διότι καὶ οὐσίαι ὡς μυρωδιὰ χόρτων κλπ. δύνανται νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὸ αὐγό.

Τὸ αὐγὸ ὄρνιθος περιέχει ἐν συνόλῳ 5 γρ. λευκώματος, 5 γρ. λίπους καὶ ἄλλων οὐσιῶν, καὶ 0,5 γρ. ἁλάτων.

περιέχει περισσότερν λίπος. Τὸ ἀσπράδι ἀποτελεῖται ἀπὸ 80—85 % ὕδατος 13 % λευκώματος, μικρᾶς ποσότητος λίπους καὶ ἁλάτων, ἰδίως χλωριούχων. Περιέχει ἐξ ἄλλου ἀνθρακικὸν ὀξύ, θεῖον καὶ ἀμμωνιακὰ ἅλατα. Τὰ δύο τελευταῖα μαυρίζουν ἐνίοτε τὰ ἀσημένια χουλιάρια ἢ ἄλλα μαγειρικὰ σκεύη, καὶ δίδουν τὴν χαρακτηριστικὴν μυρωδιὰν (ὑδρόθειον) τῶν μὴ φρέσκων αὐγῶν. Τὸ ἀσπράδι τοῦ αὐγοῦ ἔχει ἀντιδιαρροϊκὴν ἐνέργειαν δίδεται δὲ καὶ κατὰ τῶν δηλητηριάσεων (βλ. *Δηλητηριάσεις*) Διὰ τῆς θερμάνσεως ὡς γνωστὸν πήζει.

Ὁ ***κρόκος*** τοῦ αὐγοῦ (τὸ κιτρινάδι) περιέχει 50—55 %) ὕδωρ 16 %, λεύκωμα, 32 % λίπος (λεκιθίνην, χολεστερίνην) καὶ φωσφοροῦχα ἅλατα καλίου, νατρίου, σιδήρου. Ὁ κρόκος τοῦ αὐγοῦ εἶναι τονωτικὸς ἕνεκα τῆς λεκιθίνης τὴν ὁποίαν ἐμπεριέχει (0,50 ἑκτογρ. εἰς τὸ αὐγὸ) ἡ ὁποία ὅμως καταστρέφεται κατὰ τὸ ψήσιμον ἢ βράσιμον. Ἰδιαιτέρως τονωτικὸς εἶναι ὁ κρόκος διὰ τὸν ἐγκέφαλον καθότι τὰ φωσφορικὰ ἅλατα καὶ ἡ λεκιθίνη εἶναι καὶ συστατικὰ τοῦ ἐγκεφάλου.

Ἡ θρεπτικότης ὅσον καὶ ἡ πεπτικότης τοῦ αὐγοῦ ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν νωπότητα καὶ ἀπὸ τὸ εἶδος τῆς προσλήψεως αὐτοῦ.

Τὸ καλλίτερον αὐγὸ εἶνε τὸ ***φρέσκον*** τοῦ ὁποίου τὰ ***χαρακτηριστικὰ*** εἶναι τὰ ἑξῆς : Εἰς τὸ φῶς εἶναι ροδόχρουν καὶ τελείως διαφανές, εἶνε βαρύ, ἀνακινούμενον δὲν πρέπει νὰ ἀκούηται κρότος, τιθέμενον ἐπὶ τῆς γλώσσης τὸ πλατύτερον του ἄκρον προξενεῖ θερμότερον αἴσθημα ἀπὸ τὸ μυτερὸν, τιθέμενον ἐντὸς διαλύσεως 5—10 % μαγειρικοῦ ἅλατος εἰς ὕδωρ βυθίζεται. Ἀντιθέτως τὸ μὴ φρέσκον ἢ καὶ τὸ ***χαλασμένον*** ἔχει κέλυφος λάμπον καὶ κιτρινωπόν, τιθέμενον ἐνώπιον φωτὸς δὲν εἶναι διαφανές, ἀνακινούμενον κάμνει κρότον, τιθέμενον εἰς τὴν ἄνω διάλυσιν ἐπιπλέει διότι ὁ εἰς τὸ αὐγὸ διὰ τοῦ κελέφους εἰσελθὼν καὶ τὸ ἐξατμιζόμενον ἀπὸ ἐπάνω. 8) Τὰ βυθίζομεν εἰς μῖγμα 1 μέρους οἰνοπνεύματος καί 3 μερῶν ὕδατος εἰς τὸ ὁποῖον προστίθεται συμπεπυκνωμένη διάλυσις ἰτεϋλικοῦ ὀξέος καὶ 4—5 % τῆς ὅλης ποσότητος, γλυκερίνη ὅταν ἐξαχθοῦν τὰ αὐγὰ ἀπὸ τὸ μίγμα καὶ ἐξατμισθῇ ἡ διάλυσις, μένουν κεκαλυμμένα μὲ λεπτὸν στρῶμα γλυκερίνης μὲ ἰτεϋλικὸν ὀξὺ καὶ οὕτω διατηρῶνται. 9) ἡ μέθοδος τοῦ ξηροῦ αὐγοῦ γίνεται ὡς ἑξῆς: Κρόκοι καὶ ἀσπράδια ἀνακατώνονται καλὰ καὶ μὲ ὀλίγον ἅλας εἰς πλατὺ πιάτο, ξηραίνονται εἰς τὸν ἥλιον ἢ κοντὰ εἰς τὴν φωτιὰ ὅτε καὶ σχηματίζεται ξηρὰ σκόνη, τὴν ὁποίαν διατηροῦμεν ἐντὸς καλῶς φραγμένης φιάλης. Διὰ τήν χρῆσιν διαλύομεν τὴν σκόνην μὲ γάλα ἢ νερό.

ΩΤΑΛΓΙΑ

Πόνος νευραλγικὸς τῶν ὠτων, δύνάμενος νὰ προέλθῃ ἀπὸ ὠτίτιδα, νόσον τοῦ στόματος (ὀδόντες), φάρυγγος, κρανίου, ἡμικρανίαν κλπ. Ἐκ τῆς αἰτίας δὲ ἐξ ἧς προέλθῃ ἐξαρτᾶται καὶ ἡ θεραπεία.

ΩΤΙΤΙΣ

Φλεγμονὴ τοῦ ὠτός ἥτις δύναται νὰ εἶναι ***ἐξωτερικὴ*** δηλ. τοῦ ἐξωτερικοῦ μέρους μέχρι τοῦ τυμπάνου καὶ ***μέση*** τοῦ μεσαίου ὠτός

Καὶ ἡ μὲν ***ἐξωτερικὴ*** προέρχεται ἐκ δοθιήνων, ξυσίματος, ἐρεθιστικῶν, οὐσιῶν, ψύξεως καὶ ἐπιφέρει ἰσχυρούς πόνους εἰς ἐπαφὴν, ὁμιλίαν, μάσησιν (θεραπεία βλ. Οὖς), ἡ δὲ ***ἐσωτερικὴ ἢ μέση*** ὠτῖτις εἶναι πάντοτε σοβαρὸν νόσημα, δυνάμενον νὰ προέλθῃ ἀπὸ νόσον τῆς Εὐσταχιανῆς σάλπιγγος, τὸ συχνώτερον δὲ παρουσιάζεται εἰς λοιμώδεις νόσους ἢ καὶ ἁπλῆν καταρροήν. Φέρει ἰσχυροὺς πόνους εἰς τὸ βάθος τοῦ ὠτός, διαπύησιν, δυσηκοΐαν. Εἰς ὀλίγας ἡμέρας γίνεται ***διάτρησις*** τοῦ τυμπάνου ἀρχίζει δὲ νὰ ρέῃ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον πυκτὸν πῦον. Ἡ νό-

περιέχει περισσότερν λίπος. Τὸ ἀσπράδι ἀποτελεῖται ἀπὸ 80—85 % ὕδατος 13 % λευκώματος, μικρᾶς ποσότητος λίπους καὶ ἁλάτων, ἰδίως χλωριούχων. Περιέχει ἐξ ἄλλου ἀνθρακικὸν ὀξύ, θεῖον καὶ ἀμμωνιακὰ ἅλατα. Τὰ δύο τελευταῖα μαυρίζουν ἐνίοτε τὰ ἀσημένια χουλιάρια ἢ ἄλλα μαγειρικὰ σκεύη, καὶ δίδουν τὴν χαρακτηριστικὴν μυρωδιὰν (ὑδρόθειον) τῶν μὴ φρέσκων αὐγῶν. Τὸ ἀσπράδι τοῦ αὐγοῦ ἔχει ἀντιδιαρροϊκὴν ἐνέργειαν δίδεται δὲ καὶ κατὰ τῶν δηλητηριάσεων (βλ. *Δηλητηριάσεις*) Διὰ τῆς θερμάνσεως ὡς γνωστὸν πήζει.

Ὁ ***κρόκος*** τοῦ αὐγοῦ (τὸ κιτρινάδι) περιέχει 50—55 %) ὕδωρ 16 %, λεύκωμα, 32 % λίπος (λεκιθίνην, χολεστερίνην) καὶ φωσφοροῦχα ἅλατα καλίου, νατρίου, σιδήρου. Ὁ κρόκος τοῦ αὐγοῦ εἶναι τονωτικὸς ἕνεκα τῆς λεκιθίνης τὴν ὁποίαν ἐμπεριέχει (0,50 ἑκτογρ. εἰς τὸ αὐγὸ) ἡ ὁποία ὅμως καταστρέφεται κατὰ τὸ ψήσιμον ἢ βράσιμον. Ἰδιαιτέρως τονωτικὸς εἶναι ὁ κρόκος διὰ τὸν ἐγκέφαλον καθότι τὰ φωσφορικὰ ἅλατα καὶ ἡ λεκιθίνη εἶναι καὶ συστατικὰ τοῦ ἐγκεφάλου.

Ἡ θρεπτικότης ὅσον καὶ ἡ πεπτικότης τοῦ αὐγοῦ ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν νωπότητα καὶ ἀπὸ τὸ εἶδος τῆς προσλήψεως αὐτοῦ.

Τὸ καλλίτερον αὐγὸ εἶνε τὸ ***φρέσκον*** τοῦ ὁποίου τὰ ***χαρακτηριστικὰ*** εἶναι τὰ ἑξῆς : Εἰς τὸ φῶς εἶναι ροδόχρουν καὶ τελείως διαφανές, εἶνε βαρύ, ἀνακινούμενον δὲν πρέπει νὰ ἀκούηται κρότος, τιθέμενον ἐπὶ τῆς γλώσσης τὸ πλατύτερον του ἄκρον προξενεῖ θερμότερον αἴσθημα ἀπὸ τὸ μυτερὸν, τιθέμενον ἐντὸς διαλύσεως 5—10 % μαγειρικοῦ ἅλατος εἰς ὕδωρ βυθίζεται. Ἀντιθέτως τὸ μὴ φρέσκον ἢ καὶ τὸ ***χαλασμένον*** ἔχει κέλυφος λάμπον καὶ κιτρινωπόν, τιθέμενον ἐνώπιον φωτὸς δὲν εἶναι διαφανές, ἀνακινούμενον κάμνει κρότον, τιθέμενον εἰς τὴν ἄνω διάλυσιν ἐπιπλέει διότι ὁ εἰς τὸ αὐγὸ διὰ τοῦ κελέφους εἰσελθὼν καὶ τὸ ἐξατμιζόμενον

τοῦ ὕδατος, ὅταν ἀνοιχθῇ τὸ αὐγὸ εἰς μὲν τὸ παγιάτικον τὸ ἀσπράδι ἔχει ρευστοποιηθῇ, ὁ δὲ κρόκος σκάνει, εἰς τὸ χαλασμένον τὸ ἀσπράδι καὶ ὁ κρόκος εἶναι ἀνακατωμένα καὶ βρωμοῦν. Τοιαῦτα αὐγὰ εἶναι ***δηλητηριώδη***.

Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν πεπτικότητα, τὸ ***ὠμὸν*** εἶναι τὸ εὐπεπτώτερον ἰδίως ὅταν λαμβάνεται ἐν εἴδει γαλακτώματος (κτυπημένο μὲ γάλα, ἢ ἄλλο τι ρευστόν). Ἐλαφρὰ βρασμένα (à la coque) εἶναι ἐπίσης εὔπεπτα. Σφιγκτά ὅμως καὶ μαγειρευόμενα εἰς τὸ πιάτο εἶναιδύσπεπτα.

Ἰδοὺ καὶ μερικοὶ τρόποι ***παρασκευῆς*** τροφῶν μὲ αὐγὸ δι' ἀσθενεῖς :

Ρούφημα μὲ νάλα καὶ αὐγό :

Βράζωμεν μισὸ λίτρον γάλακτος μὲ ὀλίγον ἅλας καὶ 1 κ. σ. σάκχαρον. Κτυπῶμεν εἰς ἓν δοχεῖον ἕνα κρόκον αὐγοῦ μὲ ὀλίγον χλιαρὸν γάλα, τὸ περιχύωμεν μὲ τὸ βράζον γάλα, ἀνακατώνομεν τὸ ὅλον διά νὰ ψηθῇ τὸ αὐγὸ καὶ τὸ προσφέρωμεν εἰς τὸν ἀσθενῆ.

Αὐγὰ κτυπημένα(Oeufs brouillés)

Εἰς μικρὰν κατσαρόλαν χύνωμεν 2 κ.κ. νερὸ καὶ ὅταν βράζει, ρίπτωμεν 2 αὐγὰ κτυπημένα ὡς ὀμελέτα καὶ ἀνακατώνομεν τὸ ὅλον ἕως ὅτου γίνῃ εἶδος κρέμας ὅτε καὶ προσθέτωμεν ὀλίγον φρέσκο βούτυρον καὶ ἅλας.

Ὀμελέττα (Soufflée)

6 ἀσπράδια καὶ 8 κρόκοι θὰ κτυπηθοῦν χωριστά, (οἱ κρόκοι μὲ 3 κ. κ. σάκχαρον ἕως ὅτου ἀσπρίσουν) ἀνακατώνονται ὕστερον μαζύ, ρίχνονται σὲ βουτυρωμένο πιάτο (σμάλτο) καὶ ψήνεται ἐπὶ 10 — 15 λεπτά εἰς ἐλαφρὰν φωτιά.

Soufflé à la vanille

Ψήνωμεν ἐπὶ 10 λεπτά, 3 κ. κ. ριζάλευρο, 3 κ. κ. γάλα, 3 κ. κ. σάκχ. καὶ ὀλίγην βανίλλη ἀφοῦ τὰ ἀνακατώσωμεν καλά.Πέρνωμεν ἔπειτα τὴν κρέμαν αὐτὴν ἀπὸ τὴν φωτιά, τὴν ἀνακα-

ΜΑΡΑΣΛΗΣ ΜΑΡΑΘΩΝΟΣΙΟΝ ΜΑΡΑΘΩΝΟΣ

γα, χύνωμεν τὸ ὅλον εἰς βουτυρωμένο πιάτο, τὸ ἀφήνωμεν νὰ ψηθῇ ἐλαφρὰ ἐπὶ 20 λεπτὰ καὶ πρὶν τὸ προσφέρωμεν (τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ γίνεται ἀμέσως) τό κοσκινίζωμεν μὲ σάκχαρον.

Μερικοὶ ἄνθρωποι, ἔστω καὶ ὑγιεῖς, ἰδίως παιδιά, προσβάλλονται, ὅταν τρώγουν αὐγά, ἀπὸ εἶδος ***δηλητηριάσεως*** προερχομένης ἐξ ***ἀναφυλαξίας.***

Ἡ ***διατήρησις*** τῶν αὐγῶν εἶναι ἐνίοτε ἀναγκαιοτάτη. Ὑπάρχουν πλεῖστοι τρόποι διατηρήσεως τῶν αὐγῶν διὰ μικρότερον ἢ περισσότερον χρονικὸν διάστημα καὶ περὶ τῶν ὁποίων θὰ ἀναφέρωμεν.

Ὁποιονδήποτε ὅμως τρόπον ἠθέλομεν χρησιμοποιήσῃ δὲν πρέπει νὰ λησμονῶμεν ὅτι μόνον πολὺ φρέσκα αὐγὰ ἀξίζουν τὸν κόπον νὰ διατηρηθοῦν διότι ἐπὶ μῆνας διατηροῦν καλὴν γεῦσιν, ὅτι τὰ καταλληλότερα πρὸς διατήρησιν εἶναι τὰ αὐγὰ Μαρτίου, Ἀπριλίου ἢ Αὐγούστου, ὅτι πρέπει νὰ καθαρισθοῦν ἐξωτερικῶς καλά.

Τρόποι διατηρήσεως αὐγῶν : 1) καλύπτωμεν ἕκαστον μὲ χαρτὶ μαλακὸν καὶ τὰ θέτωμεν μὲ τὴν σειρὰν τὸ ἕν ἐπὶ τοῦ ἄλλου εἰς δοχεῖον ἐκ χώματος καλοκλεισμένον 2) τὰ θέτωμεν ἀνάμεσα σὲ πίτυρον, ροκανίδια στεγνά, στάκτην κοσκινισμένην, ἅλας. 3) τὰ πλύνωμεν μὲ ἀσβεστόνερον. 4) τὰ ἀφίνωμεν ἐπὶ ὥρας τινὰς εἰς διάλυσιν συμπεπυκνωμένην μαγειρικοῦ ἅλατος ἢ ἰτεϋλικοῦ ὀξέος. 5) Τὰ βυθίζωμεν δι' ἐλάχιστον χρονικὸν διάστημα εἰς βράζουσαν διάλυσιν βορικούχου ὕδατος, τὰ καθαρίζωμεν καλά, τὰ βυθίζωμεν ἐκ νέου εἰς χλιαρὰν διάλυσιν βορικούχου ὕδατος, τὰ θέτωμεν ἐντὸς ἰτεϋλικοῦ ἐλαίου (huile salicylée) τὸ ὁποῖον ἔχει βράσῃ. 6)τὰ διστηροῦμεν ἐντὸς δοχείου ἐμπεριέχοντος χαλικίνην, (1 : 2 νερόν) διαλελυμένην παραφίνην, ἰτεϋλικὴν βαζελίνην, λινέλαιον. 7) βράζωμεν1 λ. ὕδατος μὲ 1 κ.κ. ὑπερμαγγανικὸν κάλι, τὸ ἀφίνωμεν νὰ κρυώσῃ,θέτωμεν ἐντὸς τῆςδιαλύσεως τὰ αὐγά,τὰ στεγνώνομεν καλά, τὰ τυλίγωμεν σφικτὰ μὲ χαρτὶ

σος μὴ θεραπευομένη ἐγκαίρως δύναται νὰ λάβῃ χρονίαν μορφὴν μὲ ἀποτέλεσμα τὴν κωφότητα, πολλάκις δὲ δύναται νὰ ἐπιφέρῃ λίαν ἐπικινδύνους ἐπιπλοκὰς ὡς, μηνιγγίτιδα, ἐγκεφαλικὸν ἀπόστημα, μαστοειδίτιδα κλπ. (βλ. *Οὖς, Μυριγγῖτις*)

ΩΤΙΤΙΣ ΣΚΛΗΡΩΔΗΣ (*Sclérose de l'oreille*)

Νόσος ἔχουσα τὴν ἕδραν της εἰς τὸ ὀστεῶδες κάλυμμα τοῦ λαβυρίνθου καὶ ἐπιφέρουσα σύμφυσιν τοῦ ἀναβολέως*.

Παρουσιάζεται συνήθως εἰς γυναῖκας, μὲ βαθμηδὸν αὐξάνουσαν βαρυκοΐαν καὶ λίαν δυσαρέστους βόμβους. Συνοδεύεται δὲ συχνὰ ὑπὸ κατάρρου τοῦ μεσαίου ὠτός. Ἡ νόσος αὕτη εἶναι συχνὰ κληρονομική. Αἱ πάσχουσαι ἐξ αὐτῆς δὲν θὰ νυμφεύωνται, ἢ τοὐλάχιστον δὲν θὰ τεκνοποιῶσι, διότι οἱ τοκετοὶ χειροτερεύουν τὴν νόσον. Ἐπίσης θὰ ἀποφεύγουν τὰς σωματικὰς καὶ πνευματικὰς ὑπερκοπώσεις ὡς καὶ τὸ παραθαλάσσιον κλίμα.

ΩΤΟΣΚΟΠΙΟΝ

Ἐργαλεῖον, δι' οὗ ἐξετάζεται τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ ὠτός.

ΤΕΛΟΣ

SISMANOGLIO MEGARO

ΜΕΤΑΛΛΙΚΑ ΥΔΑΤΑ

ΤΟΥΖΛΩΝ-ΙΤΣΜΕ

(ΠΗΓΗ ΑΓΙΟΥ ΑΝΔΡΕΟΥ)

Μαγευτικὴ τοποθεσία παρὰ τὴν ἀκτήν,
εἰς τὸ 32ον χιλ. τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς
Χαϊδὰρ-Πασᾶ (Κωνσταντινούπολις).

Πηγὴ ψυχρὰ τῆς ὁποίας ἡ πλουσία χημικὴ σύν-
θεσις (παράβαλε ἄρθρον κειμένου) *καθιστᾷ τὰ ὕδατα*
ταῦτα ὑπέρτερα τῶν παρομοίων περιωνύμων πηγῶν
τοῦ CARLSBAD, CHATEL-GUYON, MONTE-
CATINI, VITTEL, CONTREXEVILLE, NIE-
DERBRUN, ΛΟΥΤΡΑΚΙΟΥ *καὶ λοιπῶν καὶ*
συνεπῶς θαυματουργὰ ἐπὶ νοσημάτων τοῦ Στομάχου,
τῶν Ἐντέρων, τοῦ Ἥπατος, τῶν Νεφρῶν, κτλ. κτλ.

ΕΠΟΧΗ

ΜΑΪΟΣ-ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ

SISMANOGLIO
MEGARO

ΘΕΡΑΠΕΥΤΗΡΙΟΝ

ΤΟΥ

Dr BINSWANGER

"BELLE VUE,,

ΕΝ ΕΛΒΕΤΙΑ *(Kreuzlingen am Bodense)*

ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΩ 1857

Διεμθύνων ἰατρός: Dr LUDWIG BINSWANGER

ΣΥΝΑΕΛΤΑΣΜΕΝΟΝ ΘΕΡΑΠΕΥΤΗΡΙΟΝ

ΝΕΥΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΨΥΧΙΚΩΝ ΠΑΘΗΣΕΩΝ

ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΑΠΟΚΟΠΗΣ ΜΟΡΦΙΝΙΣΜΟΥ κτλ.

(Entziehungskuren)

Σύστημα οἰκίσκων διὰ τοῦ ὁποίου ὁ αὐστηρὸς χωρισμὸς τῶν διαφόρων παθήσεων εἶναι δυνατός.

(Ἐγκατάστασις Ἠλεκτρο-Ὑδροθεραπείας, Γυμναστικῆς, Μασάζ, Λουτρὰ λίμνης, Κηπουρικὴ ἐνασχόλησις, Ὑφαντήριον, κτλ.

ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΓΕΩΠΟΝΙΑ

Πληροφορίαι καὶ εἰκονογραφημένα βιβλιάρια στέλλονται εἰς πάντα αἰτοῦντα ὑπὸ τῆς διευθύνσεως.

SISMANOGLIO MEGARO

ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ

ΦΑΡΜΑΚΕΜΠΟΡΕΙΟΝ ΑΝΑΤΟΛΗΣ ΛΙΜΙΤΕΔ

(The Droguerie Centrale d'Orient Ltd)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Λίραι Στερλίναι 100.300

Τὸ μόνον Φαρμακεμπορεῖον καθ' ὅλασαν τὴν Ἀνατολήν, τὸ ὁποῖον διαθέτει πλήρες ἀπόθεμα ΠΑΝΤΩΝ τῶν χημικῶν προϊόντων καὶ φαρμακευτικῶν σκευασιῶν, ἠγγυημένων, τῶν πλέον φημισμένων Εὐρωπαϊκῶν ἐργοστασίων.

Ἡ Διεύθυνσις τῆς Ἑταιρίας ἐπιθυμοῦσα νὰ διευκολύνῃ τὸ ἀξιότιμον Κοινὸν διὰ τὴν προμήθειαν φαρμάκων αὐθεντικῶν καὶ διαρκῶς νωπῶν, ἵδρυσε διάφορα ὑποκαταστήματα εἰς τὰ κεντρικώτερα μέρη τῆς πρωτευούσης. Οἱ κύριοι οἰκογενειάρχαι ἀποτεινόμενοι, ἐν ἀνάγκῃ ***τηλεφωνικῶς,*** εἰς τὰ καταστήματα τῆς ἑταιρίας δύνανται νὰ εἶνε βέβαιοι ὅτι θὰ εὕρωσι εἰς τιμὰς ***ἀνεπιδέκτους συναγωνισμοῦ,*** παντὸς εἴδους:

Χημικὰ προϊόντα	***Τονωτικὰ***
Ἅλατα Κινίνης	***Ἐπιδέσμους***
Μεταλλικὰ Ὕδατα	***Κηλεπιδέσμους***
Ἀντισηπτικὰ	***Διάφορα Γάλατα***

ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΑΣ ΣΚΕΥΑΣΙΑΣ ΓΑΛΑΚΤΟΥΧΑ ΑΛΕΥΡΑ

ΔΙΑ ΝΗΠΙΑ

Πλουσιωτάτην συλλογὴν ΚΑΛΛΥΝΤΙΚΩΝ τοῦ ΠΡΟΣΩΠΟΥ, τῶν ΟΔΟΝΤΩΝ, ΚΟΛΩΝΙΑΣ κλπ. κλπ.

ΓΕΝΙΚΗ ΕΔΡΑ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ, ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ΚΑΙ ΓΡΑΦΕΙΑ:
ΣΙΡΚΕΤΖΗ, Χαρασαντζιὰν Χὰν
ΤΗΛΕΦΩΝΟΝ: Σταμπούλ 52

ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΛΙΑΝΙΚΗΣ ΠΩΛΗΣΕΩΣ

1.—Σιρκετζῆ, Ἄγκυρα Χάν, πλησίον τοῦ Σιδηρ. Σταθ. Τηλ. Σταμ. 52
2.—Βακτσὲ Καπού, Κασαπιὰν Χάν, Ἀρ. 7, Τηλ. Σταμπούλ 255
3.—Καράκιοϊ, Πλατεῖα τῆς Γεφύρας, Ἀριθ. 5.
4.—Τοῦνελ, Πέρα Πλατεῖα Τοῦνελ, Ἀριθ. 5, Τηλέφ. Πέρα 2324
5.—Πέρα, Μεγάλη ὁδός, Ἀρ. 223—225, ἐναντι τοῦ Ξενοδοχίου
6.—Καδήκιοϊ, Ἰσκελὲ Τζαδδεσῆ [Τοκατλιὰν Τηλ. Πέρα 1758
7.—Ὑποκατάστημα ἐν Σμύρνῃ, Εὐρωπαϊκὴ ὁδός, Ἀριθ. 77.

SISMANOGLIO
MEGARO

ΠΑΤΡΟΚΛΟΣ ΚΑΜΠΑΝΑΚΗΣ ΕΓΡΑΦΕ